

วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์

Journal of MCU Nakhondhat

P-ISSN: 2586-923X ปีที่ 8 ฉบับที่ 10 เดือนตุลาคม 2564

E-ISSN: 2630-0362 Vol.8 No.10 (October 2021)

💧 วัตถุประสงค์

วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์ เป็นวารสารวิชาการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าและเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์และนักศึกษาในมิติเพื่อสนับสนุนการศึกษา การสอน การวิจัยในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยเน้นสาขาวิชาพุทธศาสนา บริหารการศึกษา ปรัชญา จิตวิทยา การพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคม นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ภาษาศาสตร์ การจัดการสาธารณะ การศึกษาเชิงประยุกต์ รวมถึงสหวิทยาการอื่น ๆ

บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind) เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยเสนอหรือกำลังเสนอตีพิมพ์ในวารสารวิชาการใดมาก่อน

ทัศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความ มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และมีใช้ความรับผิดชอบของวารสาร คณะบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์ มีกำหนดออกเผยแพร่ปีละ 12 ฉบับ (รายเดือน)*

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม	ฉบับที่ 2 เดือนกุมภาพันธ์	ฉบับที่ 3 เดือนมีนาคม
ฉบับที่ 4 เดือนเมษายน	ฉบับที่ 5 เดือนพฤษภาคม	ฉบับที่ 6 เดือนมิถุนายน
ฉบับที่ 7 เดือนกรกฎาคม	ฉบับที่ 8 เดือนสิงหาคม	ฉบับที่ 9 เดือนกันยายน
ฉบับที่ 10 เดือนตุลาคม	ฉบับที่ 11 เดือนพฤศจิกายน	ฉบับที่ 12 เดือนธันวาคม

◆ ที่ปรึกษา

พระพรหมบัณฑิต, ศ.,ดร.

พระเทพวัชรบัณฑิต, ศ.,ดร.

พระเทพปัญญาสุธี

พระสุวรรณเมธาภรณ์, ผศ.,ดร.

พระราชปริยัติมุนี, ผศ.,ดร.

พระมหาสมบุญ วุฑฒิกโร, ดร.

◆ บรรณาธิการบริหาร

พระครูอรุณสุตาลังการ, รศ.,ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

◆ หัวหน้ากองบรรณาธิการ

นายธีรวัฒน์ ทองบุญชู

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

◆ กองบรรณาธิการ

พระครูสิริธรรมาภิรต, ผศ.,ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช

พระครูโฆสิตพัฒนานุกุล, ผศ.,ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

ศาสตราจารย์ ดร.ครองชัย หัตถา

มหาวิทยาลัยทักษิณ

รองศาสตราจารย์ ดร.ประเวศ อินทองปาน

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.สืบพงษ์ ธรรมชาติ

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

รองศาสตราจารย์ ดร.กันตภณ หนูทองแก้ว

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช

รองศาสตราจารย์ ดร.สมบุญ บุญโท

มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิพนธ์ ทิพย์ศรีนิมิต

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาสนา แก้วหล้า

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณิศภาพรรณ คุวิเศษแสง

มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนิตร์ ยืนยง

มหาวิทยาลัยปทุมธานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธานี วรรณภักดิ์

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษกร สุขแสน

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ดร.มุกดาวรรณ พลเดช

วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้

ดร.อุทัย เอกสะพัง

มหาวิทยาลัยทักษิณ

ดร.มะลิวัลย์ โยธารักษ์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

💧 ผู้ช่วยกองบรรณาธิการ

นางสาวปัญญาดา จงละเอียด

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

💧 ฝ่ายประสานงานและจัดการ

พระมหาอนันต์ อนนตเมธี

พระณัฐพงษ์ สิริสุวณโณ

พระเดชโษ ปุญญวโร

พระเกียรติศักดิ์ กิตติสกุโก

สามเณรบุรีศรี ศรีสุข

นายอนันต์ คำหารพล

💧 ฝ่ายกฎหมาย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ฉัตรมาศ วิเศษสินธุ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

◆ ออกแบบปก

นายวินัย ชีระพิบูลย์วัฒนา

◆ จัดรูปเล่ม

พระบุญญฤทธิ์ ภาททจารี

◆ พิมพ์ที่

ห้างหุ้นส่วนจำกัด กรีนโซน อินเตอร์ 2001

155/2 ถนนปากนคร ตำบลท่าซัก อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80000

โทรศัพท์. 075-466-031, แฟกซ์. 075-446-676

◆ เจ้าของ

สำนักวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

เลขที่ 3/3 หมู่ที่ 5 ตำบลมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80000

โทร. 086-4345903 แฟกซ์. 075-340-042 E-mail: suriya.sur@mcu.ac.th

บทบรรณาธิการ

วารสารฉบับนี้ เป็นฉบับที่ 10 ประจำปีพุทธศักราช 2564 วารสารก้าวเข้าสู่ปีที่ 8 ได้รับการประเมินเพื่อรับรองคุณภาพวารสาร จากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index-TCI) ให้มีมาตรฐานอยู่ในกลุ่มที่ 2 (จนถึง 31 ธันวาคม 2564) เพื่อรักษาคุณภาพของวารสารให้เป็นไปตามเงื่อนไขและกติกาสากล จึงเปิดโอกาสให้นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์และนักศึกษา ได้เผยแพร่บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัย ซึ่งกองบรรณาธิการได้ดำเนินการตามกระบวนการเชิงหลักการเผยแพร่บทความตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาทุกประการ

บทความที่ได้รับการคัดเลือกให้เผยแพร่ในวารสารมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีที่ 8 ฉบับที่ 10 นี้ประกอบด้วย บทความวิจัย 17 เรื่อง บทความวิชาการ 2 เรื่อง ในเล่มนี้ มีบทความที่น่าสนใจ ได้แก่ บทบาทพยาบาลผดุงครรภ์ในการส่งเสริมการเผชิญความเครียดในสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ โดย ปาริชาติ วันชูเสริมและอักษราณัฐ สุทธิประภา บทความฉบับนี้กล่าวถึง การเป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์เป็นภาวะแทรกซ้อนที่พบได้ในระยะตั้งครรภ์และจัดเป็นครรภ์เสี่ยงสูงที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทั่วโลก และเป็นปัจจัยสาเหตุที่ทำให้สตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์เกิดความเครียดจากการที่ต้องเผชิญกับความต้องการและแรงกดดันตั้งแต่ได้รับการวินิจฉัยและตลอดการตั้งครรภ์ การรับรู้ภาวะเสี่ยงของการตั้งครรภ์ การที่ต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรม รวมถึงการได้รับการดูแลรักษาที่มากกว่าสตรีตั้งครรภ์ปกติ เมื่อเกิดความเครียดจะส่งผลกระทบต่อสตรีตั้งครรภ์และทารกในครรภ์ และเมื่อสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์มีความเครียดต้องมีการเลือกใช้ในการเผชิญความเครียดเพื่อลดความเครียดนั้น ซึ่งการเผชิญความเครียดแต่ละรูปแบบมีผลต่อสุขภาพทั้งของสตรีตั้งครรภ์ ทารกในครรภ์และทารกแรกเกิด สตรีตั้งครรภ์ที่เลือกใช้ในการเผชิญความเครียดรูปแบบวางแผนเตรียมการและรูปแบบใช้จิตวิญญาณเชิงบวก มีผลต่อสตรีตั้งครรภ์ ทารกในครรภ์ และทารกแรกเกิดด้านบวก ส่วนสตรีตั้งครรภ์ที่เลือกใช้ในการเผชิญความเครียดรูปแบบหลีกเลี่ยง จะส่งผลกระทบต่อสตรีตั้งครรภ์ ทารกในครรภ์ และทารกแรกเกิดด้านลบ จะเห็นได้ว่าการส่งเสริมการเผชิญความเครียดที่เหมาะสมในสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์เป็นบทบาทสำคัญที่พยาบาลผดุงครรภ์ต้องให้การดูแลที่เหมาะสม บทความวิชาการฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอการเผชิญความเครียดในสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์และบทบาทพยาบาลผดุงครรภ์ในการให้ความรู้ที่เหมาะสมและถูกต้องเกี่ยวกับภาวะเบาหวานขณะตั้งครรภ์ ส่งเสริมความรู้สึกรู้

คุณค่าในตนเอง ส่งเสริมความเข้มแข็งอดทน ส่งเสริมการสนับสนุนทางสังคม และลดความรู้สึกไม่
แน่นอน เพื่อส่งเสริมการเผชิญความเครียดที่เหมาะสมสำหรับสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์

กองบรรณาธิการวารสารมหาจุฬานาครทรรศน์ ขอขอบคุณท่านผู้เขียน ขอขอบพระคุณ
ท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาอ่านและแนะนำการปรับแก้บทความวิจัยให้มีคุณภาพ
ทางวิชาการยิ่งขึ้น หากผู้อ่านจะมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
กองบรรณาธิการขอน้อมรับไว้ด้วยความยินดียิ่ง

พระครูอรุณสุตาลังการ, รศ.ดร.

บรรณาธิการ

สารบัญ

บรรณาธิการ	(ก)
บทบรรณาธิการ	(จ)
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสพติดสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยระดับปริญญาตรีในภาคตะวันออก	1
FACTORS AFFECTING SOCIAL MEDIA ADDICTION OF UNDERGRADUATE STUDENTS IN THE EASTERN REGION UNIVERSITY ธีระ กุลสวัสดิ์และปิยะ นาควัชร	
ความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการสวนสาธารณะเกาะกลางน้ำห้วยน้ำคำ (เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา) จังหวัดศรีสะเกษ	16
PUBLIC SATISFACTION WITH THE MANAGEMENT OF ISLAND PARKS IN THE MIDDLE OF THE WATER HUAI NAM KHAM (80 th BIRTHDAY ANNIVERSARY), SISAKET PROVINCE จิรภัทร พิศชาติ, ธนาสิทธิ์ ศิริศิลป์และวาริ นันทสิงห์	
การจัดการเศรษฐกิจสีน้ำเงินโดยการมีส่วนร่วมของประมงพื้นบ้าน บ้านปากน้ำท่าม่วง ตำบลวัง อำเภอกำแพง จังหวัดสุราษฎร์ธานี	31
BLUE ECONOMY MANAGEMENT BY PARTICIPATION OF ARTISANAL FISHERIES IN BAN PAK NAM THA MUANG VILLAGE, WANG SUB-DISTRICT, THA CHANA DISTRICT, SURATTHANI PROVINCE ปิยนุช พรหมจันทร์	
การพัฒนาเกมคอมพิวเตอร์ เรื่อง คำทับศัพท์ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้ แบบร่วมมือ ด้วยเทคนิค Math League สำหรับนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี	45
DEVELOPMENT OF COMPUTER GAME ON TRANSLITERATION WITH COOPERATIVE LEARNING USING MATH LEAGUE TECHNIQUE FOR TEACHER STUDENTS FROM RAMBHAIR BARNI RAJABHAT UNIVERSITY นที ยงยุทธและสุนิทยา เต็มทั่ว	

ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรกับแรงจูงใจในการทำงานของครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดตรัง 60

THE RELATIONSHIP BETWEEN ORGANIZATIONAL CITIZENSHIP BEHAVIOR AND MOTIVATION AT WORK OF TEACHERS UNDER LOCAL GOVERNMENT ADMINISTRATION IN TRANG PROVINCE

สมฤดี วงศ์แดงและชวลิต เกิดทิพย์

บทบาทพยาบาลผดุงครรภ์ในการส่งเสริมการเผชิญความเครียดในสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ 76

NURSE-MIDWIFE ROLE FOR PROMOTING COPING AMONG WOMEN WITH GESTATIONAL DIABETES

ปาริชาติ วันชูเสริมและอักษราณัฐ สุทธิประภา

การพัฒนาหนังสือคู่มือแนะแนวการศึกษาต่อประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนสำหรับสถานประกอบการในกรุงเทพมหานคร 89

DEVELOPED GUIDEBOOK OF EDUCATION IN CHINA FOR ESTABLISHMENT IN BANGKOK

อนัญญา ต้นประเสริฐและสมบัติ แซ่เบ๊

การจ้างงานผู้สูงอายุในสังคมไทย: องค์ความรู้จากการสังเคราะห์งานวิจัยจากฐานข้อมูลปริญญานิพนธ์ Thailand Collection 101

THE EMPLOYMENT OF THE ELDERLY IN THAI SOCIETY: KNOWLEDGE FROM THE SYNTHESIS OF RESEARCH FROM THAILIS DIGITAL COLLECTION

ปวีณา แจ่มประจักษ์

ผลกระทบจากการใช้สมาร์ทโฟนในเด็กปฐมวัย: บทบาทของพยาบาลในการช่วยเหลือดูแล 113

THE EFFECT OF SMARTPHONE USAGE IN EARLY CHILDHOOD: NURSING ROLE

จิระวรรณ ศรีจันทร์ไชยและสุจิตา ตีลการยทรัพย์

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาพร้อมกับเทคนิคระดมสมอง เรื่อง ความน่าจะเป็นสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 125

DEVELOPMENT OF MATHEMATICS LEARNING ACTIVITIES BASED ON CONSTRUCTIVIST THEORY EMPHASIZING ON POLYA'S PROBLEM SOLVING PROCESS WITH BRAINSTORMING TECHNIQUES ON PROBABILITY FOR MATHAYOMSUKSA 3 STUDENTS

ธนาภรณ์ แนนซารี, นางลักษณ์ วิริยะพงษ์และมนชยา เจียงประดิษฐ์

- การสร้างความรู้ การแลกเปลี่ยนความรู้ และการนำความรู้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยไปใช้ ชุมชนดอนแก้ว อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่** 140
 KNOWLEDGE CREATION, KNOWLEDGE EXCHANGE AND, THE USE OF KNOWLEDGE OF THAI TRADITIONAL MEDICINE WISDOM, DON KAE0 COMMUNITY, MAE RIM DISTRICT, CHIANG MAI PROVINCE
ศรีจันทร์ พุใจและพรพรรณ มนัสจกุล
- การมีส่วนร่วมของครูในการจัดดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนปู้เจ้าสมิงพราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1** 157
 TEACHERS' PARTICIPATION IN INTERNAL QUALITY ASSURANCE MANAGEMENT IN POOCHAOSAMINGPRAI SCHOOLS GROUP UNDER THE SAMUTPRAKAN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1
สุวิทย์ ชูรัมย์และอจรรดา วัฒนารงค์
- กลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศเพื่อรับรางวัลคุณภาพแห่งชาติของโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน** 170
 ADMINISTRATIVE STRATEGIES FOR EXCELLENCE FOR NATIONAL QUALITY AWARD OF WORLD CLASS STANDARD SECONDARY SCHOOL UNDER THE JURISDICTION OF BASIC EDUCATION COMMISSION OFFICE
บุญยพัต บุญล้อมและธนพลอยสิริ สิริบรรสพ
- รูปแบบการบริหารคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน** 189
 QUALITY ADMINISTRATION MODEL OF WORLD CLASS SECONDARY SCHOOLS, BANGKOK METROPOLITAN AREA UNDER THE JURISDICTION OF BASIC EDUCATION INSTITUTION COMMISSION OFFICE
กฤติญา ธนวัตรวุฒิกุลและนาวัน นิลแสงรัตน์
- ความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงานและดัชนีชี้วัดเศรษฐกิจไทยกับการเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET100** 204
 THE RELATIONSHIP BETWEEN FINANCIAL PERFORMANCE AND THAI ECONOMIC INDICATOR OF CHANGES IN SECURITIES PRICES OF LISTED COMPANIES IN THE STOCK EXCHANGE OF THAILAND SET100
ชาติชาย ศรีภิรมย์และจิรพงษ์ จันทร์งาม

ผลกระทบของการวางแผนภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อมูลค่ากิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ 219

EFFECTS OF CORPORATE INCOME TAX PLANNING ON FIRM VALUE OF COMPANIES LISTED ON THE MARKET FOR ALTERNATIVE INVESTMENT

ฐิตาพร กุลศิริวินิชย์

แนวทางการปรับบทบาทการปฏิบัติงานของสมาชิกกองอาสารักษาดินแดนเพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนจังหวัดขอนแก่น 235

ROLES AND RESPONSIBILITIES OF THE THAI VOLUNTEER DEFENSE CORPS ACCORDING TO CITIZEN PREFERENCE OF KHONKAEN

รัฐากร ผดุงรสและมาน เรืองธรรมสิงห์

แนวทางและความเป็นไปได้ในการมอบอำนาจรัฐให้เอกชนออกคำสั่งทางปกครอง 245

GUIDELINE AND PROBABILITY PRINCIPLES OF AUTHORIZATION RULE COMMAND FROM GOVERNMENT TO PRIVATE INSTITUTION

ธัชชนันท์ อิศรเดช, วิกรณ์ รักษ์ปวงชน, อิงครัตน์ ดลเจิม, พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย(คงคาไหว) และมานะ เผาะช่วย

การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หนูน้อยนักเศรษฐศาสตร์ วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 262

THE DEVELOPMENT OF A LEARNING ACTIVITY SERIES ON THE STORY OF A YOUNG ECONOMIST SOCIAL STUDIES, RELIGION AND CULTURE OF GRADE 5 STUDENTS

ธัญลดา เทพวารินทร์

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

๙

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสพติดสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัย ระดับปริญญาตรีในภาคตะวันออก*

FACTORS AFFECTING SOCIAL MEDIA ADDICTION OF UNDERGRADUATE STUDENTS IN THE EASTERN REGION UNIVERSITY

ธีระ กุลสวัสดิ์

Teera Kulsawat

ปิยะ นาควัชร

Piya Narkwatchara

มหาวิทยาลัยบูรพา

Burapha University, Thailand

E-mail: teera@buu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพฤติกรรมการเสพติดสื่อสังคมออนไลน์ และ 2) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสพติดการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออก เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออก จำนวน 5 แห่ง 375 คน ได้มาด้วยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตรวัด 5 ระดับ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาด้วยค่าสถิติ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับพฤติกรรมการเสพติดสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยระดับปริญญาตรีในภาคตะวันออก ในภาพรวมอยู่ในระดับคลั่งไคล้ และ 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสพติดการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ประกอบไปด้วย การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง การรับรู้การควบคุมพฤติกรรมการใช้ การรับรู้ความเพลิดเพลิน เจตคติต่อการใช้ และความตั้งใจในการใช้ จากการวิเคราะห์ตัวแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดี ค่าไค-สแควร์(χ^2) เท่ากับ 69.27 ที่องศาอิสระ(df) เท่ากับ 26 ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์(χ^2/df) เท่ากับ 2.66 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ .96 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ .92 ดัชนีวัดความกลมกลืนเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ .97 ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของเศษเหลือในรูปคะแนนมาตรฐาน (SRMR) เท่ากับ .06

* Received 19 June 2021; Revised 20 July 2021; Accepted 10 August 2021

รากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) เท่ากับ .06 และตัวแปรทั้งหมดในโมเดลสามารถอธิบายประสิทธิผลในการทำงานได้ร้อยละ 39

คำสำคัญ: สื่อสังคมออนไลน์, การเสพติดสื่อสังคมออนไลน์, ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสพติดสื่อสังคมออนไลน์

Abstract

The objectives of this research were to 1) measure the level of online social media addiction, and 2) explore the factors affecting online social media addiction of undergraduate students in the eastern region of Thailand. This research is quantitative research. The sample group, which was selected from simple random sampling method, consisted of 375 undergraduate students from 5 universities located in the eastern region of Thailand. The research instrument was the 5-level gauge questionnaire. Data were analyzed using descriptive statistics with statistical values, numbers, percentage, mean and standard deviation. The hypothesis testing was analyzed by examining the structural validity of the causal relationship model. The results showed that 1) The overall level of online social media addictive behavior of the undergraduate students in the eastern region of Thailand was ranked in addictive level, and 2) the variables affecting online social media addiction included subjective norm, perceived behavioral control of use, perceived enjoyment, attitude, and intention. From the analysis, it was found that the causal model was well-consistent with the empirical data. The chi-square (χ^2) was equivalent to 69.27 at the degrees of freedom (df) = 26. The relative chi-square (χ^2/df) was equivalent to 2.66. The goodness of fit index (GFI) was equivalent to .96. The adjusted goodness of fit index (AGFI) was equivalent to .92. The comparative fit index (CFI) was equivalent to .97. The standardized root mean residual (SRMR) was equivalent to .06. The root mean square error of approximation (RMSEA) was equivalent to .06, and all variables in the model were able to describe working effectiveness at 39 percent.

Keywords: Social Media, Social Media Addiction, Factors Affecting Social Media Addiction

บทนำ

ปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศได้เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันมากขึ้น และก่อให้เกิดผลกระทบกับกิจกรรมต่างๆ ของสังคม รวมทั้งกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างกว้างขวาง ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้การติดต่อสื่อสารไม่มีอุปสรรคอีกต่อไป การพัฒนาเครือข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงในปัจจุบัน ทำให้อินเทอร์เน็ตได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้น จากผลสำรวจของการใช้อินเทอร์เน็ตจากประชากรในประเทศ 66.5 ล้านคน มีผู้ใช้อินเทอร์เน็ต 50.1 ล้านคน การใช้อินเทอร์เน็ต โดยเฉลี่ยต่อวันเฉลี่ยวันละ 11 ชั่วโมง 25 นาที และกลุ่มนักเรียน/นักศึกษา มีจำนวนชั่วโมงการใช้อินเทอร์เน็ตเฉลี่ยต่อวันสูงที่สุดอยู่ที่ 12 ชั่วโมง 43 นาที และมีผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 95.3 (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2563)

เครือข่ายสังคมสังคมออนไลน์ กลายเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของทุกคน และเข้าไปมีบทบาทเป็นอย่างมากสำหรับทุกสาขาอาชีพ ถือเป็นสังคมที่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้จำนวนมากโดยใช้ระยะเวลาไม่นานนัก อีกทั้งยังได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในกลุ่มวัยรุ่น ส่งผลก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหลายอย่างต่อบุคคล และสังคม เช่น การให้ข่าวสารข้อมูล การสื่อสาร การส่งข้อมูล การรับข้อมูล การสืบค้นข้อมูล การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้คน เป็นต้น สื่อสังคมออนไลน์เปิดให้ผู้ใช้มีความเป็นอิสระ สามารถสื่อสารได้สะดวกรวดเร็ว ฉับไว ซึ่งแสดงออกมาในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ ข้อความตัวอักษร ภาพเคลื่อนไหว และเสียงในเวลาเดียวกัน ทำให้ขจัดปัญหาในเรื่องของสถานที่และระยะเวลาหมดไป

สื่อสังคมออนไลน์ เป็นสิ่งที่มนุษย์ในสังคมต้องการสื่อสารข้อมูลถึงกันและกัน ตั้งแต่สมัยโบราณมนุษย์มีการสื่อสารข้อมูลด้วยวิธีการที่ไม่ซับซ้อน เช่น การส่งจดหมาย โทรเลข โทรศัพท์ วิทยุ หลังจากที่ยุคเครือข่ายคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตเข้ามาเกี่ยวข้อง การสื่อสารข้อมูลจึงเกิดการปรับเปลี่ยนที่เกี่ยวข้องกับอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น ผู้ใช้งานสามารถติดต่อสื่อสารไม่ว่าจะอยู่แห่งหนใด สามารถเลือกบริบทในสิ่งที่ตนเองต้องการ เกิดความพึงพอใจ จากการพัฒนาเครือข่ายสังคมออนไลน์ต่างๆ จึงเกิดเว็บไซต์ต่างๆ ขึ้น ได้แก่ ไฮไฟฟ์ (Hi5), ยูทูบ (Youtube), ทวิตเตอร์ (Twitter), อินสตาแกรม (Instagram), เฟสบุ๊ก (Facebook) ฯลฯ ด้วยความสามารถการส่งข้อมูลและทันสมัยการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ง่ายนั้น ทำให้สื่อสังคมออนไลน์มีบทบาทสำคัญต่อ ทุกกลุ่ม ทุกเพศ ทุกวัยรวมถึงได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2563)

การใช้งานอินเทอร์เน็ตของวัยรุ่นโดยการสื่อสารผ่านสังคมออนไลน์เริ่มได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย และก่อให้เกิดการใช้ชีวิตประจำวันในรูปแบบใหม่ ที่มีลักษณะแนวโน้มหลีกเลี่ยงความสัมพันธ์กับคนในครอบครัว ญาติพี่น้อง เพื่อน หันไปให้ความสนใจกับบุคคลอื่นที่อยู่ในสังคมออนไลน์แทน จนเกิดช่องว่างระหว่างคนในครอบครัว ญาติพี่น้อง เพื่อน เกิดความเหินห่างและความผูกพันที่ลดน้อยลง แต่ขณะเดียวกันผู้ใช้งานเกิดมุมมองว่า สังคมออนไลน์ช่วย

ตอบสนองความต้องการความเพลิดเพลิน ความสนุกสนานจากการเล่นเกมน่าสนใจ ๆ รวมถึงการแลกเปลี่ยนข้อมูล การสื่อสารกับคนรู้จัก การแสดงออกได้อย่างมีอิสระไร้ขีดจำกัด การแสดงความเป็นตัวตนที่แท้จริง และยังช่วยส่งเสริมการแสวงหาความรู้ทางการศึกษาด้วยการหาข้อมูล (นุชรรัตน์ ขวัญคำ, 2550)

สื่อสังคมออนไลน์/ชุมชนออนไลน์ของคนไทยในยุคนี้ที่มีผู้ใช้งานมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ อันดับที่ 1 เฟสบุ๊ก (Facebook) ร้อยละ 98.2 อันดับที่ 2 ยูทูบ (Youtube) ร้อยละ 97.5 และอันดับที่ 3 ได้แก่ ไลน์ (Line) ร้อยละ 96.0 (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2563)

การที่ผู้ใช้งานสื่อสังคมออนไลน์จนเกิดเป็นเครือข่ายสังคมออนไลน์มากขึ้นในปัจจุบัน มีผลมาจากการพัฒนาของระบบเทคโนโลยีมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง เป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่าง ๆ เกิดเป็นการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลช่องทางใหม่ ซึ่งส่วนใหญ่จะเริ่มพัฒนามาตั้งแต่ยังไม่รู้จัก กันมาก่อน จนพัฒนามาเป็นเพื่อนกันในเวลาต่อมา ดังนั้น การใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์นี้กลุ่มที่นับว่าเป็นผู้บริโภคอย่างเด่นชัดก็คือ กลุ่มผู้ใช้ที่เป็นเยาวชน

จากการขยายตัวการใช้บริการของเครือข่ายสังคมออนไลน์ พบว่า คนไทยส่วนใหญ่ใช้เวลาไปกับอินเทอร์เน็ต และมีอัตราการเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ในปริมาณที่มาก จนทำให้เกิดผลเสียต่อชีวิตของผู้ใช้หรือบุคคลรอบข้างในระดับที่เกินความสามารถที่จะควบคุม ปัญหาเรื่องการเสพติดการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์นั้น นับวันเริ่มทวีความรุนแรงมากขึ้น การศึกษาของ กันยา พาณิษย์ศิริ และเบญจพร ตันตสุติ ได้ทำการศึกษาศาสนาเสพติดสื่อสังคมออนไลน์และภาวะสมาธิสั้นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานคร ชี้ให้เห็นว่า ร้อยละ 17.6 ของนักเรียนมีการเสพติดสื่อสังคมออนไลน์ และภาวะสมาธิสั้นมีความสัมพันธ์กับการเสพติดสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งสภาวะสมาธิสั้น จะส่งผลเสียต่อการเรียน การศึกษา การทำงาน และการใช้ชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะกลุ่มนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย (กันยา พาณิษย์ศิริ และเบญจพร ตันตสุติ, 2559)

จากการปัญหาและความเป็นมาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยพิจารณาแล้วเห็นว่าสื่อสังคมออนไลน์ปัจจุบันมีอิทธิพลสำคัญต่อการพัฒนาและมีผลกระทบต่อพฤติกรรมของเยาวชนซึ่งจะส่งผลต่อสังคม จึงมีความสนใจจะศึกษาถึงปัจจัยส่งผลต่อการเสพติดสื่อสังคมออนไลน์ในกลุ่มนักศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยภาคตะวันออก ซึ่งผู้วิจัยสนใจศึกษาว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อพฤติกรรมดังกล่าว และเกิดผลกระทบต่อครอบครัว สังคม ประเทศอย่างไร รวมถึงสามารถนำข้อมูลจากการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ และหาแนวทางการลดพฤติกรรมเสพติดการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ และพัฒนาสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการเสพติดสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสพติดสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

วิธีดำเนินการวิจัย

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสพติดสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัย ระดับปริญญาตรีในภาคตะวันออก นี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จากนักศึกษามหาวิทยาลัย ระดับปริญญาตรีในภาคตะวันออก โดยแบ่งเป็นกลุ่มสาขาวิชา ดังนี้ กลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยมีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาคือ นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออก 9 แห่ง ได้แก่ 1) มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี 2) มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตจันทบุรี 3) มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว 4) มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี 5) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี วิทยาเขตจันทบุรี 6) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา 7) มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ 8) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตปทุมธานี และ 9) สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชลบุรี รวมจำนวน 25,138 คน

การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยทำการสุ่มมหาวิทยาลัย 5 แห่งโดยการจับฉลาก ได้รายชื่อมหาวิทยาลัย 5 แห่ง คือ 1) มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี 2) มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี 3) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี วิทยาเขตจันทบุรี 4) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา และ 5) มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติขั้นสูง โดยการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุแบบมีตัวแปรแฝง (Causal Structural Models with Latent Variable) ดังนั้นการกำหนดขนาดตัวอย่างเพื่อใช้ในการวิจัยจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจากถ้าขนาดของกลุ่มตัวอย่างไม่เหมาะสม หรือมีจำนวนน้อยเกินไป จะส่งผลให้การประมาณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีความเชื่อมั่นต่ำ เมื่อพิจารณาจำนวนพารามิเตอร์ที่ต้องประมาณค่าในโมเดล สมการโครงสร้างโดยใช้ขนาดตัวอย่างอย่างน้อย 10-20 คน ต่อตัวแปรในการวิจัย 1 ตัวแปร ในการวิจัยครั้งนี้มี 10 ตัวแปรสังเกตได้ ต้องมีกลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 100-200 คน (Hair, J. F. et al, 2010) เพื่อลดความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจึงทำการสุ่มตัวอย่าง รวมทั้งหมด 375 คน เพื่อใช้ในการทดสอบโมเดล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิดจากทฤษฎีเอกสารต่างๆ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเครื่องมือ

วัดที่นักวิชาการได้สร้างขึ้นไว้แล้วมาปรับปรุงและพัฒนาเพิ่มเติม โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ มหาวิทยาลัย สาขาวิชาที่ศึกษา และชั้นปีการศึกษา

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการเสพติดสื่อสังคมออนไลน์

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสพติดสื่อสังคมออนไลน์ ประกอบด้วย การรับรู้การควบคุมการใช้ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ความเพลิดเพลินในการใช้ เจตคติต่อการใช้ และความตั้งใจในการใช้

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ มีขั้นตอนดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยการประเมินค่าความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ (Item-Objective Congruence: IOC) จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ได้ช่วยประเมินว่า ข้อคำถาม แต่ละข้อในแบบสอบถามมีความสอดคล้องกับเนื้อหา หรือนิยามปฏิบัติการ โดยให้คะแนนตามเกณฑ์ แล้วนำผลมาพิจารณาคะแนนของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละข้อ มาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence : IOC)

การพิจารณาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จากดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ในทุกข้อคำถามนั้น หากข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 - 1.00 จะคัดเลือกไว้ ส่วนข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 จะพิจารณาปรับปรุง หรือไม่คัดเลือกไว้ (วรณี แกมเกตุ, 2551)

3. การหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยทำการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ ด้วยวิธีการของครอนบาคโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) โดยพิจารณาจากเกณฑ์ค่าความเชื่อมั่นไม่ควรต่ำกว่า .70 (ชไมพร กาญจนกิจสกุล, 2555) ผลการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามนี้ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .82 คณะผู้วิจัยจึงนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล โดยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาในมหาวิทยาลัย 5 แห่ง

2. ตรวจสอบความครบถ้วนและความถูกต้องของข้อมูลในแบบสอบถาม

3. นำแบบสอบถามมาแปลข้อมูลที่ได้เป็นรหัสพร้อมบันทึกข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การประมวลผลข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยมีขั้นตอนดังนี้

1.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถามหลักจากดำเนินเก็บข้อมูล เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่ได้รับคำตอบที่สมบูรณ์ครบตามจำนวนที่ระบุไว้

1.2 บันทึกข้อมูลที่เป็นรหัสลงในแบบบันทึกข้อมูลและเครื่องคอมพิวเตอร์ตามลำดับ

1.3 ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

1.4 ประมวลผลข้อมูลตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาวิจัย

2. การวิเคราะห์ข้อมูลทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดังนี้

2.1 วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีเกณฑ์การกำหนดค่าคะแนนการทดสอบพฤติกรรมการเสพติดสื่อสังคมออนไลน์ ช่วงคะแนน 16-31 คะแนน อยู่ในช่วงไม่เสพติดการใช้งาน ช่วงคะแนน 32-47 อยู่ในช่วงคลั่งไคล้ และช่วงคะแนน 48 คะแนนขึ้นไปอยู่ในช่วงเสพติดสื่อสังคมออนไลน์ ส่วนระดับความคิดเห็นของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสพติดสื่อสังคมออนไลน์ ใช้เกณฑ์การให้คะแนน 1-1.49 ระดับน้อยที่สุด 1.50-2.49 ระดับน้อย 2.50-3.49 ระดับปานกลาง 3.50-4.49 ระดับมาก และ 4.50-5.00 ระดับมากที่สุด

2.2 ทดสอบโมเดล พิจารณาจากค่าสถิติวัดระดับความสอดคล้องดังนี้ (Hair, J. F. et al, 2010) กรณีที่ตัวแปรสังเกตได้ในโมเดลอยู่ในช่วงไม่เกิน 12 ตัวแปร ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index: CFI) มากกว่า .95 ดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของเศษเหลือ (Standard Root Mean Square Residual: Standardize RMR) ไม่เกิน .08 โดย CFI ไม่ต่ำกว่า .92 ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (Root Mean Square Error of Approximation: RMSEA) ค่า RMSEA ต่ำกว่า .07 โดย CFI ไม่ต่ำกว่า .92 และใช้เกณฑ์เพิ่มเติมจากที่ เสรี ชัดแจ้ง ได้อธิบายไว้คือ ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Index: GFI) ดัชนี GFI มากกว่า .90 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (Adjust Goodness of Fit Index: AGFI) ดัชนี AGFI มากกว่า .90 และ ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (Relative Chi-Square: χ^2/df) น้อยกว่า 3.00 (เสรี ชัดแจ้ง, 2547)

ผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จากมหาวิทยาลัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 5 แห่ง จำนวน 375 คน ส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 1 มากที่สุด อยู่ในกลุ่มวิชาทางด้านมนุษยศาสตร์

และสังคมศาสตร์มากกว่ากลุ่มวิชาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีประสบการณ์ในการใช้สื่อสังคมออนไลน์มาก่อนทุกคน มีประสบการณ์ในการใช้สื่อส่วนใหญ่มากกว่า 2 ปี ระยะเวลาในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ต่อวันส่วนใหญ่อยู่ในช่วง มากกว่า 1 ชั่วโมง แต่ไม่เกินสามชั่วโมง และใช้ในที่พักอาศัยมากที่สุด ระยะเวลาในการใช้สื่อสังคมออนไลน์มาแล้วส่วนใหญ่มากกว่า 2 ปี คิดเป็นร้อยละ 84.40 มีระยะเวลาในการใช้สื่อออนไลน์ต่อวันมากกว่า 1 แต่ไม่เกิน 3 ชั่วโมงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 62.40 รองลงมาคือ ไม่เกิน 1 ชั่วโมงต่อวัน และมากกว่า 3 แต่ไม่เกิน 5 ชั่วโมงต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 16.00 และ 14.00 ตามลำดับ สถานที่ใช้สื่อออนไลน์ส่วนใหญ่ใช้สื่อสังคมออนไลน์ในที่ที่พักอาศัยมากที่สุด รองลงมาคือ สถานศึกษา ร้านอาหาร และห้างสรรพสินค้า ซึ่งจะเห็นได้ว่า ในที่พักอาศัยและสถานศึกษา เป็นสถานที่ที่นักศึกษาใช้สื่อสังคมออนไลน์มากที่สุด

ระดับการเสพติดสื่อสังคมออนไลน์

ตารางที่ 1 จำนวน ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการเสพติดการใช้สื่อสังคมออนไลน์ (n = 375)

การเสพติดสื่อสังคมออนไลน์	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เสพติด	18	4.80
คลั่งไคล้สื่อสังคมออนไลน์	259	69.10
เสพติดสื่อสังคมออนไลน์	98	26.10
รวม	375	100.00

ค่าเฉลี่ย 41.93 S.D.=7.02

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการคลั่งไคล้สื่อสังคมออนไลน์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 69.10 รองลงมาคือ เสพติดสื่อสังคมออนไลน์ คิดเป็นร้อยละ 26.10 และระดับที่ไม่เสพติดสื่อสังคมออนไลน์ คิดเป็นร้อยละ 4.80 เมื่อคำนวณค่าเฉลี่ยจากคะแนนทั้งหมด ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 41.93 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 7.02 แสดงว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับการคลั่งไคล้การใช้สื่อสังคมออนไลน์

ปัจจัยที่มีผลต่อการเสพติดสื่อสังคมออนไลน์

ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ประกอบด้วย การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง การรู้สึกถึงการควบคุมพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ความตั้งใจในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ เจตคติในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ และการรับรู้ความเพลิดเพลินในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยที่มีผลต่อการใช้อีคอมเมิร์ซ (n = 375)

การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง			
การคล้อยตามเพื่อน	3.84	.59	มาก
การคล้อยตามสังคม	3.32	.71	ปานกลาง
การคล้อยตามบุคคลที่เคารพนับถือ	3.44	.67	ปานกลาง
การรับรู้การควบคุมพฤติกรรม	3.64	.59	มาก
ความตั้งใจในการใช้	3.77	.53	มาก
เจตคติต่อการใช้			
ความรู้เชิงประมาณค่าจากการใช้	3.64	.43	มาก
ความรู้สึกต่ออีคอมเมิร์ซ	3.39	.43	ปานกลาง
แนวโน้มเชิงพฤติกรรมในการใช้	3.66	.55	มาก
การรับรู้ความเพลิดเพลินในการใช้อีคอมเมิร์ซ	3.84	.47	มาก

การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการใช้อีคอมเมิร์ซ พบว่า การคล้อยตามเพื่อนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = .59) การคล้อยตามบุคคลที่เคารพนับถือ ($\bar{X} = 3.44$, S.D. = .67) และการคล้อยตามสังคม ($\bar{X} = 3.32$, S.D. = .71) อยู่ในระดับปานกลาง การรับรู้การควบคุมพฤติกรรม ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = .59) อยู่ในระดับมาก ความตั้งใจในการใช้ ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = .53) อยู่ในระดับมาก เจตคติในการใช้อีคอมเมิร์ซ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีเจตคติด้านแนวโน้มเชิงพฤติกรรมในการใช้ ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = .55) อยู่ในระดับมาก ด้านความรู้เชิงประมาณค่าจากการใช้ ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = .43) อยู่ในระดับมาก และความรู้สึกต่ออีคอมเมิร์ซ ($\bar{X} = 3.39$, S.D. = .43) อยู่ในระดับปานกลาง การรับรู้ความเพลิดเพลินในการใช้อีคอมเมิร์ซ ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = .47) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง

ในการทดสอบสมมติฐาน ใช้การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง ขั้นตอนการวิเคราะห์ มีดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันระหว่างตัวแปรสังเกตได้ในตัวแบบที่ใช้ในการศึกษา (n = 375)

ตัวแปรสังเกตได้	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
(1) การคล้อยตามกลุ่มเพื่อน	1.00									
(2) การคล้อยตามสังคม	0.67**	1.00								
(3) การคล้อยตามบุคคลที่เคารพ	0.23**	0.30**	1.00							
(4) การรับรู้การควบคุมพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์	0.15**	0.21**	0.21**	1.00						
(5) ความตั้งใจในการใช้อีคอมเมิร์ซ	0.37**	0.35**	0.29**	0.34**	1.00					

ตัวแปรสังเกตได้	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
(6) เจตคติด้านความรู้เชิงประมาณค่าจากการใช้	0.08**	0.04**	0.18**	0.36**	0.35**	1.00				
(7) เจตคติด้านความรู้สึกต่อการใช้	0.11**	0.08**	0.15**	0.34**	0.39**	0.59**	1.00			
(8) เจตคติด้านแนวโน้มเชิงพฤติกรรมการใช้	0.09**	0.01**	0.12**	0.14**	0.23**	0.23**	0.20**	1.00		
(9) การรับรู้ความเพลิดเพลินในการใช้สื่อสังคมออนไลน์	0.26**	0.21**	0.27**	0.27**	0.53**	0.31**	0.36**	0.25**	1.00	
(10) การเสพติดสื่อสังคมออนไลน์	0.24**	0.26**	0.21**	0.56**	0.54**	0.41**	0.43**	0.23**	0.42**	1.00

** $p < .01$, * $p < .05$ ค่า Bartlett's Test of Sphericity Chi-Square = 1,104, df = 45, $p = .00$ และค่า Kaiser-Mayer-Olkin measure of Sampling Adequacy (KMO) = .79

เมื่อพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้จำนวน 10 ตัว 45 คู่ พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทั้งหมดมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 45 คู่ และความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแต่ละคู่เป็นบวกทั้งหมด

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ที่อยู่ในตัวแปรแฝงเดียวกัน 10 ตัว พบว่า

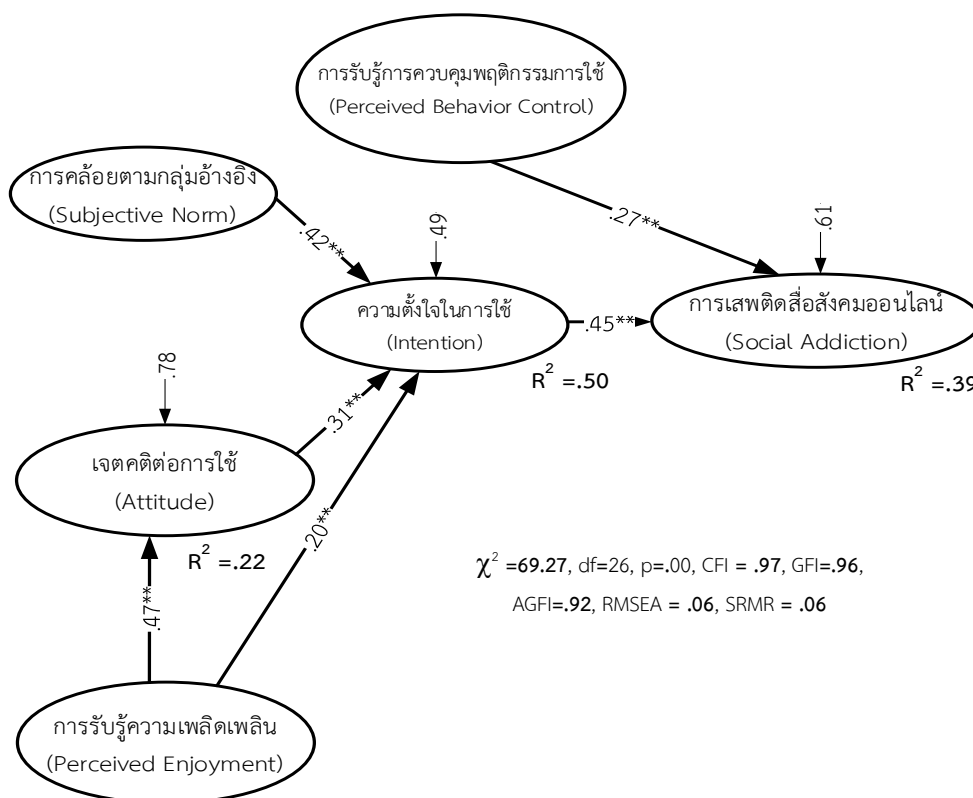
1. ตัวแปรแฝงการค้อยตามกลุ่มอ้างอิง ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร คือ การค้อยตามเพื่อน การค้อยตามสังคม และการค้อยตามบุคคลที่เคารพ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้อยู่ระหว่าง .234 - .673 และความสัมพันธ์ของตัวแปรทุกคู่มีทิศทางเดียวกันในทางบวก

2. ตัวแปรแฝงเจตคติต่อการใช้ ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร คือ ด้านความรู้เชิงประมาณค่าจากการใช้ ด้านความรู้สึกต่อการใช้ และด้านแนวโน้มเชิงพฤติกรรม การใช้ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร อยู่ระหว่าง .204 - .588 และความสัมพันธ์ของตัวแปรมีทิศทางเดียวกันในทางบวก

เมื่อพิจารณาผลการทดสอบค่าสถิติ Bartlett's Test of Sphericity Chi-Square ซึ่งเป็นค่าสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานว่า เมทริกซ์สหสัมพันธ์เป็นเมทริกซ์เอกลักษณ์หรือไม่ ปรากฏว่ามีค่าเท่ากับ 1,104.2, df = 45, $p = .00$ ($p < .01$) แสดงว่า เมทริกซ์สหสัมพันธ์มีความแตกต่างจากเมทริกซ์เอกลักษณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบ สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ค่าดัชนี Kaiser-Mayer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) ปรากฏว่ามีค่าเท่ากับ .79 ซึ่งมีค่ามากกว่า .70 และเข้าใกล้ 1 เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบ

จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าวจึงสรุปได้ว่า ข้อมูลชุดนี้มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการวิเคราะห์ตัวแบบ ซึ่งอาศัยหลักการวิเคราะห์องค์ประกอบที่ตัวแปรสังเกตได้มีความสัมพันธ์กัน

ผลการทดสอบความสอดคล้องของตัวแบบกับข้อมูลเชิงประจักษ์
ผลการวิเคราะห์ตัวแบบการเสพติดสื่อสังคมออนไลน์ จากการทดสอบโมเดลสมการ
โครงสร้าง ได้ตัวแบบดังนี้

ภาพที่ 1 โมเดลสมการโครงสร้างของการเสพติดสื่อสังคมออนไลน์

ตารางที่ 4 ค่าสถิติประเมินความกลมกลืนของตัวแบบการเสพติดสื่อสังคมออนไลน์ที่
ปรับแก้แล้ว

ดัชนี	เกณฑ์	ค่าสถิติ	ผลการทดสอบ
ไค-สแควร์สัมพัทธ์ (χ^2/df)	<3.00	2.66	ผ่านเกณฑ์
Comparative Fit Index: CFI	>.95	.97	ผ่านเกณฑ์
Standard Root Mean Square Residual: SRMR	≤.08	.06	ผ่านเกณฑ์
Root Mean Square Error of Approximation: RMSEA	<.07	.06	ผ่านเกณฑ์
Goodness of Fit Index: GFI	>.90	.96	ผ่านเกณฑ์
Adjust Goodness of Fit Index: AGFI	>.90	.92	ผ่านเกณฑ์

จากภาพที่ 1 และตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ตัวแบบ พบว่า ตัวแบบมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดี ผลการทดสอบค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (χ^2/df) มีค่าเท่ากับ 2.66 ดัชนีวัดความกลมกลืนเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index: CFI) มีค่าเท่ากับ .97 ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของเศษเหลือในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standard Root Mean Square Residual: SRMR) มีค่าเท่ากับ .06 และค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (Root Mean Square Error of Approximation: RMSEA) มีค่าเท่ากับ .06 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Index: GFI) มีค่าเท่ากับ .96 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (Adjust Goodness of Fit Index: AGFI) มีค่าเท่ากับ .92 และ จากผลการพิจารณาดัชนีเข้าเกณฑ์การวัดทุกเกณฑ์แสดงว่าตัวแบบมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

จากเกณฑ์ดังกล่าวสรุปได้ว่า ตัวแบบมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดี และปัจจัยทั้งหมดร่วมกันอธิบายการเสพติดสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาได้ร้อยละ 39

อภิปรายผล

1. ระดับการเสพติดสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่ร้อยละ 69.1 อยู่ในระดับคลั่งไคล้สื่อสังคมออนไลน์ และร้อยละ 26.1 อยู่ในระดับเสพติดสื่อสังคมออนไลน์ และมีร้อยละ 4.8 ที่ไม่เสพติดสื่อสังคมออนไลน์ เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยจากคะแนนทั้งหมด ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 41.93 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 7.02 แสดงว่า ในภาพรวมของนิสิตระดับปริญญาตรี มีการเสพติดสื่อสังคมออนไลน์อยู่ในระดับการคลั่งไคล้การใช้สื่อสังคมออนไลน์ อีกทั้งยังมีการศึกษาเรื่องการติดสื่อสังคมออนไลน์และภาวะสมาธิสั้นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความชุกและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการติดสื่อสังคมออนไลน์ และความสัมพันธ์ระหว่างการติดสื่อสังคมออนไลน์กับภาวะสมาธิสั้น ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาการติดสื่อสังคมออนไลน์ พบว่า การติดสื่อสังคมออนไลน์ส่วนใหญ่อยู่ในระดับคลั่งไคล้ ร้อยละ 43.8 การติดสื่อสังคมออนไลน์ ร้อยละ 17.6 และ ไม่ติดร้อยละ 38.6 (กันยา พาณิษย์ศิริ และ เบญจพร ตันตสุติ, 2559) และการศึกษาเรื่องการติดสื่อสังคมออนไลน์ บุคลิกภาพห้าองค์ประกอบกับความเครียดของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา จากการติดสื่อสังคมออนไลน์ ผลการศึกษาพบว่า การติดสื่อสังคมออนไลน์ของกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมติดสื่อสังคมออนไลน์ระดับปานกลาง ร้อยละ 70.4 (บงกช นักเสียง และคณะ, 2563)

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสพติดสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี จากการทดสอบ โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดี ความสัมพันธ์ของตัว

แปรทั้งหมด เป็นไปตามโมเดลพฤติกรรมตามแผน (TPB) ของ Ajzen, I. โดยโมเดลพฤติกรรมตามแผนได้พัฒนามาจากทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล ซึ่งใช้ในการทำนายพฤติกรรมและใช้สำรวจแรงจูงใจอื่นๆ ที่มีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรม เพื่ออ้างอิงถึงความคิดของมนุษย์ในการตัดสินใจที่ใช้เหตุผลในการเลือก โดยมีแนวคิดที่ว่า มนุษย์เป็นผู้มีเหตุผลและรู้จักใช้ข้อมูลที่มีอยู่อย่างเป็นระบบในการตัดสินใจ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและเชื่อว่าพฤติกรรมของมนุษย์มิได้ถูกกำหนดโดยอารมณ์ หรือขาดการพิจารณาไตร่ตรองก่อนที่จะตัดสินใจกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมใด ๆ ดังนั้นการกระทำพฤติกรรมใด ๆ จะผ่านเจตนาหรือความตั้งใจของบุคคล ซึ่งทฤษฎีนี้กล่าวว่า เจตนาจะขึ้นอยู่กับปัจจัย 3 ด้าน คือ เจตคติต่อพฤติกรรม (Attitude Toward Behavior) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (Subjective Norm) และการรับรู้การควบคุมพฤติกรรม (Perceived Behavior Control) (Ajzen, I., 1991) ซึ่งโมเดลดังกล่าวนำมาอธิบายถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรเจตคติต่อการใช้ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ที่ส่งผลพฤติกรรมและการเสพติดสื่อสังคมออนไลน์ผ่านตัวแปรความตั้งใจในการใช้ และตัวแปรการรับรู้การควบคุมพฤติกรรมมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการเสพติดสื่อสังคมออนไลน์ และตัวแปรการรับรู้ความเพลิดเพลินในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่ส่งผลต่อการเสพติดสื่อสังคมออนไลน์ผ่านตัวแปรความตั้งใจในการใช้ อีกทั้งยังมีการศึกษาเรื่องการศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่นในประเทศไทย : กรณีศึกษา Facebook มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะพฤติกรรมของวัยรุ่น รูปแบบการใช้บริการ และศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ของลักษณะทางประชากรศาสตร์กับพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่น ผลการศึกษาพบว่าการรับรู้ความเพลิดเพลิน และอิทธิพลทางสังคม มีผลต่อพฤติกรรมความหลงใหลจนติดปกติ และการติดการใช้งานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ภาณุวัฒน์ กองราช, 2554)

ลำดับของปัจจัยที่มีผลต่อการเสพติดสื่อสังคมออนไลน์มากที่สุดคือ ความตั้งใจในการใช้ ซึ่งความตั้งใจในการใช้ได้รับอิทธิพลจากตัวแปรการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงมากที่สุด รองลงมาคือความเพลิดเพลินในการใช้ซึ่งมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อม และเจตคติต่อการใช้ ก็ได้รับอิทธิพลจากตัวแปรการรับรู้ความเพลิดเพลินในการใช้เช่นเดียวกัน และตัวแปรทุกตัวร่วมกันส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมการเสพติดสื่อสังคมออนไลน์โดยมีอิทธิพลทางบวกทั้งหมด

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาในเชิงปริมาณได้ข้อสรุปว่า ตัวแปร การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง การรับรู้ความเพลิดเพลินในการใช้ การรับรู้การควบคุมพฤติกรรมการใช้ เจตคติต่อการใช้ และความตั้งใจในการใช้ล้วนแล้วแต่เป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อการเสพติดสื่อสังคมออนไลน์ทั้งหมด แต่เนื่องจากระดับการเสพติดส่วนใหญ่ยังอยู่ในกลุ่มที่คลั่งไคล้สื่อสังคมออนไลน์ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้ 1) สร้างความตระหนักถึงการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในช่วงเวลาที่เหมาะสม เช่น ไม่ใช้สื่อสังคมออนไลน์ในช่วงเวลาเรียน หรือช่วงเวลาที่ต้องทำงานในรายวิชาเรียน เพื่อลด

การเสด็จสื่อสังคมออนไลน์ให้น้อยลง 2) สามารถนำข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ไปพัฒนาและสร้างความตระหนักของการเสด็จการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาทางด้านการเรียน ปัญหาด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น ปัญหาการเงิน ปัญหาด้านประกอบอาชีพ และปัญหาด้านสุขภาพร่างกาย ซึ่งปัญหาเหล่านี้ควรได้รับการควบคุมและดูแลจากครอบครัว สถานการศึกษา และสถาบันทางสังคมต่างๆ เพื่อไม่ให้เกิดพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์มากเกินไป ซึ่งอาจสร้างความเสียหายให้แก่ตนเองหรือบุคคลรอบข้างได้ ดังนั้น ครอบครัว สถานการศึกษา และสถาบันทางสังคมต่างๆ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยี ควรให้ความสนใจและส่งเสริม แนะนำให้นักศึกษาที่มีพฤติกรรมเสด็จการใช้สื่อสังคมออนไลน์ รู้จักการแบ่งเวลาให้เหมาะสมและทำกิจกรรมอื่นๆ ร่วมกัน เช่น การทำกิจกรรมภายในครอบครัว การออกกำลังกาย หรือการรวมกลุ่มเพื่อสร้างกิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อสังคม อย่างไรก็ตาม การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป คือ 1) การวิจัยในครั้งนี้ ได้นำตัวแปรที่มีอิทธิพลทางบวกต่อพฤติกรรมเสด็จการใช้สื่อสังคมออนไลน์มาใช้ในการศึกษาทั้งหมด ในการทำวิจัยครั้งต่อไปอาจจะต้องนำตัวแปรที่ส่งผลทางลบต่อการเสด็จการใช้สื่อสังคมออนไลน์ เพื่อหาแนวทางในการลดการเสด็จการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษา 2) ควรมีการศึกษาในเชิงเปรียบเทียบกับนักศึกษาในพื้นที่อื่นๆ เพื่อตรวจสอบถึงความสอดคล้องของตัวแปรที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ว่าจะได้ผลออกมาแตกต่างกันหรือไม่ และ 3) ควรมีการศึกษาเรื่องนี้ซ้ำเป็นระยะ ๆ ตามเวลาที่เหมาะสม เพื่อตรวจสอบว่ามีปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อการเสด็จการใช้สื่อสังคมออนไลน์ เมื่อบริบทของสภาพแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลงไปตามช่วงเวลาที่เปลี่ยนแปลง

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสด็จการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยระดับปริญญาตรีในภาคตะวันออก ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

เอกสารอ้างอิง

- กันยา พาณิษฐ์ศิริ และเบญจพร ตันตสุติ. (2559). การเสด็จการใช้สื่อสังคมออนไลน์และภาวะสมาธิสั้นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย, 61(3), 91-204.
- ชไมพร กาญจนกิจสกุล. (2555). ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. ตาก: บริษัทโพเจ็คท์ ไฟฟ์-ไฟว์ จำกัด.
- นุชรินทร์ ขวัญคำ. (2550). รูปแบบการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของกลุ่มวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร : ศึกษาลักษณะทางประชากรที่มีความสัมพันธ์กับลักษณะการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตและพฤติกรรมการใช้ สื่ออินเทอร์เน็ตเพื่อตอบสนองความต้องการรวมถึงศึกษารูปแบบการ

- ใช้สื่อของกลุ่มวัยรุ่น. ใน วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิเทศศาสตรสา
รสนเทศ. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.
- บงกช นักเสียง และคณะ. (2563). การติดสื่อสังคมออนไลน์ บุคลิกภาพห้วงค์ประกอบกับ
ความเครียดของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา. วารสารการสื่อสาร มหาวิทยาลัยราชภัฏ
เชียงใหม่, 3(2), 43-64.
- ภาณุวัฒน์ กองราช. (2554). การศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่น
ประเทศไทย : กรณีศึกษา Facebook. ใน วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขา
การบริหารเทคโนโลยี. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วรรณิ แกมเกตุ. (2551). วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2563). รายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้
ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2563. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจ
และสังคม.
- เสรี ชัดแฉ่ม. (2547). การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน. วารสารวิจัยและวัดผลการศึกษา
มหาวิทยาลัยบูรพา, 2(1), 15-42.
- Ajzen.I. (1991). The Theory of Planned Behavior. Organization Behavior and
Human Decision Processes, 50, 179-211.
- Hair, J. F. et al. (2010). Multivariate Data Analysis. (7th ed). Upper Saddle River,
New Jersey: Prentice Hall.

ความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการสวนสาธารณะเกาะกลางน้ำ
ห้วยน้ำคำ (เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา) จังหวัดศรีสะเกษ*
PUBLIC SATISFACTION WITH THE MANAGEMENT OF
ISLAND PARKS IN THE MIDDLE OF THE WATER HUAI NAM KHAM
(80th BIRTHDAY ANNIVERSARY), SIAKET PROVINCE

จิรภัทร พิศชาติ

Jirapat Pitchat

ธนาสิทธิ์ ศิริศิลป์

Thanasit Sirisilp

วารีย์ นันทสิงห์

Waree Nantasing

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

Sisaket Rajabhat University, Thailand

E-mail: db_sarun@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการจัดการสวนสาธารณะเกาะกลางน้ำห้วยน้ำคำ (เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา) จังหวัดศรีสะเกษ และข้อเสนอแนะต่อการจัดการสวนสาธารณะของประชาชนที่มาใช้บริการจัดการสวนสาธารณะเกาะกลางน้ำห้วยน้ำคำ (เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา) จังหวัดศรีสะเกษ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 401 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามจำแนกเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านความสะอาดเป็นระเบียบ ด้านการใช้ประโยชน์ และด้านความปลอดภัย มีค่าความเชื่อมั่น .89 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าเฉลี่ย t - test และการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ONE - WAYANOVA) ผลการวิจัยพบว่า 1) ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการจัดการสวนสาธารณะเกาะกลางน้ำห้วยน้ำคำ (เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา) จังหวัดศรีสะเกษ อยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ความพึงพอใจในด้านความสะอาดเป็นระเบียบ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.79) รองลงมา ด้านสภาพแวดล้อมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.78) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.76) ด้านการใช้ประโยชน์มีค่าเฉลี่ย

* Received 18 June 2021; Revised 21 July 2021; Accepted 10 August 2021

($\bar{X} = 3.72$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านความปลอดภัยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.59$) 2) และข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับการจัดการสวนสาธารณะเกาะกลางน้ำห้วยน้ำคำ (เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา) พบว่า ควรมีการติดไฟส่องสว่างเพิ่มขึ้น เพื่อความปลอดภัย สถานที่จอดรถมาตรฐาน และควรมีห้องน้ำ ม้านั่งหรือศาลาหยุดพักเพิ่มตามระยะทาง เส้นทางวิ่งออกกำลังกาย

คำสำคัญ: ความพึงพอใจ, การจัดการ, สวนสาธารณะ, จังหวัดศรีสะเกษ

Abstract

The objectives of this research article were to study the public's satisfaction with the management of Huai Nam Kham (80th Birthday Anniversary). The 401 people who used the park management service in the middle of Huai Nam Kham (80th Birthday Anniversary), Sisaket province, using quantitative research methodology, sampled 401 people, were obtained by accidental sampling. The statistics used to analyze the data include percentage, standard deviation, and so on. The results showed that 1) people were satisfied with the management of the island park in the middle of Huai Nam Kham (80th Birthday Anniversary), Sisaket province, in descending order as follows: Cleanliness satisfaction The average environment ($\bar{X} = 3.79$) is followed by the environment with average ($\bar{X} = 3.78$) is the average of the facilities ($\bar{X} = 3.76$). is The utilization is average. ($\bar{X} = 3.72$) And the least average aspects are the average security aspect ($\bar{X} = 3.59$) 2) and recommendations regarding the management of the island park in the middle of Huai Nam Kham (80th Birthday Anniversary) that there should be increased lighting for safety reasons. Take extra breaks along the jogging route distance.

Keywords: Satisfaction, Management, Park, Sisaket Province

บทนำ

การขับเคลื่อนนโยบายเกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพกายและสุขภาพจิตของประชากร โดยมุ่งเน้นให้ประชากรมีพลานามัยที่ดี ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ สุขภาพจิตดี และมีอายุยืนยาว อย่างมีคุณภาพ ด้วยเหตุนี้รัฐบาล ได้กำหนดให้การส่งเสริมสุขภาพของประชาชนไทยให้เป็น “วาระแห่งชาติ” (สำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, 2550) เพื่อสอดคล้องแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 2560 - 2564 ยุทธศาสตร์ที่ 2 ในการ

ส่งเสริมให้มวลชนมีการออกกำลังกายและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการกีฬา ซึ่งมีแนวทางการพัฒนาการจัดหาและพัฒนาสถานที่และอุปกรณ์กีฬาที่เพียงพอและเหมาะสมเพื่อการออกกำลังกายและการเล่นกีฬาของมวลชน โดยมีตัวชี้วัด การจัดเตรียมและพัฒนาสถานกีฬาสาธารณะไม่น้อยกว่า 1 แห่งต่อตำบล เพื่อสร้างโอกาสการเข้าถึงกิจกรรมการออกกำลังกายและการเล่นกีฬาและสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนทุกกลุ่มอย่างทั่วถึง

สวนสาธารณะเกาะกลางน้ำ ห้วยน้ำคำ (เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา) ซึ่งเป็นสถานที่สำคัญในจังหวัดศรีสะเกษ โดยมีเนื้อที่ 98 ไร่ เป็นสถานที่ที่ชาวพ่อผ่องน้อยใจของชาวเมืองศรีสะเกษ ภายในประกอบไปด้วยศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมฯ อาคารจัดแสดงพันธุ์สัตว์น้ำ หอคอยสูง สถานที่ออกกำลังกาย รวมถึงมีบริการรถจักรยานให้เช่าปั่นรอบ ๆ บริเวณด้วยระยะทางกว่า 3.7 กม. และสนามเด็กเล่น ภายในมีที่จอดรถกว้างขวาง ห้องน้ำสะอาด พ.ศ. 2550 นอกจากนี้ สวนสาธารณะเกาะกลางน้ำ ห้วยน้ำคำ (เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา) เป็นสถานที่ที่ผู้รักสุขภาพเข้าไปใช้บริการเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ สวนสาธารณะเกาะกลางน้ำ ห้วยน้ำคำ (เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา) สถานที่สำคัญที่ทำให้คนได้พบกับประสบการณ์ต่างไปจากชีวิตประจำวัน โดยมีสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและเป็นแหล่งนันทนาการที่มีกิจกรรมหลากหลาย มีพื้นที่ ในการออกกำลังกายที่ส่งผลให้มีพลานามัยที่ดี ช่วยลดปัญหาสาธารณสุขและค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลได้มาก และยังมีกิจกรรมชมรมเพื่อให้ประชาชนเข้าร่วม ฉะนั้นจึงถือได้ว่าเป็นสถานที่ที่เอื้อต่อการมีสุขภาพกายและจิตที่ดี นอกจากนี้ จังหวัดศรีสะเกษ ได้รับการพิจารณาคัดเลือกเป็นเมืองกีฬา (Sports City) โดยการที่จะถูกแต่งตั้งให้เป็นเมืองกีฬาได้นั้นจะต้องมีหลักเกณฑ์เฉพาะด้าน โดยจะมีด้านการส่งเสริมการเล่นกีฬาและการออกกำลังกายด้วย ซึ่งสวนสาธารณะเกาะกลางน้ำนั้นเป็นสวนสาธารณะขนาดใหญ่ มีพื้นที่ในการออกกำลังกายที่เหมาะสม อีกทั้งยังเคยเป็นสถานที่จัดงานกีฬาออกกำลังกายอาทิงานวิ่งมาราธอน การแข่งขันเจ็ทสกี แข่งขันพายเรือ ฯลฯ

สวนสาธารณะเกาะกลางน้ำห้วยน้ำคำ (เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา) เป็นพื้นที่สาธารณะที่ได้รับความนิยมอย่างมาก จากการสำรวจของผู้วิจัยเองนั้น สวนสาธารณะเกาะกลางน้ำห้วยน้ำคำ (เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา) จังหวัดศรีสะเกษ มีผู้คนเข้ามาใช้บริการทุกวันส่วนมากจะมาทำกิจกรรมออกกำลังกายในช่วงเช้า และช่วงเย็น ในส่วนที่เป็นทางเดินออกกำลังกาย แต่ในส่วนที่เป็นพื้นที่ในส่วนอื่นนั้นไม่ค่อยเป็นที่นิยมมากนัก ดังนั้นผู้วิจัยที่เป็นบุคลากรผู้หนึ่งของจังหวัดศรีสะเกษและเป็นผู้ให้บริการเล็งเห็นว่าควรส่งเสริมให้มีการจัดการสวนสาธารณะที่สอดคล้องกับความพึงพอใจของผู้ที่มาใช้บริการ อีกทั้งยังไม่มีผู้ใดทำการศึกษาวิจัยเรื่องความพึงพอใจในการจัดการสวนสาธารณะเกาะกลางน้ำห้วยน้ำคำ (เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา) จังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการพื้นที่ใช้สอยให้เกิดประโยชน์ มีความคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพมากที่สุด เพื่อเป็นข้อเสนอแนะในการพัฒนาสวนสาธารณะให้มีคุณภาพและดีขึ้นขึ้นไป เพื่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดศรีสะเกษ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการจัดการสวนสาธารณะเกาะกลางน้ำห้วยน้ำคำ (เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา) จังหวัดศรีสะเกษ
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะต่อการจัดการสวนสาธารณะของประชาชนที่มาใช้บริการสวนสาธารณะเกาะกลางน้ำห้วยน้ำคำ (เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา) จังหวัดศรีสะเกษ

วิธีดำเนินการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยมุ่งที่จะศึกษาการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการจัดการสวนสาธารณะเกาะกลางน้ำห้วยน้ำคำ (เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา) จังหวัดศรีสะเกษและศึกษาข้อเสนอแนะต่อการจัดการสวนสาธารณะของประชาชนที่มาใช้บริการสวนสาธารณะเกาะกลางน้ำห้วยน้ำคำ (เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา)

ขอบเขตประชากร

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นประชาชนที่มาใช้บริการสวนสาธารณะเกาะกลางน้ำห้วยน้ำคำ (เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา) จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 401 คน จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลในช่วงเย็นของวันที่ 5 - 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2564 เท่านั้น

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองศรีสะเกษจำนวน 41,145 คน โดยอ้างอิงจากสถิติประชากรในเขตเทศบาลเมืองศรีสะเกษปี 2562 (เทศบาลเมืองศรีสะเกษ, 2562)

ตัวอย่าง คือ สุ่มจากประชาชนประชาชนที่มาใช้บริการสวนสาธารณะเกาะกลางน้ำห้วยน้ำคำ (เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา) จังหวัดศรีสะเกษ ในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2564 จำนวน 400 คน โดยวิธีการเลือกโดยบังเอิญ (Accidental sampling) ซึ่งผู้วิจัยได้คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับความคลาดเคลื่อนไม่เกินร้อยละ 5 จากสูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, T., 1967) ดังนี้

$$n = \frac{41,145}{1 + (41,145)(0.05)^2}$$

$$n = 396.1487543963$$

จากการลงพื้นที่สำรวจและเก็บข้อมูลงานวิจัย ช่วงวันที่ 5 - 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2564 ในช่วงเย็น เวลา 17.30 - 19.30 น. พบว่าประชาชนที่มาใช้บริการและตอบแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการสวนสาธารณะเกาะกลางน้ำห้วยน้ำคำ (เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา) มีจำนวนทั้งหมด 401 คน ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลทั้งหมดจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 401 คน มาทำการศึกษาวิจัย วิเคราะห์ผลและอภิปรายผลในงานวิจัยชิ้นนี้

เครื่องมือการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย
ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 4 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ เป็นลักษณะแบบเลือกตอบ (Check list) ดังนี้
ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการสวนสาธารณะเกาะกลางน้ำห้วยน้ำคำ (เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา) จังหวัดศรีสะเกษแบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้
 1. ด้านสภาพแวดล้อม จำนวน 5 ข้อ
 2. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก จำนวน 5 ข้อ
 3. ด้านความสะอาดเป็นระเบียบ จำนวน 5 ข้อ
 4. ด้านการใช้ประโยชน์ จำนวน 5 ข้อ
 5. ด้านความปลอดภัย จำนวน 5 ข้อ

โดยแบบสอบถามแต่ละข้อมีตัวเลือก 5 ระดับ (Likert Scale) คือ ความพึงพอใจมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุดแบบประเมินความพึงพอใจเป็นรายข้อและรายด้าน แปลความหมายข้อมูลเทียบกับเกณฑ์เฉลี่ยดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

คะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจ/เห็นด้วยในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีความพึงพอใจ/เห็นด้วยในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีความพึงพอใจ/เห็นด้วยในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจ/เห็นด้วยในระดับระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจ/เห็นด้วยในระดับระดับน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open - End Question) ให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการสวนสาธารณะเกาะกลางน้ำห้วยน้ำคำ (เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา) จังหวัดศรีสะเกษ

2. นำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการสวนสาธารณะเกาะกลางน้ำห้วยน้ำคำ (เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา) จังหวัดศรีสะเกษ ไปหาความตรงเชิงเนื้อหาด้วยดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป (อรุณี จิระพลทรัพย์, 2558) พบว่า มีค่าความสอดคล้อง 0.89

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดเก็บและรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นขั้นตอน โดยเริ่มจากการเตรียมแบบสอบถาม ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามวัน/เวลาที่กำหนด ลงรหัสข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยได้ดำเนินการเองทุกขั้นตอนตลอดการจัดเก็บข้อมูล ดังนี้ขั้นตอนการปฏิบัติตามลำดับต่อไปนี้

1. เตรียมแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการสวนสาธารณะเกาะกลางน้ำห้วยน้ำคำ (เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา) จังหวัดศรีสะเกษ ในรูปแบบคิวอาร์โค้ด (QR Code)
2. เก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนผู้มาใช้บริการสวนสาธารณะเกาะกลางน้ำห้วยน้ำคำ (เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา) จังหวัดศรีสะเกษ ในวันที่ 5 - 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2564 ช่วงเย็น เวลา 17.30 - 19.30 น. จำนวน 401 คน ด้วยวิธีการเลือกแบบบังเอิญ (Accidental sampling)
3. ภายหลังเสร็จสิ้นการเก็บข้อมูลในแต่ละวัน จะตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของการตอบคำถามในแต่ละข้อคำถาม
4. นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ดังนี้

1. ข้อมูลปัจจัยทางประชากรศาสตร์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละ (Percentage) และความถี่ (Frequency)
2. วิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการสวนสาธารณะเกาะกลางน้ำห้วยน้ำคำ (เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา) จังหวัดศรีสะเกษ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และกำหนดเกณฑ์การพิจารณาระดับความพึงพอใจ 5 ระดับ และทำการหาความกว้างของอันตรภาคชั้น (ไพทอริ โปธิสว่าง, 2556) ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ช่วงกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.08 \end{aligned}$$

ระดับคะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00	ระดับมากที่สุด
ระดับคะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20	ระดับมาก
ระดับคะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40	ระดับปานกลาง
ระดับคะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60	ระดับน้อย
ระดับคะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80	ระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์การทดสอบสมมติฐานโดยใช้ทดสอบค่าที (t - test) ในการทดสอบความแตกต่างของบุคคลสองกลุ่ม และใช้ค่าสถิติ ONE - WAYANOVA ในการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจากกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม กรณีพบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการทดสอบรายต่างคู่ด้วยวิธีการ LSD

4. วิเคราะห์ข้อมูลในแบบสอบถามส่วนที่ 3 ซึ่งเป็นข้อมูลเสนอแนะเพิ่มเติมด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

	ประชากรศาสตร์	จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	207	51.62
	หญิง	194	48.37
อายุ	ต่ำกว่า 20 ปี	104	25.93
	20 – 30 ปี	226	56.35
	31 – 40 ปี	32	7.98
	41 – 50 ปี	23	5.73
	51 – 59 ปี	13	3.24
	60 ปีขึ้นไป	3	0.74
ระดับการศึกษา	ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย	25	6.23
	มัธยมศึกษาตอนปลาย	44	10.97
	ปวช.	5	1.24
	ปวส.	13	3.24
	อนุปริญญา	18	4.48
	ปริญญาตรี	266	66.33
	ปริญญาโท	27	6.73
อาชีพ	ปริญญาเอก	3	0.74
	ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	65	16.20
	พนักงาน/ลูกจ้างเอกชน	34	8.47
	นักเรียน/นักศึกษา	260	64.83
	ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	25	6.23
	รับจ้างทั่วไป	17	4.23

จากตารางที่ 1 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 51.62) ช่วงอายุ 20 - 30 ปี (ร้อยละ 56.35) ระดับการศึกษาปริญญาตรี (ร้อยละ 66.33) และมีอาชีพนักเรียน/นักศึกษา (ร้อยละ 64.83)

2. ระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการสวนสาธารณะเกาะกลางน้ำห้วยน้ำคำ (เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา) จังหวัดศรีสะเกษ

ตารางที่ 2 ระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการสวนสาธารณะเกาะกลางน้ำห้วยน้ำคำ (เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา) จังหวัดศรีสะเกษ

ความพึงพอใจ	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความหมาย
ด้านสภาพแวดล้อม	3.78	0.87	มาก
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	3.76	0.90	มาก
ด้านความสะอาดเป็นระเบียบ	3.79	0.82	มาก
ด้านการใช้ประโยชน์	3.72	0.84	มาก
ด้านความปลอดภัย	3.59	0.89	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่าความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการสวนสาธารณะเกาะกลางน้ำห้วยน้ำคำ (เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา) จังหวัดศรีสะเกษ อยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านความสะอาดเป็นระเบียบ (ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านความสะอาดเป็นระเบียบ ($\bar{X} = 3.79$, SD = 0.82) รองลงมาคือ ด้านสภาพแวดล้อม ($\bar{X} = 3.78$, SD = 0.87) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{X} = 3.76$, SD = 0.90) ด้านการใช้ประโยชน์ ($\bar{X} = 3.72$, SD = 0.84) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านความปลอดภัย ($\bar{X} = 3.59$, SD = 0.89) ตามลำดับ

3. การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานข้อที่ 1 ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดการเกาะกลางน้ำห้วยน้ำคำ (เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา) จังหวัดศรีสะเกษ ที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการสวนสาธารณะเกาะกลางน้ำห้วยน้ำคำ (เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา) จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ชาย	207	4.46	0.84	.058	.000
หญิง	194	4.85	0.78		

*($p \leq .05$)

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการสวนสาธารณะเกาะกลางน้ำห้วยน้ำคำ (เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา) จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามเพศโดยใช้สถิติ t - test เพื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า ความพึงพอใจของประชาชนที่ใช้บริการสวนสาธารณะเกาะกลางน้ำห้วยน้ำคำ (เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา) จังหวัดศรีสะเกษ แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อที่ 2 ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดการสวนสาธารณะเกาะกลางน้ำห้วยน้ำคำ (เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา) จังหวัดศรีสะเกษ ที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการสวนสาธารณะเกาะกลางน้ำห้วยน้ำคำ (เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา) จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	16.59	5	3.32	4.94	.000
ภายในกลุ่ม	265.34	395	0.68		
รวม	281.93				

*($p \leq .05$)

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของประชาชนที่ใช้บริการสวนสาธารณะเกาะกลางน้ำห้วยน้ำคำ (เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา) จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามอายุโดยใช้ค่าสถิติ ONE - WAYANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐานพบว่า ความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการสวนสาธารณะเกาะกลางน้ำห้วยน้ำคำ (เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา) จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามอายุ พบว่า ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการจัดการสวนสาธารณะเกาะกลางน้ำห้วยน้ำคำ (เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา) จังหวัดศรีสะเกษ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพบความแตกต่างกันจึงทำการทดสอบรายคู่ด้วยวิธี LSD ซึ่งปรากฏผลดังตาราง

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบรายคู่จำแนกตามระดับอายุด้วยวิธี LSD

อายุ	อายุ					
	ต่ำกว่า 20 ปี	21 – 30 ปี	31 – 40 ปี	41 – 50 ปี	51 – 59 ปี	60 ปีขึ้นไป
ต่ำกว่า 20 ปี	-	-.439*	.182	-.310	-.045	.465
21 – 30 ปี		-	-.256	.129	.393	.905
31 – 40 ปี			-	-.127	.136	.648
41 – 50 ปี				-	.264	.776
51 – 59 ปี					-	.511
60 ปีขึ้นไป						-

*($p \leq .05$)

จากตารางที่ 5 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ ความพึงพอใจการจัดการสวนสาธารณะเกาะกลางน้ำห้วยน้ำคำ (เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา) จังหวัดศรีสะเกษ ที่มีช่วงอายุแตกต่างกัน พบว่า ประชาชนที่ใช้บริการสวนสาธารณะเกาะกลางน้ำห้วยน้ำคำ (เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา) จังหวัดศรีสะเกษ ช่วงอายุต่ำกว่า 20 ปี มีความพึงพอใจในการจัดการสวนสาธารณะเกาะกลางน้ำห้วยน้ำคำ (เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา) จังหวัดศรีสะเกษ มากกว่า ประชาชนที่ใช้บริการสวนสาธารณะเกาะกลางน้ำห้วยน้ำคำ (เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา) จังหวัดศรีสะเกษ ที่มีช่วงอายุ 21 - 30 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคู่อื่น ๆ พบว่า ความพึงพอใจต่อการจัดการสวนสาธารณะเกาะกลางน้ำห้วยน้ำคำ (เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา) จังหวัดศรีสะเกษไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดการสวนสาธารณะเกาะกลางน้ำห้วยน้ำคำ (เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา) จังหวัดศรีสะเกษที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 6 วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการสวนสาธารณะเกาะกลางน้ำห้วยน้ำคำ (เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา) จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	5.61	7	0.80	1.14	.338
ภายในกลุ่ม	276.32	393	0.70		
รวม	281.93				

*($p \leq .05$)

จากตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการสวนสาธารณะเกาะกลางน้ำห้วยน้ำคำ (เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา) จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามระดับการศึกษาโดยใช้ค่าสถิติ ONE - WAYANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐานพบว่าความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการสวนสาธารณะเกาะกลางน้ำห้วยน้ำคำ (เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา) จังหวัดศรีสะเกษ ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญที่ .05

สมมติฐานข้อที่ 4 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันจะมีระดับความพึงพอใจต่อการจัดการสวนสาธารณะเกาะกลางน้ำห้วยน้ำคำ (เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา) จังหวัดศรีสะเกษ ที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 7 วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการสวนสาธารณะเกาะกลางน้ำห้วยน้ำคำ (เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา) จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	7.41	4	1.85	2.67	.032
ภายในกลุ่ม	274.52	396	0.69		
รวม	281.93				

*($p \leq .05$)

จากตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการจัดการสวนสาธารณะเกาะกลางน้ำห้วยน้ำคำ (เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา) จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามอาชีพ โดยใช้ค่าสถิติ ONE - WAYANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐานพบว่า ความพึงพอใจของประชาชนที่ใช้บริการสวนสาธารณะเกาะกลางน้ำห้วยน้ำคำ (เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา) จังหวัดศรีสะเกษ แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญที่ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพบความแตกต่างกันจึงทำการทดสอบรายคู่ ด้วยวิธี LSD ซึ่งปรากฏผลดังตาราง

ตารางที่ 8 การเปรียบเทียบรายค่าจำแนกตามระดับอาชีพ ด้วยวิธี LSD

อาชีพ	อาชีพ				
	ข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	พนักงาน/ลูกจ้าง เอกชน	นักเรียน/ นักศึกษา	ค้าขาย/ธุรกิจ ส่วนตัว	รับจ้างทั่วไป
ข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	-	.385*	.352*	-.368	.121
พนักงาน/ ลูกจ้างเอกชน		-	.333	-.017	.264
นักเรียน/ นักศึกษา			-	.015	-.231
ค้าขาย/ธุรกิจ ส่วนตัว				-	-.247
รับจ้างทั่วไป					-

*($p \leq .05$)

จากตารางที่ 8 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายค่า ความพึงพอใจในการจัดการสวนสาธารณะเกาะกลางน้ำห้วยน้ำคำ (เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา) จังหวัดศรีสะเกษ ที่มีอาชีพแตกต่างกัน พบว่า ประชาชนที่ใช้บริการสวนสาธารณะเกาะกลางน้ำห้วยน้ำคำ (เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา) จังหวัดศรีสะเกษ ระดับอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีความพึงพอใจในการจัดการสวนสาธารณะเกาะกลางน้ำห้วยน้ำคำ (เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา) จังหวัดศรีสะเกษมากกว่า ประชาชนที่ใช้บริการสวนสาธารณะเกาะกลางน้ำห้วยน้ำคำ (เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา) จังหวัดศรีสะเกษ ระดับอาชีพพนักงาน/ลูกจ้างเอกชน และอาชีพนักเรียน/นักศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคู่อื่น ๆ พบว่า ความพึงพอใจต่อการจัดการสวนสาธารณะเกาะกลางน้ำห้วยน้ำคำ (เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา) จังหวัดศรีสะเกษไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. การศึกษาความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการจัดการสวนสาธารณะเกาะกลางน้ำห้วยน้ำคำ (เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา) จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกเป็นรายด้าน ได้แก่ 1) ด้านสภาพแวดล้อม 2) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก 3) ด้านความสะอาดเป็นระเบียบ 4) ด้านการใช้ประโยชน์ 5) ด้านความปลอดภัย และจำแนกข้อมูลปัจจัยทางประชากรศาสตร์ ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษา 4) และอาชีพ มีดังนี้ ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการจัดการสวนสาธารณะเกาะกลางน้ำ(เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา) จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านความสะอาดเป็นระเบียบ การเก็บขนกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล ของเสียอันตรายและสิ่งเปื้อน

เปื้อน การปลูกดูแลและบำรุงรักษาต้นไม้ การรักษาสภาพแวดล้อมและดูแลพื้นที่สีเขียว การดูแลรักษาความสะอาดบริเวณด้านสภาพแวดล้อมสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและแหล่งนันทนาการที่มีกิจกรรมหลากหลาย ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีความสะดวกในด้านสถานที่จอดรถมีความเพียงพอ ค่อนข้างกว้างขวาง ด้านการใช้ประโยชน์ได้แบ่งพื้นที่ในการออกกำลังกายที่เหมาะสม โดยการแบ่งโซนในการจัดสำหรับนั่งเล่น และ ด้านความปลอดภัย มีป้ายให้การช่วยเหลือหากเกิดเหตุร้ายในสวนสาธารณะ ป้ายให้คำแนะนำการออกกำลังกาย ป้ายบอกทางที่ชัดเจน และมีป้ายอธิบายถึงกฎระเบียบการใช้สวนสาธารณะเป็นผลมาจากสวนสาธารณะแห่งนี้เป็นสวนสาธารณะที่ยอดนิยม มีประชาชนมาใช้บริการทุกเพศ ทุกวัย มีพื้นที่ขนาดใหญ่สามารถรองรับการทำกิจกรรมที่หลากหลาย ประชาชนส่วนใหญ่พึงใจที่จะมาใช้บริการสวนสาธารณะแห่งนี้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สกลรัตน์ คงรอด และอัญญาณี อดทน ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องศึกษาความพึงพอใจในการใช้บริการสวนสาธารณะในเขตเทศบาลเมืองอุบลราชธานี ที่ว่าสวนสาธารณะมีความเหมาะสมกับทุกเพศ ทุกวัย มีขนาดพื้นที่ที่เหมาะสมสามารถจัดสรรพื้นที่ออกกำลังกายได้อย่างเหมาะสมชัดเจน มีพื้นที่ในการทำกิจกรรมที่หลากหลายประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันจะมีระดับความพึงพอใจต่อการจัดการสวนสาธารณะเกาะกลางน้ำห้วยน้ำคำ (เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา) จังหวัดศรีสะเกษ ที่แตกต่างกัน เป็นผลมาจากทัศนคติ และพฤติกรรมในการออกกำลังกายที่แตกต่างกันระหว่างชายกับหญิง (สกลรัตน์ คงรอด และอัญญาณี อดทน, 2561) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มนสิชา โลหะนาคะกุล และวราลักษณ์ คงอ้วน ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การจัดการพื้นที่สาธารณะในเขตพญาไท กรุงเทพมหานคร ที่ว่าประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีความพึงพอใจแตกต่างกัน ซึ่งอาจมีผลมาจากพฤติกรรมในการออกกำลังกาย และชนิดกีฬาที่เล่นแตกต่างกันภายในสวนสาธารณะ ประชาชนที่มีอายุที่แตกต่างกันจะมีระดับความพึงพอใจต่อการจัดการสวนสาธารณะเกาะกลางน้ำห้วยน้ำคำ (เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา) จังหวัดศรีสะเกษ แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี LSD พบว่า คู่ที่มีความแตกต่างกัน คือ ช่วงอายุต่ำกว่า 20 ปี กับ อายุระหว่าง 21 - 30 ปี อาจเป็นผลมาจากช่วงอายุที่แตกต่างกันนั้นทำให้มีทัศนคติต่อการจัดการสวนสาธารณะที่แตกต่างกัน ทั้งในด้านทัศนคติและพฤติกรรมการออกกำลังกาย อีกทั้งความสนใจในเรื่องของสภาพแวดล้อม และพื้นที่นันทนาการแตกต่างกัน (มนสิชา โลหะนาคะกุล และวราลักษณ์ คงอ้วน, 2561) ซึ่งสอดคล้องกับงานของ จำรัส มือขุนทด ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการสวนสาธารณะของเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ที่ว่าประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อสวนสาธารณะที่แตกต่างกันประชาชนที่มีอาชีพที่ต่างกันจะมีระดับความพึงพอใจต่อการจัดการสวนสาธารณะเกาะกลางน้ำห้วยน้ำคำ (เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา) จังหวัดศรีสะเกษ แตกต่างกัน อาจจะเป็นผลมาจากอาชีพที่ต่างกัน รวมไปถึงรายได้ที่แตกต่างทำให้มีทัศนคติ และความพึงพอใจแตกต่างกัน (จำรัส มือขุนทด, 2559) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนภูมิ

เพิ่มแพงพันธุ์ ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนที่ใช้บริการสวนสาธารณะกาญจนาภิเษก อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ที่ว่าประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อสวนสาธารณะกาญจนาภิเษกที่แตกต่างกัน (ธนภูมิ เพิ่มแพงพันธุ์, 2558) ประชาชนที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกันจะมีระดับความพึงพอใจต่อการจัดการสวนสาธารณะเกาะกลางน้ำห้วยน้ำคำ (เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา) จังหวัดศรีสะเกษ ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเป็นผลมาจากการได้รับบริการที่ไม่แตกต่างกัน และในสวนสาธารณะนั้นมีการเข้าถึงได้ทุกพื้นที่ไม่มีข้อจำกัด ทุกคนได้ใช้บริการอย่างเท่าเทียมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทราวดี อัมศิริ ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การให้บริการสวนสาธารณะเขตลาดกระบัง ที่ว่าผู้ใช้บริการที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการสวนสาธารณะไม่แตกต่างกัน ซึ่งมีผลมาจากผู้ใช้บริการไม่ว่าจะมีการศึกษาอยู่ในระดับใด ก็สามารถเข้ามาใช้บริการได้ (ภัทราวดี อัมศิริ, 2549)

2. ศึกษาข้อเสนอแนะต่อการจัดการสวนสาธารณะของประชาชนที่มาใช้บริการสวนสาธารณะเกาะกลางน้ำห้วยน้ำคำ (เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา) จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกเป็นรายด้าน ได้แก่ 1) ด้านสภาพแวดล้อม ควรมีมาตรการในการจัดการผู้ที่เผลอขยะหรือก่อมลพิษในบริเวณใกล้เคียงกับสวนสาธารณะ และคอยดูแลต้นไม้ใหญ่ไม่ให้บดบังทัศนียภาพ รวมไปถึงเพิ่มความหลากหลายของไม้ดอกไม้ประดับเพื่อความสวยงาม เหมาะแก่การพักผ่อนหย่อนใจ 2) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกควรจะมีม้านั่งหรือจุดแวะพักในช่วงเส้นทางวิ่ง เดิน และปั่นจักรยานให้กับผู้มาใช้บริการ รวมถึงมีบริการต้มน้ำดื่มฟรีให้แก่ผู้มาออกกำลังกาย อีกทั้งควรเพิ่มจำนวนถังขยะให้เพียงพอและอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม 3) ด้านความสะอาด เป็นระเบียบควรจัดการให้ต้นไม้และส่วนที่เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกให้มีระเบียบ สวยงาม มีการซ่อมบำรุงอยู่เสมอ 4) ด้านการใช้ประโยชน์ควรเพิ่มกิจกรรมนันทนาการหรือพื้นที่การออกกำลังกายให้มากขึ้น มีกิจกรรมอื่น ๆ อีก เช่น การเดินแอโรบิก 5) ด้านความปลอดภัยควรเพิ่มไฟส่องสว่างในเวลากลางคืน และเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยให้มากขึ้น มีรอบการตรวจตราในเวลากลางคืนอย่างสม่ำเสมอ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการดำเนินโครงการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการจัดการสวนสาธารณะเกาะกลางน้ำ (เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา) อยู่ในระดับมาก ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันมีระดับความพึงพอใจต่อการจัดการแตกต่างกัน ประชาชนที่อายุที่ต่างกันมีระดับความพึงพอใจต่อการจัดการแตกต่างกัน ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกันมีระดับความพึงพอใจต่อการจัดการแตกต่างกัน ประชาชนที่มีการศึกษาแตกต่างกันมีระดับความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน ดังนั้นข้อเสนอแนะผลวิจัยครั้งนี้เกี่ยวกับการจัดการสวนสาธารณะ

เกาะกลางน้ำห้วยน้ำคำ (เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา) จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับด้านความปลอดภัย ควรเพิ่มไฟส่องสว่างในเวลากลางคืน และเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยให้มากขึ้น มีรอบการตรวจตราในเวลากลางคืนอย่างสม่ำเสมอ และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกมาเป็นอันดับต้น ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกควรจะมีที่นั่งหรือจุดแวะพักในช่วงเส้นทางวิ่ง เดิน และปั่นจักรยานให้กับผู้มาใช้บริการ รวมถึงมีบริการตู้กดน้ำดื่มฟรีให้แก่ผู้มาออกกำลังกาย อีกทั้งควรเพิ่มจำนวนถังขยะให้เพียงพอและอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม รองลงมาคือด้านสภาพแวดล้อม ควรมีมาตรการในการจัดการผู้ที่เผาขยะหรือก่อมลพิษในบริเวณใกล้เคียงกับสวนสาธารณะ และคอยดูแลต้นไม้ใหญ่ไม่ให้บังทัศนียภาพ รวมไปถึงเพิ่มความหลากหลายของไม้ดอกไม้ประดับเพื่อความสวยงาม เหมาะแก่การพักผ่อนหย่อนใจ ด้านการใช้ประโยชน์ ควรเพิ่มกิจกรรมนันทนาการหรือพื้นที่การออกกำลังกายให้มากขึ้นมีกิจกรรมอื่น ๆ อีก เช่น การเดินแอโรบิก ด้านความปลอดภัย ควรเพิ่มไฟส่องสว่างในเวลากลางคืน และเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยให้มากขึ้น มีรอบการตรวจตราในเวลากลางคืนอย่างสม่ำเสมอ และด้านความสะดวกเป็นระเบียบตามลำดับ ควรจัดการให้ต้นไม้และส่วนที่เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกให้มีระเบียบ สวยงาม มีการซ่อมบำรุงอยู่เสมอ และการวิจัยครั้งต่อไป ควรทำการศึกษาประเด็นความพึงพอใจในด้านการให้บริการ โดยนำแนวคิดทฤษฎีคุณภาพของ

เอกสารอ้างอิง

- จำรัส มือขุนทด. (2559). ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการสวนสาธารณะของเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์. เรียกใช้เมื่อ 21 มกราคม 2564 จาก <http://www.sutir.sut.ac.th:8080/jspui/bitstream/123456789/7944/2/Fulltext.pdf>
- เทศบาลเมืองศรีสะเกษ. (2562). สถิติประชากรในเขตเทศบาลเมืองศรีสะเกษปี 2562. เรียกใช้เมื่อ 21 มกราคม 2564 จาก <https://www.musisaket.go.th/default.aspx>
- ธนภูมิ เทียมแพงพันธุ์. (2558). ความพึงพอใจของประชาชนที่มาใช้บริการสวนกาญจนาภิเษก อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว. เรียกใช้เมื่อ 21 มกราคม 2564 จาก http://www.digital_collect.lib.buu.ac.th/dcms/files/56910350
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ไพฑูรย์ โพธิ์สว่าง. (2556). การทำวิจัยทางสังคมศาสตร์ หลักการ วิธีปฏิบัติ สถิติ และคอมพิวเตอร์ (Ebook). ชลบุรี: ฝ่ายนวัตกรรมการเรียนการสอน สำนักคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภัทราวดี อิมศิริ. (2549). การให้บริการสวนสาธารณะเขตลาดกระบัง.มหาวิทยาลัยบูรพา. เรียกใช้เมื่อ 21 มกราคม 2564 จาก http://www.doi.nrct.go.th/ListDoi/listDetail?Resolve_DOI=10.14457/BUU.res.2006.77

- มนสิชา โลหะนาคะกุล และวราลักษณ์ คงอ้วน. (2561). การจัดการพื้นที่สาธารณะในเขตพญาไทกรุงเทพมหานคร. วารสารวิชาการคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สจล, 27(2), 14-30.
- สกลรัตน์ คงรอด และอัญญาณี อดทน. (2561). ศึกษาความพึงพอใจในการใช้บริการสวน. วารสารราชธานีวัฒนธรรมทางสังคมศาสตร์, 2(1), 53-62.
- สำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. (2550). รายงานผลการดำเนินงานของ กระทรวงมหาดไทยในรอบ 1 ปี (ตุลาคม 2549 – กันยายน 2550). เรียกใช้เมื่อ 21 มกราคม 2564 จาก http://www.km.moi.go.th/E_Library/Show_Book.php
- อรุณี จิระพลังทรัพย์. (2558). การพัฒนารูปแบบการจัดการกีฬาเชิงนันทนาการของกรุงเทพมหานคร. ใน ดุษฎีนิพนธ์วิทยาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์การกีฬา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Yamane, T. (1967). Statistics: An Introductory. (3rd. Ed.). New York: Harper and Row Publications.

การจัดการเศรษฐกิจสีน้ำเงินโดยการมีส่วนร่วมของประมงพื้นบ้าน
บ้านปากน้ำท่าม่วง ตำบลวัง อำเภอกำแพง จังหวัดสุราษฎร์ธานี*
BLUE ECONOMY MANAGEMENT BY PARTICIPATION OF ARTISANAL
FISHERIES IN BAN PAK NAM THA MUANG VILLAGE,
WANG SUB-DISTRICT, THA CHANA DISTRICT,
SURATTHANI PROVINCE

ปิยนุช พรหมจันทร์

Piyanuch Promjun

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

Suratthani Rajabhat University, Thailand

E-mail: piyanuch2516@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบริบทชุมชนบ้านปากน้ำท่าม่วง ตำบลวัง อำเภอกำแพง จังหวัดสุราษฎร์ธานี และ 2) การจัดการเศรษฐกิจสีน้ำเงินโดยการมีส่วนร่วมของประมงพื้นบ้านบ้านปากน้ำท่าม่วง ตำบลวัง อำเภอกำแพง จังหวัดสุราษฎร์ธานี วิจัยเชิงคุณภาพวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร สัมภาษณ์เชิงลึก และสนทนากลุ่ม โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เป็นประชาชนที่เกี่ยวข้องโดยตรงและมีบทบาทสำคัญกับประมงพื้นบ้านและชายฝั่ง แบ่งเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ 1) ประมงพื้นบ้าน 2) ประชาชน 3) หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง 4) องค์กรพัฒนาเอกชน และ 5) ภาคธุรกิจเอกชน จำนวน 15 คน วิเคราะห์เชิงเนื้อหาและสรุปเป็นภาพรวม ผลการวิจัยพบว่า 1. ศึกษาบริบทชุมชนบ้านปากน้ำท่าม่วง ได้แก่ ด้านสังคม มีการพึ่งพาและใช้ทรัพยากรตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีความเอื้ออาทรและความผูกพัน “ระบบเครือญาติ” ด้านทรัพยากร มีการฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และด้านเศรษฐกิจ การแปรรูปผลผลิตสัตว์น้ำเพื่อเพิ่มมูลค่า และสร้างรายได้บนฐานของทรัพยากรอย่างเหมาะสม สมดุล และยั่งยืน และ 2. การจัดการเศรษฐกิจสีน้ำเงินโดยการมีส่วนร่วมของประมงพื้นบ้านบ้านปากน้ำท่าม่วง ได้แก่ ด้านสังคม การรวมตัวเป็นกลุ่มประมงท้องถิ่นและกลุ่มองค์กรชุมชนชายฝั่งเพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน ด้านความมั่นคงของทรัพยากร จัดทำบ้านปลา ธนาคารปู เขตอนุรักษ์สัตว์น้ำวัยอ่อน การปล่อยพันธุ์ปลาและปู และ

* Received 14 May 2021; Revised 22 July 2021; Accepted 11 August 2021

ด้านเศรษฐกิจ การทำการประมง การจับสัตว์น้ำ การแปรรูปและการจำหน่ายสัตว์น้ำ และการท่องเที่ยว โดยนำแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงินมาปรับใช้ในการจัดการทรัพยากรประมงและทรัพยากรชายฝั่งทั้ง 3 ด้านอย่างเป็นระบบ

คำสำคัญ: การจัดการ, เศรษฐกิจสีน้ำเงิน, การมีส่วนร่วม, ประมงพื้นบ้าน

Abstract

The objectives of the research article were: 1) study about context in Ban Pak Nam Tha Muang village, Wang Sub-district, Tha Chana district, Surat Thani province and 2) the blue economy management participation of artisanal fisheries in Ban Pak Nam Tha Muang village, Wang Sub-district, Tha Chana district, Surat Thani province. This research was quantitative document data analysis. The data was collected by in-depth interview and group discussion of specific sampling group who was directly participates and important role about artisanal and coastal fisheries that were divided into 5 groups such as 1) artisanal fisheries, 2) people, 3) relate government organization, 4) Non Government Organization, and 5) private business sector, total number 15 people and then bring about to content analysis and overview summarize. It was found that 1. To study context in Ban Pak Nam Tha Muang village about in the social aspect, there is a dependency and use of resources from the past to the present, there was generosity and relationship "System of Relative". In terms of resources, marine and coastal resources are restored, and in the part of economic was focus on processing of aquatic products to add value and the generate income based on resources appropriately, balanced and sustainable. 2. The blue economy management participation of artisanal fisheries in Ban Pak Nam Tha Muang village such as in the social aspect, grouping of artisanal fisheries and coastal community organizations for contribute to sustainable resource management. On one hand, the resource security, they was making a fish house, crab banking, youth marine conservation area, releasing of fish and crabs, and on the other hand about economic, fishery, processing and distribution of aquatic animals and last once, tourism by applying the concept of blue economy to fishery resource management and systematic coastal resources in all three aspect.

Keywords: Management, Blue Economy, Participation, Artisanal Fisheries

บทนำ

สภาพภูมิศาสตร์ของประเทศไทยมีอาณาเขตพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 530,000 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นอาณาเขตทางทะเลประมาณ 320,000 ตารางกิโลเมตรหรือคิดเป็นร้อยละ 60 ของจำนวนพื้นที่ทั้งหมด มีจังหวัดที่ติดชายฝั่งทะเลทั้งสิ้น 23 จังหวัด โดยส่วนมากเป็นจังหวัดที่อยู่ทางภาคใต้ของประเทศไทยที่มีอาณาเขตทางทะเลล้อมรอบทั้งด้านฝั่งทิศตะวันออกติดอ่าวไทยซึ่งชายฝั่งมีความยาวประมาณ 1,972 กิโลเมตร และฝั่งทิศตะวันตกติดทะเลอันดามันซึ่งชายฝั่งมีความยาวประมาณ 1,037 กิโลเมตร (ดวงพร อุไรวรรณ, 2561) ซึ่งกองทัพเรือได้มีการประเมินยุทธศาสตร์ใน 10 ปีต่อจากนี้ พบว่า ผลประโยชน์ทางท้องทะเลของประเทศไทยจะมีไม่ต่ำกว่า 17.9 ล้านล้านบาทต่อปี โดยมีการขนส่งทางท้องทะเลเป็นหลักและยังมีเส้นทางเดินเรือที่สำคัญทั้งสองฝั่งทะเล และยังมีทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลอีกมากที่รอการสำรวจ การพัฒนา และนำมาใช้ในอนาคต (สารัตน์ เกื้อนสุวรรณ และณัฐพัชร อัครกิตติทัศน์, 2559)ที่ผ่านมาประเทศไทยได้เห็นถึงความสำคัญของผลประโยชน์ทางท้องทะเลไม่ครอบคลุมทุกด้านและการมุ่งแสวงหาผลประโยชน์โดยไม่คำนึงถึงความเสี่ยงหรือทำลายสภาพแวดล้อมโดยไม่คำนึงถึงความยั่งยืนของทรัพยากร รวมถึงการอนุรักษ์ การฟื้นฟู หรือการพัฒนาให้เกิดประโยชน์และมูลค่า ซึ่งทรัพยากรทางท้องทะเลได้สร้างมูลค่าอย่างมหาศาล รัฐบาลหรือหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์แห่งชาติทางท้องทะเลควรเปิดโอกาสให้หน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายเพื่อการพัฒนา ปกป้อง และรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดความยั่งยืน (สุเทพ สิงห์หาพะ, 2560)

ภาครัฐได้กำหนดแผนงานที่มีความชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้จริงเพื่อรักษาทรัพยากร ธรรมชาติให้ยั่งยืนและสร้างรายได้ให้แก่ประเทศชาติอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ แนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงินมาบูรณาการเพื่อการจัดความสมดุลระหว่างมิติด้านการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจกับมิติความยั่งยืนของทรัพยากรทะเลและชายฝั่ง โดยเชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน มีกรอบแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงินคือ กิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ไม่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมริมชายฝั่งและในทะเล (ธนิต โสรัตน์, 2560) ดังนั้นเศรษฐกิจสีน้ำเงิน (Blue Economy) หมายถึง แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจที่ตั้งอยู่บนฐานของทรัพยากรทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืน (คณะอนุกรรมการจัดการความรู้เพื่อผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล, 2564)โดยให้ท้องถิ่นและชุมชนมุ่งเน้นการจัดการและเพิ่มผลผลิตที่มีความสอดคล้องกับภูมิสังคมของพื้นที่ ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายหรือทำลายทรัพยากรทางธรรมชาติ สร้างระบบเศรษฐกิจใหม่และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด และสร้างทุนทางสังคมส่งผลให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนแท้จริง เนื่องจากเศรษฐกิจสีน้ำเงินมุ่งสร้างความเจริญเติบโตของเศรษฐกิจบนพื้นฐานของทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างเหมาะสม สมดุล และมีความยั่งยืน (ปุนทริกา เรืองฤทธิ์, 2564)นอกจากนี้ ยังเป็นการส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนและ

ชุมชนในการจัดการ ดูแลทรัพยากร รักษาสภาพแวดล้อมในพื้นที่ตนเอง และพัฒนาขีดความสามารถในการจัดการปัญหามลพิษ รวมถึงการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางทะเลและชายฝั่งอย่างเคร่งครัด เพื่อบรรลุเป้าหมายเศรษฐกิจสีน้ำเงิน (คณะอนุกรรมการจัดการความรู้เพื่อผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล, 2564) ดังนั้น เศรษฐกิจสีน้ำเงินจึงเป็นการจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืนที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรประมง ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และกิจกรรมด้านเศรษฐกิจ เช่น การประมง การท่องเที่ยว อุตสาหกรรมทำเรือ (นิรมล สุธรรมกิจ และอนิณ อรุณเรืองสวัสดิ์, 2561)

ชุมชนประมงพื้นบ้านบ้านปากน้ำท่าม่วง ตำบลวัง อำเภอกำแพง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นชุมชนที่ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรประมงและทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งโดยตรง ทั้งในมิติทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และเป็นแหล่งความมั่นคงทางอาหารในระดับครัวเรือนและชุมชน เนื่องด้วยสภาพบริบทที่มีความสมบูรณ์ของทรัพยากรทางทะเล มีการนำทรัพยากรไปใช้ประโยชน์มหาศาลและเกิดข้อขัดข้องของการใช้พื้นที่ทางทะเล ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต ทรัพยากร สิ่งแวดล้อม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จากข้อมูลดังกล่าวทำให้หน่วยงานภาครัฐและผู้ที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องปฏิรูปและหาแนวทางจัดการทรัพยากรทางท้องทะเล เพื่อรักษาความสมดุลและให้เกิดความสมบูรณ์อย่างยั่งยืน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญและสนใจที่จะศึกษาเรื่องการจัดการเศรษฐกิจสีน้ำเงินโดยการมีส่วนร่วมของประมงพื้นบ้านบ้านปากน้ำท่าม่วง ตำบลวัง อำเภอกำแพง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยการนำแนวคิดการจัดการเศรษฐกิจสีน้ำเงินมาประยุกต์ใช้ และกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการร่วม เพื่อให้ฐานทรัพยากรเกิดความยั่งยืนและสมดุลในทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม และเสนอแนวทางการจัดการเศรษฐกิจสีน้ำเงินของประมงพื้นบ้านแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปบูรณาการประยุกต์ใช้สร้างความยั่งยืนให้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางท้องทะเลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทชุมชนบ้านปากน้ำท่าม่วง ตำบลวัง อำเภอกำแพง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อการจัดการเศรษฐกิจสีน้ำเงินโดยการมีส่วนร่วมของประมงพื้นบ้านบ้านปากน้ำท่าม่วง ตำบลวัง อำเภอกำแพง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เป็นวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยในแต่ละขั้นตอนของการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ด้านขอบเขต

1.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) การสัมภาษณ์เชิงลึก โดยคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive selection) ซึ่งเป็นตัวแทนประชาชนที่เกี่ยวข้องโดยตรงและมีบทบาทสำคัญกับประมงพื้นบ้านและชายฝั่ง จำนวน 15 คน แบ่งเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่

1.1.1 ประมงพื้นบ้านที่อาศัยในพื้นที่บ้านปากน้ำท่าม่วง และมีประสบการณ์ทำการประมงอย่างน้อย 10 ปี ประกอบด้วย ประธานและสมาชิก จำนวน 4 คน

1.1.2 ประชาชนในพื้นที่บ้านปากน้ำท่าม่วงที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงและมีบทบาทในการจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ประกอบด้วย ผู้นำชุมชนและประชาชน จำนวน 4 คน

1.1.3 หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งประกอบด้วย สำนักงานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 4 สุราษฎร์ธานี ศูนย์อนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนที่ 14 (ท่าฉาง) ประมงอำเภอ และองค์การบริหารส่วนตำบลวัง จำนวน 4 คน

1.1.4 องค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานส่งเสริมประมงพื้นบ้านในพื้นที่บ้านปากน้ำท่าม่วง ประกอบด้วย มูลนิธิป่า-ทะเลเพื่อชีวิต จำนวน 1 คน

1.1.5 ภาครัฐกิจเอกชนเกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งประกอบด้วย สำนักความยั่งยืนเครือเจริญโภคภัณฑ์ จำนวน 2 คน โดยเกณฑ์การคัดเลือกเป็นบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับชุมชนบ้านปากน้ำท่าม่วง และเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกลุ่มประมงพื้นบ้าน รวมถึงเป็นผู้ให้การช่วยเหลือสนับสนุนส่งเสริมกลุ่มประมงพื้นบ้าน มาอย่างต่อเนื่อง โดยมีระยะเวลาไม่ต่ำกว่า 8 ปี

1.2 ด้านเนื้อหา ได้แก่ ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเศรษฐกิจสีน้ำเงิน การมีส่วนร่วมของชุมชน การทำประมงพื้นบ้าน และบริบทชุมชนบ้านปากน้ำท่าม่วง

2. ด้านเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ซึ่งให้ผู้เชี่ยวชาญด้านประมงพื้นบ้าน ประมงชายฝั่ง ด้านภาษา และการวิจัย จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหา แล้วนำไปหาค่าความเที่ยงตรงโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ได้เท่ากับ 0.67 – 1.00 (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) นำไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คนเพื่อหาค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach, L. J., 1990) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85 และจัดทำแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างฉบับสมบูรณ์ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ 1) ข้อมูลพื้นฐาน และ 2) บริบทชุมชนบ้านปากน้ำท่าม่วง เพื่อนำมาวิเคราะห์โดยสนทนากลุ่มนำไปสู่การจัดการเศรษฐกิจสีน้ำเงินโดยการมีส่วนร่วมของประมงพื้นบ้านบ้านปากน้ำท่าม่วง

3. ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน ระยะที่ 2 บริบทชุมชนบ้านปากน้ำท่าม่วง ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก และระยะที่ 3 การจัดการเศรษฐกิจสีน้ำเงินโดยการมีส่วนร่วมของประมงพื้นบ้านบ้านปากน้ำท่าม่วง ใช้การสนทนากลุ่ม

4. ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และเทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยด้วยการลดทอนข้อมูลแบบตีความสร้างข้อสรุปจัดหมวดหมู่และสรุปประเด็น

ผลการวิจัย

การศึกษาบริบทชุมชนบ้านปากน้ำท่าม่วง ตำบลวัง อำเภอกำแพง จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรงและมีบทบาทสำคัญกับประมงพื้นบ้าน และชายฝั่ง เป็นประมงพื้นบ้านที่มีประสบการณ์ทำการประมงอย่างน้อย 10 ปี และให้การช่วยเหลือสนับสนุนส่งเสริมกลุ่มประมงพื้นบ้านอย่างต่อเนื่องมีระยะเวลาไม่ต่ำกว่า 8 ปี โดยบริบทชุมชนแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

1. ด้านสังคม พบว่า มีทรัพยากรประมงทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่อุดมสมบูรณ์มาก พื้นท้องในพื้นที่ทำประมงเพื่อการยังชีพ ได้ผลผลิตสัตว์น้ำกุ้ง ปู ปลา แต่ครั้งก็นำไปแลกเปลี่ยนกับพื้นท้องที่ใกล้เคียงเป็นวิถีชุมชนชายฝั่งทะเล มีการพึ่งพาและใช้ทรัพยากรตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีความเอื้ออาทรและมีความผูกพัน “ระบบเครือญาติ” เครื่องมือประมงที่ใช้กันในพื้นท้อง จะเป็นเครื่องมือประมงอย่างง่าย ๆ ประดิษฐ์ขึ้นจากภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น สวิง โป๊ะ ลอบปลา และเป็นเครื่องมือดักจับสัตว์น้ำ ใช้ทำการประมงในพื้นท้องที่ริมฝั่งประกอบด้วย อวนปลา การทอดแหปลา และตกปลา ซึ่งสอดคล้องกับประมงพื้นบ้านคนที่ 1, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2564 ที่ว่า “โดยพื้นท้องปากน้ำท่าม่วงนั้นอยู่ติดปากน้ำคลองท่าชนะ เมื่อก่อนนั้นเป็นหมู่บ้านที่เป็นทางผ่านเข้าสู่ตัวเมืองโบราณแห่งหนึ่ง ต่อมาได้มีการค้าขายสินค้าและมีการเดินทางสัญจรโดยทางเรือมากขึ้น ชุมชนอยู่ติดทะเลและในบริเวณพื้นท้องที่จะมีคลองใหญ่มีลักษณะเป็นปากน้ำที่ไหลสู่ทะเล ชาวบ้านส่วนใหญ่เลยประกอบอาชีพประมงในการดำรงชีวิต” (ประมงพื้นบ้านคนที่ 1, 2564)

2. ด้านทรัพยากร พบว่า ทรัพยากรหลักที่สำคัญของบ้านปากน้ำท่าม่วง ได้แก่ หาดทราย สัตว์น้ำชายฝั่ง หญ้าทะเล ดอนหอย เป็นแหล่งอาหารแหล่งประมง รวมถึงหาดทรายยังเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจนำมาซึ่งรายได้ ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของคนในชุมชน และบ้านปากน้ำท่าม่วงยังมีดอนหอยที่เป็นเขื่อนธรรมชาติที่ช่วยลดความรุนแรงของกระแสน้ำก่อนพัดเข้าสู่ฝั่งแล้ว ยังถือว่าเป็นระบบนิเวศหนึ่งที่มีความสำคัญกับท้องทะเล เนื่องจากบริเวณดอนหอยเป็นที่อยู่อาศัยของหอยชนิดต่าง ๆ และเป็นที่อยู่ที่หลบภัยและที่ขยายพันธุ์ของสัตว์น้ำชนิดอื่น ๆ อีกด้วย ได้แก่ หอยขาว หอยไฟไหม้ หอยแครง หอยเสียบ หอยราก หอยสับเค็ด และหอยลาย และเป็นพื้นที่อนุรักษ์ดอนหอยประมาณ 500 ไร่ นอกจากนั้น ยังมีกิจกรรมด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรประมงทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับเจ้าหน้าที่ศูนย์อนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนที่ 14 (ท่าฉาง), สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2564 ที่ว่า “ชุมชนบ้านปากน้ำท่าม่วงมีกิจกรรมด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรประมงทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เช่น การทำบ้านปลา ธนาคารปู การเก็บขยะชายหาดปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำ มาอย่างต่อเนื่อง หากเราจัดการทะเลยั่งยืนได้ ทรัพยากรในชุมชนจะมีความยั่งยืน มั่นคง เช่นกัน” (เจ้าหน้าที่ศูนย์อนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนที่ 14 (ท่าฉาง), 2564)

3. ด้านเศรษฐกิจ พบว่า มีการจัดการทรัพยากรออกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนแรกเป็นการบริโภคในครัวเรือน และส่วนที่สองเป็นการจำหน่ายโดยตรงให้กับผู้บริโภคและจำหน่ายให้ผู้ประกอบการรับซื้อสินค้าประมงภายในหมู่บ้าน นอกจากนี้ สัตว์น้ำที่ไม่ได้ขนาด หรือไม่เป็นที่ต้องการของตลาด ชาวบ้านจะนำมารูปผลผลิตสัตว์น้ำเพื่อเพิ่มมูลค่า เช่น การทำกะปิ การทำปลาเค็ม และปลาแห้ง โดยสตรีประมง และสร้างรายได้บนฐานของทรัพยากรอย่างเหมาะสม สมดุล ซึ่งสอดคล้องกับประมงพื้นบ้านคนที่ 2, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2564 ที่ว่า “การจัดการเศรษฐกิจของประมงพื้นบ้านบ้านปากน้ำท่าม่วงมีการจับสัตว์น้ำขาย การแปรรูปสัตว์น้ำเพื่อเพิ่มมูลค่า และการท่องเที่ยวโดยชุมชนบนฐานทรัพยากรประมง ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง” (ประมงพื้นบ้านคนที่ 2, 2564)

การจัดการเศรษฐกิจสีน้ำเงินโดยการมีส่วนร่วมของประมงพื้นบ้านบ้านปากน้ำท่าม่วง ตำบลวัง อำเภอนาทม จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ชุมชนได้มีการจัดการทรัพยากรประมง ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 เนื่องจากเรือประมงพาณิชย์นำอวนลาก อวนรุน มาใช้เป็นเครื่องมือหาสัตว์น้ำ ทำให้ทรัพยากรประมงเกิดการเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว จนกระทั่งประมงพื้นบ้านได้รวมกลุ่มทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรจนถึงปัจจุบัน ประมงพื้นบ้านทำกิจกรรมเป็นรูปธรรมมากขึ้นในการฟื้นฟูทรัพยากรประมงและการจัดการเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำ เพื่อเป็นแหล่งอนุบาลสัตว์น้ำวัยอ่อนของชุมชน และมีภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมมากขึ้น ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 พัฒนาการการจัดการทรัพยากรประมงทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งบ้านปากน้ำท่าม่วง

ช่วงเวลา	สถานการณ์ที่สำคัญ
2550-2552	- ทรัพยากรประมงบ้านปากน้ำท่าม่วง กุ้ง หอย ปู ปลาสดจำนวนลงอย่างรวดเร็ว เกิดจากเรือประมงพาณิชย์ใช้เครื่องมือผิดกฎหมาย เช่น อวนลาก อวนรุน - องค์การบริหารส่วนตำบลวังสนับสนุนงบประมาณจัดตั้งธนาคารปูม้า
2558 - 2559	- กลุ่มนายทุนเข้ามาคราดหอยในพื้นที่หาดท่าม่วง - แกนนำประมงพื้นบ้านและสมาชิกในชุมชนบ้านปากน้ำท่าม่วงมีการประชุมประชาคมหมู่บ้านเพื่อหาแนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรประมงทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
2562 - 2563	- มีการกันแนวเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำส่งผลให้ทรัพยากรประมง กุ้ง ปู ปลา หาดทะเลท่าม่วงสมบูรณ์มากขึ้น และมีการผ่อนปรนกฎกติกาบางข้อเนื่องจากทรัพยากรสมบูรณ์ เช่น ให้มีการรุนกุ้งเคยได้ หาดหอยได้โดยใช้มือ และเก็บหาสำหรับบริโภคในครอบครัวเท่านั้น
ปัจจุบัน	- จัดเวทีประชาคมทั้งชุมชน มีมติร่วมกันให้ขยายเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำจากเดิม 100 ไร่ เป็น 500 ไร่ เพื่อเป็นแหล่งอนุบาลสัตว์น้ำวัยอ่อน และที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำนานาชนิด และอนุรักษ์ดอนหอยที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ

จากตารางที่ 1 เหตุการณ์การจัดการทรัพยากรประมงทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งจากอดีตจนถึงปัจจุบัน และการสนทนากลุ่มเพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำ จนนำไปสู่การจัดการเศรษฐกิจสีน้ำเงิน สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ด้านสังคม การรวมตัวเป็นกลุ่มประมงท้องถิ่นและกลุ่มองค์กรชุมชนชายฝั่งเพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย

1.1 วิถีชุมชนประมงชายฝั่ง คือ การประกอบอาชีพโดยอาศัยฐานทรัพยากรประมงทรัพยากรชายฝั่งเป็นหลัก ประมงพื้นบ้านบ้านปากน้ำท่าม่วง แบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม คือ 1) ชาวประมงพื้นบ้านที่มีเรือและเครื่องมือในการทำประมง 2) ชาวประมงพื้นบ้านที่ไม่มีเรือแต่มีเครื่องมือในการทำประมงก็จะนำเครื่องมือไปออกกับกลุ่มที่มีเรือและใช้แรงงานร่วมสำหรับกลุ่มนี้ชุมชนประมงพื้นบ้านเรียกว่า การต่อหู (เป็นการนำเครื่องมือประมงไปผูกเพิ่มจากเครื่องมือของเจ้าของเรือ) และ 3) กลุ่มชาวประมงพื้นบ้านที่ไม่มีทั้งเรือและเครื่องมือทำการประมงกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่รับจ้างใช้แรงงานประมง ส่วนแบ่งแรงงานอาจจะเป็นค่าจ้างรายวันตามที่ตกลงหรือเปอร์เซ็นต์จากการขายผลผลิตประมงจากการเก็บหาตามที่ตกลงกับเจ้าของเรือ

1.2 การมีส่วนร่วมจัดการทรัพยากรประมงทรัพยากรชายฝั่ง คือ การรวมกลุ่มเป็นองค์กรชุมชนประมงชายฝั่งที่เข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรประมงทรัพยากรชายฝั่ง ซึ่งทุกๆกิจกรรมในชุมชน ทั้งการทำบ้านปลา ธนาคารปูม้า และทำเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำ ล้วนเกิดจากกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนตั้งแต่การวิเคราะห์ปัญหาในชุมชน กำหนดกิจกรรมฟื้นฟูทรัพยากรประมง การลงมือปฏิบัติ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมประเมินผล และมีประมงพื้นบ้านเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครพิทักษ์ทะเล (อสทล) ของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีภาระกิจดูแลอนุรักษ์ พื้นฟู และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับการสนทนากลุ่ม, เมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2564 สรุปได้ว่า “กลุ่มผู้หญิงที่ไม่ได้ออกทำการประมงก็จะเก็บหาทรัพยากรประมงทรัพยากรชายฝั่งจากริมชายฝั่ง ได้แก่ เก็บหอยขาว หอยตลับ หอยเสียบ และตกปลาริมชายฝั่ง ส่วนการร่วมมือในการดูแลทรัพยากรนั้นมีการทำงานระหว่างภาคประชาชนกับหน่วยงานภาครัฐ เราร่วมกันอนุรักษ์ พื้นฟูทรัพยากร และสนับสนุนการทำงานเป็นอย่างดี ” (การสนทนากลุ่ม, 2564)

2. ด้านความมั่นคงของทรัพยากร มีการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมร่วมกัน ได้แก่ แกนนำประมงพื้นบ้าน สมาชิกในชุมชน และภาคีเครือข่าย โดยใช้กิจกรรมและโครงการที่สอดคล้องกับบริบทและฐานทรัพยากรในชุมชน เพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรประมงทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ประกอบด้วย

2.1 การฟื้นฟูทรัพยากรประมงทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งคือ บ้านปากน้ำท่าม่วง มีป่าชายหาด จำนวน 1,700 ไร่ จัดตั้งแหล่งเรียนรู้ฐานทรัพยากรประมงทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และการได้รับสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐในเรื่องงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์

2.2 บ้านปลา คือ สมาชิกกลุ่มประมงพื้นบ้านใช้กระบวนการมีส่วนร่วม ได้แก่ การออกแรงช่วยทำ ร่วมคิดออกแบบบ้านปลา ปรึกษาวัสดุ และปรึกษางบประมาณ เพื่ออนุรักษ์พันธุ์ปลาและสัตว์ทะเลอื่น ๆ ให้มีความสมบูรณ์

2.3 ธนาคารปูม้า คือ พี่น้องประมงพื้นบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการบริจาคปูไข่ ผานอกกระดองให้ธนาคารปูม้า ทำให้ปูม้ามีความอุดมสมบูรณ์

2.4 เขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำ คือ ประมงพื้นบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรประมง โดยการร่วมกันกันแนวเขตด้วยไม้ไผ่ จำนวน 500 ไร่ เป็นเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำ เพื่อเป็นแหล่งอนุบาลสัตว์น้ำวัยอ่อน และอนุรักษ์ดอนหอยที่มีหอยเกิดเองตามธรรมชาติ ซึ่งสอดคล้องกับการสนทนากลุ่ม, เมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2564 สรุปได้ว่า “ทางชุมชนก็มีการประชาสัมพันธ์ชาวบ้านทั้งภายในและภายนอกชุมชน มาจับหอยก็ด้วยมือเปล่า ไม่มีการใช้อุปกรณ์ใด ๆ ที่ ผ่านมาได้เปิดแปลงหอยไปแล้วช่วงเดือนกรกฎาคมถึงสิงหาคมของทุกปี (ช่วงก่อนมรสุม) เพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้ชาวบ้านเป็นอย่างมาก” (การสนทนากลุ่ม, 2564)

3. ด้านเศรษฐกิจ เปิดโอกาสให้ชุมชนสามารถจัดการกลุ่มทางด้านเศรษฐกิจ โดยเฉพาะกลุ่มแปรรูปสัตว์น้ำเป็นการเพิ่มมูลค่าของสัตว์น้ำ และกลุ่มการท่องเที่ยว ประกอบด้วย

3.1 การจับสัตว์น้ำ คือ ส่วนแรกสำหรับบริโภคในครัวเรือน และส่วนที่สองจำหน่ายให้ผู้บริโภคโดยตรง และจำหน่ายให้ผู้ประกอบการรับซื้อสินค้าประมงภายในหมู่บ้าน

3.2 การขายสัตว์น้ำ คือ การเก็บหาทรัพยากรประมงและทรัพยากรทางทะเล และชายฝั่ง มีวิธีการจัดการ ได้แก่ ผลผลิตสัตว์น้ำที่ไม่ได้ขนาด หรือไม่เป็นที่ต้องการของตลาด นำมาแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าสัตว์น้ำและสร้างรายได้ เช่น ปลาแห้ง ปลาเค็ม และทำกะปิ โดยสตรีในชุมชน

3.3 การท่องเที่ยว คือ ร่วมกำหนดเส้นทางการท่องเที่ยวของชุมชน มี 8 เส้นทาง ซึ่งเส้นทางทั้งหมดเกิดการร่วมกันคิดร่วมกันวางแผนร่วมกันของสมาชิกในชุมชนที่อยู่บนฐานการจัดการทรัพยากรที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแล อนุรักษ์ ปั่นฟูและใช้ประโยชน์ที่ยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับการสนทนากลุ่ม, เมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2564 สรุปได้ว่า “การจัดการเศรษฐกิจของประมงพื้นบ้านบ้านปากน้ำท่าม่วงมีความสอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจของกลุ่มประมงพื้นบ้านที่มีกระบวนการจัดการที่ยั่งยืน ได้แก่ การใช้เครื่องมือประมงจับสัตว์น้ำ การอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรประมง ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และการพัฒนาเศรษฐกิจที่มีความต่อเนื่องจากการจับสัตว์น้ำ ได้แก่ การจับสัตว์น้ำมาแล้วขายไป การแปรรูปสัตว์น้ำเพื่อเพิ่มมูลค่า และการท่องเที่ยวโดยชุมชนบนฐานทรัพยากรประมง ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง อย่างชัดเจนและนี่คือการจัดการเศรษฐกิจสีน้ำเงินของประมงพื้นบ้านบ้านปากน้ำท่าม่วง” (การสนทนากลุ่ม, 2564)

อภิปรายผล

การศึกษาบริบทชุมชนบ้านปากน้ำท่าม่วง ตำบลวัง อำเภอกำแพง จังหวัดสุราษฎร์ธานี สภาพภูมิศาสตร์ของพื้นที่บ้านปากน้ำท่าม่วงเป็นชุมชนชายฝั่ง ชาวบ้านจึงประกอบอาชีพประมงพื้นบ้าน โดยบริบทชุมชนแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านสังคม ทำประมงเพื่อการยังชีพ ได้ผลผลิตสัตว์น้ำกุ้ง ปู ปลา แต่ละครั้งก็นำไปแลกเปลี่ยนกับพี่น้องพื้นที่ใกล้เคียงเป็นวิถีชุมชนชายฝั่งทะเล มีการพึ่งพาและใช้ทรัพยากรตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีความเอื้ออาทรและความผูกพัน “ระบบเครือญาติ” เครื่องมือประมงที่ใช้กันในพื้นที่ จะเป็นเครื่องมือประมงอย่างง่าย ๆ ประดิษฐ์ขึ้นจากภูมิปัญญา 2) ด้านทรัพยากร เป็นแหล่งอาหารและแหล่งท่องเที่ยวในการหารายได้แก่ชุมชน ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของคนในชุมชน รวมถึงเป็นที่อยู่ที่หลบภัยและที่ขยายพันธุ์ของสัตว์น้ำ และ 3) ด้านเศรษฐกิจ มีการจัดการทรัพยากรออกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนแรกเป็นการบริโภคในครัวเรือน และส่วนที่สองเป็นการจำหน่ายโดยตรงให้กับผู้บริโภคและจำหน่ายให้ผู้ประกอบการรับซื้อสินค้าประมงภายในหมู่บ้าน นอกจากนี้ สัตว์น้ำที่ไม่ได้ขนาดหรือไม่เป็นที่ต้องการของตลาด ชาวบ้านจะนำมารูปแปลงผลผลิตสัตว์น้ำเพื่อเพิ่มมูลค่า เช่น การทำกะปิ การทำปลาเค็ม และปลาแห้ง และสร้างรายได้บนฐานของทรัพยากรอย่างเหมาะสม ดังที่ จิราพร โชติพานิช ได้ศึกษาเรื่องการตั้งถิ่นฐานของชุมชนที่สัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์ทรัพยากรชายฝั่ง กล่าวว่า การตั้งถิ่นฐานของชุมชนสัมพันธ์กับลักษณะภูมิโน้และ การใช้ประโยชน์ทรัพยากรชายฝั่งสำหรับการประกอบอาชีพประมง และมีวิวัฒนาการของการตั้งถิ่นฐานการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละยุคสมัยนำมาซึ่งความเสื่อมโทรมของทรัพยากรชายฝั่ง เนื่องจากวิถีความสัมพันธ์การผลิตและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรทำให้เกิดการก่อตัวของชุมชนในการเข้ามาบริหารจัดการทรัพยากรในรูปแบบต่าง ๆ ภายใต้การมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ นำไปสู่การจัดการทรัพยากรของชุมชนที่เป็นระบบ เป็นรูปธรรมคือ 1) การสร้างจิตสำนึกให้กับสมาชิกของชุมชนและบุคคลภายนอกในการอนุรักษ์หวงแหนทรัพยากร และเห็นความสำคัญของทรัพยากรที่มีต่อมนุษย 2) การมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนและบุคคลภายนอกในการเฝ้าระวังสถานการณ์ต่าง ๆ ที่สุ่มเสี่ยงต่อความเสียหายของทรัพยากรชายฝั่ง 3) การอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่งในรูปแบบต่าง ๆ ในส่วนของกิจกรรมเกี่ยวกับป่าชายเลนตามแนวทางของชุมชนเป็นไปในลักษณะการปลูกทดแทนในส่วนที่โดนทำลายไปแล้วหรือเสื่อมโทรม และ 4) การกำหนดเขตอนุรักษ์และเขตควบคุมการทำประมงผิดกฎหมายทำลายล้าง ซึ่งการจัดการทรัพยากรชายฝั่งของชุมชนจำเป็นต้องให้ภาครัฐมีส่วนร่วม โดยการให้ความรู้ ส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรตลอดจนการเฝ้าระวังและฟื้นฟู และการใช้กฎหมายเป็นารจัดการทรัพยากรชายฝั่งในแนวทางของการบังคับใช้ตามความเหมาะสม (จิราพร โชติพานิช, 2555)

จากผลการศึกษาการจัดการเศรษฐกิจสีน้ำเงินในพื้นที่บ้านปากน้ำท่าม่วง ตำบลวัง อำเภอกำแพง จังหวัดสุราษฎร์ธานี บ้านปากน้ำท่าม่วง เป็นชุมชนประมงชายฝั่งมีความ

สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงิน ภายใต้มิติความยั่งยืน ประกอบด้วย 1) ด้านสังคม การรวมตัวเป็นกลุ่มประมงท้องถิ่นและกลุ่มองค์กรชุมชนชายฝั่งเพื่อเข้ามีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย วิถีชุมชนประมงชายฝั่งและการมีส่วนร่วมจัดการทรัพยากรประมงทรัพยากรชายฝั่ง ได้แก่ บ้านปลา ธนาคารปูม้า และทำเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำ 2) ด้านความมั่นคงของทรัพยากร มีการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมร่วมกัน โดยแกนนำประมงพื้นบ้าน สมาชิกในชุมชน และภาคีเครือข่าย ขับเคลื่อนโดยใช้กิจกรรมและโครงการที่สอดคล้องกับฐานทรัพยากรในชุมชน เพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากร ประกอบด้วย การฟื้นฟูทรัพยากรโดยจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ฐานทรัพยากรประมงทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และการได้รับสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐในเรื่องงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ การทำบ้านปลาร่วมคิดออกแบบบ้านปลา ปรึกษาวัสดุและงบประมาณ กรดตั้งธนาคารปูม้าร่วมกันปรึกษาปูไข่ผานอกกระดองให้ธนาคารปูม้า และจัดทำเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำ โดยร่วมกันกันแนวเขตด้วยไม้ไผ่เป็นเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำเพื่อเป็นแหล่งอนุบาลสัตว์น้ำวัยอ่อน และอนุรักษ์ดอนหอยที่มีหอยเกิดเองตามธรรมชาติ และ3) ด้านเศรษฐกิจ การรวมกลุ่มทางด้านเศรษฐกิจ เพื่อเพิ่มมูลค่าของสัตว์น้ำและรายได้ให้กับคนในชุมชน รวมถึงกลุ่มการท่องเที่ยว ประกอบด้วย การจับสัตว์น้ำที่นำมาบริโภคในครัวเรือนและจำหน่ายให้ผู้ประกอบการ การขายสัตว์น้ำ วิธีการจัดการ ได้แก่ ผลผลิตสัตว์น้ำที่ไม่ได้ขนาด หรือไม่เป็นที่ต้องการของตลาดนำมาแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าสัตว์น้ำและสร้างรายได้ เช่น ปลาแห้ง ปลาเค็ม และทำกะปิ โดยสตรีในชุมชน และการท่องเที่ยว ร่วมกำหนดเส้นทางการท่องเที่ยวของชุมชนบนฐานการจัดการทรัพยากรในการดูแล อนุรักษ์ ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์ที่ยั่งยืน ดังเช่น กรณีการ นาคฤทธิ์ กล่าวถึง การจัดการทรัพยากรของชุมชนได้อย่างเป็นระบบและรูปธรรม โดยจัดตั้ง“ธนาคารปูม้า” ชาวประมงพื้นบ้านดำรงชีวิตโดยการพึ่งพาทรัพยากรประมงชายฝั่งเป็นหลัก เนื่องจากชาวบ้านประกอบอาชีพประมงจึงมีความจำเป็นในการใช้ทรัพยากรประมงชายฝั่งทรัพยากรประมงชายฝั่งที่ชาวประมงใช้ประโยชน์มากที่สุดคือ “ปูม้า” เมื่อมีการใช้ทรัพยากรร่วมกันจึงต้องมีการบริหารจัดการเพื่อให้มีความสอดคล้องกับจำนวนเรือที่เพิ่มมากขึ้น ดังนั้น การจัดตั้ง “ธนาคารปูม้า” เป็นรูปแบบหนึ่งของการจัดการทรัพยากรประมงชายฝั่ง มีกระบวนการจัดการและกิจกรรมการจัดการที่เป็นระบบขั้นตอนเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของธนาคารปูม้า โดยการใช้แนวคิดเรื่องกระบวนการจัดแนวคิดการจัดการร่วม หลักและแนวคิดในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ แนวคิดชุมชนกับการจัดการทรัพยากรประมง โดยให้สิทธิชุมชนเป็นผู้จัดการทรัพยากรของตนเอง พร้อมทั้งเกิดจิตสำนึกในการรักษาหวงแหนทรัพยากรเพื่อให้เกิดความยั่งยืน (กรณีการ นาคฤทธิ์, 2558)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

บริบทชุมชนบ้านปากน้ำท่าม่วง ตำบลวัง อำเภอกำแพง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยบริบทชุมชนแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านสังคม ทำประมงเพื่อการยังชีพ ได้ผลผลิตสัตว์น้ำกุ้ง ปู ปลา แต่ละครั้งก็นำไปแลกเปลี่ยนกับพี่น้องพื้นที่ใกล้เคียงเป็นวิถีชุมชนชายฝั่งทะเล มีการพึ่งพาและใช้ทรัพยากรตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีความเอื้ออาทรและมีความผูกพัน “ระบบเครือญาติ” เครื่องมือประมงที่ใช้กันในพื้นที่ จะเป็นเครื่องมือประมงอย่างง่าย ๆ ประดิษฐ์ขึ้นจากภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น สวิง โป๊ะ ลอบปลา และเป็นเครื่องมือดักจับสัตว์น้ำ ใช้ทำการประมงในพื้นที่ริมฝั่ง ประกอบด้วย อวนปลา การทอดแหปลา และตกปลา 2) ด้านทรัพยากร เป็นแหล่งอาหารและแหล่งท่องเที่ยวในการหารายได้แก่ชุมชน ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของคนในชุมชน รวมถึงเป็นที่อยู่อาศัยและที่ขยายพันธุ์ของสัตว์น้ำ และ 3) ด้านเศรษฐกิจ มีการจัดการทรัพยากรออกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนแรกเป็นการบริโภคในครัวเรือน และส่วนที่สองเป็นการจำหน่ายโดยตรงให้กับผู้บริโภคและจำหน่ายให้ผู้ประกอบการรับซื้อสินค้าประมงภายในหมู่บ้าน นอกจากนี้ สัตว์น้ำที่ไม่ได้ขนาด หรือไม่เป็นที่ต้องการของตลาด ชาวบ้านจะนำมาแปรรูปผลผลิตสัตว์น้ำเพื่อเพิ่มมูลค่า เช่น การทำกะปิ การทำปลาเค็ม และปลาแห้ง และสร้างรายได้บนฐานของทรัพยากรอย่างเหมาะสม สมดุล และยั่งยืน การจัดการเศรษฐกิจสีน้ำเงินโดยการมีส่วนร่วมของประมงพื้นบ้านบ้านปากน้ำท่าม่วง ตำบลวัง อำเภอกำแพง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้แก่ ด้านสังคมการรวมตัวเป็นกลุ่มประมงท้องถิ่นและกลุ่มองค์กรชุมชนชายฝั่งเพื่อเข้ามีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน ด้านความมั่นคงของทรัพยากรประมงทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งและระบบนิเวศ เพื่อความสมบูรณ์ของทรัพยากรและระบบนิเวศชุมชนบ้านปากน้ำท่าม่วงได้จัดทำบ้านปลา ธนาคารปู เขตอนุรักษ์สัตว์น้ำวัยอ่อน และการปล่อยพันธุ์ปลากะพงและลูกปูม้าเป็นต้น และด้านเศรษฐกิจ การทำการประมง การจับสัตว์น้ำ การแปรรูปและการจำหน่ายสัตว์น้ำ และการท่องเที่ยว สะท้อนให้เห็นว่าพี่น้องประมงพื้นบ้านบ้านปากน้ำท่าม่วง ได้มีการนำแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงิน มาปรับใช้ในการจัดการทรัพยากรประมงและทรัพยากรชายฝั่งทั้ง 3 ด้านควบคู่กันอย่างเป็นระบบ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายคือ ควรมีการกำหนดมาตรการในการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลให้อยู่ในภาวะที่เหมาะสม และสามารถประกอบอาชีพได้อย่างยั่งยืน โดยการมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายของชุมชนประมงท้องถิ่น และกำหนดเป็นนโยบาย แผนยุทธศาสตร์เขตประมงท้องถิ่นให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อการบริหารจัดการที่เป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปคือ ควรมีการพัฒนาชุมชนต้นแบบเกี่ยวกับการสร้างเศรษฐกิจสีน้ำเงินชุมชนประมงพื้นบ้านเพื่อเป็นแบบอย่างการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ชุมชนประมงพื้นบ้านที่มีบริบทและระบบนิเวศใกล้เคียงกัน

เอกสารอ้างอิง

- กรรณิการ์ นาคฤทธิ. (2558). การศึกษารูปแบบการจัดการทรัพยากรประมงชายฝั่งของชุมชนประมงพื้นบ้าน กรณีศึกษา ธนาการปูม้า ชุมชนคลอง อบต.หมู่ที่ 4 ตำบลบางแก้ว อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี. ใน สารนิพนธ์พัฒนาชุมชนมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- การสนทนากลุ่ม. (24 มีนาคม 2564). เรื่องการจัดการเศรษฐกิจสีน้ำเงินโดยการมีส่วนร่วมของประมงพื้นบ้าน บ้านปากน้ำท่าม่วง ตำบลวัง อำเภอกำแพง จังหวัดสุราษฎร์ธานี. (ปิยนุช พรหมจันทร์, ผู้สัมภาษณ์)
- คณะกรรมการจัดการความรู้เพื่อผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล. (2564). อาณาเขตทางทะเล. เรียกใช้เมื่อ 9 มกราคม 2564 จาก <http://www.mkh.in.th/index.php/2010-03-22-18-01-39>
- จิราพร โชติพานิช. (2555). การจัดการทรัพยากรชายฝั่งโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนกรณีศึกษา ชุมชนปากกันเคย ตำบลด้ายหยงโป อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยคดีศึกษา. มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- เจ้าหน้าที่ศูนย์อนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนที่ 14 (ท่าฉาง). (24 มีนาคม 2564). เรื่องการจัดการเศรษฐกิจสีน้ำเงินโดยการมีส่วนร่วมของประมงพื้นบ้าน บ้านปากน้ำท่าม่วง ตำบลวัง อำเภอกำแพง จังหวัดสุราษฎร์ธานี. (ปิยนุช พรหมจันทร์, ผู้สัมภาษณ์)
- ดวงพร อุไรวรรณ. (2561). แนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงินกับผลประโยชน์แห่งชาติทางท้องทะเลของประเทศไทย. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์, 4(2), 1-13.
- ธนิต โสรัตน์. (2560). เศรษฐกิจสีคราม: ผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล. ใน คณะรัฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นิรมล สุธรรมกิจ และอนิณ อรุณเรืองสวัสดิ์. (2561). โครงการศึกษาแนวโน้มของการพัฒนาจังหวัดชายฝั่งทะเลของประเทศไทยเพื่อเข้าสู่เศรษฐกิจสีน้ำเงิน. ใน รายงานการวิจัยทุนสนับสนุนโครงการวิจัยจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาการพิมพ์.
- ประมงพื้นบ้านคนที่ 1. (24 มีนาคม 2564). เรื่องการจัดการเศรษฐกิจสีน้ำเงินโดยการมีส่วนร่วมของประมงพื้นบ้าน บ้านปากน้ำท่าม่วง ตำบลวัง อำเภอกำแพง จังหวัดสุราษฎร์ธานี. (ปิยนุช พรหมจันทร์, ผู้สัมภาษณ์)

- ประมงพื้นบ้านคนที่ 2. (24 มีนาคม 2564). เรื่องการจัดการเศรษฐกิจสีน้ำเงินโดยการมีส่วนร่วมของประมงพื้นบ้าน บ้านปากน้ำท่าม่วง ตำบลวัง อำเภอกำแพง จังหวัดสุราษฎร์ธานี. (ปิยนุช พรหมจันทร์, ผู้สัมภาษณ์)
- ปุนทริกา เรื่องฤทธิ์. (2564). รายงานสัมมนานานาชาติ Blue Economy Forum. เรียกใช้เมื่อ 9 มกราคม 2564 จาก <https://thaipublica.org/2017/11/blue-economy>
- สารัตน์ เกื่อนสุวรรณ และณัฐพัชร อัครกิตติทัศน์. (2559). ผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเลกับความมั่นคงของประเทศ. วารสารสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, 7(2), 31-36.
- สุเทพ สิงห์ฆาพะ. (2560). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในมุมมองของผู้ประกอบการท่องเที่ยวและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลกมล อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์, 3(2), 127-136.
- Cronbach, L. J. (1990). Essentials of psychological testing (5th ed.). New York: Harper Collins. Publishers.

การพัฒนาเกมคอมพิวเตอร์ เรื่อง คำทับศัพท์ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้
แบบร่วมมือด้วยเทคนิค Math League สำหรับนักศึกษาครู
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี*

DEVELOPMENT OF COMPUTER GAME ON TRANSLITERATION WITH
COOPERATIVE LEARNING USING MATH LEAGUE TECHNIQUE FOR
TEACHER STUDENTS FROM RAMBHAH BARNI RAJABHAT UNIVERSITY

นที ยงยุทธ

Nathee Yongyut

สุนิตยา เยนทัวร์

Sunitta Yentour

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

Rambhai Barni Rajabhat University, Thailand

E-mail: sunitta.y@rbru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างและหาประสิทธิภาพเกมคอมพิวเตอร์ เรื่อง คำทับศัพท์ 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนด้วยเกมคอมพิวเตอร์ เรื่อง คำทับศัพท์ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค Math League 3) ศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่เรียนด้วยเกมคอมพิวเตอร์ เรื่อง คำทับศัพท์ และ 4) ศึกษาความคงทนต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เรียนด้วยเกมคอมพิวเตอร์ เรื่อง คำทับศัพท์ เป็นงานวิจัยรูปแบบการวิจัยและการพัฒนา มี 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร 2) การออกแบบ สร้าง และประเมินนวัตกรรม โดยการออกแบบและพัฒนานวัตกรรมของเอ็ดดี้ 3) การนำนวัตกรรมไปทดลอง ใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลัง และ 4) การประเมินและปรับปรุงนวัตกรรม ใช้แบบประเมินความพึงพอใจ กลุ่มตัวอย่าง คือนักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จำนวน 32 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ใช้สถิติค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และวิเคราะห์เชิงเนื้อหา สรุปภาพรวม ผลการวิจัยพบว่า 1) เกมคอมพิวเตอร์ เรื่อง คำทับศัพท์ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80.94/80.70 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ($\bar{X}$ = 33.88, SD = 2.96) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X}$ = 28.88,

* Received 23 August 2021; Revised 5 September 2021; Accepted 21 September 2021

SD = 3.35) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยเกมคอมพิวเตอร์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค Math League ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.19, SD = 0.71) และ 4) ระดับความคงทนต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เรียนด้วยเกมคอมพิวเตอร์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค Math League ระยะ 2 สัปดาห์ (ระยะติดตามผล) ไม่แตกต่างจากหลังเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: เกมคอมพิวเตอร์, การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ, เทคนิค Math League, นักศึกษาครู

Abstract

The objectives of the research article were: 1) to create and find the efficiency of computer game on transliteration, 2) to compare learning achievement both before and after learning with the computer game on transliteration with cooperative learning using math league technique, 3) to study students' satisfaction towards the computer game on transliteration, and 4) to study learning retention of the students who learned with the computer game on transliteration. This study was in a form of research and development consisted of four stages including: 1. basic information study by analysis data from documents, 2. innovation design, creation and assessment by ADDIE MODEL innovative design and development, 3. innovation trial implementation used achievement test was pretest and posttest, and 4. innovation assessment and improvement used satisfaction assessment. The sample used in this research was a group of 32 undergraduate students from Bachelor of Education Program in Computer Education, Faculty of Education, Rambhai Barni Rajabhat University gaining from simple random sampling. The data analyzed using average, statistics standard, deviation, t-test and content analysis to overview summary. The results found that: 1) the computer game on transliteration had efficiency according to the criteria with 80.94/80.70, 2) post-learning achievement (with mean of 33.88 and standard deviation of 2.96) was higher than pre-learning (with mean of 28.88 and standard deviation of 3.35) with statistical significance at the .05 level, 3) the students' satisfaction towards the computer game on transliteration with cooperative learning using math league technique as a whole was at the high level (with mean of 4.19 and standard deviation of 0.71), and 4) learning retention

level of the students who learned with the computer game on transliteration with cooperative learning using math league technique for two weeks (follow-up period) showed that there was no difference from after learning with statistical significance at the .05 level.

Keywords: Computer Game, Cooperative Learning, Math League Technique, Teacher Students

บทนำ

ประกาศคณะกรรมการการศึกษาระยะที่ ๑๖ เรื่อง รายละเอียดของมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครูตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้กำหนดสาระความรู้ที่ ๕.๑ ข้อ (๑) การใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารและสมรรถนะ ๕.๒ ว่า “ใช้ทักษะการฟัง การพูด การอ่านและการเขียนภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อความหมายได้อย่างถูกต้องในการเรียนการสอน หรือที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครูและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา” (ราชกิจจานุเบกษา, ๒๕๖๓) แสดงให้เห็นว่าทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารมีความจำเป็นสำหรับครู และในปัจจุบันคนไทยได้พบเจอกับคำศัพท์ใหม่ ๆ อยู่บ่อยครั้ง โดยเฉพาะคำที่มาจากภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาสากลที่มีผู้ใช้งานอยู่ทั่วโลก คำศัพท์บางคำก็ยังมีได้ถูกบัญญัติศัพท์ใหม่ จำเป็นต้องใช้คำทับศัพท์ ซึ่งหมายถึง คำที่ถ่ายเสียงมาจากรูปคำในภาษาอื่นและนำมาเขียนในรูปแบบของภาษาไทยเพื่อให้คนที่ใช้ภาษาสามารถออกเสียงได้อย่างถูกต้อง (อลงกรณ์ พลอยแก้ว, ๒๕๖๔) เพื่อให้สามารถสื่อสารกันได้โดยสะดวกและเข้าใจง่าย หากครูซึ่งทำหน้าที่ถ่ายทอดวิชาความรู้ให้แก่ นักเรียนใช้คำทับศัพท์ไม่ถูกต้องก็จะทำให้นักเรียนเข้าใจความหมายผิดพลาดไปและถ้านักเรียนนำคำดังกล่าวไปใช้ก็ทำให้มีความผิดเพี้ยนของการใช้ภาษาไทยมากยิ่งขึ้น การช่วยให้นักศึกษาครูที่อนาคตจะไปสอนนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจต่อการใช้คำทับศัพท์ที่ถูกต้องจึงมีความจำเป็น สื่อการสอนประเภทเกมคอมพิวเตอร์เป็นสิ่งที่มีความน่าสนใจเพื่อนำมาแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น และบอกถึงความสำคัญของเกม รวมถึงเป็นกระบวนการเรียนรู้ใช้รูปแบบการมีส่วนร่วม โดยการนำเกมเป็นเครื่องมือและสื่อในการเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์และสามารถสร้างบรรยากาศที่สนับสนุนการเรียนรู้ได้ และเกมสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนนั้นเกิดความอยากเรียนรู้และยังช่วยเพิ่มบรรยากาศในการเรียนรู้ได้ดีขึ้นกว่าการนั่งเรียนแบบปกติ ดังนั้นเกมจึงมีความเหมาะสมที่จะนำมาช่วยในการสอน (กิตานันท์ มลิทอง, ๒๕๕๙) รวมถึงเกมคอมพิวเตอร์เป็นกระบวนการที่ผู้สอนช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการให้ผู้เรียนเล่นเกมตามกติกาและนำเนื้อหาข้อมูลของเกม พฤติกรรมการเล่น วิธีการเล่นและผลการเล่นเกมของผู้เรียนมาใช้ในการอภิปรายเพื่อสรุปการเรียนรู้ (ทิตินา แหมมณี, ๒๕๕๔) นอกจากการวิจัยพัฒนาเกมเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนแล้ว พบว่า เทคโนโลยีประเภทเกม (Game-Based Learning) กับการเรียนการสอนช่วย

ให้เกิดความสนุกสนานและดึงดูดความสนใจของผู้เรียนจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจ มีผลต่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทำให้การเรียนรู้เป็นเรื่องที่ไม่น่าเบื่อ (อนวัช คงประเสริฐ และคณะ, 2561)

การจัดการเรียนการสอนจากเกมช่วยกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้และมีส่วนร่วมในการเรียนของผู้เรียนทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจ ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนทั้งด้านเนื้อหาและเทคโนโลยีที่ใช้ในการจัดการศึกษา (ศรัณย์ลิตา โชติรัตน์, 2562) นอกจากนั้น การเรียนการสอนอยู่ในรูปแบบของเกมจะมีการจูงใจด้วยการให้คะแนน เกิดการแข่งขัน และการได้มาซึ่งของรางวัล (วัฒนพล ชุมเพชร, 2563) และยังช่วยให้ผู้เรียนเพิ่มทักษะด้านการฝึกหัด และทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี ดังนั้น หากมีการนำเกมไปบูรณาการโดยใช้เทคนิคการสอนที่น่าสนใจมาใช้ร่วมกันก็จะทำให้เกิดประสิทธิภาพการเรียนรู้ยิ่งขึ้น การศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือสามารถนำมาใช้กับเกมคอมพิวเตอร์ได้ (ปัญญธร เพ็งยอด และกอบสุข คงมนัส, 2563) การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้กระบวนการกลุ่มให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทำงานร่วมกันเพื่อผลประโยชน์และเกิดความสำเร็จร่วมกันของกลุ่มซึ่งการเรียนแบบร่วมมือมิใช่เป็นเพียงจัดให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่มแต่ผู้สอนจะต้องพยายามใช้กลยุทธ์ให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการประมวลสิ่งที่มาจากการทำกิจกรรมต่าง ๆ จัดระบบความรู้สรุปเป็นองค์ความรู้ด้วยตนเองเป็นหลักที่สำคัญ การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค Math League ก็เป็นหนึ่งในจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นการแข่งขันที่มีการจัดอันดับตารางคล้าย ๆ กับการแข่งขัน League ทางฟุตบอลทั่วไปเพียงแต่ Math League เป็น League แข่งขันทางการศึกษา การจัดทีมจะประกอบด้วยผู้เรียน ทีมละ 4-6 คน โดยใช้ผลการทดสอบก่อนเรียนในการเรียงลำดับเก่งอ่อนและใช้ในการจัดทีมตามอัตราส่วนของนักเรียนกลุ่มเก่ง 1 ส่วน : กลุ่มปานกลาง 2 ส่วน : กลุ่มอ่อน 1 ส่วนและให้แต่ละทีมเลือกกัปตันทีม 1 คน พร้อมทั้งหาโค้ชประจำทีม ซึ่งจะเป็นผู้ที่นักศึกษาเห็นว่าจะให้คำปรึกษาได้ (วิสุทธิ คงกัลป์, 2558)

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนได้เห็นความสำคัญของทักษะภาษาไทยที่ถูกกำหนดไว้ในมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครู จึงสนใจที่จะศึกษาเรื่องการพัฒนาเกมคอมพิวเตอร์ เรื่อง คำทับศัพท์ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค Math League สำหรับนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เพื่อสร้างกระบวนการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคำทับศัพท์ผ่านการใช้เกมคอมพิวเตอร์ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค Math League และการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมคอมพิวเตอร์ที่มีประสิทธิภาพทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข และมีทักษะด้านภาษาตามคุณลักษณะผู้เรียนในยุค 4.0

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพเกมคอมพิวเตอร์ เรื่อง คำทับศัพท์
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยเกมคอมพิวเตอร์ เรื่อง คำทับศัพท์ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค Math League
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่เรียนด้วยเกมคอมพิวเตอร์ เรื่อง คำทับศัพท์ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค Math League
4. เพื่อศึกษาความคงทนต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เรียนด้วยเกมคอมพิวเตอร์ เรื่อง คำทับศัพท์ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค Math League

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เป็นรูปแบบการวิจัยและการพัฒนา (Research and Development) (รัตนะ บัวสนธิ์, 2563) (McGriff, Steven J., 2000) ประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินการ 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

แหล่งข้อมูล ได้แก่ เอกสาร บทความวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด และทฤษฎีการออกแบบและพัฒนาเกมคอมพิวเตอร์ เรื่อง คำทับศัพท์ และเทคนิคการสอนแบบ Math League

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ตารางสังเคราะห์เนื้อหา

การเก็บรวบรวมข้อมูล จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้ว ทำการบันทึกข้อมูลลงตารางสังเคราะห์เนื้อหา

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ วิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบ สร้าง และประเมินนวัตกรรม

แหล่งข้อมูล ได้แก่ แบบจำลองสำหรับการออกแบบและพัฒนานวัตกรรมของ เอ็ดดี้ (ADDIE Model) (McGriff, Steven J, 2000) มีขั้นตอนดังนี้ 1) ขั้นตอนการวิเคราะห์ (Analysis) โดยวิเคราะห์และเลือกคำทับศัพท์ ที่สอดคล้องกับการใช้ในชีวิตประจำวันของ นักศึกษาครู 2) ขั้นตอนการออกแบบ (Design) ผู้วิจัยดำเนินการออกแบบองค์ประกอบของเกมคอมพิวเตอร์ ได้แก่ ผังงาน บทดำเนินเรื่อง หน้าจอภาพ การเลือกรูปแบบและขนาดของ ตัวอักษรทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ การกำหนดสี ได้แก่ สีของตัวอักษร สีของฉากหลัง และ ส่วนอื่น ๆ เนื้อหาของเกมแบ่งเป็น 4 ด้าน ดังนี้ ด้านที่ 1 คำ 1 พยางค์ ด้านที่ 2 คำ 2 พยางค์ ด้านที่ 3 มากกว่า 2 พยางค์และด้านที่ 4 เป็นการคละจำนวนพยางค์ของคำทับศัพท์ 3) ขั้นตอน การพัฒนา (Develop) ดำเนินการเตรียมทรัพยากร เช่น ข้อความ ภาพ เสียง และโปรแกรม พัฒนาเกม จากนั้นเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อสร้างเกมด้วยภาษาแอ็คชันสคริปต์ 3.0 (Action script 3.0) ในรูปแบบ 2 มิติ ตรวจสอบความสอดคล้องขององค์ประกอบเกม

คอมพิวเตอร์ โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 6 ท่าน ด้วยแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert, R., 1967) จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และได้ดำเนินการยื่นเสนอเพื่อขอพิจารณาจริยธรรมในมนุษย์ต่อคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี (Rambhai Barni Rajabhat University Institutional Review Board) ก่อนที่จะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง และได้รับการรับรองเลขที่ 13/2564 4) ขั้นตอนการนำไปใช้ (Implement) โดยนำเกมคอมพิวเตอร์ไปทดสอบประสิทธิภาพ และ 5) ขั้นตอนการประเมินผล (Evaluate) ประเมินและวิเคราะห์หาประสิทธิภาพ E1/E2 ของเกมคอมพิวเตอร์ เรื่อง คำทับศัพท์ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2556)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มผู้ร่วมทดลองจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของเกมในขั้นต้นและทำการปรับปรุงแก้ไขจากนั้นทำการทดสอบประสิทธิภาพแบบกลุ่ม (1:10) ใช้กลุ่มผู้ร่วมทดลองจำนวน 9 คน ทำการปรับปรุงแก้ไขและทดสอบประสิทธิภาพภาคสนาม (1:100) ใช้กลุ่มผู้ร่วมทดลองเทียบเคียงกลุ่มตัวอย่างจำนวน 32 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เกมคอมพิวเตอร์ไปทดสอบประสิทธิภาพแบบเดี่ยว (1:1)

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ วิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 3 การนำนวัตกรรมไปทดลองใช้

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จำนวน 32 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ตารางสังเกตเนื้อหา

การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการทดลองใช้เกมคอมพิวเตอร์ เรื่อง คำทับศัพท์ ได้แก่ 1) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ให้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 32 คน ทดสอบก่อนเรียน 2) ดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ด้วยเทคนิค Math League 3) ทดสอบหลังเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่งเป็นชุดเดียวกับแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน 4) ทำการทดสอบความคงทนต่อการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่าง หลังจากเรียนไปแล้ว 2 สัปดาห์ โดยการให้ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่งเป็นชุดเดิมแต่ทำการสลับข้อและตัวเลือก แล้วบันทึกผล และ 5) ดำเนินการวิเคราะห์และสรุปผล

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ วิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินและปรับปรุงนวัตกรรม

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จำนวน 32 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่เรียนด้วยเกมคอมพิวเตอร์ เรื่อง คำทับศัพท์ ซึ่งให้ผู้เชี่ยวชาญด้านสารสนเทศ ด้านภาษา และด้านวิจัย จำนวน 6 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหา แล้วนำไปหาค่าความเที่ยงตรง โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC มีค่าไม่ต่ำกว่า 0.60-1.00 (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) นำไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายตัวอย่าง จำนวน 30 คน และได้หาค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach, L. J., 1990) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.90 และจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แบ่งเป็น 3 ตอน คือ 1) ข้อมูลพื้นฐาน (Checklist) 2) แบบประเมินความพึงพอใจของการนำโปรแกรมเกมคอมพิวเตอร์ เรื่อง คำทับศัพท์ ไปใช้จริง และ 3) แบบสอบถามเพื่อประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของโปรแกรมเกมคอมพิวเตอร์ เรื่อง คำทับศัพท์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert, R., 1967)

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t - test

ผลการวิจัย

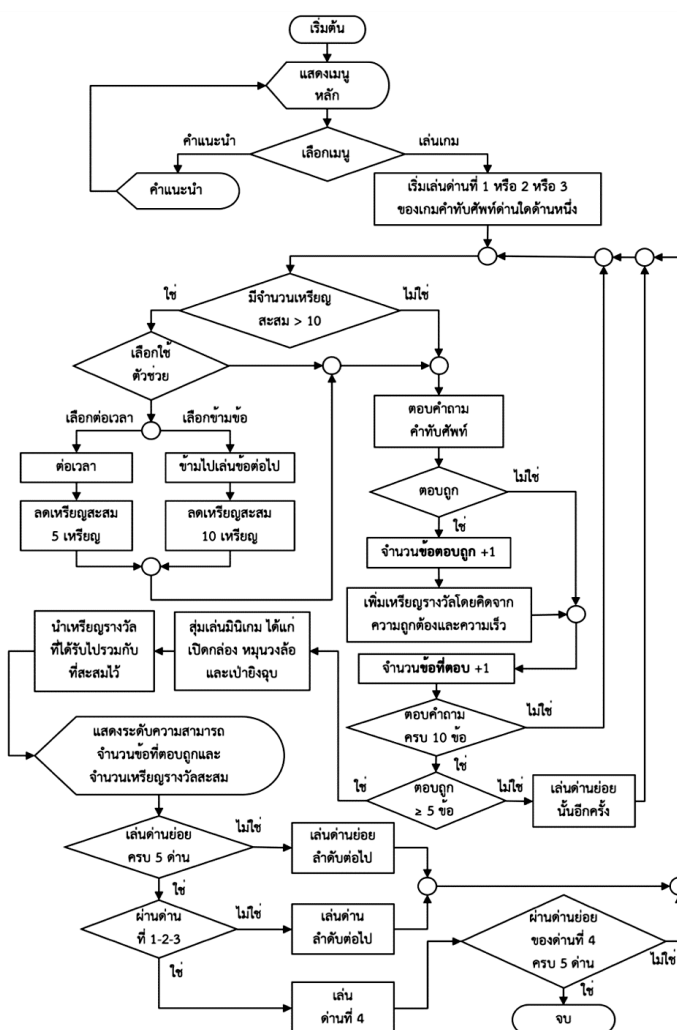
การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ประกอบด้วย การสังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร บทความวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดและทฤษฎีการออกแบบและพัฒนาเกมคอมพิวเตอร์ เรื่อง คำทับศัพท์ และเทคนิคการสอนแบบ Math League ปรากฏภาพหน้าจอเกมคำทับศัพท์ที่พัฒนาขึ้นมีตัวอย่างดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ตัวอย่างหน้าจอของเกมคอมพิวเตอร์ เรื่อง คำทับศัพท์

การศึกษาการสร้างและหาประสิทธิภาพเกมคอมพิวเตอร์ เรื่อง คำทับศัพท์ พบว่า เกมคอมพิวเตอร์ เรื่อง คำทับศัพท์ มีประสิทธิภาพ 80.94/80.70 โดยเกมที่พัฒนาขึ้นมีทั้งหมด

ภาพที่ 2 การทำงานของเกมคำทับศัพท์

การศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยเกมคอมพิวเตอร์ เรื่อง คำทับศัพท์ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค Math League พบว่า หลังเรียนด้วยเกมคอมพิวเตอร์ เรื่อง คำทับศัพท์ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่าง

การทดสอบ	N	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	32	28.88	3.35	10.429	0.000
หลังเรียน	32	33.88	2.96		

* $p \leq 0.05$

จากตารางที่ 1 ผลเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนก่อนเรียน ($\bar{X} = 28.88$, S.D. = 3.35) และหลังเรียน ($\bar{X} = 33.88$, S.D. = 2.96) พบว่า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่เรียนด้วยเกมคอมพิวเตอร์ เรื่อง คำทับศัพท์ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค Math League พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความพึงพอใจของผู้เรียนที่เรียนด้วยเกมคอมพิวเตอร์ เรื่อง คำทับศัพท์ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค Math League

รายการ/ข้อคำถาม	$\bar{X}$	S.D.	แปลความหมาย
1. มีวัตถุประสงค์ชัดเจน	4.39	0.66	มาก
2. เกมมีสีสันสดใส	4.09	0.67	มาก
3. ตัวอักษรอ่านง่าย	4.17	0.78	มาก
4. ภาษาที่ใช้เข้าใจง่าย	4.22	0.67	มาก
5. ภาพและเสียงประกอบชัดเจน	3.96	0.64	มาก
6. เกมคอมพิวเตอร์น่าสนใจ น่าติดตาม	4.00	0.67	มาก
7. กฎ กติกา เงื่อนไขต่าง ๆ เข้าใจง่าย	3.91	0.79	มาก
8. วิธีการเล่นไม่ยุ่งยาก ซับซ้อน	4.43	0.66	มาก
9. ระยะเวลาในการเล่นไม่มากไม่น้อยเกินไป	4.17	0.83	มาก
10. ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน	3.96	0.77	มาก
11. ได้รับความรู้ เรื่อง คำทับศัพท์	4.65	0.57	มากที่สุด
12. ช่วยให้จำ คำทับศัพท์ได้	4.35	0.65	มาก
13. การปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่นกับเกม	4.04	0.64	มาก
14. การรายงานคะแนนที่ได้รับ	4.26	0.69	มาก
15. ผลรวมที่มีต่อเกมคอมพิวเตอร์ เรื่อง คำทับศัพท์	4.26	0.81	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.19	0.71	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ความพึงพอใจในภาพรวม นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.71) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การได้รับความรู้ เรื่อง คำทับศัพท์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.57) รองลงมาคือ วิธีการเล่นไม่ยุ่งยาก ซับซ้อน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.66) และมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ กฎกติกา เงื่อนไขต่าง ๆ เข้าใจง่าย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$ S.D. = 0.79)

การศึกษาความคงทนต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เรียนด้วยเกมคอมพิวเตอร์ เรื่อง คำทับศัพท์ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค Math League พบว่า หลังนักเรียนเรียนด้วยเกมคอมพิวเตอร์ เรื่อง คำทับศัพท์ ผ่านไป 2 สัปดาห์ (ระยะติดตามผล) ไม่แตกต่างจากหลังเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การศึกษาความคงทนต่อการเรียนรู้

การทดสอบ	N	$\bar{X}$	S.D.	t	p
หลังเรียน	32	33.88	2.95	.937	.356
หลังเรียน 2 สัปดาห์	32	33.25	4.26		

*p ≤ 0.05

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลความคงทนต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เรียนด้วยเกมคอมพิวเตอร์ เรื่อง คำทับศัพท์ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค Math League หลังเรียน ($\bar{X} = 33.88$, S.D. = 2.95) และหลังเรียนไปแล้วใช้ระยะเวลา 2 สัปดาห์ (ระยะติดตามผล) ($\bar{X} = 33.25$ S.D. = 4.26) พบว่า ความคงทนต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เรียนด้วยเกมคอมพิวเตอร์ เรื่อง คำทับศัพท์ ไม่แตกต่างจากหลังเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

การสร้างและหาประสิทธิภาพเกมคอมพิวเตอร์ เรื่อง คำทับศัพท์ มีการดำเนินการออกแบบและพัฒนาที่มีการวางแผนอย่างเป็นระบบตามขั้นตอนการออกแบบและพัฒนา นวัตกรรม ADDIE MODEL (McGriff, Steven J., 2000) เป็นแบบจำลองที่ได้รับความนิยม เพราะเป็นรูปแบบที่ง่ายและมีขั้นตอนการลงมือปฏิบัติที่ชัดเจน ถูกใช้งานอย่างกว้างขวางในสถานศึกษาเพื่อออกแบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มี 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นการวิเคราะห์ วิเคราะห์เนื้อหาและรูปแบบองค์ประกอบต่าง ๆ ของเกมให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง 2) ขั้นการออกแบบ ฝั่งงาน บทดำเนินเรื่อง การแสดงผล เช่น สีพื้นหลัง สีตัวอักษร ที่ชัดเจนและอ่านง่าย ออกแบบเงื่อนไขที่มีความท้าทายให้ผู้เล่น 3) ขั้นการพัฒนา เขียนโปรแกรมเพื่อสร้างเกมรวมทั้ง เลือกใช้ทรัพยากร รูปแบบอักษร ภาพ เสียง สีสนั้ที่ส่งเสริมการรับรู้ที่ง่ายและรวดเร็ว 4) ขั้นการนำไปใช้ โดยนำเกมไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อหา

ข้อบกพร่อง และวิเคราะห์ประสิทธิภาพ และ 5) ขั้นตอนการประเมินผล ในการสร้างและหาประสิทธิภาพเกมคอมพิวเตอร์ เรื่อง คำทับศัพท์ มีประสิทธิภาพ 80.94/80.70 เมื่อนำเกมไปใช้กับนักศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับกิตติพงศ์ ม่วงแก้ว ได้กล่าวว่า เกมมีค่าประสิทธิภาพ เท่ากับ (80.11/80.89) เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 ตรงตามความมุ่งหมายของการวิจัย ซึ่งผลวิจัยข้างต้น 80 ตัวแรก (E1) คือ การที่ผู้เรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบย่อยของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80.11 ถือเป็นประสิทธิภาพของกระบวนการ ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E2) คือ การที่ผู้เรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียนได้คะแนนร้อยละ 80.89 ถือเป็นประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (กิตติพงศ์ ม่วงแก้ว, 2562)

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยเกมคอมพิวเตอร์ เรื่อง คำทับศัพท์ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค Math League พบว่า ผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เนื่องจากผลสัมฤทธิ์หลังการเรียนด้วยเกมคอมพิวเตอร์ส่งผลให้เกิดความคงทนในการจำของนักศึกษาได้มากขึ้น รวมถึงการใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค Math League ซึ่งเห็นด้วยกับทิพย์สุคนธ์ พันธุ์กิงและคณะ พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์โดยใช้เกมคอมพิวเตอร์เป็นฐาน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาโปรแกรมเบื้องต้นเรื่องการเขียนผังงานสูงกว่ากลุ่มที่เรียนแบบการจัดการเรียนการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เนื่องจากบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์เกมคอมพิวเตอร์ที่พัฒนาขึ้นมีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนและสนับสนุนการเรียนรู้เป็นรายบุคคล ช่วยให้นักเรียนศึกษาไปตามความสามารถ ความสนใจของตนเอง เรียนรู้ได้อย่างอิสระไม่ต้องวิตกกังวลต่อความรู้สึกของคนอื่น ๆ มีความสนใจในการเรียน สามารถเลือกเวลาเรียนได้ตามต้องการ และผู้เรียนได้รับข้อมูลสะท้อนกลับทันทีเพื่อย้ำความเข้าใจและการเรียนรู้ ดังนั้น จากผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนและหลังเรียนหรือระหว่างกลุ่มที่เรียนโดยใช้และไม่ใช้เกม จะเห็นได้ว่าเมื่อนำเกมมาใช้แล้วจะทำให้มีผลที่ดีขึ้น จึงควรพัฒนาเกมคอมพิวเตอร์มาใช้ในการเรียนการสอนอย่างยิ่ง (ทิพย์สุคนธ์ พันธุ์กิงและคณะ, 2558)

การศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่เรียนด้วยเกมคอมพิวเตอร์ เรื่อง คำทับศัพท์ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค Math League พบว่า ความพึงพอใจของผู้เรียนที่เรียนด้วยเกมคอมพิวเตอร์ เรื่อง คำทับศัพท์ มี 15 ข้อ ได้แก่ 1) วัตถุประสงค์ชัดเจน 2) เกมมีสีสันสดใส 3) ตัวอักษรอ่านง่าย 4) ภาษาที่ใช้เข้าใจง่าย 5) ภาพและเสียงประกอบชัดเจน 6) เกมคอมพิวเตอร์น่าสนใจ น่าติดตาม 7) กฎ กติกา เงื่อนไขต่าง ๆ เข้าใจง่าย 8) วิธีการเล่นไม่ยุ่งยาก ซับซ้อน 9) ระยะเวลาในการเล่นไม่มากไม่น้อยเกินไป 10) ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน 11) ได้รับความรู้ เรื่อง คำทับศัพท์ 12) ช่วยให้จำ คำทับศัพท์ได้ช่วยให้จำ คำทับศัพท์ได้ 13) การปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่นกับเกม 14) การรายงานคะแนนที่ได้รับ และ 15) ผลรวมที่มีต่อเกมคอมพิวเตอร์ เรื่อง คำทับศัพท์ ซึ่งค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =

4.19, S.D. = 0.71) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การได้รับความรู้ เรื่อง คำทับศัพท์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.65, S.D. = 0.57) รองลงมาคือ วิธีการเล่นไม่ยุ่งยาก ซับซ้อน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.43, S.D. = 0.66) และมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ กฎ กติกา เงื่อนไขต่าง ๆ เข้าใจง่าย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.91, S.D. = 0.79 ซึ่งสอดคล้องกับทัศนะ จงเจษฎ์ และสายันท์ โสธะโร พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยเกมคอมพิวเตอร์ที่พัฒนาขึ้น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.29, S.D. = 0.85) เนื่องจากการใช้เกมคอมพิวเตอร์เป็นสื่อการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนมีความสุขสนุกสนานในการเรียน และไม่รู้สึกรำคาญ โดยผลลัพธ์ทางการเรียนสะท้อนให้เห็นและจากการประเมินรายข้อมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ได้แก่ เนื้อหาเรื่องการดำเนินการของจำนวนเต็มครบถ้วนสมบูรณ์ ตัวเกมใช้งานได้ง่าย ไม่ซับซ้อน การเรียนโดยใช้เกมช่วยพัฒนาทักษะการคิดคำนวณ และการเรียนโดยใช้เกมทำให้ไม่รู้สึกรำคาญ ดังนั้น การพัฒนาและสร้างเกมเพื่อใช้เป็นบทเรียนหรือเพื่อการสอนนั้นทำให้จะรู้สึกพึงพอใจต่อการนำมาใช้งานมาก (ทัศนะ จงเจษฎ์ และสายันท์ โสธะโร, 2561)

การศึกษาความคงทนต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เรียนด้วยเกมคอมพิวเตอร์ เรื่อง คำทับศัพท์ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค Math League พบว่า คะแนนหลังเรียนและคะแนนหลังเรียนไปแล้ว 2 สัปดาห์ มีค่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงถึงความคงทนในการจดจำของนักเรียนว่าไม่ได้ลดลงไปจากเดิม อาจเป็นเพราะรูปแบบของเกมที่มีความท้าทายให้ผู้เล่นอยากเอาชนะ ความเพลิดเพลิน และสนุกสนาน จึงส่งผลต่อความเข้าใจและความตั้งใจในการเล่นเกมน ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะด้านการคิดสามารถจดจำสิ่งต่าง ๆ ได้แม้เวลาจะผ่านไปนาน ซึ่งเห็นด้วยกับธนกฤต โพธิ์ซี พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ของคะแนนหลังเรียนและคะแนนหลังเรียนทั้งระยะ 1 สัปดาห์มีค่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 จะเห็นได้ว่า ความคงทนในการจำของนักเรียนไม่ได้น้อยลงไปจากเดิมเนื่องจากช่วงระยะเวลาในการทิ้งระยะเวลายาวนานเกินไป และนักเรียนไม่ได้เล่นเกมประจำทุกวัน จึงมีผลทำให้ความสามารถในการจำไม่ได้เพิ่มมากขึ้นเท่าที่ควร (ธนกฤต โพธิ์ซี, 2555)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ด้านการสร้างและหาประสิทธิภาพเกมคอมพิวเตอร์ เรื่อง คำทับศัพท์ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80.94/80.70 โดยเกมที่พัฒนาขึ้นมีทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 คำ 1 พยางค์ ด้านที่ 2 คำ 2 พยางค์ ด้านที่ 3 มากกว่า 2 พยางค์และด้านที่ 4 เป็นการคละจำนวนพยางค์ของคำทับศัพท์ มีตัวช่วย 2 อย่าง คือ การต่อเวลาและการข้ามข้อ ผู้เล่นจะได้คะแนนเมื่อตอบคำถามถูกต้องและได้รับเหรียญจำนวนแตกต่างกันขึ้นอยู่กับความเร็วในการตอบ ด้านการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยเกมคอมพิวเตอร์ เรื่อง คำทับศัพท์ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค Math League นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากผู้สอนได้นำเกม

คอมพิวเตอร์มาใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค Math League ได้ส่งผลให้ผู้เรียนมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ด้านความพึงพอใจของผู้เรียนที่เรียนด้วยเกมคอมพิวเตอร์ เรื่อง คำทับศัพท์ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค Math League โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การได้รับความรู้ เรื่อง คำทับศัพท์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.65, S.D. = 0.57) รองลงมาคือ วิธีการเล่นไม่ยุ่งยาก ซับซ้อน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.43, S.D. = 0.66) และมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ กฎ กติกา เงื่อนไขต่าง ๆ เข้าใจง่าย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.91, S.D. = 0.79) ด้านความคงทนต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เรียนด้วยเกมคอมพิวเตอร์ เรื่อง คำทับศัพท์ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค Math League ผู้เรียนมีคะแนนหลังเรียนและคะแนนหลังเรียนไปแล้ว 2 สัปดาห์ (ระยะติดตามผล) พบว่า การจดจำต่อการเรียนรู้ไม่แตกต่างจากหลังเรียน ดังนั้น การสร้างเกมคอมพิวเตอร์จะเป็นประโยชน์ให้กับนักศึกษาในการศึกษาและเรียนรู้ได้ ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้คือ ควรมีการเตรียมความพร้อมของผู้เรียนด้านทักษะการใช้คอมพิวเตอร์และทักษะในการใช้ ICT ในการเรียนด้วยเกมคอมพิวเตอร์เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และการพัฒนาเกมคอมพิวเตอร์ด้วยภาษาแอคชันสคริปต์ 3.0 มีข้อดีที่สามารถแปลงไฟล์ให้สามารถติดตั้งลงบนอุปกรณ์อื่น เช่น สมาร์ทโฟนที่ใช้ระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ทำให้เกิดความยืดหยุ่นต่อการใช้งานเกม และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปคือ ควรศึกษาวิจัยเกมเกี่ยวกับการนำเกมคอมพิวเตอร์มาใช้ร่วมกับเทคนิคการสอนรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ในการเลือกใช้งานที่เหมาะสม และควรพัฒนาเกมสำหรับเนื้อหาที่เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะนักศึกษาครูให้มากขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครูที่คุรุสภากำหนด

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากงบประมาณกองทุนวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

เอกสารอ้างอิง

- กิดานันท์ มลิทอง. (2559). สื่อการสอนและการบริหารจัดการเทคโนโลยีทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: อรุณการพิมพ์.
- กิตติพงศ์ ม่วงแก้ว. (2562). การพัฒนาเกมเพื่อการศึกษารายวิชาคอมพิวเตอร์ เรื่อง โครงงานคอมพิวเตอร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนยางตลาดวิทยาคาร. วารสารเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2(4), 108-119.

- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 5(1), 7-20.
- ทิพย์สุนธ์ พันธุ์กิงและคณะ. (2558). การพัฒนาบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์โดยใช้เกมคอมพิวเตอร์เป็นฐาน เรื่อง การเขียนผังงาน. วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม, 14(3), 244-251.
- ทิตนา แหมมณี. (2554). ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนกฤต โพธิ์ซี. (2555). ผลการใช้เกมมัลติมีเดียเพื่อพัฒนาการจำและความคงทนในการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดชินวราราม (เจริญผลวิทยาเขต). ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ธิษณะ จงเจษฎ์ และสายันท์ โสระโร. (2561). การสอนซ่อมเสริมโดยใช้เกมคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา เรื่อง การดำเนินการของจำนวนเต็ม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม, 17(2), 101-108.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาการพิมพ์.
- ปัญญาธร เพ็งยอด และกอบสุข คงมนัส. (2563). เกมคอมพิวเตอร์ที่ส่งเสริมความสามารถการสร้างสื่อมัลติมีเดียด้วยโปรแกรม Scratch. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, 14(1), 15-30.
- รัตน์ บัวสนธิ์. (2563). การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2563). ประกาศคณะกรรมการคุรุสภาเรื่อง รายละเอียดของมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครูตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. เล่ม 137 ตอนพิเศษ 109 ง หน้า 10. วันที่ 7 พฤษภาคม 2563.
- วัฒนพล ชุมเพชร. (2563). การพัฒนาระบบเกมการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในห้องเรียน. วารสารเทคโนโลยีภาคใต้, 13(2), 104-115.
- วิสุทธิ คงกัลป์. (2558). Math League: เทคนิคการสอนรูปแบบใหม่ที่ช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ของเรียนได้เป็นอย่างดี. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศรัณย์ลิตา โชติรัตน์. (2562). การจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานและการบูรณาการเกมมิฟิเคชันกระตุ้นการเรียนรู้ในรายวิชาโครงสร้างข้อมูลและอัลกอริทึม. วารสารวิทยบริการมหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์, 30(2), 69-79.

- อนวัช คงประเสริฐ และคณะ. (2561). การเพิ่มทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ด้วยเกมคอมพิวเตอร์โมเดลแอบแทรกโค้ดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. วารสารวิชาการแพรวากาฬสินธุ์, 5(3), 529-545.
- อลงกรณ์ พลอยแก้ว. (2564). คำทับศัพท์และคำศัพท์บัญญัติ. เรียกใช้เมื่อ 1 พฤษภาคม 2564 จาก <https://www.trueplookpanya.com/lite/knowledge/view/34243>
- Cronbach, L. J. (1990). Essentials of psychological testing (5th ed.). New York: Harper Collins. Publishers.
- Likert, R. (1967). The Method of Constructing and Attitude Scale Reading in Fishbein M (Ed.) Attitude Theory and Measurement. New York: Wiley & Son.
- McGriff, Steven J. (2000). Instructional System Design (ISD): Using the ADDIE Model. In Instructional Systems, College of Education. Penn State University.

ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร
กับแรงจูงใจในการทำงานของครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
จังหวัดตรัง*

THE RELATIONSHIP BETWEEN ORGANIZATIONAL CITIZENSHIP
BEHAVIOR AND MOTIVATION AT WORK OF TEACHERS UNDER
LOCAL GOVERNMENT ADMINISTRATION IN TRANG PROVINCE

สมฤดี วงศ์แดง

Somrudee Wongdang

ชาวลิต เกิดทิพย์

Chawalit Kerdtip

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

Prince of Songkla University Pattani Campus, Thailand

E-mail: somrudee531031461@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจของพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร 2) เพื่อศึกษาระดับของพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร 3) เพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจในการทำงาน และ 4) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรกับแรงจูงใจในการทำงานของครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดตรัง กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดตรัง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ใช้อัตราส่วน 1:12 มีตัวแปรสังเกต 44 ตัวแปร จึงได้กลุ่มตัวอย่าง 528 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบ Likert's Rating scale มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .980 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจและการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดตรัง มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ การประนีประนอม ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน สัมพันธภาพระหว่างผู้บังคับบัญชา การเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิชาชีพ การปรับตัวและประสิทธิภาพการสื่อสาร 2) ระดับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของครูสังกัดองค์กรปกครองส่วน

* Received 9 June 2021; Revised 27 July 2021; Accepted 13 August 2021

ท้องถิ่นจังหวัดตรังโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 3) ระดับแรงจูงใจในการทำงานของครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดตรัง โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก 4) พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรกับแรงจูงใจในการทำงานของครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดตรัง โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร, แรงจูงใจในการทำงาน, ครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

The Objectives of this research article were to 1) analyze exploratory factors of organizational citizenship behavior 2) to study the level of organizational citizenship behavior 3) to study the level of motivation at work and 4) to study the relationship between the organizational citizenship behavior and motivation at work of teachers under local government administration in Trang province. The participants were teachers under local government administration in Trang province. The sample size was determined using the ratio of 1 : 12. There were 44 observable variables leading to the total sample group of 528 teachers. Data in this research was gathered using Linkert-scale questionnaire as a tool. The total reliability value was .980. The data was analyzed using statistical tools including Percentage, Mean, Standard Deviation, Statistical analysis, Exploratory Factor analysis, and Pearson Product Moment Correlation. The research found that 1) there were 6 exploratory factors of organizational citizenship behavior of teachers under local government administration in Trang province: compromise, work responsibility, relationship between commanding officers, learning and development, adaptation, and communicational efficiency 2) the level of organizational citizenship behavior of the teachers under local government administration in Trang province, overall and by area, was significantly high 3) motivation at work of the teachers under local government administration in Trang province, overall and by area, was significantly high 4) Regarding organizational citizenship behavior and the motivation of the teachers under local government administration in Trang province overall, there was a moderate correlation, which was statistically significant at .01

Keywords: organizational citizenship behavior, motivation at work, teachers under local government administration

บทนำ

ในสภาวะการณ์ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ทำให้องค์การเกิดการแข่งขันกันมากขึ้นทั้งหน่วยงานของภาครัฐและเอกชน ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการบริหาร เปลี่ยนนโยบาย ปรับโครงสร้างองค์การ เพื่อความก้าวหน้า การเติบโตและพัฒนาอย่างยั่งยืนในการบริหารองค์การต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุด เพื่อให้องค์การดำเนินงานไปได้ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ (อลงกต ไหมน้อย, 2561) กลยุทธ์อย่างหนึ่งที่สามารถทำให้องค์การพัฒนาได้ คือ การส่งเสริมและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคลากรในองค์การเพื่อให้เป็นสมาชิกที่ดี (ชุดิมา มาลัย, 2552) ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้จะเป็นส่วนที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพขององค์การ (Podsakoff, P. M., et al, 1997) ทั้งความมีน้ำใจต่อผู้อื่น ความอดทนอดกลั้น ความร่วมมือกับองค์การ มีความสำคัญในหน้าที่ที่รับผิดชอบ ทำให้ทรัพยากรบุคคลสามารถปฏิบัติงานได้หลายบทบาท ช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพในด้านการจัดการ ทำให้มีทรัพยากรเพิ่มขึ้นอย่างไม่จำกัดและมีเป้าหมายมุ่งไปในการสร้างผลงาน เช่นเดียวกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชาติ มีการระบุเป้าหมายและแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตลอดจนเพิ่มศักยภาพของคนในชาติ ปรับปรุงโครงสร้างหน่วยงาน บทบาท และภารกิจ โดยยึดคนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา ซึ่งส่งผลให้แต่ละองค์การเริ่มหันมาใส่ใจในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างจริงจังเช่นกัน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562) ตอบสนองกับนโยบายพัฒนาประเทศ ซึ่งถือว่าทรัพยากรมนุษย์เป็นกลยุทธ์ที่ดีที่สุดอย่างหนึ่งที่จะสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันกับองค์การอื่น ๆ (เกศริน ป่งกวน, 2558) นอกจากนี้การส่งเสริมให้บุคลากรเกิดแรงจูงใจก็เป็นอีกปัจจัยที่สามารถช่วยให้เกิดพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การได้เช่นกัน

การทำงานในปัจจุบันจะเห็นได้ว่าบุคลากรบางคนขาดความกระตือรือร้น ขาดความรับผิดชอบ ไม่อยากร่วมกิจกรรมใดขององค์การ แต่ขณะเดียวกันบุคลากรบางคนมีความขยัน ตั้งใจปฏิบัติงาน มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่นซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้ล้วนเกิดจากแรงจูงใจที่นับว่าเป็นปัจจัยสำคัญ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือการกระทำของบุคลากรได้ หากได้รับแรงขับและแรงผลักดันที่ดีจะทำให้เกิดความต้องการที่จะทำงานมากขึ้น สามารถทำงานได้เป็นเวลานานมีความมุ่งมั่นและความตั้งใจในการทำงาน มีความพึงพอใจในการทำงาน (ณัฐชนันท์ พร ทิพย์รักษา, 2556) และเป็นการโน้มน้าวบุคลากรให้ทำงานด้วยความเต็มใจ ถ้าบุคลากรในองค์การขาดแรงจูงใจก็จะทำให้ขาดประสิทธิภาพในการทำงานและเกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา หากต้องการให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ ต้องทำให้บุคลากรเกิดความแรงจูงใจที่ดีในการ

ทำงาน เกิดความเชื่อมั่นว่าความพยายามในการทำงานดังกล่าวสามารถช่วยตอบสนอง ความต้องการบางประการของตนได้ (Robbin, S.P., & Coulter, M, 1999)

แรงจูงใจมีความสัมพันธ์กับการเกิดพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีของบุคลากร เมื่อเกิดการกระตุ้นอย่างเหมาะสม ได้รับความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน มีการผลักดันให้บุคลากรได้แสดงคุณค่าในตนเองและเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างความสำเร็จขององค์กร บุคลากรจะเกิดพฤติกรรมที่ดี เต็มใจในการปฏิบัติหน้าที่ ให้ความสำคัญกับงานและมีเป้าหมายมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของชลิตา เศษลือ ที่ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจในการทำงานกับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของครูโรงเรียนในเครือข่ายศาสนา พบว่า แรงจูงใจส่งผลต่อความเชื่อมั่นในนโยบายและการดำเนินการขององค์กรสูง ครูมีทัศนคติส่วนบุคคลในด้านสภาพแวดล้อมของการทำงาน รวมไปถึงความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน สมรรถภาพในการทำงาน การมีส่วนร่วม รายได้ ความก้าวหน้าในงาน ตลอดจนปัจจัยอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมของบุคคล รวมถึงการรับรู้ว่าคุณมีความสามารถในการทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จได้ ดังนั้นแรงจูงใจที่ดีส่งผลให้เกิดพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรเช่นกัน (ชลิตา เศษลือ, 2556)

ในปัจจุบันสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอัตรากำลังครูในสถานศึกษาที่ว่างเป็นจำนวนมากส่งผลต่อคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ทำให้มอบหมายงานที่ไม่ตรงกับความรู้ความสามารถ บุคลากรขาดขวัญและกำลังใจ ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดตรังได้มีนโยบายมุ่งเน้นการส่งเสริมและพัฒนาครูรวมถึงบุคลากรทางการศึกษาให้ครูที่สอนไม่ตรงวุฒิหรือครูสาขาขาดแคลนได้รับการพัฒนาให้ปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพ และสอดคล้องกับความต้องการในการจัดการศึกษาทุกระดับ ทั้งยังกำหนดเป้าหมายในการสร้างขวัญและกำลังใจของครูในการทำงานเพื่อพัฒนาการศึกษา (กองวิชาการและแผนงาน เทศบาลนครตรัง, 2557) ซึ่งเป็นการสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้เกิดขึ้นส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานโดยตรง จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรกับแรงจูงใจในการทำงานของครูในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดตรัง เพื่อศึกษาถึงแรงจูงใจที่ทำให้เกิดความกระตือรือร้นในการทำงาน ในขณะเดียวกันได้ทราบถึงสิ่งที่ส่งผลให้บุคลากรไม่มีแรงจูงใจในการทำงานที่สัมพันธ์กับการเกิดพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร เพื่อนำผลการศึกษาเป็นพื้นฐานในการวางแผนดำเนินการบริหารจัดการอย่างเหมาะสม ทำให้บุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติงานอย่างเต็มที่และมีความสุข อันจะส่งผลให้องค์การประสบความสำเร็จด้วยเช่นกัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจของพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดตรัง

2. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การของครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดตรัง
3. เพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจในการทำงานของครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดตรัง
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การกับแรงจูงใจในการทำงานของครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดตรัง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงสำรวจมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การกับแรงจูงใจในการทำงานของครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดตรัง ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดตรัง จำนวน 589 คน จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 123 แห่ง และโรงเรียน 14 แห่ง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดตรัง จำนวน 528 คน ซึ่งใช้เกณฑ์การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของตัวแปรที่ศึกษา โดยการกำหนดอัตราส่วนกลุ่มตัวอย่างต่อตัวแปรที่ศึกษา ผู้วิจัยใช้อัตราส่วน 1 : 12 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 528 คน อยู่ในช่วง 5 - 20 เท่าของตัวแปร ซึ่งสามารถนำไปวิเคราะห์ผลในแต่ละตอนตามวัตถุประสงค์ได้ (Hair, J. F., Jr., et al, 2010)

เครื่องมือวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและนำตัวแปรที่ได้จากการสังเคราะห์มาสร้างเป็นแบบสอบถาม และขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบแก้ไขทั้งด้านเนื้อหาและภาษาที่ใช้ไปปรับปรุงแก้ไข ต่อมานำแบบสอบถามพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การกับแบบสอบถามแรงจูงใจในการทำงานของครูที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คนตรวจสอบ เพื่อพิจารณาความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) โดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับขอบเขตของงานวิจัย โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่าอยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 1.00 และนำชุดแบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การกับแรงจูงใจในการทำงานของครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดตรังไปทดลองใช้ (Try out) กับครูในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดตรังที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ซึ่งความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .980

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และติดต่อประสานงานกลุ่มตัวอย่างเพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย จัดเตรียมแบบสอบถามพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การและแรงจูงใจในการทำงานและบรรจุซองจดหมาย 528 ฉบับ และนำส่งจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง โดยรับแบบสอบถามคืนภายใน 2 สัปดาห์ ได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน

484 ฉบับ คิดเป็นอัตราส่วน 1 : 11 หรือร้อยละ 91.67 จากแบบสอบถามทั้งหมด ซึ่งยอมรับได้ตามเกณฑ์ (Hair, J. F., Jr., et al, 2010) และสามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลได้

การวิเคราะห์ข้อมูล เริ่มจากการวิเคราะห์องค์ประกอบพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การของครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดตรัง โดยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ พิจารณาจากค่า communality (h^2) ไม่ควรน้อยกว่า 0.5 พิจารณาจากค่าวิเคราะห์สัมพันธระหว่างตัวแปรเป็นรายคู่พร้อมด้วยวิเคราะห์ค่าเป็นไปได้พื้นฐาน Kaiser-Meyer-Olkin measure of sampling adequacy (KMO) และค่า Bartlett's test of sphericity ได้ค่า .909 แสดงว่าข้อมูลที่น่ามาจะมีความเหมาะสมในการวิเคราะห์องค์ประกอบสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนองค์ประกอบที่มีความสามารถเพียงพอในการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่สังเกตได้โดย เลือกใช้วิธีการ Principal Components Analysis และกำหนดจำนวนองค์ประกอบโดยเลือกองค์ประกอบที่มีค่าไอแกน (Eigenvalue) มากกว่าหนึ่งและหมุนตัวประกอบ (Factor Rotation) แบบ Orthogonal โดยวิธี Varimax โดยใช้เกณฑ์คัดเลือกข้อคำถาม (ตัวแปร) ที่มีค่านำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปและจำนวนตัวแปร ในแต่ละองค์ประกอบต้องมีอย่างน้อย 3 ตัวแปรขึ้นไป จึงถือว่าเป็น 1 องค์ประกอบ (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2545); (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2551); (ยุทธ ไทยวรรณ, 2556) ได้ทั้งหมด 6 องค์ประกอบและตั้งชื่อแต่ละองค์ประกอบ ต่อมาศึกษาระดับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การและระดับของแรงจูงใจในการทำงานของครู โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และขั้นตอนสุดท้ายศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การกับแรงจูงใจในการทำงานของครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดตรัง โดยนำข้อมูลจากการศึกษาระดับพฤติกรรมที่สำคัญ/จำเป็นในการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การและข้อมูลจากศึกษาระดับแรงจูงใจในการทำงานของครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดตรังมาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2544)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การของครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดตรัง มีรายละเอียดการวิเคราะห์องค์ประกอบทั้ง 6 องค์ประกอบ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 จำนวนองค์ประกอบ ค่าไอเกน ร้อยละของความแปรปรวน ร้อยละของความแปรปรวนสะสมของการวิเคราะห์องค์ประกอบพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การของครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดตรัง

องค์ประกอบที่	ค่าไอเกน (Eigenvalues)	ร้อยละของความ แปรปรวน	ร้อยละของความ แปรปรวนสะสม
1	11.448	26.018	26.018
2	2.580	5.863	31.881
3	2.232	5.073	36.954
4	1.660	3.773	40.727
5	1.564	3.555	44.282
6	1.406	3.196	47.478

เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่ 1 มีค่าไอเกนเท่ากับ 11.448 ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมเท่ากับ 26.018 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .519 ถึง .683 และเรียกชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “การประนีประนอม”

องค์ประกอบที่ 2 มีค่าไอเกนเท่ากับ 2.580 ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมเท่ากับ 31.881 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .511 ถึง .761 และเรียกชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน”

องค์ประกอบที่ 3 มีค่าไอเกนเท่ากับ 2.232 ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมเท่ากับ 36.954 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .505 ถึง .656 และเรียกชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “สัมพันธภาพระหว่างผู้บังคับบัญชา”

องค์ประกอบที่ 4 มีค่าไอเกนเท่ากับ 1.660 ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมเท่ากับ 40.727 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .624 ถึง .811 และเรียกชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “การเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิชาชีพ”

องค์ประกอบที่ 5 ค่าไอเกนเท่ากับ 1.564 ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมเท่ากับ 44.282 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .576 ถึง .646 มี และเรียกชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “การปรับตัว”

องค์ประกอบที่ 6 มีค่าไอเกนเท่ากับ 1.406 ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมเท่ากับ 47.478 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .619 ถึง .670 และเรียกชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “ประสิทธิภาพการสื่อสาร”

2. ผลการวิเคราะห์ระดับของพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การของครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดตรัง ในภาพรวมและรายด้าน พบว่า ครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดตรังมีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D.= .318) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.48$, S.D.= .424) มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น ๆ

และประสิทธิภาพการสื่อสาร ($\bar{X} = 4.36$, S.D.= .477) มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ๆ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดตรัง โดยภาพรวมและรายด้าน

พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของครูสังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดตรัง	$\bar{X}$	S.D.	ระดับพฤติกรรม การเป็นสมาชิก ที่ดีขององค์กร
1 การประนีประนอม	4.43	.394	มาก
2 ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน	4.48	.424	มาก
3 สัมพันธภาพระหว่างผู้บังคับบัญชา	4.45	.430	มาก
4 การเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิชาชีพ	4.36	.498	มาก
5 การปรับตัว	4.46	.457	มาก
6 ประสิทธิภาพการสื่อสาร	4.36	.477	มาก
รวม	4.42	.318	มาก

3. ผลการวิเคราะห์ระดับของแรงจูงใจในการทำงานของครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดตรัง ในภาพรวมและรายด้าน พบว่า ครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดตรังมีแรงจูงใจในการทำงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$, S.D.=.371) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยที่ปัจจัยเกื้อหนุน ($\bar{X} = 4.41$, S.D.=.388) มีระดับแรงจูงใจในการทำงานอยู่ในระดับสูงกว่าปัจจัยจูงใจ ($\bar{X} = 4.28$, S.D.=.435) ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับแรงจูงใจในการทำงานของครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดตรัง โดยภาพรวมและรายด้าน

แรงจูงใจในการทำงานของครู สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดตรัง	$\bar{X}$	S.D.	ระดับแรงจูงใจ ในการทำงานของครู
1. ปัจจัยจูงใจ	4.28	.435	มาก
2. ปัจจัยเกื้อหนุน	4.41	.388	มาก
รวม	4.35	.371	มาก

4. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพระหว่างพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรกับแรงจูงใจในการทำงานของครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดตรัง พบว่า พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรกับแรงจูงใจในการทำงานของครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดตรัง โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง ($r=.685$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรและแรงจูงใจในการทำงานของครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดตรัง พบว่า สัมพันธภาพ

ระหว่างผู้บังคับบัญชามีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการทำงานด้านปัจจัยเกื้อหนุน ($r=.587$) อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด และความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการทำงานด้านปัจจัยจูงใจ ($r=.310$) อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำที่สุด มีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรและแรงจูงใจในการทำงานของครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดตรัง

พฤติกรรม การเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร	แรงจูงใจในการทำงานของครู		
	ปัจจัยจูงใจ	ปัจจัยเกื้อหนุน	รวม
1 การประนีประนอม	.421**	.448**	.480**
2 ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน	.310**	.430**	.412**
3 สัมพันธภาพระหว่างผู้บังคับบัญชา	.533**	.587**	.619**
4 การเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิชาชีพ	.453**	.490**	.520**
5 การปรับตัว	.364**	.419**	.433**
6 ประสิทธิภาพการสื่อสาร	.421**	.422**	.464**
รวม	.586**	.654**	.685**

** $P<.01$; * $P<.05$

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรและแรงจูงใจในการทำงานของครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดตรัง นำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ได้จำนวน 6 องค์ประกอบ ได้แก่ การประนีประนอม ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน สัมพันธภาพระหว่างผู้บังคับบัญชา การเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิชาชีพ การปรับตัวและประสิทธิภาพการสื่อสาร เมื่อศึกษางานวิจัยของวัฒนา อ่อนแก้ว เรื่องพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร: กรณีศึกษาข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร สามารถจำแนกได้ 5 พฤติกรรม คือ พฤติกรรมช่วยเหลือ พฤติกรรมความมีจิตสำนึกในหน้าที่ พฤติกรรมความมีน้ำใจ นักกีฬา พฤติกรรมการคำนึงถึงผู้อื่น และพฤติกรรมการให้ความร่วมมือ (วัฒนา อ่อนแก้ว, 2554) และจากการศึกษางานวิจัยของมุสตี จงขวัญ ที่เกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันต่อองค์กรและพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของครูโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานครปริณณทล ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรประกอบด้วยตัวแปรที่สังเกตได้ 5 ตัวแปรได้แก่ ความมีจิตสำนึกในหน้าที่ การมีน้ำใจ เป็นนักกีฬา การเป็นคนดี ความเอื้ออาทร และการมีอัธยาศัยดี (มุสตี จงขวัญ, 2557) จะเห็นได้

ว่า มี 3 องค์ประกอบที่มีความแตกต่างจากวิจัยที่ศึกษาเพิ่มเติมคือ การเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิชาชีพ การปรับตัวและประสิทธิภาพการสื่อสาร แสดงให้เห็นว่าผู้ปฏิบัติงานในปัจจุบันต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว พร้อมทั้งพัฒนาตนเองอยู่เสมอ และสื่อสารกับเพื่อนร่วมงานให้สามารถลงมือปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาเหล่านั้นได้อย่างดี ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การที่สามารถช่วยขับเคลื่อนองค์การให้มีประสิทธิภาพและเกิดความก้าวหน้าได้ โดยการนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนกลยุทธ์เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารงานและการปฏิบัติภายในองค์การ โดยอภิปรายแต่ละองค์ประกอบดังนี้

1.1 การประนีประนอมเป็นพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงการกระทำที่ทำให้เกิดความขัดแย้งหรือหลีกเลี่ยงการแสดงกิริยาก้าวร้าวเมื่อเกิดความไม่พอใจ และพฤติกรรมการแก้ไขความขัดแย้งโดยการแสดงความรับผิดชอบ ให้คำปรึกษาแก่บุคลากรอื่นที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำของตนเอง การแบ่งปันวัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ต่าง ๆ รวมไปถึงการถ่ายทอดประสบการณ์ทำงานให้แก่บุคลากรที่เข้ามาทำงานใหม่โดยที่เขาไม่ได้ร้องขอ และให้กำลังใจเพื่อนร่วมงานที่ประสบปัญหาหรือมีความเครียดจากการทำงาน ทั้งยังยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงานที่มีความคิดเห็นแตกต่างไปจากตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวรนาถ แสงมณี ที่กล่าวว่า การประนีประนอมเป็นการใช้วิธีการเจรจาต่อรอง เปลี่ยนความยินยอม ถ้อยทีถ้อยอาศัย ดังนั้น การอยู่ร่วมกัน เรื่องความขัดแย้งเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่สามารถหาวิธีลดหรือหลีกเลี่ยงความขัดแย้งได้ หากทุกคนเกิดความรัก ความเข้าใจ และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน การดำเนินงานต่าง ๆ ก็เป็นไปอย่างราบรื่น (วรนาถ แสงมณี, 2544)

1.2 ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานเป็นพฤติกรรมการเข้าใจ ยอมรับ และปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับของสถานศึกษาอย่างเคร่งครัด รวมไปถึงการปฏิบัติงาน การเข้าร่วมกิจกรรมอย่างเต็มที่ในเวลาที่กำหนด และการติดตามข้อมูลข่าวสารจากเว็บไซต์หน่วยงานทางการศึกษาที่เป็นประโยชน์แล้วนำข้อมูลมาเผยแพร่ในสถานศึกษา เพื่อสื่อสารให้บุคลากรในสถานศึกษารับรู้และสามารถในการนำข้อมูลที่ได้รับมาปรับใช้ปฏิบัติงาน ซึ่งแนวคิดของปราโมทย์ กัลยา ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบคือ ความมุ่งมั่นตั้งใจ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพัน เชื่อมั่นในตนเอง พากเพียร ไม่ย่อท้อ เพื่อให้งานได้ผลดีประสบความสำเร็จ และกระทำด้วยความเต็มใจ ทั้งยังพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขผลการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น (ปราโมทย์ กัลยา, 2551) เมื่อพิจารณาพบว่าประเด็นที่แตกต่างในด้านการติดตามข้อมูลข่าวสารจากเว็บไซต์ การเผยแพร่ข้อมูล การสื่อสารให้บุคลากรในสถานศึกษาได้รับรู้และนำข้อมูลที่ได้รับไปปรับใช้ในการปฏิบัติงาน แสดงให้เห็นถึงบริบทของการทำงานที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทมากขึ้น ส่งผลให้รูปแบบหน้าที่ที่รับผิดชอบเปลี่ยนแปลงไป ความสำคัญในพฤติกรรมดังกล่าวจึงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้การปฏิบัติงานสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

1.3 สัมพันธภาพระหว่างผู้บังคับบัญชาเป็นพฤติกรรมการแสดงกิริยานอบน้อม พุดจาสุภาพ มีสัมมาคารวะต่อผู้บังคับบัญชาเสมอ การยินยิตรับฟังคำแนะนำและปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ มีการคิดริเริ่มวิธีการทำงานใหม่ ๆ เพื่อให้ปฏิบัติงานได้อย่างราบรื่น รวมไปถึงการช่วยเหลือวัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ของสถานศึกษา และประสงค์ที่จะทำงานในสถานศึกษาเดิมแม้ว่าจะมีโอกาสหรือทางเลือกอื่นก็ตาม แสดงให้เห็นว่าการเกิดสัมพันธภาพอันดีระหว่างผู้บังคับบัญชา ซึ่งส่วนใหญ่ตั้งอยู่บนพื้นฐานข้อผูกมัดทางอารมณ์ส่งผลให้บุคลากรเกิดความรักและผูกพันต่อองค์กรเช่นกัน ในขณะเดียวกัน ญัฐวิธวินัย แหวนหล่อ และคณะ ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาว่าเป็นการให้คำแนะนำ ได้รับความช่วยเหลือจากผู้บังคับบัญชาทุกด้านเป็นอย่างดี สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างไม่มีเงื่อนไขหรือมีปัญหา ผู้บังคับบัญชาปฏิบัติด้วยความยุติธรรมและเท่าเทียมกัน (ญัฐวิธวินัย แหวนหล่อ และคณะ, 2564) เป็นไปในลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลไม่ได้เชื่อมโยงไปถึงความสัมพันธ์ต่อองค์กร

1.4 การเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิชาชีพเป็นพฤติกรรมแสวงหาโอกาสในการสร้างความก้าวหน้าการทำงาน โดยการเข้าร่วมการฝึกอบรมต่าง ๆ เพื่อเพิ่มความรู้และทักษะที่นอกเหนือจากหน้าที่ที่รับผิดชอบให้เกิดความหลากหลาย และการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนากระบวนการทำงานได้อย่างต่อเนื่อง เช่นเดียวกับกระทรวงศึกษาธิการ ที่กล่าวว่า การพัฒนาวิชาชีพครูทุกระดับความรู้และประสบการณ์มีความสำคัญและจำเป็น เพราะส่งผลถึงคุณภาพการศึกษาไทยโดยรวม ซึ่งมีกระบวนการและกลวิธีต่าง ๆ ในการพัฒนาด้านความรู้ทักษะเจตนาธรรม ในการปฏิบัติหน้าที่ให้ประสบความสำเร็จและมีคุณภาพอยู่เสมอ ดังนั้น การพัฒนาวิชาชีพคืองานที่สำคัญยิ่งและเป็นภาระหน้าที่ของครูผู้ปฏิบัติงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องและบรรลุเป้าหมาย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552)

1.5 การปรับตัวเป็นพฤติกรรมที่บุคคลสามารถปรับตัวเมื่อเจอปัญหาหรือความผิดพลาดจากการทำงาน และสามารถแก้ไขงานได้ทันทีโดยไม่เกิดอาการท้อแท้ การมีทัศนคติเชิงบวกในการทำงาน การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ทักษะและความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้เพื่อที่จะตอบสนองต่อสถานการณ์ เหตุการณ์ สภาพแวดล้อมใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมีประสิทธิภาพ (สกุล กิตติพิรชล, 2560) เนื่องจากการที่สภาพแวดล้อมในการทำงานปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ความสามารถในการปรับตัวจึงเป็นพฤติกรรมที่สำคัญและจำเป็น ทั้งนี้ต้องอยู่บนพื้นฐานของความคิดเชิงบวกเพื่อให้เกิดผลของพฤติกรรมในด้านดีต่อองค์กรเช่นกัน

1.6 ประสิทธิภาพการสื่อสารเป็นพฤติกรรมสื่อสาร การเสนอความคิดเห็นหรือการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในที่ประชุม รวมไปถึงการพูดคุยเพื่อทำความเข้าใจกับบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำงาน เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิชาส

ทองสุทธิ์ ที่กล่าวว่า การสื่อสารภายในองค์กร หมายถึง การแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างสมาชิก เพื่อทำกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร การสื่อสารภายในองค์กรยังช่วยพัฒนาแนวคิดที่ดี ปลุกฝังความภูมิใจให้กับพนักงานที่มีความทุ่มเทเพื่อองค์กรมากขึ้น ช่วยให้ผู้บริหารสามารถทราบถึงปัญหาและหาแนวทางแก้ไขได้ทันทั่วถึง ดังนั้น เพื่อให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพสูงสุด ผู้บริหารต้องมั่นใจว่าการสื่อสารภายในองค์กรมีการไหลเวียนไปมาอย่างอิสระ ผ่านช่องทางการสื่อสารที่เป็นทางการรวมถึงการสื่อสารผ่านช่องทางแบบไม่เป็นทางการด้วยเช่นกัน (วิภาส ทองสุทธิ์, 2552)

2. ครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดตรังมีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น ๆ แสดงให้เห็นว่า ครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดตรังรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง เคารพต่อระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน มีความเอาใจใส่ ทั้งยังมีความตรงต่อเวลาและช่วยทำงานส่วนรวมอย่างเต็มที่ ส่วนด้านประสิทธิภาพการสื่อสารมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ๆ แสดงให้เห็นว่าภายในสถานศึกษาอาจจะมีการจัดกิจกรรมหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นน้อย บรรยายการกระทำ PLC ยังไม่เอื้อต่อการแสดงความคิดเห็นของครู ในขณะที่ ลดาพร เอกพานิช และคณะ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรและความผูกพันต่อองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานสายบริการมหาวิทยาลัยนเรศวร พบว่า พฤติกรรมด้านความสำนึกในหน้าที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ๆ (ลดาพร เอกพานิช และคณะ, 2563) แสดงให้เห็นว่าองค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความสำคัญในการสร้างความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน เนื่องจากลักษณะงานขององค์กรที่มีความเกี่ยวข้องกับการให้บริการดูแลประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบ บุคลากรทั้งที่เป็นผู้บริหาร ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ ลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราวจึงควรได้รับการพัฒนาและเสริมสร้างความรับผิดชอบเพื่อให้ปฏิบัติงานได้สำเร็จ ทั้งยังสร้างวัฒนธรรมองค์การด้วยการสร้างความรับผิดชอบ ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และจรรยาบรรณทางราชการอย่างเคร่งครัด นอกจากนั้นถ้าไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือละเลยหน้าที่ที่รับผิดชอบก็จะมีผลต่องาน ลดทันท่วงที และสุดท้ายคือการลงโทษ ในขณะเดียวกันหากปฏิบัติหน้าที่ได้เป็นอย่างดีก็จะมีผลดี ความก้าวหน้า ได้รับสวัสดิการในการสร้างแรงจูงใจ ซึ่งมีระเบียบข้อบังคับในการปฏิบัติไว้อย่างชัดเจน จึงทำให้ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานเป็นพฤติกรรมที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับผู้ปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ทิพย์ ชันแก้ว, 2562)

3. ระดับแรงจูงใจในการทำงานของครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดตรัง พบว่า ครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดตรังมีแรงจูงใจในการทำงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยที่ปัจจัยเกื้อหนุน อยู่ในระดับสูงกว่าปัจจัยจูงใจ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะภายในสถานศึกษาให้ความสำคัญในการสร้างความพึงพอใจให้กับบุคลากร สร้างขวัญกำลังใจ ทั้งด้านสภาพแวดล้อม การดูแลสวัสดิการต่าง ๆ หรือแม้แต่ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นภายในสถานศึกษา

สอดคล้องกับงานวิจัยของชลิตา เศษลือ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แรงจูงใจในการทำงานกับพฤติกรรม การเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของครูโรงเรียนในเครือข่ายสาสน์ พบว่า แรงจูงใจในการทำงาน ของครูในโรงเรียนสาสน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียน ในเครือข่ายสาสน์ ได้ให้ความสำคัญกับการเอาใจใส่ และพัฒนาบุคลากรครู สวัสดิภาพ ความ เป็นอยู่ มุ่งส่งเสริมคุณภาพชีวิตและสวัสดิการความเป็นอยู่ของครูและค่าครองชีพของสังคม (ชลิตา เศษลือ, 2556) จากที่กล่าวมาทำให้เห็นว่าแรงจูงใจเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการทำงาน ทั้งต่อตนเองและคนรอบข้าง รวมไปถึงองค์กร เมื่อผู้บริหารสามารถสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นได้ ประสิทธิภาพในการทำงานและผลสำเร็จขององค์กรก็จะตามมาเช่นกัน

4. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรกับแรงจูงใจในการ ทำงานของครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดตรัง พบว่า พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดี ขององค์กรกับแรงจูงใจในการทำงานของครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดตรัง โดย ภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ ภารดี อนันต์นาวิ ได้กล่าวถึง ความสำคัญของแรงจูงใจว่า แรงจูงใจจะส่งเสริมให้บุคคลทำงานสำเร็จ เป็นแรงผลักดันให้ บุคคลมีพลังในการแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ ออกมา เพื่อที่จะบรรลุเป้าประสงค์คือสำเร็จความ ต้องการ (ภารดี อนันต์นาวิ, 2557) เช่นเดียวกับวรรณิ ลิ้มอักษร ได้กล่าวว่า แรงจูงใจสามารถ กระตุ้นให้บุคคลเกิดความตั้งใจ และความพยายามในการทำงาน ช่วยปลุกฝังเจตคติที่ดีต่อการ ทำงาน ทราบถึงข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่ตนมีตลอดจนแก้ไขข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นด้วย (วรรณิ ลิ้ม อักษร, 2551) และสัมพันธ์ภาพระหว่างผู้บังคับบัญชามีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการทำงาน ด้านปัจจัยเกื้อหนุนอยู่ในระดับสูงที่สุด สอดคล้องกับกิตติศักดิ์ แพรวรพรายรัตน์ ที่ศึกษาวิจัย เรื่อง พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี พบว่า พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามระดับความคิดเห็นของ ข้าราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ พฤติกรรมที่เน้น ความสัมพันธ์ ผู้นำต้องเป็นผู้ประนีประนอมที่ดี เมื่อเกิดปัญหาหรือความขัดแย้งขึ้น แสดงให้ เห็นว่า ผู้บริหารควรสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างการทำงานจึงทำให้เกิดพฤติกรรมการเป็น สมาชิกที่ดีขององค์กรสูง มีการบริหารจัดการที่ชัดเจน มีการกำหนดโครงสร้างและหน้าที่การ ปฏิบัติงานไว้อย่างเป็นระบบ (กิตติศักดิ์ แพรวรพรายรัตน์, 2553)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยหาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร กับแรงจูงใจในการทำงานของครู ทำให้ทราบว่าสัมพันธ์ภาพระหว่างผู้บังคับบัญชามี ความสัมพันธ์กับการเกิดแรงจูงใจในการทำงานของครูสูงกว่าด้านอื่น ๆ แสดงให้เห็นว่าผู้บริหาร จำเป็นต้องสร้างกลยุทธ์ในการบริหารความสัมพันธ์กับครูให้เกิดประโยชน์ต่อการทำงาน เพราะ เมื่อครูเกิดแรงจูงใจในการทำงานและมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้บังคับบัญชาแล้วก็จะพร้อมที่จะ

ปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจ นอกจากนี้แล้วผู้บริหารจำเป็นต้องหาแนวทางในการกระตุ้นให้เกิดความตระหนักถึงความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานของครูอย่างเหมาะสม เพราะมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำที่สุด หากผู้บริหารนำประเด็นที่ค้นพบไปออกแบบการบริหารจัดการบุคลากรให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้จะเกิดประโยชน์กับองค์กร ทั้งด้านกระบวนการทำงาน ประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น ข้อเสนอแนะ ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญเรื่องการสร้างแรงจูงใจปัจจัยจูงใจให้มีเพิ่มมากขึ้น โดยจัดให้มีเวทีนำเสนอผลงานนวัตกรรมของครู เพื่อเป็นการเผยแพร่ผลงาน ให้ครูเกิดความภาคภูมิใจ และส่งเสริมให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นรูปธรรม และควรเปิดโอกาสให้ครูได้แลกเปลี่ยนและแสดงความคิดเห็นเพิ่มมากขึ้น ผู้บริหารต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมในการทำงาน จัดห้องประชุมอย่างเหมาะสม ปลอดภัย จัดให้มีคอมพิวเตอร์และเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ใช้ในการปฏิบัติงานอย่างเพียงพอ เปิดโอกาสให้ครูสามารถเข้าร่วมการอบรมในรูปแบบออนไลน์ในจำนวนที่เพิ่มมากขึ้นในสถานการณ์ที่กำลังมีการระบาดของโรคโควิด-19 การอบรมออนไลน์ถือว่าเป็นช่องทางหนึ่งที่เป็นแนวทางให้ครูพัฒนาทักษะ เรียนรู้การสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่สามารถนำไปเป็นผลงานในการเลื่อนขั้นเงินเดือนหรือก้าวสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้นได้ ในส่วนของข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการวิจัยเรื่องความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานที่มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการทำงานของครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดตรัง เนื่องจากมีค่าระดับต่ำที่สุด เพื่อจะนำผลที่ได้มาปรับปรุงและหาแนวทางในการแก้ไขให้เกิดผลที่ดีต่อองค์กร

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กองวิชาการและแผนงานเทศบาลนครตรัง. (2557). แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลนครตรัง พ.ศ.2558-2563. ตรัง: เทศบาลนครตรัง.
- กัลยา วาณิชยปัญญา. (2551). การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Windows. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กิตติศักดิ์ แพรวรสายรัตน์. (2553). พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี. ใน วิทยานิพนธ์วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิศวกรรมโยธา. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- เกศริน ป่งกวน. (2558). คุณภาพชีวิตการทำงาน แนวทางการปฏิบัติงานที่ดี และแรงจูงใจในการทำงานที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานธนาคารพาณิชย์ไทยแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร. ใน วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการบริหารทรัพยากรมนุษย์. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

- ชลิตา เศษลือ. (2556). แรงจูงใจในการทำงานกับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของครูโรงเรียนในเครือข่ายสารสนเทศ. ใน วิทยานิพนธ์บริหารการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชุติมา มาลัย. (2552). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของอาจารย์วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข. ใน ดุษฎีนิพนธ์บริหารการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2544). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: เทพเนรมิตการพิมพ์.
- ณัฐชนันท์พร ทิพย์รักษา. (2556). แรงจูงใจในการทำงาน ความบากาน และความสุขในการทำงาน. ใน วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพัฒนามนุษย์และองค์กร. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ณัฐวิธวัฒน์ แหวนหล่อ และคณะ. (2564). แรงจูงใจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอราชไศลจังหวัดศรีสะเกษ. วารสารบัณฑิตวิทยาลัยพิษณุพนธ์, 16 (1), 59-72.
- ทิพย์ ชันแก้ว. (2562). ปัจจัยทางพุทธจิตวิทยาที่มีผลต่อความรับผิดชอบต่อองค์กรของบุคลากร สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์. วารสารรัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 2 (1), 1-14.
- ปราโมทย์ กัลยา. (2551). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานตามความคิดเห็นของ ข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานีเขต 1. ใน ปริญญานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ผุสดี จงขวัญ. (2557). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันต่อองค์กรและพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของครูโรงเรียนเอกชนกรุงเทพมหานคร ปริมณฑล. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ภารดี อนันตนาวิ. (2557). . หลักการแนวคิดทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา (Principles theories of educational administration). ชลบุรี: มนตรี.
- ยุทธ ไกยวรรณ. (2556). การใช้โปรแกรม Minitab วิเคราะห์สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลดาพร เอกพานิช และคณะ. (2563). พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรและความผูกพันต่อองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานสายบริการมหาวิทยาลัยนเรศวร. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, 14 (1), 58-74.

- วรรณาส แสงมณี. (2544). องค์การและการจัดการองค์การ (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: ระเบียบทองการพิมพ์.
- วรรณิ ลิ้มอักษร. (2551). จิตวิทยาการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 4). สงขลา: นำศิลป์โฆษณา.
- วัฒนา อ่อนแก้ว. (2554). พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ : กรณีศึกษาข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. ใน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิภาส ทองสุทธิ. (2552). พฤติกรรมองค์การ. กรุงเทพมหานคร : อินทภาษ.
- สกุล กิตติพิรชล. (2560). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการปรับตัวของบุคลากรกลุ่มอุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วน. ใน ดุษฎีนิพนธ์ สาขาวิชาการพัฒนาองค์การและการจัดการสมรรถนะของมนุษย์. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). แผนฯ 12 ฉบับประชาชนนวัตกรรมคือหัวใจของการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2545). การใช้สถิติในการวิจัยอย่างถูกต้องและได้มาตรฐานสากล. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เฟื่องฟ้า พรินติ้ง จำกัด.
- อลงกต ใหม่น้อย. (2561). การวางแผนกลยุทธ์ภายใต้สภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา. เรียกใช้เมื่อ 20 พฤศจิกายน 2563 จาก <https://sites.google.com/site/mralongkotmainoy/home>
- Hair, J. F., Jr., et al. (2010). Multivariate Data Analysis. (7th ed.) Upper Saddle River. New Jersey: Prentice Hall.
- Podsakoff, P. M., et al. (1997). Organizational citizenship behavior and the quantity and quality of work group performance. *Journal of Applied Psychology*, 82(2), 262-270.
- Robbin, S.P., & Coulter, M. (1999). Management (6th ed.). New Jersey: Prentice Hall. Inc.

บทบาทพยาบาลผดุงครรภ์ในการส่งเสริมการเผชิญความเครียด
ในสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์*
NURSE-MIDWIFE ROLE FOR PROMOTING COPING AMONG WOMEN
WITH GESTATIONAL DIABETES

ปาริชาติ วันชูเสริม

Parichat Wunchooserm

อักษรานัฐ สุทธิประภา

Auksaranut Sutthiprapa

วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม

Srimahasarakham College of Nursing, Thailand

E-mail: parichat1@smnc.ac.th

บทคัดย่อ

การเป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์เป็นภาวะแทรกซ้อนที่พบได้ในระยะตั้งครรภ์และจัดเป็นครรภ์เสี่ยงสูงที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทั่วโลก และเป็นปัจจัยสาเหตุที่ทำให้สตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์เกิดความเครียดจากการที่ต้องเผชิญกับความต้องการและแรงกดดันตั้งแต่ได้รับการวินิจฉัยและตลอดการตั้งครรภ์ การรับรู้ภาวะเสี่ยงของการตั้งครรภ์ การที่ต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรม รวมถึงการได้รับการดูแลรักษาที่มากกว่าสตรีตั้งครรภ์ปกติ เมื่อเกิดความเครียดจะส่งผลกระทบต่อทารกในครรภ์และทารกในครรภ์ และเมื่อสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์มีความเครียดต้องมีการเลือกใช้ในการเผชิญความเครียดเพื่อลดความเครียดนั้น ซึ่งการเผชิญความเครียดแต่ละรูปแบบมีผลต่อสุขภาพทั้งของสตรีตั้งครรภ์ ทารกในครรภ์และทารกแรกเกิด สตรีตั้งครรภ์ที่เลือกใช้ในการเผชิญความเครียดรูปแบบวางแผนเตรียมการและรูปแบบใช้จิตวิญญาณเชิงบวก มีผลต่อสตรีตั้งครรภ์ ทารกในครรภ์ และทารกแรกเกิดด้านบวก ส่วนสตรีตั้งครรภ์ที่เลือกใช้ในการเผชิญความเครียดรูปแบบหลีกเลี่ยง จะส่งผลกระทบต่อสตรีตั้งครรภ์ ทารกในครรภ์ และทารกแรกเกิดด้านลบ จะเห็นได้ว่าการส่งเสริมการเผชิญความเครียดที่เหมาะสมในสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์เป็นบทบาทสำคัญที่พยาบาลผดุงครรภ์ต้องให้การดูแลที่เหมาะสม บทความวิชาการฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอการเผชิญความเครียดในสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์และบทบาทพยาบาลผดุงครรภ์ ในการให้ความรู้ที่เหมาะสมและถูกต้องเกี่ยวกับภาวะเบาหวานขณะตั้งครรภ์ ส่งเสริมความรู้สึกรู้สึกมีคุณค่า

* Received 1 July 2021; Revised 4 September 2021; Accepted 14 September 2021

ในตนเอง ส่งเสริมความเข้มแข็งอดทน ส่งเสริมการสนับสนุนทางสังคม และลดความรู้สึกไม่แน่นอน เพื่อส่งเสริมการเผชิญความเครียดที่เหมาะสมสำหรับสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์

คำสำคัญ: การเผชิญความเครียด, สตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์, บทบาทพยาบาลผดุงครรภ์

Abstract

Gestational diabetes is a common complication during pregnancy and the trend continues to increase around the world. And it is a common cause of stress in women with gestational diabetes from gestational diabetic women have to cope with the need of being diagnosed throughout pregnancy, then the pressure to modify their behavior and to receive more care than normal pregnant women. When stress occurs, it will have severe effects on pregnant women and fetuses, when women with gestational diabetes have stress, they must choose to use coping to reduce that stress. Which each type of coping affects the health of pregnant women fetus and newborn. Pregnant women, who choose to use coping planning styles, and positive spiritual styles have to positive effects of pregnant women, fetus and newborns for pregnant women, who choose to use coping avoidance styles have to negative affect of pregnant women, fetus and newborn. To be seen that promoting proper coping in pregnant women with gestational diabetes is an important role that midwives need to provide. The purpose of this article was to present coping in gestational diabetes mellitus and nurse midwife roles in providing appropriate and accurate knowledge about gestational diabetes, promote self-esteem, promote hardiness, promote social support and reduce uncertainty in promoting coping appropriate for gestational diabetes mellitus women.

Keywords: Coping, Gestational Diabetes, Nurse-Midwife Role

บทนำ

เบาหวานขณะตั้งครรภ์ (gestational diabetes mellitus [GDM]) เป็นภาวะแทรกซ้อนที่พบได้บ่อยของการตั้งครรภ์ทั้งหมด เกิดจากความผิดปกติของคาร์โบไฮเดรตเมตาบอลิซึมที่เพิ่งเกิดขึ้นหรือเพิ่งตรวจพบเป็นครั้งแรกในช่วงไตรมาสที่สองและสามของการตั้งครรภ์ (American Diabetes Association, 2017) ปัจจุบันทั่วโลก พบอุบัติการณ์ร้อยละ 14 ของสตรีตั้งครรภ์

ทั้งหมด (Ashwal, E. & Hod, M., 2015) และจากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า หญิงตั้งครรภ์ชาวเอเชียมีภาวะเบาหวานขณะตั้งครรภ์มากที่สุด (Reece, E. A. et al., 2009) สำหรับประเทศไทย ยังไม่มีการรวบรวมข้อมูลของภาวะเบาหวานในขณะตั้งครรภ์ทำเป็นดัชนีหรือตัวชี้วัดข้อมูลโรครายงานไปยังกระทรวงสาธารณสุข และกลุ่มอนามัยแม่และเด็ก กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข แต่จากรายงานสถิติของกองการแพทย์โรงพยาบาลศิริราชพบอุบัติการณ์เบาหวานขณะตั้งครรภ์อยู่ในระดับที่สูง โดยพบ ร้อยละ 2.6 - 7.0 (Division of Medical Record Siriraj Hospital, 2014)

การเป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์จัดเป็นครรภ์เสี่ยงสูงที่สำคัญ เนื่องจากทำให้เกิดผลกระทบต่อภาวะสุขภาพทางด้านร่างกายของหญิงตั้งครรภ์ ทารกในครรภ์และทารกแรกเกิด ผลกระทบต่อสตรีตั้งครรภ์ ได้แก่ เกิดการติดเชื้อได้ง่าย การคลอดก่อนกำหนด (Gillbert, E. S., 2011) ภาวะครรภ์แฝดน้ำ (Cunningham, F. et al., 2014) เพิ่มอันตรายจากการใช้หัตถการช่วยคลอด และเพิ่มอุบัติการณ์การผ่าตัดคลอดจากการคลอดยากและคลอดติดไหล่ (Cashion, K., 2012) ในระยะหลังคลอดเสี่ยงต่อการตกเลือด (Gilmatin, A. B., 2008) เสียชีวิตจากภาวะเลือดเป็นกรดจากการคั่งของคีโตน (Cunningham, F. et al., 2014) และมีโอกาสเป็นโรคเบาหวานในอนาคตมากกว่าสตรีตั้งครรภ์ปกติ 7.4 เท่า (Bellamy, L. et al., 2009) ผลกระทบต่อทารกในครรภ์ ได้แก่ ทารกตัวโต (Cunningham, F. et al., 2014) ทารกเสียชีวิตในครรภ์ จากการเจริญเติบโตช้าในครรภ์ (Cheng, M. D. et al., 2008) และปอดเจริญเติบโตช้า (Gillbert, E. S., 2011) ขณะที่ทารกแรกเกิดจะทำให้เกิดภาวะน้ำตาลในเลือดต่ำแรกคลอด มีภาวะตัวเหลือง จากภาวะเลือดข้นและบิลิรูบินในเลือดสูง ภาวะแคลเซียมในเลือดต่ำ ภาวะหายใจลำบาก (Cunningham, F. et al., 2014) และอีก 5 - 10 ปีข้างหน้า ทารกมีโอกาสเกิดภาวะอ้วน เป็นโรคเบาหวานในวัยเด็ก รวมทั้งเกิดโรคสมาธิสั้น และพฤติกรรมอยู่ไม่นิ่งต้องเคลื่อนไหวตลอดเวลา (Gilmatin, A. B., 2008)

นอกจากผลกระทบทางด้านร่างกายแล้ว การเป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ยังส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตด้านจิตสังคม คือ เกิดความเครียดระดับสูง จากการสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ต้องเผชิญกับการเป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ตั้งแต่แรกได้รับวินิจฉัยถึงตลอดการตั้งครรภ์ ต้องเผชิญกับผลของระดับน้ำตาลในเลือด ที่มีการเปลี่ยนแปลง การได้รับการตรวจพิเศษต่าง ๆ ต้องติดตามระดับน้ำตาลในเลือดของตนเองที่บ้าน รวมทั้งต้องปฏิบัติตัวอย่างเคร่งครัดทั้งการรับประทานอาหาร การออกกำลังกาย และบางรายต้องได้รับการฉีดอินซูลินร่วมด้วยเมื่อสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์มีความเครียดระดับสูง ทำให้ต้องค้นหาหนทางเผชิญความเครียดเพื่อลดหรือจัดการความเครียดให้หมดไป และเกิดความสมดุลทางจิตใจ (Lazarus, R. S. & Folkman, S., 1984)

การเผชิญความเครียดในแต่ละแบบมีความสำคัญเนื่องจากมีผลต่อสุขภาพทั้งของสตรีตั้งครรภ์ ทารกในครรภ์และทารกแรกเกิด สตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ที่ใช้การเผชิญ

ความเครียดแบบวางแผนเตรียมการและแบบใช้จิตวิญญาณเชิงบวก มีผลทำให้น้ำหนักทารกแรกเกิดเพิ่มขึ้น (Da Costa, D. et al., 2000) และสตรีตั้งครรภ์ไม่เกิดภาวะซึมเศร้าก่อนคลอด (Ren, J. et al., 2015) ส่วนสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ที่เลือกใช้การเผชิญความเครียดแบบหลีกเลี่ยง ทำให้ทารกคลอดก่อนกำหนด และน้ำหนักตัวทารกแรกเกิดน้อย (Borders, A. E. B. et al., 2007) และสตรีตั้งครรภ์เกิดความเครียด เกิดภาวะซึมเศร้าในระยะตั้งครรภ์จนถึงระยะหลังคลอด (Giurgescu, C. et al., 2006) ดังนั้นบทความวิชาการฉบับนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอการเผชิญความเครียดในสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์และบทบาทพยาบาลผดุงครรภ์ในการวางแผนให้การพยาบาลและส่งเสริมการเผชิญความเครียดที่เหมาะสม เพื่อลดภาวะเสี่ยงต่อสุขภาพและภาวะแทรกซ้อนต่อสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์และทารกในครรภ์

การเผชิญความเครียดในสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์

การเผชิญความเครียดในสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ หมายถึง การแสดงออกทั้งกระบวนการคิดหรือพฤติกรรมของสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ที่พยายามใช้จัดการกับความต้องการที่รับรู้มากกว่าแหล่งประโยชน์ที่มีอยู่ (Hamilton, J. G. & Lobel, M., 2008) พัฒนา จากทฤษฎีการเผชิญความเครียดของ ลาซาลัส และ โพลค์แมน (Lazarus, R. S. & Folkman, S., 1984) ประกอบด้วย 3 แบบ คือ แบบวางแผนเตรียมการ (Planning - Preparation) แบบหลีกเลี่ยง (Avoidance) และแบบใช้จิตวิญญาณเชิงบวก (Spiritual-Positive Coping) ดังนี้

1. แบบวางแผนเตรียมการ เป็นการแสดงออกทั้งด้านความคิดและการกระทำของสตรีในระยะตั้งครรภ์ที่มุ่งเปลี่ยนแปลงไปที่ตัวปัญหา ในรูปแบบของการวางแผนเตรียมการ เช่น สอบถามแพทย์หรือพยาบาลเกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตร วางแผนเกี่ยวกับวิธีที่จะจัดการกับการคลอด วางแผนการดูแลทารก เป็นต้น

2. แบบหลีกเลี่ยง เป็นการแสดงออกทางด้านความรู้สึกนึกคิดและการกระทำของสตรีในระยะตั้งครรภ์ที่มุ่งไปเปลี่ยนแปลงไปที่ตัวอารมณ์ ซึ่งเป็นการใช้กลไกทางจิตด้านลบมาใช้เผชิญกับปัญหา เช่น นอนหลับเพื่อหนีปัญหา พยายามอยู่ห่างจากคนอื่น ๆ ดื่มแอลกอฮอล์เพื่อให้รู้สึกดีขึ้น เป็นต้น

3. แบบใช้จิตวิญญาณเชิงบวก เป็นการแสดงออกทางด้านความรู้สึกนึกคิดและการกระทำของสตรีในระยะตั้งครรภ์ที่มุ่งไปเปลี่ยนแปลงไปที่ตัวอารมณ์ ซึ่งเป็นการใช้กลไกทางจิตด้านบวกมาใช้เผชิญกับปัญหา เช่น พยายามฟังความสนใจว่าอะไรคือสิ่งสำคัญในชีวิต สวดมนต์ที่ทำให้ทารกมีสุขภาพดี และสวดมนต์เพื่อให้การคลอดผ่านไปด้วยดี เป็นต้น

สตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์มีความเครียดอยู่ในระดับสูงตั้งแต่ครั้งแรกที่ได้รับการวินิจฉัยและตลอดการตั้งครรภ์ จากการที่ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงด้านจิตใจที่เพิ่มขึ้น วิตก

กังวลและกลัวอันตรายที่จะเกิดต่อตนเองและทารกในครรภ์ ต้องเผชิญกับอาการและอาการแสดงที่เปลี่ยนแปลงบ่อยของระดับน้ำตาลในเลือด (Evans, M. K. & O'Brien, B., 2005) ต้องปฏิบัติตัวเพื่อควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดให้อยู่ในระดับปกติ (สมาคมโรคเบาหวานแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, 2557) และถ้าควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดไม่ได้ต้องได้รับการรักษาด้วยยาอินซูลิน รวมทั้งต้องประเมินสุขภาพทารกในครรภ์มากกว่าการตั้งครรภ์ปกติ เช่น การประเมินการเต้นหัวใจทารกในขณะที่ทารกมีการเคลื่อนไหว (non stress test, NST), การประเมินการตอบสนองของทารกต่อระดับออกซิเจนระหว่างที่มดลูกหดตัว (contraction stress test, CST) เป็นต้น (Cunningham, F. et al., 2014) เมื่อสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์มีความเครียดอยู่ในระดับสูงเป็นแรงผลักดันให้แสดงออกทางการกระทำและความรู้สึกนึกคิด เพื่อต่อสู้หรือเผชิญกับเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความเครียด เพื่อลดหรือขจัดความเครียดให้หมดไป เกิดความสมดุลทางจิตใจ (Lazarus, R. S. & Folkman, S., 1984) ซึ่งการเผชิญความเครียดถือเป็นรูปแบบที่มีความซับซ้อน เป็นกระบวนการคิดอย่างต่อเนื่องและติดต่อกัน โดยเมื่อสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์เผชิญกับสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดความเครียดจะใช้เวลาพยายามในการเผชิญความเครียดหลาย ๆ แบบรวมกัน แต่ในบางขณะเมื่อความเครียดมีระดับที่รุนแรงมากขึ้น สตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์จะเผชิญความเครียดโดยการใช้กลไกทางจิตด้านลบเพื่อลดอารมณ์ที่เป็นทุกข์ อย่างไรก็ตามไม่มีการตัดสินว่าวิธีใดมีประสิทธิภาพมากกว่ากัน ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่แตกต่างกันในแต่ละบริบทหรือปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะนั้น สตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ที่เลือกใช้การเผชิญความเครียดที่เหมาะสมจะนำไปสู่การปรับตัวที่ประสบผลสำเร็จและเข้าสู่ภาวะสมดุลทางจิตสำหรับสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ที่ใช้การเผชิญความเครียด โดยการนำกลไกการป้องกันทางจิตของตนเองมาใช้บ่อย ๆ โดยไม่ได้มุ่งแก้ไขปัญหาก็จะทำให้มีการปรับตัวที่ยากและเกิดภาวะไม่สมดุลทางจิต (Lazarus, R. S. & Folkman, S., 1984) รวมถึงเกิดผลกระทบต่อสุขภาพทั้งของสตรีตั้งครรภ์ ทารกในครรภ์และทารกแรกเกิด

ปัจจัยที่มีผลต่อการเผชิญความเครียดในสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์

การเป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์เป็นสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดความเครียดต่อสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ สตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์มีความเครียดอยู่ในระดับสูงตั้งแต่ครั้งแรกที่ได้รับการวินิจฉัย และตลอดการตั้งครรภ์ (Daniells, S. et al., 2003) ทำให้ต้องใช้การเผชิญความเครียดเพื่อลดความเครียดที่เกิดขึ้น ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผชิญความเครียดในสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ จากแนวคิดของ ฮามิลตัน และ โลเบล (Hamilton, J. G. & Lobel, M., 2008) และจากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผชิญความเครียดในสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ที่สามารถจัดกระทำได้ ประกอบด้วย ปัจจัยภายในบุคคล และปัจจัยด้านการสนับสนุนทางสังคม ดังนี้

ปัจจัยภายในตัวบุคคล

1. ความเครียดที่เฉพาะกับการตั้งครรภ์ เป็นการรับรู้และการประเมินทางสติปัญญาของสตรีที่ตั้งครรภ์ต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นขณะตั้งครรภ์ (Hamilton, J. G. & Lobel, M., 2008) ซึ่งการตั้งครรภ์จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านร่างกายและจิตสังคมต่อสตรีตั้งครรภ์ สำหรับสตรีที่ตั้งครรภ์ที่แปลการรับรู้เกี่ยวกับการตั้งครรภ์เป็นความเครียด จะค้นหารูปแบบการเผชิญความเครียดเพื่อให้เกิดความสมดุลทางจิตใจ (Lazarus, R. S. & Folkman, S., 1984) ดังการศึกษาของ ฮามิลตัน และโลเบล (Hamilton, J. G. & Lobel, M., 2008) พบว่า สตรีตั้งครรภ์ที่มีความเครียดที่เฉพาะกับการตั้งครรภ์ในระดับสูงจะเผชิญความเครียดรูปแบบหลักเลียงมาก

2. ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง สตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ต้องเจอกับความกดดันต่าง ๆ ทั้งการดูแลรักษาที่หลากหลายและแปลกใหม่ การปฏิบัติตัวที่เคร่งครัด และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการเป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ หากสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์แปลเหตุการณ์เป็นความรู้สึกทางบวก จะส่งผลให้สตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์มีการประเมินสะท้อนกลับรับรู้ถึงความมีคุณค่าในตนเองสูง ทำให้แสวงหาการเผชิญความเครียดในรูปแบบที่เหมาะสมในการเผชิญกับความเครียดนั้น ดังการศึกษาของ ฟินท์พจน์ พรหมเสน พบว่า สตรีตั้งครรภ์เสี่ยงสูงที่มีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับสูงจะใช้เวลาเผชิญความเครียดรูปแบบวางแผนเตรียมการมากกว่าหลักเลียง (ฟินท์พจน์ พรหมเสน, 2558)

3. ความเข้มแข็งอดทน การเป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์เป็นเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความเครียดในสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ตั้งแต่ครั้งแรกที่ได้รับการวินิจฉัยและตลอดการตั้งครรภ์ สตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ที่มีความเข้มแข็งอดทนจะประเมินสถานการณ์การเป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ไปในทิศทางที่เป็นประโยชน์ ค้นหาหนทางและบริหารจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นเนื่องจากการเป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ได้อย่างเหมาะสม ดังการศึกษาของ ซารานี และคณะ (Sarani, A. et al., 2015) พบว่าสตรีตั้งครรภ์ที่มีความเข้มแข็งอดทนสูงจะเลือกใช้การเผชิญความเครียดรูปแบบวางแผนเตรียมการมาก และใช้เวลาเผชิญความเครียดรูปแบบหลักเลียงน้อย

4. ความรู้สึกไม่แน่นอน การเป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์มีการเปลี่ยนแปลงค่าน้ำตาลในเลือด ทำให้ไม่สามารถระบุความหมายและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการเป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ที่เกิดขึ้นได้ มีความซับซ้อนเกี่ยวกับการรักษาและระบบการดูแล ต้องได้รับการตรวจระดับน้ำตาลในเลือดเกือบหรือทุกครั้งที่นัดฝากครรภ์ การเฝ้าระวังสุขภาพของทารกในครรภ์ที่เพิ่มขึ้นจากการตั้งครรภ์ปกติ การประเมินภาวะแทรกซ้อนของการเป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ที่อาจมีต่อระบบต่าง ๆ ของร่างกายและทารกในครรภ์หากไม่สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดให้คงที่ ทำให้สตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์เกิดความรู้สึกไม่แน่นอนขึ้น หากประเมินความรู้สึกไม่แน่นอนว่าเป็นอันตรายก็จะเกิดความเครียดที่คุกคาม และจะแสวงหาการเผชิญ

ความเครียดทุกรูปแบบเพื่อลดความรู้สึกไม่แน่นอนนั้น โดยไม่ได้พิจารณาว่ามีความเหมาะสมกับสถานการณ์ที่กำลังเผชิญหรือไม่ ดังการศึกษาของ เกลอสเกสคู และคณะ (Giurgescu, C. et al., 2006) พบว่า สตรีตั้งครรภ์เสี่ยงสูงรวมทั้งสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ที่มีความรู้สึกไม่แน่นอนระดับสูงจะเลือกใช้การเผชิญความเครียดรูปแบบการหลีกเลี่ยงมาก

ปัจจัยด้านการสนับสนุนทางสังคม

การสนับสนุนทางสังคม สตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ที่ได้รับการช่วยเหลือ การสนับสนุน และกำลังใจจากบุคคลในครอบครัว สังคม และบุคลากรทางการแพทย์ รวมทั้งการได้รับการสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินของโรค ความรุนแรงภาวะแทรกซ้อน แนวทางในดูแลรักษาและการปฏิบัติตัวจะช่วยให้สตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์สามารถปรับตัวและเผชิญกับสถานการณ์ความเครียดได้ดี (พินทร์พจน์ พรหมเสน, 2558) ดังการศึกษาของ เกลอสเกสคู และคณะ (Giurgescu, C. et al., 2006) พบว่าสตรีตั้งครรภ์เสี่ยงสูงรวมทั้งสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจะเลือกใช้การเผชิญความเครียดรูปแบบการวางแผนเตรียมการมาก

บทบาทผดุงครรภ์ในการส่งเสริมการเผชิญความเครียด

สตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์มีความเครียดอยู่ในระดับสูงตั้งแต่ครั้งแรกที่ได้รับการวินิจฉัย และตลอดการตั้งครรภ์ การให้ความรู้ที่เหมาะสมและถูกต้องเกี่ยวกับภาวะเบาหวานขณะตั้งครรภ์ การส่งเสริมความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง การส่งเสริมความเข้มแข็งอดทน การลดความรู้สึกไม่แน่นอน รวมถึงการส่งเสริมการสนับสนุนทางสังคม จะช่วยพัฒนาคุณภาพการพยาบาล เพื่อลดความเครียดในสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ ฉะนั้นพยาบาลผดุงครรภ์มีบทบาทสำคัญในการวางแผนให้การดูแลและส่งเสริมการเผชิญความเครียดที่เหมาะสมในสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ ดังต่อไปนี้

1. การให้ความรู้ที่เหมาะสมและถูกต้องเกี่ยวกับภาวะเบาหวานขณะตั้งครรภ์ ทั้งความรู้เกี่ยวกับความหมาย กลไกการเกิด ประเภท ปัจจัยเสี่ยง การตรวจคัดกรอง การตรวจวินิจฉัย ผลกระทบของโรคเบาหวานขณะตั้งครรภ์ การปฏิบัติตัวเพื่อควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดและแนวทางการดูแลรักษาทั้งการรับประทานอาหาร การออกกำลังกาย การติดตามระดับน้ำตาลในเลือดด้วยตนเอง ค่าระดับน้ำตาลในเลือดที่ปกติและสูงกว่าปกติ แนวปฏิบัติในการฉีดอินซูลิน การนัดตรวจครรภ์และการติดตามประเมินสุขภาพทารกในครรภ์ที่บ่อยขึ้น จะช่วยให้สตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคและการรักษา ช่วยลดความวิตกกังวลและความเครียดลงได้ สตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ก็จะแปลหรือให้ความหมายการเป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ไปในทิศทางที่เป็นโอกาส และจะเลือกใช้รูปแบบการเผชิญความเครียดที่เหมาะสม

ฉะนั้นพยาบาลผดุงครรภ์ควรเน้นการให้ความรู้แบบมีส่วนร่วมในขณะที่สตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์มารับบริการฝากครรภ์ จัดกลุ่มให้สตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์กลุ่มละประมาณ 2 - 4 คน ได้รับความรู้ แลกความคิดเห็นและประสบการณ์เกี่ยวกับความหมาย ประเภท กลไกการเกิด การคัดกรอง การตรวจวินิจฉัย ผลกระทบ การตรวจติดตามระดับน้ำตาลในเลือดและสุขภาพทารกในครรภ์พร้อมแนวทางปฏิบัติตัวเพื่อควบคุมระดับน้ำตาลในเลือด โดยให้เข้ากลุ่มครั้งละ 15 - 20 นาที อย่างน้อย 3 ครั้งที่มาใช้บริการฝากครรภ์ รุ่งนภา โพธิ์แสน เพื่อให้สตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ทุกคนสามารถปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองจากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ร่วมกันคิดวิเคราะห์ ช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้อย่างทั่วถึง เกิดการเรียนรู้สูงสุดและยั่งยืน สามารถแก้ไขปัญหาหรือเผชิญกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจากภาวะเบาหวานขณะตั้งครรภ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (รุ่งนภา โพธิ์แสน, 2560)

2. การส่งเสริมความรู้สึกรักมีคุณค่าในตนเอง เป็นการประเมินตัดสินความมีคุณค่าในตนเองว่าสามารถเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ และสามารถปรับตัวต่อการเป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ได้หรือไม่ โดยสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ที่มีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองระดับสูงจะสามารถเผชิญกับความต้องการ แรงกดดันและปรับตัวต่อการเป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ที่ผ่านเข้ามาได้สำเร็จ ทำให้เกิดความเครียดจากภาวะเบาหวานขณะตั้งครรภ์ได้น้อยกว่าสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ที่มีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองในระดับต่ำ (กัญฐพร พงษ์แพทย์, 2559) แต่หากสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์มีการประเมินคุณค่าในตนเองด้านลบ ส่งผลให้ขาดความเชื่อมั่นและ ความภาคภูมิใจ สูญเสียพลังอำนาจในตนเอง ส่งผลให้เกิดความเครียดระดับสูงอาจเลือกใช้การเผชิญความเครียดรูปแบบที่ไม่เหมาะสมในการลดความเครียดนั้นโดยไม่ได้พิจารณาว่ามีผลดี หรือไม่ ดังการศึกษาของ รุ่งนภา โพธิ์แสน พบว่า สตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ที่มีความเครียดระดับสูงจะเลือกใช้การเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์มากกว่าการเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหา (รุ่งนภา โพธิ์แสน, 2560)

ดังนั้น พยาบาลผดุงครรภ์จึงควรฝึกทักษะเกี่ยวกับการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดทั้งการเลือกชนิดอาหาร การออกกำลังกาย การลดความเครียด การตรวจค่าระดับน้ำตาลในเลือดด้วยตนเอง รวมถึงหลักการฉีดอินซูลินในรายที่ต้องได้รับการฉีดอินซูลิน โดยให้สตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ไปปฏิบัติเองที่บ้านและนำผลของการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดมารายงานแพทย์เมื่อมารับบริการฝากครรภ์ครั้งต่อไป (Rojnawaseree, D., 2018) การฝึกทักษะเหล่านี้จะช่วยให้สตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ประเมินตัดสินคุณค่าตนเองด้านบวก เกิดความเชื่อมั่น รับรู้ถึงความสามารถและมีความมั่นใจที่จะให้การดูแลตนเองและทารกในครรภ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้แปลความหมายความเครียดจากการเป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ว่าเป็นโอกาสและเลือกใช้การเผชิญความเครียดรูปแบบที่เหมาะสม (Wongchantara, T. et al., 2001)

3. การส่งเสริมความเข้มแข็งอดทน การเป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์เป็นเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความเครียดระดับสูงต่อสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ตั้งแต่ครั้งแรกที่ได้รับการวินิจฉัย และตลอดการตั้งครรภ์ หากสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์มีความเข้มแข็งอดทนระดับสูงจะสามารถเผชิญกับเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความเครียดและเรียนรู้วิธีการจัดการกับความเครียดจากการเป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ได้อย่างเหมาะสม โดยจะเลือกใช้การเผชิญความเครียดรูปแบบวางแผนเตรียมการซึ่งเป็นการมุ่งแก้ไขที่ปัญหาและรูปแบบใช้จิตวิญญาณเชิงบวกซึ่งเป็นการมุ่งแก้ไขอารมณ์ด้านบวกมากกว่าใช้การเผชิญความเครียดรูปแบบหลีกเลี่ยงซึ่งเป็นการมุ่งแก้ไขอารมณ์ด้านลบ ดังการศึกษาของ ปาริชาติ วันชูเสริม พบว่าสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ที่มีความเข้มแข็งอดทนระดับสูงจะเลือกใช้การเผชิญความเครียดแบบวางแผนเตรียมการและใช้จิตวิญญาณเชิงบวกมากกว่าการเลือกใช้การเผชิญความเครียดแบบหลีกเลี่ยง (ปาริชาติ วันชูเสริม, 2562)

ดังนั้น พยาบาลผดุงครรภ์ต้องให้ความรู้แบบมีส่วนร่วมในขณะที่ยังสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์มารับบริการฝากครรภ์ จัดกลุ่มให้สตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ กลุ่มละประมาณ 2 - 4 คน ได้รับความรู้ แลกความคิดเห็นและประสบการณ์เกี่ยวกับความรุนแรงของโรคและการเกิดภาวะแทรกซ้อนต่อตนเองและทารกในครรภ์ โดยให้เข้ากลุ่มครั้งละ 15 - 20 นาที อย่างน้อย 3 ครั้ง เมื่อมารับบริการฝากครรภ์ เพราะถ้าควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดไม่ได้ สตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์จะเกิดความมุ่งมั่นมีเป้าหมายและความสามารถที่จะอดทนเนื่องจากจะเกิดความรุนแรงและเกิดผลกระทบต่อตนเองและทารกในครรภ์ ซึ่งเป็นแรงขับภายในที่จะทำให้ตนเองมีชีวิตต่อไป เพื่อเผชิญกับความเครียดที่เกิดจากการเป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ได้อย่างเหมาะสม

4. การลดความรู้สึกล้มเหลว การเป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ถือเป็นรูปแบบของสิ่งกระตุ้นที่เข้าสู่การรับรู้ของสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ จึงทำให้สตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ต้องประเมินตัดสินความรู้สึกไม่แน่นอน ซึ่งเกิดจากความคลุมเครือเกี่ยวกับการเป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์จากการเปลี่ยนแปลงโดยค่าน้ำตาลในเลือดที่อาจเพิ่มขึ้นตามอายุครรภ์หรืออาจลดต่ำลงเมื่ออดอาหาร ทำให้ไม่สามารถระบุความหมายและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการเป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ที่เกิดขึ้นได้ นอกจากนั้นสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์อาจเผชิญกับความซับซ้อนเกี่ยวกับการรักษาและระบบการดูแล ต้องได้รับการตรวจระดับน้ำตาลในเลือดเกือบหรือทุกครั้งที่นัดฝากครรภ์ การเฝ้าระวังสุขภาพของทารกในครรภ์ที่เพิ่มขึ้นจากการตั้งครรภ์ปกติ การประเมินภาวะแทรกซ้อนของการเป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ที่อาจมีต่อระบบต่าง ๆ ของร่างกายและทารกในครรภ์หากไม่สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดให้คงที่ ซึ่งอาจอยู่นอกเหนือการรับรู้ของสตรีตั้งครรภ์ เป็นต้น หากสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ประเมินความรู้สึกไม่แน่นอนว่าเป็นโอกาสที่จะคงหรืออยู่กับความรู้สึกไม่แน่นอนนั้น ในทางตรงข้ามถ้าประเมินว่าเป็นอันตรายก็จะเกิดความเครียดที่คุกคาม และจะแสวงหาการเผชิญ

ความเครียดทุกรูปแบบเพื่อลดความรู้สึกไม่แน่นอนนั้น โดยไม่ได้พิจารณาว่ามีความเหมาะสมกับสถานการณ์ที่กำลังเผชิญหรือไม่ ดังการศึกษาของ ปาริชาติ วันชูเสริม พบว่าสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ที่มีความรู้สึกไม่แน่นอนระดับสูงจะเลือกใช้การเผชิญความเครียดแบบหลีกเลี่ยงมากกว่าการวางแผนเตรียมการและใช้จิตวิญญาณเชิงบวก (ปาริชาติ วันชูเสริม, 2562)

ดังนั้น พยาบาลผดุงครรภ์ต้องให้สตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ได้รับความรู้ แลกเปลี่ยนความคิดและประสบการณ์เกี่ยวกับหัวข้อความหมาย และการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดให้ปกติเพื่อไม่ให้เกิดความคลุมเครือเกี่ยวกับโรค ลดการเกิดความรู้สึกไม่แน่นอน แผลความรู้สึกไม่แน่นอนเป็นโอกาสและเลือกใช้การเผชิญความเครียดที่เกิดจากการเป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ได้อย่างเหมาะสม โดยจัดกลุ่มย่อยละ 2 - 4 คน ครั้งละ 15 - 20 นาที อย่างน้อย 3 ครั้ง เมื่อสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์มารับบริการฝากครรภ์

5. การส่งเสริมการสนับสนุนทางสังคม การเป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์เป็นสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดความเครียดสำหรับสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ตั้งแต่ครั้งแรกที่ได้รับการวินิจฉัยและตลอดการตั้งครรภ์ การได้รับการสนับสนุนทางสังคมเป็นปัจจัยด้านสถานการณ์ที่ทำให้สตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ได้รับการช่วยเหลือ การสนับสนุน และกำลังใจจากบุคคลในครอบครัว สังคม และบุคลากรทางการแพทย์ ช่วยให้สตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์สามารถปรับตัวและเผชิญกับสถานการณ์ความเครียดได้ดี (พินทร์พจน์ พรหมเสน, 2558) รวมทั้งการสนับสนุนทางสังคมจะช่วยลดความคลุมเครือของเหตุการณ์ลดความรู้สึกไม่สามารถควบคุมเหตุการณ์และความกระจำของวิธีการรักษา ทำให้ความรู้สึกไม่แน่นอนลดลง สตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์จะแปลสถานการณ์ความรู้สึกไม่แน่นอนนั้นเป็นโอกาส และเลือกใช้รูปแบบการเผชิญความเครียดที่เหมาะสม (Mishel, M. H., 1988) จากการศึกษาของ เกอร์เกสซู และคณะ (Giurgescu, C. et al., 2006) พบว่า สตรีตั้งครรภ์เสี่ยงสูงรวมทั้งสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจะเลือกใช้การเผชิญความเครียดรูปแบบการวางแผนเตรียมการมาก ส่วนในรายที่ไม่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจะเลือกใช้การเผชิญความเครียดแบบหลีกเลี่ยงมาก

ดังนั้น พยาบาลผดุงครรภ์จึงควรส่งเสริมให้สตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ได้รับการสนับสนุนทางสังคม เช่น การให้สามีและญาติพาสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์มารับบริการฝากครรภ์ทุกครั้ง ให้สามีและญาติมีส่วนร่วมในการเลือกชนิดของอาหาร ไม่ซื้อของที่ไม่ควรรับประทานมารับประทานที่บ้าน ได้แก่ ขนมหวาน เฉาก๊วย เป็นต้น มีส่วนร่วมในเลือกวิธีออกกำลังกาย ให้กำลังใจเมื่อสามารถการปฏิบัติตัวเพื่อควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดให้อยู่ในค่าปกติได้ ซึ่งการสนับสนุนทางสังคมโดยเฉพาะจากสามี ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางสุขภาพของสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์เพื่อให้ได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือในการที่จะเลือกใช้การเผชิญความเครียดได้อย่างเหมาะสม

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การเป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์จัดเป็นครรภ์เสี่ยงสูงที่เป็นปัจจัยสาเหตุทำให้สตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์เกิดความเครียดตั้งแต่ครั้งแรกที่ได้รับการวินิจฉัยและตลอดการตั้งครรภ์พยาบาลผดุงครรภ์เป็นส่วนหนึ่งของทีมสุขภาพควรจัดกลุ่มให้ความรู้ คำแนะนำ คำปรึกษา ร่วมวางแผน แลกเปลี่ยน และส่งเสริมการดูแลที่มีประสิทธิภาพพร้อมกับสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์รวมทั้งสามีและญาติ โดยให้เข้ากลุ่มเมื่อสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์มารับบริการฝากครรภ์ ในหัวข้อ การให้ความรู้ที่เหมาะสมและถูกต้องเกี่ยวกับภาวะเบาหวานขณะตั้งครรภ์ การส่งเสริมความรู้สึกรักมีคุณค่าในตนเอง การส่งเสริมความเข้มแข็งอดทน การส่งเสริมการสนับสนุนทางสังคม และการลดความรู้สึกล้มเหลว เพื่อส่งเสริมให้สตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์เลือกใช้การเผชิญความเครียดที่เหมาะสม ลดการเกิดภาวะแทรกซ้อนทั้งต่อมารดาทารกในครรภ์ และทารกแรกเกิด จากการเลือกใช้การเผชิญความเครียดที่ไม่เหมาะสมจากความเครียดจากการเป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ ข้อเสนอแนะในการนำบทความวิชาการไปใช้

- 1) ด้านปฏิบัติการพยาบาล ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการให้การพยาบาลส่งเสริมการเผชิญความเครียดในสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ โดยคำนึงถึงการให้ความรู้ที่เหมาะสมและถูกต้องเกี่ยวกับภาวะเบาหวานขณะตั้งครรภ์ การส่งเสริมความรู้สึกรักมีคุณค่าในตนเอง การส่งเสริมความเข้มแข็งอดทน การส่งเสริมการสนับสนุนทางสังคม และการลดความรู้สึกล้มเหลว
- 2) ด้านบทความวิชาการ ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาบทความวิชาการเกี่ยวกับการศึกษาการเผชิญความเครียดในสตรีตั้งครรภ์กลุ่มเสี่ยงโรคเรื้อรัง เช่น ความดันโลหิตสูงขณะตั้งครรภ์ และโรคหัวใจ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กัญฐพร พงษ์แพทย์. (2559). ปัจจัยทำนายความเครียดในสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์. ใน วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการผดุงครรภ์. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปาริชาติ วันชูเสริม. (2562). ความเข้มแข็งอดทน ความรู้สึกไม่แน่นอนและการเผชิญความเครียดในสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์. ใน วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการผดุงครรภ์. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พินทร์พจน์ พรหมเสน. (2558). ความเข้มแข็งอดทน การสนับสนุนทางสังคมและความเครียดในสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์. ใน วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการผดุงครรภ์. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รุ่งนภา โพธิ์แสน. (2560). ความเครียดที่เฉพาะกับการตั้งครรภ์ การสนับสนุนทางสังคมและการเผชิญความเครียดในสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์. ใน วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการผดุงครรภ์. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- สมาคมโรคเบาหวานแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. (2557). แนวเวชปฏิบัติสำหรับโรคเบาหวาน. เรียกใช้เมื่อ 3 กันยายน 2560 จาก http://203.157.39.7/imrta/images/cpg_20141120.pdf
- American Diabetes Association. (2017). Standards of medical care in diabetes-2017. *Diabetes Care*, 40(1), 1-132.
- Ashwal, E. & Hod, M. (2015). Gestational diabetes mellitus: Where are we now. *Clinica ChimicaActa*, 9(2), 1-7.
- Bellamy, L. et al. (2009). Type 2 diabetes mellitus after gestational diabetes: A systematic review and meta-analysis. *The Lancet*, 373(9677), 1773-1779.
- Borders, A. E. B. et al. (2007). Chronic stress and low birth weight neonates in a low-income population of women. *Journal of Obstetrics and Gynecology*, 109 (2 Pt 1), 331-338.
- Cashion, K. (2012). Endocrine and metabolic disorders in pregnancy. *Maternity and Women's Health Care*, 10(3), 688-707.
- Cheng, M. D. et al. (2008). Gestational weight gain and gestational diabetes mellitus. *Obstetrics and Gynecology*, 112(5), 1015-1022.
- Cunningham, F. et al. (2014). *Williams obstetrics*. (24th ed.). New York: McGraw-Hill.
- Da Costa, D. et al. (2000). Psychosocial predictors of labor/delivery complications and infant birth weight: A prospective multivariate study. *Journal of Psychosomatic Obstetrics and Gynecology*, 21(3), 137-148.
- Daniells, S. et al. (2003). Is a diagnosis associated with an increase in maternal anxiety and stress in the Short and intermediated term. *Diabetes Care*, 26(2), 385-389.
- Division of Medical Record Siriraj Hospital. (2014). Faculty of medicine Siriraj hospital, Mahidol University. Statistical report. Bangkok: Siriraj Hospital.
- Evans, M. K. & O'Brien, B. (2005). Gestational diabetes: The meaning of an at-risk pregnancy. *Qualitative Health Research*, 15(1), 66-81.
- Gillbert, E. S. (2011). *Manual of high risk pregnancy and delivery*. (5th ed.). St. Louis: Mosby.
- Gilmatin, A. B. (2008). Gestational diabetes mellitus. *Journal of Obstetric and Gynecology*, 1(3), 129-134.

- Giurgescu, C. et al. (2006). Impact of uncertainty, social support, and prenatal coping on the psychological well-being of high-risk pregnancy woman. *Nursing Research*, 55(5), 356-365.
- Hamilton, J. G. & Lobel, M. (2008). Types, patterns, and predictors of coping with stress during pregnancy: Examination of the revised prenatal coping inventory in a diverse sample. *Journal of Psychosomatic Obstetrics and Gynecology*, 29(2), 97-104.
- Lazarus, R. S. & Folkman, S. (1984). *Stress coping and appraisal*. New York: Springer.
- Mishel, M. H. (1988). Uncertainty in illness. *Image: Journal of Nursing Scholarship*, 20(4), 225-232.
- Reece, E. A. et al. (2009). Gestational diabetes: The need for a common ground. *The Lancet*, 373(9677), 1789-1797.
- Ren, J. et al. (2015). Depression, social support, and coping styles among pregnant woman after the Lushan earthquake in Ya an, China. *PLOSE ONE*, 10(8), 1-19.
- Rojnawaseree, D. (2018). The Effect of Health Promotion and Spouse Support to the BloodGlucose Level and Health-Promoting Behaviors in Women at Risk of GestationalDiabetes Mellitus. *Journal of Nursing, Public Health, and Education*, 19(3), 47-58.
- Sarani, A. et al. (2015). The relationship between psychological hardiness and coping strategies during pregnancy. *Journal of Midwifery and Reproductive Health*, 3(3), 408-417.
- Wongchantara, T. et al. (2001). Self-esteemPerceived Benefits and Health-promoting Behaviors in Diabetic Pregnant Women. *Christian University of Thailand Journal* , 7(1), 45-58.

การพัฒนาหนังสือคู่มือแนะแนวการศึกษาต่อประเทศสาธารณรัฐ
ประชาชนจีน สำหรับสถานประกอบการในกรุงเทพมหานคร*
DEVELOPED GUIDEBOOK OF EDUCATION IN CHINA
FOR ESTABLISHMENT IN BANGKOK

อณัญญา ตันประเสริฐ

Ananya Tanprasert

สมบัติ แซ่เบ้

Sombut Sae-be

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

Rajamangala University of Technology Rattanakosin, Thailand

E-mail: ananya.tan@rmutr.ac.th

บทคัดย่อ

บทความฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) จัดทำเอกสารแนะแนวการศึกษา สำหรับสถานประกอบการในกรุงเทพมหานคร 2) ศึกษาความรู้ความเข้าใจของผู้ใช้เอกสารประกอบการแนะแนวการศึกษา เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ที่สนใจศึกษาต่อในประเทศจีนจากศูนย์แนะแนวการศึกษา Wisdom จำนวน 80 คน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลที่ต้องการทราบเกี่ยวกับการศึกษาต่อประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 65.6 ซึ่งมีสัดส่วนมากกว่าครึ่งของผู้ที่ตอบแบบสอบถาม เนื่องจากโดยส่วนใหญ่เพศหญิงจะสนใจด้านภาษาจีนมากกว่า ผู้ชาย ผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในช่วงอายุระหว่าง 21 -30 ปี คิดเป็นร้อยละ 56.3 ซึ่งอยู่ในวัยที่พึงจบการศึกษาระดับปริญญาตรี ระดับการศึกษาส่วนใหญ่จบระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 45.3 ทั้งนี้เนื่องจากผู้ที่สนใจเรียนต่อจะเป็นผู้ที่ต้องการใช้ภาษาจีนในการทำงาน ต้องการเพื่อเพิ่มพูนความรู้ และต้องการเรียนต่อระดับปริญญาโทขึ้นไป ด้านความเข้าใจในคู่มือแนะแนวการศึกษา พบว่าคู่มือแนะแนวการศึกษาสามารถช่วยในการตัดสินใจเรียนต่อได้ รายละเอียดของมหาวิทยาลัยครบถ้วน และรายละเอียดตรงตามความต้องการของผู้อ่านอยู่ในระดับมากที่สุด และน้อยที่สุดคือ อ่านแล้วเข้าใจรายละเอียดในคู่มือแนะแนวการศึกษา ซึ่งทำให้เห็นถึงว่าคู่มือแนะแนวการศึกษานั้นมีผลกับผู้ที่ต้องการศึกษาต่อเป็นอย่างมาก ด้านเนื้อหา

* Received 13 June 2021; Revised 1 August 2021; Accepted 18 August 2021

ภาษาจีนสำหรับผู้ที่ไม่เคยเรียนนั้นสามารถช่วยในการใช้ชีวิตในประเทศจีนได้ เนื้อหาภาษาจีนสามารถนำไปใช้ได้จริง และเนื้อหาภาษาจีนเข้าใจง่ายอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การพัฒนา, หนังสือคู่มือแนะแนวการศึกษาต่อ, สาธารณรัฐประชาชนจีน, สถานประกอบการ, กรุงเทพมหานคร

Abstract

The objectives of this research paper were to 1) develop Guidebook of Education in China for establishment in Bangkok 2) study the understanding guidebook of education. It is a quantitative research. The research sample consisted of 80 persons, who were studying in Wisdom education center, obtained by simple sampling. The employed research instrument were a questionnaire. Statistics for data analysis were the mean. The research findings showed that most of samples were females, represented 65.5 percent, age between 21-30 years old, represented 56.3 percent and graduated in Bachelor's degree, because those who are need to find a job that required Chinese language skills and want to increase knowledge and want to study a master's degree or higher. For the understanding Guidebook of Education explored that Guidebook of Education can help students make a decision to study in China. Full of University detail and the information is meeting the needs of readers at the highest level. This show that the study guide is very effective for those who want to continue their studies. On the other hand, they understand the detail of Guidebook of Education at the low level. The Chinese language content for those who have never studied that can help them live in China, Chinese content can be used in practice and the basic Chinese lessons are easy understanding for the starters at the highest level

Keywords: development, guidebook of education, Bangkok, the People's Republic of China, establishment

บทนำ

นับตั้งแต่การปฏิรูปเศรษฐกิจซึ่งมีพื้นฐานอยู่บนตลาดเมื่อปี ค.ศ. 1978 ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนได้กลายมาเป็นหนึ่งในเศรษฐกิจสำคัญที่เติบโตเร็วที่สุดในโลก (สมศักดิ์ เต็มบุญเลิศชัย, 2556) โดยเป็นผู้ส่งออกสินค้ารายใหญ่ที่สุดของโลก และเป็นผู้นำเข้าสินค้ารายใหญ่ที่สุดเป็นอันดับที่ 2 ของโลก นอกจากนั้น ยังเป็นเศรษฐกิจที่มีขนาดใหญ่ที่สุดเป็น

อันดับที่ 2 ของโลก ทั้งในด้านผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศราคาตลาดและความเท่าเทียมของอำนาจซื้อ ตลอดจนเป็นสมาชิกถาวรของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนได้รับการจัดให้เป็นรัฐอารุณนิเวศน์และมีกองทัพขนาดใหญ่ที่สุดในโลก ซึ่งมีค่าใช้จ่ายด้านกลาโหมมากที่สุดเป็นอันดับ 2 ของโลก ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนถูกจัดว่ามีศักยภาพที่จะก้าวขึ้นมาเป็นมหาอำนาจของโลกโดยนักวิเคราะห์วิชาการ นักวิเคราะห์การทหาร ตลอดจนนักวิเคราะห์นโยบายสาธารณะและเศรษฐกิจ (สุขใจ ว่องไวศิริวัฒน์และคณะ, 2563)

ในปัจจุบัน เทคโนโลยีโทรศัพท์เคลื่อนที่ถือว่าเป็นปัจจัยที่ 5 เป็นอุปกรณ์สารพัดประโยชน์ที่สามารถสั่งซื้อสินค้าและบริการทางช่องทางออนไลน์ ไม่ว่าจะเป็นการเรียกรถ TAXI การดูตารางเวลารถสาธารณะ หรือแม้กระทั่งเป็นธนาคารออนไลน์ สิ่งที่กำลังเป็นเทรนด์เปลี่ยนชีวิตในยุคใหม่ คือ การใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ชำระเงินค่าสินค้าหรือบริการแทนการใช้เงินสด สำหรับสังคมไร้เงินสด (Cashless Society) ในไม่กี่ปีที่ผ่านมา ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนมีการเก็บข้อมูลการชำระเงินผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่สูงถึง 38 ล้านล้านหยวน หรือคิดเป็นมูลค่า 5.5 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งวิธีการชำระเงินก็ง่ายเพียงแค่ว่าร้านค้านั้นมี QR Code เสมือนบัญชีรับเงินจากลูกค้า ผู้ซื้อสินค้าก็ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่สแกนผ่านระบบของ 2 บริษัทยักษ์ใหญ่ที่เป็นผู้นำของเทคโนโลยีนี้ คือ Alibaba ที่ใช้ระบบ Alipay กับ Tencent ที่ใช้ระบบ WeChat Pay ซึ่งเทคโนโลยีนี้ก็กำลังถูกนำมาใช้ในหลายๆประเทศ รวมทั้งประเทศไทยด้วยเช่นกัน สำหรับประเทศไทยเองที่มีนักท่องเที่ยวจากจีนเข้ามาท่องเที่ยวเป็นอันดับหนึ่ง อาจจะเริ่มได้เห็นสัญลักษณ์การชำระเงินผ่านระบบ Alipay ในร้านค้าสะดวกซื้อหรือห้างสรรพสินค้าที่อยู่ตามแหล่งท่องเที่ยว แสดงให้เห็นว่า ธุรกิจเทคโนโลยีออนไลน์ของจีนนั้น ไม่ได้แพร่หลายแต่ในจีน แต่ยังมีมีความสามารถนำเทคโนโลยีไปแข่งขันในตลาดประเทศอื่นได้ด้วย อย่างไรก็ตาม ประชากรจีนเองก็มีอัตราการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตเพียงประมาณ 50% เมื่อเทียบกับประเทศพัฒนาแล้วอย่างสหรัฐอเมริกาที่มีการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตสูงถึง 75% และประเทศที่เข้าถึงมากที่สุดคือเกาหลีใต้สูงถึง 90% ส่วนของไทยเพียงแค่ 40% ทำให้ประชากรจีนที่มีมากที่สุดในโลกยังมีโอกาสเข้าถึงอินเทอร์เน็ตและมีโอกาสเติบโตได้อีกมาก ซึ่งคาดว่าเทคโนโลยีการชำระเงินผ่าน Application ของจีนจะแพร่หลายไปในต่างประเทศได้ไม่ยาก จากการเดินทางท่องเที่ยวไปทั่วโลกของคนจีน ทำให้บริษัทที่เป็นคู่ค้าเริ่มปรับตัวมาใช้เทคโนโลยีนี้กันมากขึ้นและส่งผลให้บริษัทของจีนเหล่านี้สามารถเติบโตไปอีก (Wealth Manager Talk, 2562) เมื่อเทคโนโลยีก้าวหน้ามากขึ้น แอปพลิเคชันที่เอื้ออำนวยต่อการใช้จ่ายของคนจีนมีทั่วทุกประเทศ การออกไปท่องเที่ยวของคนจีนจึงกลายเป็นเรื่องง่ายขึ้น เมื่อคนจีนสามารถไปได้ทุกที่ในโลกใบนี้ ภาษาจีนจึงกลายเป็นหนึ่งสิ่งสำคัญในการช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ

นอกจากนั้น ปัจจุบันเป็นที่ทราบกันดีว่า ประเทศไทยก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ตามยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ด้านการสร้างเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจและความ

มันคงในภูมิภาค ซึ่งประเทศไทยตั้งอยู่ในตำแหน่งศูนย์กลางของอาเซียน มีการเตรียมการพร้อมพัฒนาให้ไทยเป็นศูนย์กลางการผลิตสินค้าและบริการในภูมิภาคอาเซียนบนฐานปัญญานวัตกรรม ความคิดสร้างสรรค์ และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ผลักดันให้ไทยมีบทบาทหน้าที่สร้างสรรค์ในเวทีระหว่างประเทศในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งจะต้องมีการเตรียมการโดยพัฒนาบุคลากรในทุกภาคส่วนเศรษฐกิจ ภาคการผลิตอุตสาหกรรมแปรรูป รวมทั้งผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ยกระดับการให้บริการด้านสุขภาพ และบริการสาธารณสุข ทั้งบุคลากรและมาตรฐานการให้บริการเพื่อก้าวสู่การเป็นศูนย์กลางการให้บริการสุขภาพของภูมิภาค เสริมสร้างความเข้มแข็งให้สถาบันการศึกษา ทั้งของรัฐและเอกชนให้มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากลและกำหนดมาตรฐานขั้นพื้นฐานของคุณภาพสินค้าและบริการ (ลดาวลย์ โยมณี, 2560) ซึ่งประเทศไทยมีทั้งธุรกิจด้านการท่องเที่ยว การบิน การนำเข้าส่งออก และการส่งนักศึกษาไปเรียนต่อต่างประเทศ เป็นต้น จากธุรกิจต่าง ๆ ที่มีในประเทศไทย จะเห็นได้ว่า ผู้ที่มาใช้บริการส่วนใหญ่เป็นคนจีน ทำให้คนไทยหันมาเรียนภาษาจีนมากขึ้น และในปัจจุบันนี้ประเทศจีนเปิดประเทศและเปิดกว้างด้านการศึกษา ทำให้การศึกษาของจีนเข้าถึงได้ง่าย ราคาเยียมเยา คนไทยจึงนิยมไปเรียนประเทศจีนมากขึ้น และโดยส่วนใหญ่จะทำการติดต่อผ่านทางศูนย์แนะแนวการศึกษา ซึ่งการแนะแนวการศึกษาครอบคลุมถึงการส่งเสริมความสามารถทางการเรียนทุกด้าน เช่น ช่วยให้นักเรียนรู้จักวิธีการเรียน การศึกษาค้นคว้าความรู้เพิ่มเติม รู้จักหลักเกณฑ์ ในการเลือกวิชาเรียนหรือโปรแกรมการเรียนให้สอดคล้องกับความสามารถ ช่วยให้อาสาวางแผนด้านการศึกษาต่อในอนาคตได้ รู้แนวทางในการเลือกสถานที่เรียนต่อ รู้วิธีที่จะเตรียมตัวในการสอบคัดเลือกเข้าสถานศึกษาต่อ และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพชีวิตภายในสถานศึกษาได้ (ศรายุทธ กิตติเนตรชนก, 2560) ดังนั้น จึงทำให้เกิดธุรกิจการศึกษาขึ้นในประเทศไทย ปรีชา จิรนุมิตร ผู้จัดการฝ่ายการตลาด ศูนย์แนะแนวการศึกษาต่อประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน Oriental Education Network (OREN) ศูนย์แนะแนวการศึกษาต่อประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนของเอกชนซึ่งได้รับความนิยมจากคนไทยอย่างมากในเวลานี้ เปิดเผยว่า ศูนย์แนะแนวการศึกษาต่อประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนในเมืองไทยนั้น ยังไม่เคยพบว่ามีที่ใดที่เปิดขึ้นเพื่อหลอกลวง แต่ก็ยอมรับว่าในเวลานี้มีศูนย์แนะแนวการศึกษาต่อประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนเกิดขึ้นใหม่ ๆ มากมาย หากต้องการเลือกศูนย์แนะแนวในการเรียนต่อประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนและไม่ถูกหลอกจะต้องคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ ที่สำคัญคือ 1) ควรเลือกศูนย์แนะแนวที่มีขนาดใหญ่เปิดดำเนินการมาหลายปี และมีคอนเนกชันกับมหาวิทยาลัยในเมืองจีนที่หลากหลาย ซึ่งส่วนใหญ่แล้วมักจะไม่มีมีการคิดค่าธรรมเนียมใด ๆ กับนักเรียน แต่ศูนย์ขนาดใหญ่ที่มีคอนเนกชันที่แข็งแกร่งจะมีรายได้จากค่าคอมมิชชั่นที่มหาวิทยาลัยนั้น ๆ ให้มาแทน ฉะนั้นผู้ที่มาติดต่อศูนย์เหล่านี้ก็จะได้รับความช่วยเหลือในขณะที่ไม่ต้องจ่ายค่าธรรมเนียมใด ๆ 2) รู้จักรายละเอียดหลักสูตรและสนนราคาโดยประมาณ เพราะแต่ละที่จะมีค่าใช้จ่ายที่ไม่แตกต่างกันมากนัก (MGR Online,

2551) บริการของศูนย์แนะแนวการศึกษาประกอบด้วย บริการให้คำปรึกษาและข้อมูลในการศึกษาต่อประเทศจีน บริการติดต่อสถาบันการศึกษา จัดหาที่เรียน ดำเนินการสมัครเรียนในทุกๆระดับ ตั้งแต่การเรียนภาษาจนถึงการศึกษาต่อระดับสูง บริการรับรองที่พักในสถานศึกษา บริการขอวีซ่าจีนทุกประเภท บริการแปลเอกสาร บริการรับรองตัวเครื่องบินรวมถึงการรับส่งจากสนามบินถึงสถาบัน บริการรับจัดกลุ่มทัศนศึกษาตามความต้องการและจัดทัศนศึกษาระยะสั้นในช่วงปิดเทอม (ศูนย์แนะแนวการศึกษาโอเรน, 2555) อีกทั้งยังมีการบริการติดต่อให้นักศึกษาไปฝึกงานที่ประเทศจีนอีกด้วย

ทางคณะผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญดังกล่าว จึงได้ศึกษาวิจัย การพัฒนาหนังสือคู่มือแนะแนวการศึกษาต่อประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนสำหรับสถานประกอบการในกรุงเทพมหานคร จะนำมาซึ่งข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการธุรกิจศึกษาในด้านการแนะแนวการศึกษา การคัดเลือกมหาวิทยาลัย การจัดเตรียมข้อมูล การเลือกสื่อออนไลน์ และการนำเสนอข้อมูลของศูนย์แนะแนวการศึกษา เป็นต้น นอกจากนี้ ยังเป็นอีกหนึ่งช่องทางในการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาต่อในประเทศจีนของผู้เรียน ซึ่งอาจจะนำไปสู่การจัดทำคู่มือการใช้ภาษาจีน การฝึกอบรมด้านการจัดทำเอกสารหนังสือติดต่อด้านบริการทางด้านการศึกษา อีกทั้งยังเป็นแนวทางในการพัฒนาให้ศูนย์แนะแนวการศึกษาเพิ่มเติมการบริการด้านอื่นๆ เช่น การติดต่อเพื่อฝึกสหกิจที่ประเทศจีนของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน การติดต่อเพื่อทำงานที่ประเทศจีนสำหรับผู้สนใจหรือช่วยจัดเตรียมเอกสารสำหรับผู้ที่ต้องเดินทางไปทำงานที่ประเทศจีน อันจะส่งผลให้ศูนย์แนะแนวการศึกษา มีความเจริญก้าวหน้าและเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น ทั้งยังส่งผลต่อการผลิตบัณฑิตของสาขาวิชาภาษาจีน เพื่อให้ได้บัณฑิตที่พึงประสงค์และตอบสนองต่อความต้องการของสถานประกอบการทางด้านธุรกิจศึกษาอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. จัดทำเอกสารแนะแนวการศึกษา สำหรับสถานประกอบการในกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจของผู้ที่สนใจเลือกต่อประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน
2. ศึกษาความรู้ความเข้าใจของผู้ใช้เอกสารประกอบการแนะแนวการศึกษา พร้อมทั้งศึกษาภาษาจีนที่เกี่ยวข้องกับด้านการศึกษา เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้ที่สนใจศึกษาต่อในประเทศจีนจากศูนย์แนะแนวการศึกษา Wisdom

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ที่สนใจศึกษาต่อในประเทศจีนจากศูนย์แนะแนวการศึกษา Wisdom จำนวน 80 คน ซึ่งได้ข้อมูลกลับมาจำนวน 64 ชุด ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลที่ต้องการทราบเกี่ยวกับการศึกษาต่อประเทศจีน เนื้อหาของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถาม คำถามปลายปิด ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวน 3 ข้อ

ส่วนที่ 2 ความเข้าใจของผู้ใช้เอกสารประกอบการแนะนำด้านการศึกษานี้ จำนวน 8 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ คือ ข้อมูลที่เก็บจากผู้สนใจศึกษาต่อในประเทศจีนจากศูนย์แนะแนวการศึกษา Wisdom จำนวน 80 ชุด ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาและมีความสมบูรณ์แบบจำนวน 64 ชุด คิดเป็นร้อยละ 80

3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ คือ ข้อมูลทุติยภูมิได้จากการศึกษาค้นคว้าจากหนังสือและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานี้ เพื่อให้ผลของการศึกษามีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล คือ นำข้อมูลที่ได้นำมาหาค่าเฉลี่ยและนำเสนอข้อมูลในรูปแบบของตาราง

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายในการวิจัยเพศของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้จากการสุ่มผู้สนใจข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาต่อประเทศจีนของศูนย์แนะแนวการศึกษาวิสตอม มีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 64 คน ผลการวิจัยมีดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม
จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	22	34.4
หญิง	42	65.6
รวม	64	100

จากตารางที่ 1 แสดงข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ มีผู้ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 42 คน (ร้อยละ 65.6) เป็นเพศชายจำนวน 22 คน (ร้อยละ 34.4)

ตารางที่ 2 แสดงข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม
จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
10 – 20 ปี	11	17.2
21 – 30 ปี	36	56.3
31 – 40 ปี	15	23.4
มากกว่า 40 ปี	2	3.1
รวม	64	100

จากตารางที่ 2 แสดงข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ มีผู้ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อายุอยู่ระหว่าง 21 – 30 ปี จำนวน 36 คน (ร้อยละ 56.3) อายุระหว่าง 31 – 40 ปี จำนวน 15 คน (ร้อยละ 23.4) อายุระหว่าง 10 – 20 ปี จำนวน 11 คน (ร้อยละ 17.2) อายุระหว่าง มากกว่า 40 ปี จำนวน 2 คน (ร้อยละ 3.1)

ตารางที่ 3 แสดงข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม
จำแนกตามระดับการศึกษา

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	2	3.1
ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย	6	9.4
ชั้นปริญญาตรี	29	45.3
ปริญญาโท	21	32.8
สูงกว่าปริญญาโท	6	9.4
รวม	64	100

จากตารางที่ 3 แสดงข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการศึกษา มีผู้ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จบระดับชั้นปริญญา

ตรี จำนวน 26 คน (ร้อยละ 5.3) ปริญญาโท จำนวน 21 คน (ร้อยละ 32.8) ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 6 คน (ร้อยละ 9.4) สูงกว่าปริญญาโท จำนวน 9 คน (ร้อยละ 9.4) ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 2 คน (ร้อยละ 3.1)

ตอนที่ 2 แบบประเมินความเข้าใจของผู้ใช้เอกสารประกอบการแนะแนวด้านการศึกษา

ผู้วิจัยได้ทำแบบสอบถามประเมินความเข้าใจเอกสารแนะแนวการศึกษา และความเข้าใจเนื้อหาภาษาจีนสำหรับผู้ที่ไม่เคยเรียนมาก่อน ซึ่งเนื้อหาแบบสอบถามมีทั้งหมด 8 ข้อ แบ่งเป็นด้านเอกสารแนะแนวการศึกษา 5 ข้อ ได้แก่ ภาษาในคู่มือแนะแนวการศึกษาเข้าใจง่าย รายละเอียดของมหาวิทยาลัยครบถ้วน รายละเอียดตรงตามความต้องการของผู้อ่าน อ่านแล้วเข้าใจรายละเอียดในคู่มือแนะแนวการศึกษาและคู่มือแนะแนวการศึกษาสามารถช่วยในการตัดสินใจเรียนต่อได้ ด้านความเข้าใจเนื้อหาภาษาจีนมีทั้งหมด 3 ข้อ ได้แก่ เนื้อหาภาษาจีนเข้าใจง่าย เนื้อหาภาษาจีนสามารถนำไปใช้ได้จริง และเนื้อหาภาษาจีนสามารถช่วยในการใช้ชีวิตในประเทศจีนได้ ผลการวิจัยมีดังนี้

ตารางที่ 4 แสดงผลค่าคะแนนเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับหนังสือคู่มือแนะแนวการศึกษาต่อประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนสำหรับสถานประกอบการในกรุงเทพมหานคร

ด้านเนื้อหา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ภาษาในคู่มือแนะแนวการศึกษาเข้าใจง่าย	4.48	0.56	มาก
2. รายละเอียดของมหาวิทยาลัยครบถ้วน	4.55	0.56	มากที่สุด
3. รายละเอียดตรงตามความต้องการของผู้อ่าน	4.53	0.59	มากที่สุด
4. อ่านแล้วเข้าใจรายละเอียดในคู่มือแนะแนวการศึกษา	4.44	0.59	มาก
5. คู่มือแนะแนวการศึกษาสามารถช่วยในการตัดสินใจเรียนต่อได้	4.55	0.56	มากที่สุด
6. เนื้อหาภาษาจีนเข้าใจง่าย	4.66	0.48	มากที่สุด
7. เนื้อหาภาษาจีนสามารถนำไปใช้ได้จริง	4.63	0.49	มากที่สุด
8. เนื้อหาภาษาจีนสามารถช่วยในการใช้ชีวิตในประเทศจีนได้	4.61	0.49	มากที่สุด
รวม	4.55	0.34	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 หนังสือคู่มือแนะแนวการศึกษาต่อประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนสำหรับสถานประกอบการในกรุงเทพมหานคร ในด้านความเข้าใจของผู้ใช้เอกสารประกอบการแนะแนวด้านการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$) เมื่อพิจารณาจากรายข้อพบว่าเนื้อหาภาษาจีนเข้าใจง่าย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$) ลำดับถัดมาคือเนื้อหาภาษาจีนสามารถนำไปใช้ได้จริง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$) ลำดับถัดมาคือเนื้อหาภาษาจีนสามารถช่วยในการใช้ชีวิตในประเทศจีนได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$) ลำดับถัดมาคือคู่มือแนะแนวการศึกษาสามารถช่วยในการตัดสินใจเรียนต่อได้และรายละเอียดของมหาวิทยาลัยครบถ้วน อยู่

ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$) ลำดับถัดมาคือรายละเอียดตรงตามความต้องการของผู้อ่าน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$) ลำดับถัดมาคือภาษาในคู่มือแนะแนวการศึกษาเข้าใจง่าย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$) ลำดับถัดมาคืออ่านแล้วเข้าใจรายละเอียดในคู่มือแนะแนวการศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย การพัฒนาหนังสือคู่มือแนะแนวการศึกษาต่อประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน สำหรับสถานประกอบการในกรุงเทพมหานครครั้งนี้ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ซึ่งเห็นได้ชัดว่าเพศหญิงมีความสนใจด้านภาษามากกว่าเพศชาย ยังไม่มีงานวิจัยที่แน่ชัดว่าทำไมเพศหญิงถึงให้ความสนใจด้านภาษามากกว่าเพศชาย แต่มีนักวิชาการได้กล่าวถึงความแตกต่างด้านความสามารถทางสมองของเพศหญิงและเพศชายไว้มากมาย Sabbatini ได้กล่าวถึงภาพพจน์ที่แตกต่างกันระหว่างเพศหญิงและเพศชายไว้ว่า เพศชายมีความสามารถในการตัดสินใจได้ดี มีความสามารถในการเรื่องการค้าขาย สามารถแสดงทรรศนะต่อวัตถุต่าง ๆ ได้ทั้ง 3 มิติ เป็นต้น ในขณะที่เพศหญิงมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกว่า แสดงออกทางอารมณ์ได้ดี ช่างพูด จดจำรายละเอียดได้ดี เข้าใจอารมณ์ทางภาษาได้ดี และมีความสามารถทางภาษามากกว่า ซึ่งความแตกต่างเหล่านี้ของเพศหญิงและเพศชายมีผลมาจากการทำงานของสมองที่ติดตัวมาแต่กำเนิด และยังทำให้ความสามารถทางภาษาระหว่างเพศหญิงและเพศชายมีความแตกต่างกันไปด้วย (โชติกา เศรษฐธัญการ, 2562) ซึ่งความแตกต่างของเพศชายและเพศหญิงนี้ เป็นปัจจัยหลักมีผลต่อการวิจัยด้านภาษามากยิ่งขึ้น ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในวัยที่เพิ่งจบการศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งอยู่ในช่วงอายุระหว่าง 21 -30 ปี ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของปริยานุช อินทewaและดร. ไกรชิต สุตะเมื่อง เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับปริญญาโทในต่างประเทศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 21 -30 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และมีอาชีพเป็นนักเรียน / นักศึกษา ผู้ที่อยู่ในวัยนี้มีความสนใจจะเรียนต่อด้านภาษา และยังต้องการเรียนต่อด้านปริญญาโท เพื่อเพิ่มพูนความรู้ก่อนทำงาน (ปริยานุช อินทewaและดร.ไกรชิต สุตะเมื่อง, 2556) ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของรัฐธีร์ ไชยสิริวิชัยและ สุมิตร สุวรรณ เรื่อง ความสนใจของนิสิตนักศึกษาในการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน พบว่า มีเหตุผลความสนใจเข้าศึกษาต่อ คือ มีสาขาวิชาเรียนให้เลือกหลากหลาย และน่าสนใจ ต้องการศึกษาต่อในสาขาที่เรียนอยู่ เพื่อต่อยอดความรู้ อยากพัฒนาความรู้ให้เพิ่มมากยิ่งขึ้น/ต้องการเรียนเพิ่มเติมจากความรู้เดิม เช่น เรียนภาษาเพิ่ม เป็นต้น (รัฐธีร์ ไชยสิริวิชัยและสุมิตร สุวรรณ, 2563) และสอดคล้องกับผล

การศึกษาของ ภณิดา เนื่องชุมพรและสายสุตา เตียเจริญ เรื่อง กลยุทธ์การตลาดกับความ ต้องการเข้าศึกษาต่อหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย ศิลปากร พบว่า ความต้องการเข้าศึกษาต่อหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียง ตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านความต้องการเพิ่มพูนความรู้และความต้องการ การศึกษา เพื่อประกอบหรือพัฒนาอาชีพ ความต้องการการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต ทั้งนี้ ก็ขึ้นอยู่กับปัจจัยของแต่ละบุคคล เช่น ทศนคติ แรงจูงใจ ความต้องการ เป็นต้น (ภณิดา เนื่องชุมพรและสายสุตา เตียเจริญ, 2561)

2. ด้านความเข้าใจข้อมูลของผู้ใช้เอกสารประกอบการแนะแนวทางการศึกษา ปัจจัย สำคัญของศูนย์แนะแนวการศึกษาคือคู่มือประกอบการแนะแนวที่มีข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์ เมื่อผู้อ่านอ่านแล้วเข้าใจในสิ่งที่ผู้เสนอต้องการเสนอ เนื้อหาตรงตามความต้องการ และยังมี ส่วนช่วยในการตัดสินใจที่จะเรียนต่อโดยใช้บริการกับศูนย์แนะแนวการศึกษานั้น ๆ จากการ สสำรวจพบว่า คู่มือแนะแนวการศึกษาสามารถช่วยในการตัดสินใจเรียนต่ออยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งคู่มือมีรายละเอียดของมหาวิทยาลัยครบถ้วนและตรงตามความต้องการของผู้อ่านอยู่ใน ระดับมากที่สุด ภาษาที่ใช้ในคู่มือแนะแนวการศึกษาเข้าใจง่ายอยู่ในระดับมาก เนื้อหาต่างๆใน เอกสารประกอบการแนะแนวการศึกษาจะเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับชื่อสถาบันที่มีชื่อเสียงในประเทศ จีน หลักสูตรและสาขาวิชาที่เปิดสำหรับชาวต่างชาติ ภาษาที่ใช้ในการเรียนการสอน การสอบ วัดระดับก่อนเข้าเรียน ค่าใช้จ่ายในการเรียน ค่าที่พัก อีกทั้งยังมีการแนะนำถึงสิ่งที่จำเป็นที่ต้อง ใช้ในประเทศจีน สิ่งที่คุณต้องการศึกษาต่อต้องเผชิญเมื่อไปถึง การทำความเข้าใจในวัฒนธรรมที่ แตกต่าง หรือแม้กระทั่งทุนการศึกษาที่ทางประเทศจีนสามารถมอบให้นักศึกษาได้ เป็นต้น ซึ่ง ต่างก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ศูนย์แนะแนวการศึกษาจะต้องมีข้อมูลที่ครบถ้วน เพื่อใช้ในการตัดสินใจ ที่จะเดินทางไปศึกษาต่อประเทศจีน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของปริญญช อินทเวาและดร. ไกรจิต สุตะเมื่อง เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับปริญญาโทใน ต่างประเทศ พบว่า ผู้ที่ต้องการศึกษาต้องการเข้าใจถึงค่าเรียน ค่าครองชีพ ค่าที่พัก และ ค่าใช้จ่ายอื่นๆในการเรียนต่อต่างประเทศ อีกทั้ง ยังต้องการข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและ วัฒนธรรมที่ต่างออกไปของประเทศนั้น ๆ สิ่งสำคัญอีกอย่างที่ขาดไม่ได้คือ ความน่าเชื่อถือของ สถาบันที่มีการจัดอยู่ในอันดับต้น ๆ และอาจารย์ที่มีคุณภาพ หรือได้รับรองคุณภาพจาก สำนักงานก.พ. เป็นต้น ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า ความเข้าใจข้อมูลที่ทางศูนย์แนะแนวทางการศึกษา จัดทำให้นั้น ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญในการช่วยตัดสินใจในการเรียนต่อประเทศจีนเป็นอย่างมาก (ปริญญช อินทเวาและดร.ไกรจิต สุตะเมื่อง, 2556)

3. ด้านเนื้อหาภาษาจีนพื้นฐานสำหรับผู้ที่ไม่เคยเรียนภาษาจีนมาก่อน พบว่าเนื้อหา ภาษาจีนเข้าใจง่ายอยู่ในระดับมากที่สุด ภาษาจีนสามารถนำไปใช้ได้จริงอยู่ในระดับมากที่สุด เนื้อหาภาษาจีนสามารถช่วยในการใช้ชีวิตในประเทศจีนได้อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้อง

กับการวิจัยของวัชรภรณ์ จุฑะรงค์ เรื่องหนังสือเรียนภาษาจีนกับการพัฒนาทักษะภาษาจีนของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย พบว่า เนื้อหาในบทเรียน ควรมีการเรียงลำดับเนื้อหาจากง่ายไปหายาก มีการอธิบายเนื้อหาอย่างเข้าใจได้ง่าย นอกจากนี้ เนื้อหา สำนวน คำพูดและคำศัพท์ที่ใช้ในบทเรียนควรเป็นภาษาจีนปัจจุบัน ทำให้นักศึกษาเรียนรู้ได้ง่าย เข้าใจ เนื้อหาตรงกับความต้องการเรียนของนักศึกษาและสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้จริง สามารถนำความรู้ที่เรียนไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ (วัชรภรณ์ จุฑะรงค์, 2560)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง รองลงมาคือเพศชาย ส่วนมากอยู่ในช่วงอายุระหว่าง 21 - 30 ปี ซึ่งเป็นช่วงอายุที่เพิ่งจบการศึกษาระดับปริญญาตรี รองลงมาคือช่วงอายุระหว่าง 31 -40 ปี ส่วนมากจบการศึกษาระดับปริญญาตรี รองลงมาคือระดับปริญญาโท ผู้ที่ตอบแบบสอบถามคู่มือแนะแนวการศึกษา ต่างมีความเห็นว่า คู่มือแนะแนวการศึกษา เป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจและตัดสินใจที่จะเรียนต่อ ณ ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งในคู่มือการศึกษา มีรายละเอียดของมหาวิทยาลัยครบถ้วนและตรงตามความต้องการของผู้อ่าน ภาษาที่ใช้ในคู่มือแนะแนวการศึกษาก็เข้าใจง่าย เมื่ออ่านแล้วเข้าใจในรายละเอียดของคู่มือแนะแนวการศึกษาทันที ในด้านเนื้อหาภาษาจีนพื้นฐานที่ศูนย์แนะแนวการศึกษาจัดทำขึ้นสำหรับผู้ที่ไม่เคยมีพื้นฐานมาก่อนหรือผู้ที่อาจจะต้องการความรู้ภาษาจีนขั้นพื้นฐาน เนื้อหานั้น เข้าใจง่าย สามารถนำไปใช้ได้จริง และสามารถใช้ในการชีวิตประจำวันในประเทศจีนได้เป็นอย่างดี และมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ เนื่องจากในแต่ละมหาวิทยาลัย จะมีการปรับเปลี่ยนทั้งรายวิชา การเปลี่ยนแปลงหอพัก หรือค่าเช่าจ่ายต่าง ๆ ในทุก ๆ ปี ดังนั้น ข้อมูลแนะแนวการศึกษาควรจะเปลี่ยนแปลงให้เป็นปัจจุบันมากที่สุด ในส่วนของเนื้อหาภาษาจีน ในแต่ละวัน คำศัพท์ต่าง ๆ ทั้งคำศัพท์ทั่วไปหรือคำศัพท์เฉพาะ ต่างก็มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ แม้กระทั่งคำศัพท์ในแต่ละเมืองอาจจะมีการใช้ไม่เหมือนกัน เพื่อให้ผู้ที่สนใจไปเรียนต่อประเทศจีน ได้เข้าใจในภาษาจีนเบื้องต้น และสามารถใช้ภาษาจีนเบื้องต้นในแต่ละเมืองได้อย่างถูกต้อง ควรมีการเพิ่มเติมคำศัพท์ และประโยคภาษาจีนต่าง ๆ ให้เป็นสถานการณ์ปัจจุบันและครอบคลุมการใช้ชีวิตประจำวันให้มากที่สุด นอกจากนี้ ควรเพิ่มสื่อออนไลน์ให้หลากหลายเพื่อใช้ในการติดตาม เรียนรู้ หาข้อมูลเกี่ยวกับการแนะแนวการศึกษา การขอช่วยเหลือเบื้องต้นเมื่อเกิดปัญหาหรือสิ่งที่ไม่คาดคิดของผู้ที่ใช้บริการศูนย์บริการแนะแนวการศึกษา และเพื่อนำเนื้อหาภาษาจีนมาใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างทันท่วงที ซึ่งประเด็นนี้ จะสามารถช่วยให้ผู้ที่สนใจใช้บริการรู้สึกถึงความเอาใจใส่ และรู้สึกถึงการมีที่พึ่งเมื่อต้องอยู่ห่างไกลบ้าน ทำให้ผู้ใช้บริการต้องการใช้บริการศูนย์แนะแนวการศึกษานั้น ๆ มากยิ่งขึ้น สุดท้าย ควรจัดทำสื่อออนไลน์ที่น่าสนใจ และเข้าถึงได้ง่าย ไม่ซับซ้อนในการหาข้อมูล อีกทั้งข้อมูลในทุก ๆ ด้านควรใส่ให้ครบถ้วนสมบูรณ์ เพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถหาข้อมูลที่ต้องการได้ในเวลาเดียว

เอกสารอ้างอิง

- โชติกา เศรษฐธัญการ. (2562). การศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาระหว่างเพศหญิงกับเพศชายที่สะท้อนให้เห็นภาพพจน์ทางเพศ. วารสารมังรายสาร, 7(2), 17-31.
- ปริญญช อินทาวและดร.ไกรจิต สุตะเมือง. (2556). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับปริญญาโทในต่างประเทศ. วารสารการตลาดและการสื่อสาร, 1(2), 265-281.
- ภณิดา เนื่องชุมพรและสายสุตา เตียเจริญ. (2561). กลยุทธ์การตลาดกับความต้องการเข้าศึกษาต่อหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 10(1), 351-365.
- รัฐธีร์ ไชยสิริวิชัยและสมิตร สุวรรณ. (2563). ความสนใจของนิสิตนักศึกษาในการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน. วารสารวิชาการ ปชมท, 9(3), 123 – 136.
- ลดาวัลย์ ไยมน. (2560). การกระทำความผิดทางอาญากับอาชญากรรมที่เกิดจากความเกลียดชัง. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอาชญาวิทยาและงานยุติธรรม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัชรารณณ์ จุฑะรงค์. (2560). เรื่องหนังสือเรียนภาษาจีนกับการพัฒนาทักษะภาษาจีนของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย. วารสารบัณฑิตวิจัย, 8(1), 1-15.
- ศรายุทธ กิตติเนตรชนก. (2560). การผลิตสื่อวีดิทัศน์ประชาสัมพันธ์สำหรับแนะนำการศึกษาโรงเรียนก้นตะบุด. ใน รายงานวิจัย. มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์.
- ศูนย์แนะนำการศึกษาโอเรน. (2555). บริการของศูนย์แนะนำการศึกษา. เรียกใช้เมื่อ 20 กรกฎาคม 2564 จาก <http://www.thai2china.com/aboutus.htm>
- สมศักดิ์ แท้มบุญเลิศชัย. (2556). ประสบการณ์การปฏิรูปทางเศรษฐกิจของจีนและบทเรียน. วารสารเศรษฐศาสตร์ธรรมศาสตร์, 31(4), 1-43.
- สุขใจ ว่องไวศิริวัฒน์และคณะ. (2563). สหรัฐฯ VS จีน: สองมหาอำนาจ หนึ่งจุดเปลี่ยนสำคัญและสิ่งที่ไทยควรทำ. เรียกใช้เมื่อ 20 กรกฎาคม 2564 จาก <https://www.bot.or.th/Thai/Pages/default.aspx>
- MGR Online. (2551). เลือกศูนย์แนะนำเรียนต่อเมืองจีน ถูก-ดี ไม่ถูกหลอก. เรียกใช้เมื่อ กรกฎาคม 20, 2564, จาก <https://mgronline.com/china/detail/9510000143658>
- Wealth Manager Talk. (2562). จีนยุคใหม่ ก้าวหน้าไปไกลด้วยเทคโนโลยี. เรียกใช้เมื่อ กรกฎาคม 20, 2564, จาก <https://www.tiscowealth.com/trust-magazine/issue-42/wealth-manager-talk.html>

การจ้างงานผู้สูงอายุในสังคมไทย: องค์ความรู้จากการสังเคราะห์งานวิจัย
จากฐานข้อมูลปริญญานิพนธ์ Thailand Collection*
THE EMPLOYMENT OF THE ELDERLY IN THAI SOCIETY: KNOWLEDGE
FROM THE SYNTHESIS OF RESEARCH FROM THAILIS DIGITAL
COLLECTION

ปวีณา แจ่มประจักษ์

Pawena Changprachak

มหาวิทยาลัยบูรพา

Burapha University, Thailand

E-mail: paweenay@buu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์คุณลักษณะทั่วไปของงานวิจัยและสังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับการจ้างงานผู้สูงอายุไทยโดยใช้วิธีการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพจากงานวิจัยที่ตีพิมพ์พ.ศ. 2551-2561 จำนวน 11 เรื่อง ผลการศึกษาพบว่า 1. คุณลักษณะทั่วไปของงานวิจัยส่วนใหญ่เป็นวิทยานิพนธ์ในระดับปริญญาโทในสาขาวิชาประชากรศาสตร์มากที่สุด ผู้วิจัยส่วนใหญ่ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้สถิติพรรณนาในการวิเคราะห์ข้อมูล เช่น การวิเคราะห์ร้อยละ การหาค่าเฉลี่ย การหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ การใช้สถิติเชิงอนุมาน เช่น การถดถอยโลจิสติกทวิภาคแบบพหุขั้นตอน สมการถดถอยโลจิสติก มีประชากรและกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มผู้สูงอายุ สถานประกอบการ ผู้เชี่ยวชาญ รวมทั้งเอกสารต่าง ๆ เช่น กฎหมายการจ้างงานทั้งในและต่างประเทศ 2. องค์ความรู้เกี่ยวกับการจ้างงานผู้สูงอายุไทย พบว่าส่วนใหญ่ผู้สูงอายุตอนต้นอายุ 60-69 ปี มีความต้องการทำงานโดยมีเหตุผลได้แก่ เหตุผลส่วนบุคคล เหตุผลด้านเศรษฐกิจ และเหตุผลด้านสังคม ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจทำงานของผู้สูงอายุ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านสุขภาพและการเกื้อหนุน ทั้งนี้องค์กรส่วนใหญ่ยังไม่มีแผนการรับผู้สูงอายุเข้าทำงาน แต่ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการจ้างงานผู้สูงอายุ ได้แก่ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจมหภาค ปัจจัยด้านสถาบัน ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร และปัจจัยด้านผู้สูงอายุ ส่วนกฎหมายในการจ้างงานแรงงานสูงอายุ พบว่าประเทศไทยยังไม่มีมาตรการในการคุ้มครองแรงงานสูงอายุ รวมทั้งการส่งเสริม

* Received 14 June 2021; Revised 2 August 2021; Accepted 18 August 2021

การจ้างแรงงานสูงอายุทางกฎหมาย แตกต่างกับต่างประเทศที่มาตราทางกฎหมาย ดังนั้น ภาครัฐควรมีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองแรงงานสูงอายุและส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุ โดยกำหนดลักษณะงานที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ และเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุเข้าทำงานอย่างมีส่วนร่วมในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสมาชิกในองค์กร

คำสำคัญ: การสังเคราะห์งานวิจัย, องค์ความรู้, ฐานข้อมูลปริญญานิพนธ์, การจ้างงาน, ผู้สูงอายุ

Abstract

This article aimed to synthesize general characteristics of the research and related knowledge on employment of the elderly in Thai society. Eleven Qualitative research papers published from B.E. 2551 to B.E. 2561 (A.D. 2008-2018) were synthesized. The study revealed that 1. most of the research papers are from Master of Arts in Demography and Population Studies, and they are mainly quantitative research with the application of descriptive statistics: percentage, mean, standard deviation, and inferential statistics including binary logistic regression and multinomial logistic regression. The samples included the elderly people, business sectors, experts, and related documents for instance employment laws from Thailand and other countries. The study on the knowledge on the employment of Thai elderly people revealed that the young-old category aged between 60-69 years wanted to get employed because of their personal, economic, and social reasons. Factors influencing these young-old people's desire to work included personal, economic, health and support reasons. Factors influencing the employment of the elderly included macro-economy, institutes, organizational cultures, and the elderly themselves. The study on laws related to the employment of the elderly showed that unlike in other countries, in Thailand, there are no measures to protect the employment of the elderly people; moreover, there is no promotion or encouragement in the employment of the elderly. Accordingly, the public sectors need to design measures to protect the employment of the elderly, and promote and encourage the employment of the elderly by determining the tasks appropriate to the age groups and providing opportunities for the elder people to work and take part in activities as members of the organization.

Keywords: synthesis of research, knowledge, ThaiLIS Digital Collection, employment, elderly

บทนำ

การเข้าสู่สังคมสูงวัยส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร เนื่องจากอัตราการเพิ่มของประชากรไทยลดลง แต่ประชากรผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นด้วยอัตราสูงขึ้น คือปีพ.ศ. 2503 มีประชากรสูงอายุคิดเป็นร้อยละ 4 ของประชากรทั้งหมด ส่วนในปีพ.ศ. 2548 คิดเป็นร้อยละ 10 และในปีพ.ศ. 2561 คิดเป็นร้อยละ 16.7 ทั้งนี้อัตราส่วนของจำนวนประชากรสูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) ต่อประชากรวัยเด็ก (อายุต่ำกว่า 5 ปี) 100 คน เพิ่มจากร้อยละ 22.6 ในปีพ.ศ. 2537 เป็นร้อยละ 97.0 ในปี 2560 ซึ่งให้เห็นว่าดัชนีการสูงอายุของประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่อัตราการเกิดลดลง (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2561) ส่งผลกระทบต่ออัตรากำลังแรงงานที่จำนวนแรงงานรุ่นใหม่ที่ลดลง จำนวนแรงงานการเกษียณอายุมีมากขึ้น ถึงแม้ว่าอัตราการจ้างงานในประเทศไทยมีแนวโน้มลดลงต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2556 โดยหัตถ์เฉลี่ยประมาณร้อยละ 0.04 ต่อปี โดยกลุ่มแรงงานที่ลดลงส่วนใหญ่เป็นกลุ่มวัยแรงงานซึ่งมีจำนวนประมาณ 30.7 ล้านคนและเป็นส่วนใหญ่ของจำนวนแรงงานทั้งหมด ทั้งนี้ ในอีก 10 ปี ข้างหน้า วัยแรงงานดังกล่าวกลุ่มจะทยอยเปลี่ยนผ่านเป็นผู้สูงอายุอันเป็นสาเหตุให้สัดส่วนระหว่างจำนวนประชากรผู้พึ่งพิงต่อประชากร (Dependency ratio) ที่สามารถหารายได้ได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว (จารีย์ ปิ่นทองและคณะ, 2561) ดังนั้นรัฐบาลจึงมีความพยายามดำรงรักษาอัตราแรงงานไว้ด้วยการขยายอายุการจ้างงานแรงงานและจ้างงานแรงงานสูงอายุในสังคมไทย

จากสถานการณ์ดังกล่าวส่งผลให้ภาครัฐได้กำหนดแนวทางในการรองรับการจ้างงานผู้สูงอายุ ดังแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ได้กำหนดยุทธศาสตร์ด้านผู้สูงอายุ ในยุทธศาสตร์ที่ 1 ว่าด้วยการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพมนุษย์พัฒนาศักยภาพของกลุ่มผู้สูงอายุวัยต้นให้สามารถเข้าสู่ตลาดงานเพิ่มขึ้นด้วยการพัฒนาทักษะในการประกอบอาชีพ การสนับสนุนมาตรการจูงใจทางการเงินและการคลังสำหรับผู้ประกอบการที่มีการจ้างงานกับผู้สูงอายุ รวมทั้งสนับสนุนช่องทางการตลาด แหล่งทุน และบริการข้อมูลเกี่ยวกับโอกาสในการทำงาน นอกจากนี้กระทรวงแรงงาน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพและมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทยยังได้ดำเนินโครงการนำร่องสถานประกอบการจ้างงานผู้สูงอายุร่วมกับมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย และสถานประกอบการจำนวน 12 แห่ง ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และนโยบายการขยายอายุการจ้างงานสูงวัยในสถานประกอบการ การตั้งศูนย์บริการจัดหางานผู้สูงอายุและศูนย์ขึ้นทะเบียนหางานผู้สูงอายุ ณ สำนักงานจัดหางานเขตพื้นที่และสำนักงานจัดหางานจังหวัด (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2559) สะท้อนให้เห็นว่าภาครัฐสร้างกลไกในการส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุโดยจัดทำแนวทางสนับสนุนแก่ผู้สูงอายุและผู้ประกอบการ

นอกจากนี้แล้วยังได้มีการศึกษาเกี่ยวกับการทำงานของผู้สูงอายุอีกด้วย จากข้อมูลของสำนักสถิติแห่งชาติ พบว่า มีผู้สูงอายุที่เป็นแรงงานนอกระบบหรือผู้ทำงานที่ไม่ได้รับความคุ้มครองหรือไม่มีหลักประกันทางสังคมจากการทำงานจำนวน 3.73 ล้านคนหรือร้อยละ 88.0 โดยเป็นเพศชาย 2.15 ล้านคน (ร้อยละ 57.6) และเพศหญิง 1.58 ล้านคน (ร้อยละ 42.4) และเป็นแรงงานในระบบซึ่งหมายถึงผู้ทำงานที่ได้รับความคุ้มครองหรือมีหลักประกันทางสังคมจากการทำงานมีจำนวน 5.07 แสนคนหรือร้อยละ 12.0 ซึ่งถือว่าแรงงานสูงอายุก่อนหน้านี้มีความเสี่ยงที่จะไม่ได้รับความคุ้มครองจากการจ้างงาน และอาจเกิดผลกระทบกับผู้สูงอายุในระยะยาว จึงมีการศึกษาปรากฏการณ์และวิเคราะห์ความเป็นไปได้เกี่ยวกับการจ้างงานผู้สูงอายุในสาขาวิชาที่หลากหลายทั้งทางเศรษฐศาสตร์ ประชากรศาสตร์ หรือนิติศาสตร์ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2562)

ดังนั้นเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการวางแผนจ้างงานและการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การสังคมสูงอายุแบบสมบูรณ์ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรได้มีการสังเคราะห์งานวิจัยดังกล่าวทั้งในประเด็นของกรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา ระเบียบวิธีวิจัย และผลการศึกษานำมารวบรวมองค์ความรู้เพื่อใช้เป็นฐานในการศึกษาและออกแบบแนวทางการจ้างงานผู้สูงอายุไม่เพียงแต่รองรับการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจแต่ยังรวมถึงการสร้างคุณสมบัติทางจิตใจของผู้สูงอายุด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์คุณลักษณะทั่วไปของงานวิจัยเกี่ยวกับการจ้างงานผู้สูงอายุไทยจากฐานข้อมูลปริญา นินพธ์ Thailand Collection
2. สังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับการจ้างงานผู้สูงอายุไทยจากงานวิจัยเกี่ยวกับการจ้างงานผู้สูงอายุไทยจากฐานข้อมูลปริญา นินพธ์ Thailand Collection

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบคุณภาพ (Qualitative Synthesis) โดยใช้วิธีการสังเคราะห์จากงานวิจัยที่ตีพิมพ์พ.ศ. 2551-2561 จำนวน 11 เรื่อง ซึ่งมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้เป็นงานวิจัยระดับปริญาโท ปริญาเอก รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจ้างงาน แรงงาน ผู้สูงอายุจากฐานข้อมูลปริญา นินพธ์ Thailand Collection (TDC) ระหว่างปีพ.ศ. 2551-2561 โดยคัดเลือกงานเฉพาะวิทยานิพนธ์ วิจัยระดับปริญาโท ปริญาเอกและงานวิจัยเกี่ยวกับการจ้างงานผู้สูงอายุที่มีรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ที่สามารถนำมาใช้ในการศึกษาได้จำนวนทั้งสิ้น 11 เรื่อง

การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล

การสังเคราะห์งานวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) คุณลักษณะทั่วไปของงานวิจัยใช้ค่าความถี่และร้อยละในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ชื่อเรื่อง ปีที่เผยแพร่ ประเภทของงานวิจัย รูปแบบการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูล 2) ด้านผลการศึกษได้กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาโดยการนำแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องทั้งด้านการจ้างงานและด้านจิตวิทยาโดยวิเคราะห์เชื่อมโยงผลการศึกษาเพื่อสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับการจ้างงานผู้สูงอายุ

ผลการวิจัย

จากการคัดเลือกงานวิจัยที่เกี่ยวกับการจ้างงานผู้สูงอายุที่ปรากฏอยู่ในฐานข้อมูลปริณยานิพนธ์ Thailand Collection (TDC) ระหว่างปีพ.ศ. 2551-2561 ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์งานวิจัยโดยเชื่อมโยงความเกี่ยวข้องของแนวคิดในมิติต่างๆ ปรากฏผลการวิจัย ดังนี้

1. คุณลักษณะทั่วไปของงานวิจัยการจ้างงานผู้สูงอายุ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของงานวิจัยการจ้างงานผู้สูงอายุ พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่เป็นวิทยานิพนธ์และดุษฎีนิพนธ์ในช่วงปี พ.ศ. 2551-2561 โดยจำแนกข้อค้นพบเกี่ยวกับวิธีวิจัย ดังนี้

งานวิจัยส่วนใหญ่เป็นวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท ที่เผยแพร่ในปี พ.ศ. 2556-2561 (ร้อยละ 54.54) เป็นงานวิจัยสาขาวิชาสาขาสังคมศาสตร์ เศรษฐศาสตร์และสาขานิติศาสตร์มากที่สุด (ร้อยละ 36.36) รองลงมาคือสาขาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์และสาขาการท่องเที่ยว (ร้อยละ 9.09) รูปแบบการวิจัยที่ผู้วิจัยดำเนินการมี 4 รูปแบบ ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) (ร้อยละ 45.45) การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) และการวิจัยแบบผสมผสาน (Mix Methodology) (ร้อยละ 27.27) ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มผู้สูงอายุ สถานประกอบการ ผู้เชี่ยวชาญ และกฎหมายเกี่ยวกับการจ้างงานผู้สูงอายุ

ลำดับ	คุณลักษณะทั่วไปของงานวิจัย	จำนวน (n=11)	ร้อยละ
1	ประเภทงานวิจัย		
1.1	วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท	8	72.72
1.2	วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอก	1	9.09
1.3	งานวิจัย	2	18.18
2	ปีงานวิจัยที่พิมพ์		
2.1	พ.ศ. 2551-2555	5	45.45
2.2	พ.ศ. 2556-2561	6	54.54
3	สาขาวิชา		
3.1	ประชากรศาสตร์	3	27.27

ลำดับ	คุณลักษณะทั่วไปของงานวิจัย	จำนวน (n=11)	ร้อยละ
3.2	เศรษฐศาสตร์	3	27.27
3.3	นิติศาสตร์	3	27.27
3.4	สังคมสงเคราะห์ศาสตร์	1	9.09
3.5	การท่องเที่ยว	1	9.09
4.	รูปแบบการวิจัย		
4.1	การวิจัยเชิงปริมาณ	5	45.45
4.2	การวิจัยเชิงเอกสาร	3	27.27
4.3	การวิจัยแบบผสมผสาน	3	27.27
5.	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง		
5.1	กลุ่มผู้สูงอายุ	4	36.36
5.2	สถานประกอบการ	4	36.36
5.3	ผู้เชี่ยวชาญ	2	18.18
5.4	กฎหมายเกี่ยวกับการจ้างแรงงานสูงอายุ	3	27.27

การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยเชิงปริมาณใช้สถิติพรรณนาในการวิเคราะห์ข้อมูล เช่น การวิเคราะห์ร้อยละ การหาค่าเฉลี่ย การหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ การใช้สถิติเชิงอนุมานการถดถอยโลจิสติกทวิภาคแบบพหุขั้นตอน สมการถดถอยโลจิสติก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพจะใช้วิธีการพรรณนาวิเคราะห์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์เชิงลึกและการศึกษาจากเอกสาร

2. องค์ความรู้ด้านผลการศึกษเกี่ยวกับการจ้างงานผู้สูงอายุ

การจ้างแรงงานสูงอายุถือว่าเป็นปรากฏการณ์ที่กลุ่มผู้วิจัยได้ให้ความสนใจเนื่องด้วยสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรไทยที่สัดส่วนของผู้สูงอายุมีสูงขึ้น โดยส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาในแนวเศรษฐศาสตร์ ประชากรศาสตร์ และนิติศาสตร์ โดยมีทั้งการศึกษาเพื่ออธิบายปรากฏการณ์และทำนายอนาคตทั้งนี้จากการสังเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Synthesis) สามารถการจำแนกผลการศึกษาออกเป็น 4 ประเด็นคือ สถานการณ์ทั่วไปเกี่ยวกับการจ้างงานแรงงานสูงอายุ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจ้างงานผู้สูงอายุกฎหมายในการจ้างงานแรงงานสูงอายุ ข้อเสนอแนะและแนวทางในการจ้างงานผู้สูงอายุ ดังนี้

2.1 สถานการณ์ทั่วไปเกี่ยวกับการจ้างงานแรงงานสูงอายุ

จากการสังเคราะห์งานวิจัยพบว่า สถานการณ์เกี่ยวกับแรงงานสูงอายุ ผู้สูงอายุในวัยต้น (60-69 ปี) เป็นช่วงวัยที่ยังสามารถทำงานได้ โดยส่วนมากมักประกอบธุรกิจของตนเอง ทำการเกษตร ค้าขาย ธุรกิจส่วนตัว งานที่ปรึกษา ลักษณะงานส่วนใหญ่จะมีความยืดหยุ่นกำหนดเวลา ทั้งนี้เหตุผลที่ผู้สูงอายุต้องการทำงาน ได้แก่ เหตุผลส่วนบุคคลคือสุขภาพแข็งแรงสามารถทำงานได้ เหตุผลด้านเศรษฐกิจต้องการหารายได้ เหตุผลทางสังคมไม่ต้องการเป็นภาระบุคคลอื่น ส่วนผู้ที่ไม่ต้องการทำงานมีเหตุผล ได้แก่ เหตุผลส่วนบุคคลคือต้องการ

พักผ่อน เหตุผลด้านเศรษฐกิจคือไม่มีปัญหาทางการเงิน เหตุผลทางสังคมคือต้องดูแลบ้านหรือคนในครอบครัว ทั้งนี้รูปแบบการทำงานของผู้สูงอายุ มักมีความต้องการทำงานเบากว่าเดิม ทำงานเดิม หรืองานที่เหมาะสม เช่น งานที่ใช้ทักษะสูง ส่วนแรงงานที่ขาดแคลน คือแรงงานที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะ ส่วนความต้องการจ้างงาน พบว่าองค์กรส่วนใหญ่ไม่มีแผนการรับผู้สูงอายุเข้าทำงาน ทั้งนี้เงื่อนไขในการทำงานของผู้สูงอายุ คือตัวผู้สูงอายุที่ต้องการความยืดหยุ่นของเวลา การดูแลสุขภาพและความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับเทคโนโลยี และการขาดแคลนทุนในการทำงานหลังเกษียณ นอกจากนี้ผู้ประกอบการบางส่วนมีทัศนคติต่อผู้สูงอายุว่าเป็นผู้ที่มักมีอาการเจ็บป่วย ขาดแรงกระตุ้นในการทำงาน แต่มีข้อดีคือมีคุณธรรม น่าเชื่อถือและมีมนุษยสัมพันธ์ดี

2.2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจ้างงานผู้สูงอายุ

ปัจจัยที่มีผลการต่อการจ้างงานผู้สูงอายุแบ่งออกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1) ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจทำงานของผู้สูงอายุ ประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ การศึกษา สถานภาพสมรส จำนวนสมาชิกในครอบครัว ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ เงินบำเหน็จบำนาญ ภาวะหนี้สิน ปัจจัยด้านสุขภาพและการเกื้อหนุน ได้แก่ ภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุ การเกื้อหนุนของสมาชิกในครอบครัว 2) ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการจ้างงานผู้สูงอายุ ประกอบด้วย ปัจจัยด้านเศรษฐกิจมหภาค คือ ความต้องการจ้างแรงงานจะเพิ่มขึ้นถ้าเศรษฐกิจขยายตัว ความสามารถของนายจ้างในการจ่ายค่าตอบแทน ปัจจัยด้านสถาบัน คือ กฎระเบียบเกี่ยวกับการจ้างงาน ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร คือ ทัศนคติและบรรทัดฐานของนายจ้างที่มีต่อผู้สูงอายุ และปัจจัยด้านผู้สูงอายุ คือ ประสบการณ์ความชำนาญในงาน ความรับผิดชอบ ความพร้อมของร่างกาย

2.3 กฎหมายในการจ้างงานแรงงานสูงอายุ

การศึกษาเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการจ้างงานแรงงานสูงอายุ แบ่งออกเป็นประเด็น ได้แก่ มาตรการคุ้มครองแรงงานสูงอายุ การส่งเสริมการจ้างแรงงานสูงอายุ และการจ้างแรงงานผู้สูงอายุในภาคเอกชน มีรายละเอียดดังนี้

มาตรการคุ้มครองแรงงานสูงอายุ ไม่มีการบัญญัติเรื่องการจ้างแรงงานผู้สูงอายุในกฎหมายคุ้มครองแรงงาน ส่งผลให้แรงงานผู้สูงอายุยังไม่มีการคุ้มครองโดยเฉพาะ แตกต่างกับต่างประเทศที่มีกฎหมายกำหนด เช่น อัตราส่วนการจ้างแรงงาน อัตราค่าจ้าง ลักษณะของงาน เป็นต้น ทั้งนี้พบว่าแรงงานสูงอายุประสบปัญหาที่สำคัญคือ การคุ้มครองแรงงานสูงอายุโดยกำหนดอายุของลูกจ้างสูงอายุที่ 60 ปีขึ้นไปไม่เกิดประโยชน์สำหรับคนสูงอายุที่ทำงานจริง เนื่องจากผู้ที่มีอายุ 60 ปีส่วนใหญ่จะเป็นวัยที่เกษียณอายุจึงไม่ได้ทำงาน ปัญหาในการจ้างงาน คือ นายจ้างจะพยายามกีดกันหรือเลือกปฏิบัติ โดยการกำหนดอายุของผู้สมัคร ปัญหาการคุ้มครองผู้สูงอายุระหว่างทำงาน ปัญหาการเลิกจ้างผู้สูงอายุ มีการศึกษามาตรการกฎหมายในการจ้างแรงงานผู้สูงอายุในภาคเอกชน พบว่า สิทธิได้รับเงินกรณีชราภาพ

กำหนดให้ผู้มีอายุครบ 55 ปีบริบูรณ์และสิ้นสุดสภาพการเป็นลูกจ้างจึงมีสิทธิ ทำให้ส่วนใหญ่ภาคเอกชนกำหนดอายุเกษียณที่อายุ 55 ปี ซึ่งในต่างประเทศจะมีเกณฑ์อายุที่ขยายกว่า เช่น การกำหนดอายุเกษียณที่ขยายกว่าประเทศไทย เช่น ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ประเทศสาธารณรัฐฝรั่งเศส ประเทศสาธารณรัฐเกาหลี ประเทศสหราชอาณาจักร ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศออสเตรเลียกำหนดที่อายุ 65 ปี

มาตรการทางกฎหมายในการส่งเสริมการจ้างแรงงานสูงอายุ พบว่า ในประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายในการส่งเสริมการจ้างแรงงานสูงอายุ ซึ่งหากมีปัญหาลูกจ้างแรงงานสูงอายุ จะส่งกระทบต่อการสร้างรายได้เลี้ยงดูตัวเองของผู้สูงอายุ และกองทุนประกันสังคมจะมีการกระจายประโยชน์ทดแทนมากขึ้น ทั้งนี้ในต่างประเทศ เช่น สาธารณรัฐเกาหลี ญี่ปุ่น และสิงคโปร์ ได้มีมาตรการทางกฎหมายการส่งเสริมการจ้างงานสูงอายุที่ไม่มีลักษณะบังคับ แต่เน้นความร่วมมือจากนายจ้างในการรายงานปัญหาที่เกิดขึ้น โดยหน่วยงานของรัฐจะวางแนวทางการจ้างแรงงานสูงอายุและติดตามแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น การจ้างผู้สูงอายุกลับเข้าทำงาน การจัดงานให้กับผู้สูงอายุ รวมทั้งให้ความช่วยเหลือด้านสิทธิประโยชน์และเงินอุดหนุนแก่นายจ้าง เช่น สิทธิประโยชน์ในด้านภาษีและเงินอุดหนุน

2.4 ข้อเสนอแนะและแนวทางในการจ้างงานผู้สูงอายุ

รูปแบบการจ้างงานผู้สูงอายุควรมีการกำหนดถึงลักษณะงานที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ ประเภทงานสำหรับพนักงานผู้สูงอายุ คุณสมบัติของพนักงานผู้สูงอายุ การสรรหาและคัดเลือกพนักงานผู้สูงอายุ ระยะเวลาการทำงานและสัญญาการจ้างงานผู้สูงอายุ รวมถึงค่าตอบแทนและสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ

องค์กรธุรกิจเพื่อสังคมควรสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีศักยภาพการผลิต (Productive Aging) โดยการเสริมสร้างทักษะทางอาชีพรวมกับการสร้างงานและเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุเข้าทำงานและเปิดโอกาสให้ ผู้สูงอายุสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสมาชิก โดยการทำงานของผู้สูงอายุด้วยการผสมผสานแรงงานหลายช่วงวัย เข้าไว้ในองค์กรเดียวกัน หรือการใช้ภูมิปัญญาของผู้สูงอายุรวมเข้ากับการบริหารจัดการกระบวนการทำงานในการสร้างรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุ ซึ่งถือว่าเป็นแนวทางที่เหมาะสม ทั้งนี้การบริหารจัดการจ่ายผลตอบแทนจากการทำงานของผู้สูงอายุในองค์กรธุรกิจเพื่อสังคม การจ่ายค่าตอบแทนแบบผสมผสานที่เป็นเงินกับผลตอบแทนที่ไม่ใช่เงิน อาทิ สวัสดิการในฐานะลูกจ้าง การจ่ายเป็นอาหาร ที่อยู่อาศัย เป็นต้น แต่ต้องไม่ต่ำกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนด

มาตรการทางกฎหมาย คือ ควรออกกฎหมายให้หน่วยงานรัฐ เอกชนรับผู้สูงอายุต่อหลังเกษียณอายุตามความสมัครใจ กำหนดมาตรการทางด้านภาษีให้กับองค์กรธุรกิจเพื่อสังคม เพราะมีต้นทุนที่สูงกว่าการประกอบกิจการภาคธุรกิจ ส่วนข้อเสนอต่อนายจ้างคือเงื่อนไขด้านเวลา สามารถลาหยุดไปพบแพทย์ไม่คิดเป็นวันลา นายจ้างต้องยืดหยุ่นเรื่องการ

ทำงาน ต้องการให้ดูแลเรื่องสุขภาพ และต้องได้รับค่าจ้างที่เป็นธรรม รวมทั้งต้องได้รับการปฏิบัติเช่นเดียวกับผู้ทำงานอื่น ๆ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. คุณลักษณะทั่วไปของงานวิจัยการจ้างงานผู้สูงอายุ การจ้างงานแรงงานสูงอายุเป็นแนวทางใหม่ที่ได้รับความสนใจในการศึกษาในช่วงปี 2551 สอดคล้องกับการเข้าสู่สังคมสูงอายุของประเทศไทยในปีพ.ศ. 2548 ประกอบการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจที่จำเป็นต้องใช้แรงงานจำนวนมาก ส่งผลให้สาขาวิชาที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการวางแผนด้านประชากรและแรงงานได้มีการศึกษาประเด็นนี้ ได้แก่ สาขาประชากรศาสตร์และเศรษฐศาสตร์ ซึ่งทำให้เกิดความเข้าใจถึงสถานการณ์เกี่ยวกับความต้องการทำงานของผู้สูงอายุและความต้องการรับแรงงานสูงอายุของผู้ประกอบการ นอกจากนี้พบว่ามีปัญหาเกี่ยวกับการคุ้มครองแรงงานสูงอายุที่ยังไม่มีบัญญัติในกฎหมายไทย ส่งผลให้สาขานิติศาสตร์ได้ทำการศึกษาโดยใช้กรณีศึกษากฎหมายจากต่างประเทศเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงสถานการณ์การจ้างงานผู้สูงอายุเป็นประเด็นที่สังคมและรัฐบาลควรให้ความสำคัญ

2. สถานการณ์ทั่วไปเกี่ยวกับการจ้างงานแรงงานสูงอายุ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจทำงานของผู้สูงอายุ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านสุขภาพและการเกื้อหนุน ได้แก่ ภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุ การเกื้อหนุนของสมาชิกในครอบครัว นอกจากนี้ผู้สูงอายุยังมีเหตุผลทางสังคมที่เป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจทำงาน คือ ไม่ต้องการเป็นภาระลูกหลานและบุคคลอื่นซึ่งจะทำให้ตนเองด้อยคุณค่าและหมดประโยชน์ ทั้งนี้ผู้สูงอายุในช่วงต้นอายุ 60-69 ปีมีความต้องการทำงาน โดยส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรม ประกอบธุรกิจของตนเอง หรือการทำงานที่ใช้ทักษะสูง เนื่องจากสุขภาพแข็งแรงและมีความพร้อมในการทำงาน (สมรักษ์ รักษาทรัพย์และคณะ, 2551); (ธาราทิพย์ พ่วงเชียง, 2555) สอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางด้านสังคมของอีริกสัน (Erikson's Psychosocial Development Theory) ที่กล่าวว่า พัฒนาการทางด้านสังคมของวัยผู้สูงอายุจะมีลักษณะความมั่นคงทางใจ – ความรู้สึกสิ้นหวัง (Ego Integrity Versus Despair) ผู้สูงอายุจะหวนคิดถึงในช่วงวัยที่ผ่านมาของตนเอง หากตนเองประสบความสำเร็จในด้านต่าง ๆ และตนเองมีความพึงพอใจกับช่วงชีวิตที่ผ่านมา ผู้สูงอายุเหล่านั้นจะมีความรู้สึกที่ตนเองประสบความสำเร็จในชีวิต ทั้งในด้านครอบครัว การทำงาน มีความภาคภูมิใจ รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า (Self – Esteem) จึงเกิดความรู้สึกพึงพอใจและมีความสุขกับช่วงชีวิตที่เหลืออยู่ (Santrock, J. W., 2012) ในทางตรงกันข้ามหากผู้สูงอายุมองย้อนกลับไปในช่วงชีวิตที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันแล้วเกิดความรู้สึกไม่ประสบความสำเร็จในชีวิตก็จะรู้สึกท้อแท้ต่อการดำเนินชีวิต ไม่มีความสุขกายสุขใจจึงทำให้เกิดความรู้สึกสิ้นหวังจนอาจถึงขั้นไม่อยากจะมีชีวิตอยู่อีกต่อไป (ศรีเรือน แก้ว

กังวล, 2553) นอกจากผู้สูงอายุที่มีความมั่นคงทางใจ จะรู้สึกว่าคุณค่าก็จะพยายามดึงศักยภาพ ความรู้ ความสามารถ ที่มีอยู่ออกมาโดยการถ่ายทอดประสบการณ์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ให้แก่บุคคลรุ่นหลัง (มารูรี อุไรรัตน์ และมาลี สบายยิ่ง, 2560) ลักษณะงานที่ต้องการทำ จึงเน้นการให้คำปรึกษา มากกว่าการเป็นใช้แรงงานหนักซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (พัชรพงศ์ ชวนชม และคณะ, 2561) ที่กล่าวว่าลักษณะงานที่เหมาะสมกับแรงงานผู้สูงอายุ คือ งานด้านที่ปรึกษา ให้คำแนะนำ งานที่ต้องใช้ประสบการณ์ และความสัมพันธ์ที่สั่งสมมาก่อนวัยผู้สูงอายุ ซึ่งงานเหล่านี้จะทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกสามารถพึ่งพาตนเองได้ ทำให้ผู้สูงอายุมีความสุขมากขึ้น

ความต้องการจ้างงานขององค์กรส่วนใหญ่ไม่มีแผนการรับผู้สูงอายุเข้าทำงาน ซึ่งมีสาเหตุจากเงื่อนไขในการทำงานของผู้สูงอายุ คือตัวผู้สูงอายุที่ต้องการความยืดหยุ่นของเวลา การดูแลสุขภาพและความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับเทคโนโลยี นอกจากนี้ยังมีประเด็นที่สำคัญ คือ ผู้ประกอบการมีทัศนคติต่อผู้สูงอายุว่าเป็นผู้ที่มักมีอาการเจ็บป่วย ขาดแรงกระตุ้นในการทำงาน ซึ่งถือว่าได้ว่าเป็นความอคติหรืออคติเกี่ยวกับผู้สูงอายุ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (เทียนแก้ว เลี่ยมสุวรรณ, 2562) ที่พบว่าประชากรวัยทำงานในจังหวัดชลบุรีมีวาทคติต่อผู้สูงอายุอยู่ในระดับปานกลางแม้ว่าจะไม่ได้มีทัศนคติเชิงลบ แต่ก็ไม่ได้มีทัศนคติเชิงบวกต่อผู้สูงอายุ เนื่องจากวิธีคิดของคนในสังคมมักมองผู้สูงอายุแบบเหมารวม (stereotype) ว่าจะมีโรคภัยไข้เจ็บเพิ่มขึ้นตามอายุ ควรพักผ่อนและได้รับการดูแลรักษา และไม่ควรรอยู่ในระบบเศรษฐกิจเนื่องจากไม่มีประโยชน์ต่อสังคมในด้านการเป็นผู้ผลิต เป็นผู้รู้ความสามารถ

ดังนั้น ถ้าสังคมต้องการให้ผู้สูงอายุยังคงเป็นแรงงานจึงควรมีการวางแผนในการรักษาตนเองให้มีสุขภาพกายใจที่แข็งแรง โดยได้รับการสนับสนุนจากคนในครอบครัว เพื่อให้ผู้สูงอายุคงความสามารถทั้งทางด้านร่างกายและสติปัญญาที่พร้อมกับการทำงานต่อไป สอดคล้องกับแนวคิด Active Ageing ขององค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO) (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2560) ที่ว่าภาวะพลฒพลังจะเป็นหนทางที่จะยกระดับคุณภาพในการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุโดยต้องมีการพัฒนาผู้สูงอายุให้มีสุขภาพกายสุขภาพจิตและคุณภาพชีวิตที่ดีมีความสุขในการดำเนินชีวิต ตลอดจนมีศักยภาพในการพึ่งพาตนเองเท่าที่ผู้สูงอายุจะทำได้ โดยภาวะพลฒพลังจะประกอบไปด้วย 3 เสาหลัก ได้แก่ 1. การมีสุขภาพที่ดี (Health) 2. การมีส่วนร่วม (Participation) และ 3. การมีหลักประกันและความมั่นคง (Security)

3. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจ้างงานผู้สูงอายุ ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการจ้างงานผู้สูงอายุ ได้แก่ ปัจจัยภายในองค์กร เช่น ความสามารถของนายจ้างในการจ่ายค่าตอบแทน วัฒนธรรมองค์กร ด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยภายนอกองค์กร เช่น การขยายตัวของเศรษฐกิจ กระบียบเกี่ยวกับการจ้างงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ (แก้วขวัญ ตั้งติพงศ์กุล และศุภชัย ศรีสุชาติ, 2559) ที่ศึกษาเรื่องถอดบทเรียนสถานประกอบการที่มีการจ้างแรงงานสูงวัย พบว่าปัจจัยส่งเสริมหรือปัจจัยที่ขัดขวางการจ้างแรงงานสูงวัยของแต่ละสถานประกอบการ อาจมีความแตกต่างกันด้านของสถานประกอบการอาจขึ้นกับประเภทของอุตสาหกรรม การจัดการ

ความรู้ในองค์กรและความสามารถในการหาแรงงานมาทดแทนของสถานประกอบการในตำแหน่งงานเฉพาะและศักยภาพทางการเงินของสถานประกอบการ

4. มาตรการทางด้านกฎหมายเกี่ยวกับจ้างแรงงานสูงอายุ จำเป็นต้องมีการพิจารณาอย่างมาก เนื่องจากประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายคุ้มครองแรงงานสูงอายุที่ชัดเจน มีเพียงมาตรการส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุที่เป็นนโยบายของภาครัฐที่ดำเนินการเป็นโครงการนำร่อง ซึ่งอาจนำไปสู่การละเมิดสิทธิ หรือความไม่ธรรมแก่ผู้สูงอายุได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (นิภาพรณ เจนสันติกุล, 2564) ที่ทำการศึกษาสภาพปัญหาและรูปแบบการจ้างแรงงานสูงอายุของสถานประกอบการเอกชนในประเทศไทย พบว่า สภาพปัญหาด้านกฎหมายกรณีแรงงานสูงอายุทำงานภาคเอกชนอาจถูกเลิกจ้างโดยไม่เป็นธรรม ด้านลักษณะงานที่แรงงานสูงอายุถูกให้ทำงานเกินเวลาที่กำหนด ด้านการเลือกปฏิบัติจากนายจ้างที่ปฏิเสธการรับเข้าทำงาน รวมทั้งด้านเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อการทำงาน และการลดชั่วโมงการทำงานของแรงงานสูงอายุ ดังนั้นประเด็นทางด้านกฎหมายจึงเป็นสิ่งที่สำคัญในการพัฒนาเนื่องจากเป็นกลไกที่สำคัญในการรองรับการจัดการแรงงานสูงอายุ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่องนี้ สามารถสรุปได้ว่า การจ้างงานผู้สูงอายุหรือการจ้างแรงงานสูงอายุในประเทศไทยกำลังเป็นที่สนใจจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐและผู้สูงอายุ รวมทั้งวงการวิชาการทางด้านเศรษฐศาสตร์ ประชากรศาสตร์ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างประชากรในสังคมสูงอายุที่สัดส่วนประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้น ส่วนประชากรในวัยแรงงานลดลง จึงทำให้มีการศึกษาถึงอุปสงค์และอุปทานของการจ้างแรงงานผู้สูงอายุ ทั้งในมิติของผู้สูงอายุเรื่องความต้องการทำงาน และปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อตัดสินใจเข้าทำงานของผู้สูงอายุ และมิติของผู้ประกอบการเรื่องความต้องการจ้างงานและปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจรับผู้สูงอายุเข้าทำงาน ผู้สูงอายุมีความต้องการทำงาน เนื่องด้วยปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และจิตใจ ส่วนผู้ประกอบการส่วนใหญ่ไม่ได้วางแผนในการจ้างงานผู้สูงอายุ แต่ปัจจัยที่ทำให้ตัดสินใจรับผู้สูงอายุเข้าทำงานได้แก่ ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยเกี่ยวกับผู้สูงอายุ และปัจจัยทางด้านสถาบันหรือมาตรการส่งเสริมจากรัฐ ดังนั้นเพื่อให้เกิดการสร้างกลไกในการจ้างงานผู้สูงอายุเพื่อรองรับสถานการณ์แรงงานขาดแคลนในอนาคตจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้ ข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติการ คือ ผู้สูงอายุจะต้องเตรียมความพร้อมต่อการทำงานในช่วงหลังเกษียณอายุทั้งด้านสุขภาพ องค์ความรู้ หรือความเกี่ยวพันจากครอบครัว ส่วนภาครัฐจะต้องมีมาตรการทางด้านกฎหมายหรือมาตรการในการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการเกิดแรงจูงใจในการจ้างแรงงานสูงอายุต่อไป อีกทั้งยังต้องมีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองแรงงานสูงอายุทั้งในประเด็นการเลือกปฏิบัติ ระยะเวลาการทำงานและสัญญาการจ้างงาน รวมทั้งค่าตอบแทนและสวัสดิการเป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- แก้วขวัญ ตั้งติพงศ์กุล และศุภชัย ศรีสุชาติ. (2559). โครงการวิจัยถอดบทเรียนสถานประกอบที่มีการจ้างแรงงาน. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย.
- จารีย์ ปิ่นทองและคณะ. (2561). สังคมสูงวัยกับความท้าทายของตลาดแรงงานไทย. เรียกใช้เมื่อ 11 กรกฎาคม 2564 จาก <https://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/EconomicConditions/AAA/AgePeriodCohort.pdf>
- เทียนแก้ว เลี่ยมสุวรรณ. (2562). วายาติต่อผู้สูงอายุของประชากรวัยทำงานในจังหวัดชลบุรี: ผลจากแบบวัด The Fraboni Scale of Ageism (FSA). วารสารศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 11(2), 223-244.
- ธาราทิพย์ พ่วงเชียง. (2555). ความต้องการทำงานของผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2550. ในวิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร มหาบัณฑิต สาขาประชากรศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิภาพรรณ เจนสันติกุล. (2564). สภาพปัญหาและรูปแบบการจ้างแรงงานสูงอายุของสถานประกอบการเอกชนในประเทศไทย. วารสารวิชาการวิทยาลัยบริหารศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 4(1), 50-66.
- พัชรพงศ์ ขวนชม และคณะ. (2561). ลักษณะงานที่เหมาะสมกับแรงงานผู้สูงอายุ. วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 13(1), 107-116.
- มาตุรี อุไรรัตน์ และมาลี สบายยิ่ง. (2560). การเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุ: กรณีศึกษามูลนิธิสงเคราะห์คนชราอนาถาแห่งหนึ่งในจังหวัดสงขลา. วารสารกึ่งวิชาการ, 38(1), 29-44.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2559). ก.แรงงาน-สสส.-มส.ผส. จับมือสถานประกอบการ12แห่งลงนามบันทึกข้อตกลงต้นแบบนำร่องขยายอายุการจ้างแรงงานผู้สูงอายุ. เรียกใช้เมื่อ 9 ธันวาคม 2563 จาก <https://thaitgri.org/?p=37814>
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2553). จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย เล่ม 1 แนวคิดเชิงทฤษฎี – วัยเด็กตอนกลาง(พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมรักษ์ รักษาทรัพย์และคณะ. (2551). โครงการนำร่องศึกษาความเหมาะสมในการทำงานของแรงงานหลังเกษียณอายุ. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2560). ดัชนีพหุผลผู้สูงอายุไทย. กรุงเทพมหานคร: บริษัทเท็กซ์แอนด์เจอร์นัลพับลิเคชั่นจำกัด.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2561). รายงานการสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2560. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2562). สรุปผลที่สำคัญการทำงานของสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2562. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- Santrock, J. W. (2012). Essentials of life - span development (2nd ed.). New York: McGraw - Hill.

ผลกระทบจากการใช้สมาร์ทโฟนในเด็กปฐมวัย:
บทบาทของพยาบาลในการช่วยเหลือดูแล*

THE EFFECT OF SMARTPHONE USAGE IN EARLY CHILDHOOD:
NURSING ROLE

จิระวรรณ ศรีจันทร์ไชย

Jeerawan Srichanchai

สุจิตา ทิลการยทรัพย์

Sujima Tilakarayasrup

วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม

Srimahasarakham Nursing College, Thailand

E-mail: jeerawan@smnc.ac.th

บทคัดย่อ

สมาร์ทโฟน เป็นเครื่องมือสื่อสารที่มีบทบาทสำคัญ และจำเป็นในชีวิตประจำวัน เนื่องจากเข้าถึงได้ง่าย ใช้สะดวก มีประโยชน์ทั้งการติดต่อสื่อสาร การถ่ายภาพ การจัดเอกสาร ข้อมูล การเล่นเกมอินเทอร์เน็ต รวมไปถึงการดูหนัง ฟังเพลง เล่นเกมต่าง ๆ และสมาร์ทโฟน ยังถูกใช้เป็นเครื่องมือในการเลี้ยงเด็ก หรือใช้เป็นของเล่นเบี่ยงเบนความสนใจของเด็ก โดยเฉพาะเด็กปฐมวัย เป็นช่วงวัยที่มีการเจริญเติบโตและการพัฒนาการทางสมองเจริญสูงสุด การใช้สมาร์ทโฟนในเด็กจะส่งผลกระทบต่อพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย จิตอารมณ์ สังคมและการสื่อสารทำให้เกิดภาวะสมาธิสั้น (ซัควราว) และความสามารถในการเรียนรู้ลดลงได้ พยาบาลมีบทบาทสำคัญ ในการกระตุ้นส่งเสริมพัฒนาการ เสริมสร้างสมรรถนะในเด็กปฐมวัย และสนับสนุนครอบครัวในการเลี้ยงดูเด็กให้มีความฉลาด แก้ปัญหาได้ และมีเป้าหมายในชีวิต ดังนั้นจึงต้องให้การช่วยเหลือดูแล และแก้ไขปัญหาที่จะส่งผลกระทบต่อเด็กจากการใช้สมาร์ทโฟน คือ

- 1) การให้ความรู้แก่ผู้ดูแลเกี่ยวกับพัฒนาการและความต้องการพื้นฐานของเด็ก ด้วยความรักเอาใจใส่ใกล้ชิด อบรมเลี้ยงดูด้วยความเข้าใจ เพื่อตอบสนองความต้องการของเด็ก
- 2) การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้สมาร์ทโฟนของเด็กปฐมวัยและผู้ดูแล โดยต้องปฏิบัติตามแนวทางการลดความเสี่ยงอันตรายที่เกิดจากการใช้สมาร์ทโฟนอย่างเคร่งครัด
- 3) การกระตุ้นส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่เหมาะสม ตามแนวทางการส่งเสริมสุขภาพเด็กด้วย “กิน กอด เล่น เล่า และนอน” และ 4) การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการพัฒนาเด็ก ทั้งที่บ้าน โรงเรียน ชุมชน และสังคมที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะส่งผลดีต่อการเจริญเติบโต พัฒนาการเรียนรู้ และทักษะการดำเนินชีวิตที่มีคุณภาพ

* Received 25 June 2021; Revised 4 August 2021; Accepted 21 August 2021

คำสำคัญ: การใช้สมาร์ทโฟน, เด็กปฐมวัย, บทบาทของพยาบาล

Abstract

Smartphone has now become a communication tool which plays a significant role in daily life. It is easy to access and convenient to carry which is used for communication, photography, and documenting information. It is also internet browsing for watching television, movies, listening to music, and playing games. Moreover, Smartphone is utilized as a tool for raising children and misdirection tool in early childhood. This results in a negative impact where the growth and development of the brain have the highest growth during these important years. Many scholars indicated that using a smartphone can negatively result in physical, mental, emotional and language development. This causes attention deficit hyperactivity disorder (ADHD). ADHD is one of the most common neurobehavioral disorders of childhood who decreased learning ability. Therefore, nurses have a significant role to play in helping, supervising, and preventing the effects of using smart phone in early childhood. These responsibilities are 1) educating their parents about the development and basic needs of early childhood as well as taking care of them with understanding their needs. 2) a need for behavior modification and promoting early childhood development and 3) promoting the development in childhood with Eat –Hug – Play - Telling story and sleep and, 4) setting up environmental and atmospheric situations including family, school, and social factor to promote the early childhood development which in turn positively results in the development of early childhood to have a good learning and quality of life.

Keywords: Smartphone, Early childhood, Nursing role

บทนำ

ในยุคปัจจุบันโทรศัพท์มือถืออัจฉริยะหรือสมาร์ทโฟน นับเป็นเครื่องมือสื่อสารที่มีบทบาทสำคัญและจำเป็นในชีวิตประจำวัน ด้วยความฉลาดของโทรศัพท์มือถืออัจฉริยะหรือสมาร์ทโฟน ที่ทำได้สารพัดประโยชน์ช่วยจัดการให้เรื่องยากเป็นเรื่องง่าย ทำให้หลาย ๆ คนไม่อาจขาดอุปกรณ์นี้ได้เลย (ศุภศิลป์ กุลจิตต์เจือวงศ์, 2556) จนกลายเป็นปัจจัยที่ 6 ต่อการ

ดำเนินชีวิต ถัดจากยานพาหนะที่เป็นปัจจัยที่ 5 การใช้สมาร์ทโฟนพบได้ทุกเพศทุกวัย โดยนำมาใช้ในการติดต่อสื่อสาร ทำงานและอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ เพราะสมาร์ทโฟนทำได้มากกว่าการพูดคุยธรรมดาด้วยเสียง แต่มีกล้องที่สามารถถ่ายภาพของคู่สนทนา สื่อสารมองเห็นกันได้ แชน แชท เล่นเกม ท่องเว็บไซต์ได้ อย่างไร้ขีดจำกัด ด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีช่วยย่อโลกให้เล็กลงเพียงปลายนิ้วสัมผัส สามารถติดต่อสื่อสารกับคนอื่น ๆ ได้อย่างสะดวก รวดเร็วและประหยัด การสำรวจสถิติการใช้โทรศัพท์ของเด็กอายุ 6 ปีขึ้นไป พบว่าคนไทยใช้โทรศัพท์มือถือถึง ร้อยละ 89.6 โดยเป็นการใช้โทรศัพท์มือถือแบบสมาร์ทโฟนร้อยละ 69.6 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2561) โดยกลุ่มที่ใช้สมาร์ทโฟนมากที่สุดคือ กลุ่มวัยรุ่น ส่วนกิจกรรมส่วนใหญ่ที่ทำผ่านสมาร์ทโฟนคือ โซเชียลเน็ตเวิร์กร้อยละ 91.5 ดาวน์โหลดหนังเพลงร้อยละ 88.0 ใช้แอปโหลดข้อมูลร้อยละ 55.9 และติดตามข่าวสารร้อยละ 46.5 (นวนลภา ธนศักดิ์, 2559) และในปัจจุบันพบว่า พ่อแม่ที่มีลูกในช่วงปฐมวัยหรือระดับประถมศึกษาส่วนใหญ่ จะจัดหาสมาร์ทโฟนให้เด็ก ๆ ไว้ใช้ เพื่อการติดต่อสื่อสารกับพ่อแม่ผู้ดูแล หรือใช้เป็นของเล่นเบี่ยงเบนความสนใจของเด็ก ไม่ให้มารบกวนผู้ปกครอง ทำให้เด็กเล็ก ๆ มีชีวิตอยู่กับหน้าจอสมาร์ทโฟน ทั้งการดูการ์ตูน การเล่นเกมส์ หรือสิ่งเร้าอื่น ๆ เป็นเวลานาน โดยไม่คำนึงถึงผลเสียที่จะตามมา ทำให้เด็กขาดโอกาสในการเรียนรู้ และมีผลต่อพัฒนาการของเด็กได้ (วรลธิ์ เดชพุทธรังษี และคณะ, 2563) จากการศึกษาพบว่า เด็กที่เล่นโทรศัพท์มือถือแท็บเล็ตและวิดีโอเกมเกินวันละ 7 ชั่วโมง จะมีภาวะเปลือกสมองบางลงก่อนวัยอันควร ทำให้เด็กเสี่ยงต่อการมีระดับสติปัญญาต่ำกว่าปกติได้ การศึกษาของกรมสุขภาพจิต ปีพ.ศ. 2560 พบว่า เด็กเล็กเป็นโรคไฮเปอร์เทียมมากขึ้น ซึ่งเกิดจากการเลี้ยงดูด้วยการปล่อยให้เด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี เล่นแท็บเล็ตหรือสมาร์ทโฟน ความเร็วของภาพในเกมที่เปลี่ยนทุก 3 วินาที จะส่งผลโดยตรงต่อสมอง คุ่มสมาธิไม่ได้ ทำให้ทักษะการอ่าน การเขียน การพูดของเด็กลดลง อารมณ์ร้อน รอคอยไม่เป็น มีปัญหาการอยู่ร่วมกับเด็กวัยเดียวกันหรือคนอื่น ๆ (สมัย ศิริทองถาวร, 2560) และเด็กปฐมวัยส่วนหนึ่งที่มีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์และภาษาไม่เหมาะสม มีภาวะสมาธิสั้น (ซั้วคราว) หรือภาวะความบกพร่องทางการเรียนรู้ เป็นผลจากการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์มากเกินไป (อภิรพี เศรษฐรักษ์ ต้นเจริญวงศ์และคณะ, 2561) รวมทั้งพบว่าทารกและเด็กเล็กที่ใช้แท็บเล็ต มากกว่า 2 ชั่วโมงต่อวัน จะส่งผลเสียต่อการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก และทำให้ประสิทธิภาพของนิ้วมือในการเขียนหนังสือนั้นลดลง (Napton, S., 2015)

จากข้อมูลข้างต้น เป็นเพียงตัวอย่างผลกระทบจากการใช้สมาร์ทโฟนในเด็กที่เห็นเป็นรูปธรรม แต่ยังมีอีกหลายปัญหาหรือหลายทักษะที่ขาดหายไปจากเด็ก และกลายเป็นพฤติกรรมใหม่ที่ไม่เหมาะสมของเด็ก ดังนั้นการป้องกันตั้งแต่แรก จะดีกว่าตามแก้ไขปัญหาและเป็นสิ่งที่ต้องร่วมมือกันทั้งผู้ปกครอง ครูที่โรงเรียน และพยาบาลที่ให้การดูแลเด็กและครอบครัว รวมถึงเจ้าหน้าที่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาเด็ก

ผลกระทบจากการใช้สมาร์ทโฟน

สมาร์ทโฟน (Smart phone) เป็นอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ที่มีการพัฒนาศักยภาพการใช้งานให้มีประสิทธิภาพสูง ทำให้การสื่อสารเป็นไปอย่างรวดเร็วและไร้พรมแดนอำนวยความสะดวกให้แก่มนุษย์ทั้งในด้านของสังคม ธุรกิจ การศึกษาและความบันเทิง รองรับการใช้งานผ่านอินเทอร์เน็ต โซเชียลเน็ตเวิร์ค และแอปพลิเคชัน เช่น Facebook, You - tube, Twitter, LINE ฯลฯ (สิริกานต์ แก่นเพชร, 2559) จากคุณลักษณะโดดเด่นล้ำสมัยของสมาร์ทโฟนที่ใช้ประโยชน์ได้มากมายเกินความคาดหมาย ทำให้การใช้สมาร์ทโฟนเป็นที่นิยมอย่างแพร่หลายกลายเป็นดังเพื่อนสนิท ทำให้พฤติกรรมในชีวิตประจำวันเปลี่ยนแปลงไป เด็กปฐมวัยเป็นช่วงวัยที่มีพัฒนาการทุกๆด้านดีที่สุดในชีวิต การใช้สมาร์ทโฟนเป็นเวลานานและต่อเนื่องจะส่งผลกระทบต่อพัฒนาการด้านร่างกาย จิตอารมณ์ สังคมและการสื่อสาร รวมทั้งความสามารถในการเรียนรู้ได้ ดังนี้

1. **ด้านร่างกาย** การใช้สมาร์ทโฟน ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของผู้ใช้โดยตรงเนื่องจากความถี่และกำลังส่งจะทำให้เกิดอันตรายต่อเนื้อเยื่อสมองได้ จากการศึกษาของ โสภณา จีรวงศ์นุสรณ์ และคณะ พบว่าสมาร์ทโฟนที่มีความถี่ต่ำ จะส่งผลกระทบต่อสมองส่วนกลางได้มากกว่าสมาร์ทโฟนที่มีความถี่สูง เนื่องจากคลื่นความถี่ต่ำสามารถทะลุเข้าไปในศีรษะได้ลึกมากกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเด็ก พบว่าคลื่นจะสามารถทะลุเข้าไปสู่สมองส่วนกลางของเด็กได้มากกว่าผู้ใหญ่ เพราะเด็กมีขนาดศีรษะที่เล็ก กะโหลกศีรษะบาง เนื้อเยื่อสมองจึงสามารถดูดคลื่นไว้ได้มากกว่า เด็กที่ใช้สมาร์ทโฟนเป็นเวลานานอย่างต่อเนื่อง มักมีการเจ็บป่วยทางร่างกายได้ง่าย โดยเฉพาะการใช้สายตาจ้องไปที่หน้าจอหรือเพ่งนาน ๆ แสงสีฟ้าจากเครื่องจะทำให้เกิดผลเสียกับดวงตาได้ นอกจากนี้เด็กในวัยนี้จำเป็นต้องเคลื่อนไหวร่างกาย เพื่อพัฒนาทักษะทางกาย ทั้งการเดิน วิ่ง ขยับมือ หยิบจับสิ่งของ การที่เด็กนั่งนิ่ง ๆ อยู่หน้าจอานาน ๆ จะส่งผลให้พัฒนาการด้านการเคลื่อนไหวลดลง มีผลต่อกระดูกและกล้ามเนื้อ รวมทั้งทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพหลายอย่างได้ (โสภณา จีรวงศ์นุสรณ์ และคณะ, 2561)

2. **ด้านจิตใจและอารมณ์** สมาร์ทโฟนเป็นศูนย์รวมเทคโนโลยีที่เน้นความรวดเร็วทันสมัย และตื่นเต้นใจ ความแตกต่างนี้แม้จะเป็นเรื่องดี แต่ก็ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เด็กใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับหน้าจอ ทำให้คุ้นเคยและคาดหวัง ให้คนรอบตัวตอบสนองความต้องการของตนให้รวดเร็วเหมือนเทคโนโลยีที่ใช้อยู่ เด็กที่ติดสมาร์ทโฟนจึงมักมีปัญหาทางอารมณ์ เช่น ฉุนเฉียว หุนหันพลันแล่น ขาดความอดทน ไม่รู้จักรอคอย มีพฤติกรรมก้าวร้าว และยังมีแนวโน้มที่จะเกิดอาการของโรคสมาธิสั้นเทียม (Pseudo-ADHD) เนื่องจากสมองถูกกระตุ้นให้เกิดความตื่นเต้นใจตลอดเวลา จนสมองชินต่อสิ่งเร้า (กรมสุขภาพจิต, 2562) นอกจากนี้ยังพบปัญหาการดำเนินกิจกรรมในชีวิตประจำวันเช่น การเข้าชั้นเรียน อ่านหนังสือหรือทำงานบ้าน เด็กจะไม่มีสมาธิอยู่กับสิ่งที่ทำได้นาน ไม่สนใจรายละเอียดของสิ่งรอบตัว และการใช้

สมาร์ทโฟนจะส่งผลให้เด็กนอนไม่หลับ เกิดภาวะซึมเศร้า และมีความวิตกกังวล ซึ่งจะส่งผลเสียต่อการพัฒนาการในการเรียนรู้ของเด็กในระยะยาว

3. ด้านสังคมและการสื่อสาร สมาร์ทโฟนเป็นดังโลกเสมือนสำหรับเด็กได้ค้นหาและลองผิดลองถูกด้วยตนเอง โดยพื้นฐานแล้ววัยเด็กที่กำลังเติบโตจำเป็นต้องพัฒนาตัวเองผ่านการเชื่อมโยงเข้ากับกิจกรรมทางสังคม และมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบตัว เพื่อเรียนรู้การสร้างบทบาทและความรับผิดชอบในสังคม (กรมสุขภาพจิต, 2562) การใช้สมาร์ทโฟนที่มากเกินไปจะทำความสัมพันธ์ในครอบครัวลดลง และเกิดความขัดแย้งกับผู้อื่นเพิ่มมากขึ้น (Thomé, e. et al, 2011) เนื่องจากสมาร์ทโฟนจะตอบสนองความต้องการ และสร้างความชื่นชอบให้กับเด็ก ทำให้เด็กไม่พยายามปรับตัวเข้ากับคนอื่น ส่งผลกระทบกับการใช้ชีวิตในด้านอื่น ๆ ด้วย เช่น ไม่สนใจการเรียน ไม่กระตือรือร้นในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ บางรายอาจมีโลกส่วนตัวสูงหรือคบหาเฉพาะเพื่อนในอินเทอร์เน็ต ขาดความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม และผู้ใช้สมาร์ทโฟนมักจะทำอย่างอื่นไปด้วยขณะที่กำลังสนทนา ส่งผลให้เป็นคนสมาธิสั้น จำสิ่งที่ทำไม่ได้ และขาดทักษะทางสังคม เป็นต้น

4. ด้านสติปัญญาและการเรียนรู้ เด็กที่ใช้สมาร์ทโฟนมากเกินไป มักจะมีผลการเรียนตกต่ำเพราะไม่สนใจการเรียน ทำให้มีพัฒนาการด้านสติปัญญา การคิด การอ่านด้อยกว่าเด็กทั่วไป เพราะส่วนใหญ่เด็กจะมีจิตใจจดจ่ออยู่กับสิ่งที่ตนสนใจ จากการศึกษาของสถาบันสุขภาพแห่งชาติของสหรัฐฯ เกี่ยวกับพฤติกรรมการเล่นโทรศัพท์ของเด็กว่ามีระยะเวลาเท่าไร ผลการศึกษาพบว่าเด็กที่เล่นโทรศัพท์มือถือ วิดีโอเกม เกินวันละ 7 ชั่วโมง จะมีภาวะเปลือกสมองบางลงก่อนวัยอันควร ทำให้เสี่ยงต่อการมีโรคจิตต่ำ และเด็กที่ใช้เวลาอยู่หน้าจอเกินวันละ 2 ชั่วโมง จะทำคะแนนทดสอบด้านภาษาและการใช้เหตุผลต่ำกว่าเด็กที่ไม่ได้เล่นมือถือ (British Broadcasting Corporation News, 2561)

การใช้สมาร์ทโฟนเป็นอาชญากรรมภัยใกล้ตัวที่ทุกคนมองข้าม เพราะสมาร์ทโฟน ช่วยยกระดับชีวิตให้สะดวกสบาย รวดเร็ว และมีประโยชน์ในการสื่อสาร จนละเลยผลเสียที่ตามมา กลายเป็นสังคมก้มหน้า ไม่สนใจบุคคลรอบข้าง เกิดปัญหาสุขภาพทั้งร่างกาย สังคม อารมณ์ และสติปัญญา โดยเฉพาะในเด็กจะขัดขวางพัฒนาการการเรียนรู้ตามธรรมชาติได้

บทบาทของพยาบาลในการช่วยเหลือดูแลเด็ก

พยาบาลมีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นส่งเสริมพัฒนาการ เสริมสร้างสมรรถนะในเด็กปฐมวัย และสนับสนุนครอบครัวในการเลี้ยงดูเด็ก ให้มีความฉลาด แก้ปัญหาได้ รวมทั้งมีเป้าหมายในชีวิต (ศิริณี อิ่มน้ำขาว และจิระวรรณ ศรีจันทร์ไชย, 2564) จากการปฏิบัติงานในโรงพยาบาลของรัฐพบว่า เด็กส่วนใหญ่ที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล จะมีการใช้สมาร์ทโฟนหรือแท็บเล็ต เพื่อดูการ์ตูน เล่นเกมส์ เล่นตีกอล์ฟ ฟังเพลงต่าง ๆ ตามที่เด็กสนใจ

โดยไม่มีปฏิสัมพันธ์กับคนรอบข้าง ขาดการกระตุ้นส่งเสริมพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัย ดังนั้นพยาบาลจึงมีบทบาทในการช่วยเหลือเด็ก เพื่อป้องกันผลกระทบจากการสมาร์โฟนดังนี้

1. การให้ความรู้กับผู้ดูแลเกี่ยวกับพัฒนาการและความต้องการพื้นฐานของเด็กปฐมวัย

บทบาทอิสระของพยาบาลคือ การให้ความรู้แก่พ่อแม่ผู้ดูแลเด็กเพื่อการส่งเสริมพัฒนาการ และตอบสนองความต้องการพื้นฐานของเด็ก เนื่องจากเด็กปฐมวัยเป็นช่วงที่เรียนรู้สิ่งแวดล้อมรอบๆตัว ผ่านประสาทสัมผัส ซึ่งจะทำให้เกิดพัฒนาการที่เป็นรากฐานของบุคลิกภาพ อุปนิสัย การเจริญเติบโตด้านร่างกาย จิตใจ สมอง สติปัญญา และความสามารถ ดังนั้นพยาบาลจะต้องสร้างความเข้าใจทิศทางในการพัฒนาเด็กตามความต้องการพื้นฐานของเด็ก ดังนี้

1.1 การอบรมเลี้ยงดูที่ดี จากพ่อแม่หรือบุคคลในครอบครัว เพื่อเป็นฐานในการสร้างเสริมพัฒนาการทุก ๆ ด้าน และเป็นรากฐานคุณภาพชีวิต

1.2 การได้รับสารอาหารครบถ้วน ตามความต้องการของร่างกาย ในแต่ละช่วงวัย เพื่อให้ร่างกายเจริญเติบโตและแข็งแรงสมบูรณ์ตามปกติของวัย

1.3 การส่งเสริมสุขภาพและพัฒนาการ ดูแลให้ได้รับภูมิคุ้มกันโรคด้วยวัคซีนตามที่กำหนด รวมทั้งการป้องกัน รักษาพยาบาล ในกรณีที่เจ็บป่วยและการฟื้นฟูสุขภาพ

1.4 การมีที่อยู่อาศัยที่ถูกลักษณะ ไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ และมีสถานที่วิ่งเล่นออกกำลังกายและเล่นกีฬา รวมทั้งมีส่วนร่วมในกิจกรรมนันทนาการตามวัย

1.5 การได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อพัฒนาปัญญา คุณธรรม จริยธรรม และการฝึกอบรมให้มีความรู้และทักษะในการดำเนินชีวิต

1.6 การพัฒนาให้มีสุนทรียภาพ ด้วยการมีส่วนร่วมสร้างสรรค์ และพัฒนาในกิจกรรมด้านศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1.7 การฝึกอบรมพัฒนาความรู้และทักษะ ตามความสามารถและความสนใจ เพื่อให้พึ่งตนเองได้ มีค่านิยมที่พึงประสงค์ในการทำงานที่สุจริตและเหมาะสมกับวัย

1.8 การเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความสามารถ ความคิดเห็นของตนเองได้ด้วยจิตสำนึกที่ดี รวมทั้งยึดถือเรื่องความมีวินัยในตนเองและความยุติธรรมในสังคม

1.9 การมีโอกาเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐานด้านต่าง ๆ ในสังคมทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึงสิทธิในการใช้บริการด้านการป้องกัน แก้ไข คุ้มครอง ฟื้นฟูและการพัฒนา

1.10 เด็กต้องได้รับโอกาสในการรับรู้ การพิทักษ์สิทธิและผลประโยชน์พื้นฐาน การพิทักษ์และคุ้มครองต่อการถูกกล่าวหา โดยไม่นำมาเปิดเผยต่อสาธารณะชน

เด็กปฐมวัยจะมีชีวิตรอดและเติบโตได้ก็ด้วยการพึ่งพาพ่อแม่และผู้ดูแล หากเด็กได้รับความรักเอาใจใส่ใกล้ชิด อบรมเลี้ยงดูด้วยความเข้าใจ ตอบสนองความต้องการพื้นฐานที่ได้

อย่างเหมาะสม จะทำให้เกิดความสมดุลกันทั้งด้านร่างกาย จิตอารมณ์ สังคมและสติปัญญา มีความใฝ่รู้ ใฝ่ดี พร้อมทั้งจะพัฒนาตนเองและสร้างประโยชน์ในขั้นต่อไป

2. การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้สมาร์ทโฟน

สมาร์ทโฟน ถึงแม้จะเป็นเครื่องมือสื่อสารที่มีบทบาทสำคัญยิ่ง ในการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์ในยุคโลกไร้พรมแดน แต่การใช้สมาร์ทโฟนอาจเป็นอันตรายต่อร่างกายในทันทีและส่งผลกระทบต่อในระยะยาวได้ ดังนั้นพยาบาลมีบทบาทในการช่วยเหลือผู้ดูแลเด็กในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้สมาร์ทโฟนในเด็กได้ ดังนี้

2.1 ไม่ให้เด็กอายุ 0 - 2 ปี ใช้สมาร์ทโฟน เพราะคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าจะสามารถผ่านกะโหลกศีรษะของเด็ก เข้าสู่เยื่อสมองได้ลึกกว่าของผู้ใหญ่ ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการของสมองได้

2.2 กรณีเด็กอายุ 2 - 5 ปี สามารถใช้สมาร์ทโฟนได้ แต่ต้องจำกัดเวลา ไม่ควรเกิน 1 ชั่วโมงต่อวัน

2.3 ไม่ปล่อยให้เด็กเลือกดูวิดีโอจากสื่อโซเชียลมีเดียเอง พ่อแม่หรือผู้ดูแล ต้องกำกับดูแล อยู่ด้วยอย่างใกล้ชิด และให้คำชี้แนะที่เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของเด็ก

2.4 หากเด็กต้องการเล่นสมาร์ทโฟน ให้เบี่ยงเบนความสนใจ ปรับเปลี่ยนวิธีการเล่นกับเด็กที่หลากหลายรูปแบบ และหาของเล่นที่สอดคล้องกับวัยและพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กมาทดแทน

2.5 ควรใช้อุปกรณ์เสริมให้แก่เด็กที่ใช้สมาร์ทโฟน เช่น หูฟัง บลูทูธ แอนด์พรี และอื่น ๆ แทนการยกเครื่องมาแนบกับหูโดยตรง หากใช้สมาร์ทโฟนควรให้อยู่ห่างจากร่างกายอย่างน้อย 1 นิ้ว และในช่วงที่วางสมาร์ทโฟนไว้ควรห่างจากเด็กมากกว่า 20 เซนติเมตร

2.6 ไม่นำสมาร์ทโฟนไว้ในกระเป๋าเสื้อและกางเกง ซึ่งสัมผัสร่างกายของเด็กโดยตรง หากต้องพกพาสมาร์ทโฟนควรใส่ซองหรือกระเป๋าถือ เพื่อลดการแผ่ของคลื่นรังสีสู่ร่างกายของเด็ก

2.7 หากต้องการตั้งนาฬิกาปลุกให้เด็ก ขณะนอนหลับควรตั้งเป็น Airplane Mode เพราะจะทำให้ปลอดภัยจากคลื่นสัญญาณที่แผ่จากสมาร์ทโฟน

2.8 ไม่ให้เด็กใช้งานสมาร์ทโฟนในขณะที่ฝนตก เพราะตัวเครื่องมีส่วนประกอบเป็นโลหะส่วนใหญ่ แม้จะหุ้มด้วยพลาสติกแล้วก็ตาม แต่โอกาสถูกฟ้าผ่ายังคงมีมาก

2.9 พ่อแม่และผู้ดูแล ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้สมาร์ทโฟนที่ถูกต้อง ไม่สร้างสังคมก้มหน้า ขาดความสนใจในการดูแลเด็ก

การใช้สมาร์ทโฟนต้องตระหนักถึงภัยแฝงที่มาพร้อมกับสมาร์ทโฟน โดยเฉพาะในวัยเด็กที่เป็นช่วงพัฒนาการทางสมองเจริญสูงสุด ดังนั้นจึงต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้สมาร์ทโฟนของเด็กและผู้ดูแล เพื่อลดความเสี่ยงอันตรายที่จะเกิดจากการใช้สมาร์ทโฟน ให้เกิดความปลอดภัยและได้ประโยชน์สูงสุด

3. การกระตุ้นส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยที่เหมาะสม

พยาบาลมีบทบาทในการกระตุ้นส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา รวมทั้งปรับเปลี่ยนค่านิยมการใช้สมาร์ทโฟนในเด็กซึ่งเป็นสิ่งที่ทำลาย เพราะปัญหาที่สำคัญคือความตระหนักรู้ ใส่ใจ และเข้มแข็งของพ่อแม่ผู้ดูแลที่จะหลีกเลี่ยงการใช้สมาร์ทโฟนในการเลี้ยงดูเด็ก พยาบาลสามารถใช้แนวทางการส่งเสริมสุขภาพเด็กด้วย “กิน กอด เล่น เล่า และนอน” (สถาบันราชานุกูล กรมสุขภาพจิต, 2559) เพื่อให้เด็กห่างไกลจากการใช้สมาร์ทโฟน ดังนี้

3.1 การรับประทานอาหาร เด็กปฐมวัยต้องได้รับประทานอาหารหลักครบทั้ง 5 หมู่วันละ 3 มื้อ และดื่มนมเป็นอาหารเสริม ให้เพียงพอทั้งปริมาณและคุณภาพตามที่ร่างกายต้องการในแต่ละมื้อแต่ละวัน (ประไพพิศ สิงหเสน และคณะ, 2560) และมีการเสริมสร้างบรรยากาศที่ดีขณะรับประทานอาหาร ให้เด็กมีส่วนร่วมในการประกอบอาหาร รู้จักการช่วยเหลือตนเอง และสร้างสุขนิสัยการรับประทานอาหารให้ถูกต้อง ทำให้เด็กมีความสุข อิ่มท้องและอบอุ่นใจ เสริมสร้างความรักความผูกพันภายในครอบครัว

3.2 การกอดและสัมผัส การกอดและการสัมผัสถือเป็นรากฐานสำคัญในการดำรงชีวิตตั้งแต่แรกเกิด ที่สามารถแสดงออกถึงความรัก การเรียนรู้ รวมถึงการสื่อสารต่าง ๆ โดยกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกผ่อนคลาย สร้างสายใยของความผูกพันและความอบอุ่น ส่งผลดีต่อพัฒนาการทางสมองและการเรียนรู้พื้นฐานสำหรับเด็กปฐมวัย ความรัก การกอดและสัมผัสเด็กย่อมส่งผลดีต่อความร่วมมือของเด็ก ทำให้เด็กได้เรียนรู้และเข้าใจว่าเมื่อมีปัญหาเด็กจะมีคนเข้าใจและไม่ได้อยู่เพียงลำพัง จึงไม่ต้องอาศัยสมาร์ทโฟนเป็นเครื่องชดเชย

3.3 การเล่น เริ่มตั้งแต่วัยแรกเกิดจากการมอง การสัมผัส การใช้เสียง การใช้ท่าทาง เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการสมวัย และมีความรู้สึกมั่นใจที่จะสามารถก้าวไปสู่โลกกว้างได้อย่างเหมาะสม ผู้ดูแลจะต้องมีบทบาทในการเล่นร่วมกับเด็ก และคอยให้กำลังใจ จะช่วยให้เด็กรู้สึกอบอุ่นและปลอดภัย ซึ่งผู้ดูแลสามารถสอดแทรกการสั่งสอนเด็กผ่านการเล่นได้ ส่งผลให้เด็กรู้สึกเป็นที่รัก มีคุณค่า รู้สึกปลอดภัย และก้าวสู่โลกกว้างได้อย่างมั่นใจ

3.4 การเล่าเรื่อง พัฒนาการด้านภาษาของเด็กมีความสำคัญอย่างยิ่ง การเล่านิทานหรือการอ่านหนังสือให้เด็กฟัง จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางภาษา เสริมสร้างความผูกพันทางอารมณ์และพัฒนาจิตใจของเด็กได้ เด็กปฐมวัยมีความสามารถจดจำเลียนแบบและสามารถพูดถึงเรื่องราวต่าง ๆ นั้นได้ ดังนั้นการให้เด็กใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับสมาร์ทโฟนจะขัดขวางพัฒนาการด้านการพูดและการฟัง ส่งผลให้เด็กเป็นคนสมาธิสั้นได้

3.5 การนอนหลับพักผ่อน การนอนหลับเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับเด็กปฐมวัย การนอนหลับที่เพียงพอและเหมาะสม มีผลต่อการหลั่ง Growth Hormone ทำให้ร่างกายเจริญเติบโต ซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอของร่างกาย และช่วยให้ระบบภูมิคุ้มกันคงอยู่ในสภาพที่ดี เด็กที่ได้รับการนอนกลางวันจะมีพัฒนาการเรียนรู้ จดจำได้มากกว่าเด็กที่ไม่ได้นอน

กลางวันถึงร้อยละ 10 (ณัฐพร จันทรโชคพงษ์, 2564) สำหรับเด็กที่เล่นสมาร์ทโฟน แสงสว่างจากจอจะขัดขวางการหลั่งฮอร์โมนเมลาโทนินที่ช่วยให้หลับ ทำให้การนอนหลับไม่มีคุณภาพ และส่งผลต่อพัฒนาการและพฤติกรรมที่แสดงออกได้

การกระตุ้นส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ทั้งในด้านการให้ความรู้แก่พ่อแม่หรือผู้ดูแล และการปฏิบัติของพยาบาล เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กทุกช่วงวัย โดยกิจกรรมคือ กิน กอด เล่น เล่า และนอน ที่ถูกต้องเหมาะสม จะส่งผลต่อพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาของเด็กได้

4. การจัดสภาพสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย ป้องกันการใช้สมาร์ทโฟน

การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เป็นยุทธศาสตร์หนึ่งที่สำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็ก สิ่งแวดล้อมที่สำคัญคือบ้าน โรงเรียน ชุมชนและสังคม โดยใช้หลักการที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ มีการปรับสภาพแวดล้อม ให้สอดคล้องกับความต้องการที่จำเป็น ต่อการพัฒนาในทุก ๆ ด้านของเด็กแต่ละคน วิธีการแบบมอนเตสซอรีจึงเป็นรูปแบบหนึ่งที่สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการพัฒนาเด็ก ให้ห่างไกลการใช้สมาร์ทโฟนซึ่งมีรูปแบบการจัดสภาพแวดล้อม 4 ประเด็น (จิระพันธุ์ พูลพัฒน์, 2558) ดังนี้

4.1 การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ โดยจัดห้องให้เด็กขนาดเล็ก ๆ มีเฟอร์นิเจอร์ โต๊ะ เก้าอี้ สิ่งของเครื่องใช้ วัสดุอุปกรณ์ที่เด็กหยิบออกมาใช้ได้เอง โดยไม่ต้องพึ่งพาผู้ใหญ่ เนื่องจากจะทำให้เด็กได้ช่วยเหลือตนเอง และดูแลสิ่งแวดล้อมของตนเอง ทำให้เด็กมีความสนุกสนาน กระตุ้นการเรียนรู้ และจัดการกับสิ่งต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์ โดยไม่สนใจที่จะไปขอลเล่นสมาร์ทโฟน หรือดูวิดีโอจากสื่อโซเชียลมีเดีย

4.2 การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อความสุนทรีย์ โดยการจัดสิ่งแวดล้อมของเด็กให้สวยงาม มีสีสัน สะอาด มีระเบียบเรียบร้อย สามารถหยิบจับและนำมาใช้ประโยชน์ได้ง่ายส่งผลให้เด็กซึมซับความงามของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ซึ่งจะช่วยให้เกิดบรรยากาศของความสงบและสันติ เพราะเด็กจะมีความสุขในสิ่งแวดล้อมที่ตนมีส่วนร่วม และเป็นพื้นที่ปลอดภัย ทำให้ความสนใจที่จะเล่นสมาร์ทโฟนลดลงได้

4.3 การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อการใช้ปัญญา โดยการจัดอุปกรณ์ต่าง ๆ ผ่านกิจกรรมการสำรวจ ซึ่งเป็นแนวทางการเรียนรู้ตามขั้นตอนพัฒนาการของเด็ก ให้เด็กมีส่วนร่วมในการออกแบบและจัดหาอุปกรณ์ เด็กจะเห็นคุณค่าของวัสดุอุปกรณ์ มีอิสระในการใช้อุปกรณ์ และจัดเก็บเพื่อนำไปใช้ต่อไป สร้างความมั่นใจให้เด็ก ทั้งด้านความคิด การกระทำ และรับฟังเหตุผลจากผู้ดูแล สามารถแก้ปัญหาการใช้สมาร์ทโฟนของเด็กได้

4.4 การจัดสภาพแวดล้อมทางสังคมและอารมณ์ การจัดประสบการณ์ สิ่งแวดล้อมที่ตอบสนองความต้องการของเด็ก จะส่งผลต่อการเรียนรู้ความเคารพต่อผู้ใหญ่ ต่อเพื่อนและผู้อื่น ทำให้เด็กเคารพข้อตกลง กติกา และธรรมเนียมปฏิบัติต่อกัน เสริมสร้าง

ความมีระเบียบวินัย การมีส่วนร่วมกับบุคคลอื่น ๆ และรับฟังคำชี้แนะเพื่อการพัฒนาตนเอง รวมทั้งเงื่อนไขในการใช้สมาร์ทโฟนของเด็กได้

การจัดสภาพสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการพัฒนาเด็ก จะช่วยกระตุ้นกระบวนการคิดและแก้ไขปัญหา ส่งเสริมศักยภาพ ความสามารถ และความเป็นอิสระในการจัดการพื้นที่ส่วนตัวของเด็ก สร้างประสบการณ์เพื่อการเรียนรู้ และชี้แนะในสิ่งที่เหมาะสมสำหรับเด็ก ดังนั้นการจัดสิ่งแวดล้อมที่ดีจะเบี่ยงเบนความสนใจของเด็กปฐมวัยให้มีความสุข และเป็นพื้นที่ปลอดภัยห่างไกลจากการใช้สมาร์ทโฟน ส่งผลให้เด็กมีการเรียนรู้และพัฒนาการทุกด้านอย่างเหมาะสม

สรุป/ข้อเสนอแนะ

เด็กปฐมวัยเป็นช่วงวัยที่มีการเจริญเติบโต และมีพัฒนาการทางสมองเจริญสูงสุด จึงควรได้รับการกระตุ้นส่งเสริมพัฒนาการที่ถูกต้องเหมาะสม แต่ถ้าปล่อยให้เด็กใช้สมาร์ทโฟนต่อเนื่องเป็นเวลานาน จะส่งผลกระทบต่อระบบประสาทของเด็ก ทำให้พัฒนาการด้านร่างกาย จิตอารมณ์ และปฏิสัมพันธ์ทางสังคมบกพร่องได้ พยาบาลจึงมีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือ และป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้สมาร์ทโฟน โดยการให้ความรู้แก่ผู้ดูแลเกี่ยวกับพัฒนาการ และความต้องการพื้นฐานของเด็ก ด้วยความรักเอาใจใส่ อบรมเลี้ยงดูด้วยความเข้าใจ และตอบสนองความต้องการของเด็ก มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้สมาร์ทโฟนในเด็ก โดยการ ลด ละ เลิก การใช้สมาร์ทโฟน ซึ่งพ่อแม่ผู้ดูแลต้องกำกับดูแลอย่างใกล้ชิด มีการกระตุ้นส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยที่เหมาะสม ตามแนวทางส่งเสริมสุขภาพด้วย “กิน กอด เล่น เล่า และนอน รวมถึงการจัดสภาพสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศ ที่เอื้อต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามวิธีการแบบมอนเตสซอรี เพื่อให้เด็กมีความมั่นใจและรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง อันจะส่งผลดีต่อพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย จิตอารมณ์ สติปัญญา และสังคมที่ดี สร้างความสุข ความอบอุ่น และสัมพันธภาพที่ดีภายในครอบครัว

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต. (2562). อันตรายจากโทรศัพท์มือถือที่ (เผื่อ) คุณพ่อคุณแม่ยังไม่รู้. เรียกใช้เมื่อ 5 กุมภาพันธ์ 2564 จาก <https://www.dmh.go.th/news-dmh/view.asp?id=28471>
- จิระพันธุ์ พูลพัฒน์. (2558). การจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัย : ตามแนวคิด ของ มอนเตสซอรี (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ณัฐพร จันทรโชคพงษ์. (2564). การนอนกลางวันช่วยพัฒนาความจำในเด็ก. เรียกใช้เมื่อ 5 กุมภาพันธ์ 2564 จาก <https://th.theasianparent.com/daytime-sleep-helps-improve-memory-of-child>
- นวนลภา ธนศักดิ์. (2559). การใช้สมาร์ตโฟนของคนไทย. เรียกใช้เมื่อ 22 มกราคม 2564 จาก <http://www.nso.go.th/sites/2014/Pages/ActivityNSO/A24-prapapit-singhsem-and-komnang>
- ประไพพิศ สิงห์เสม และคณะ. (2560). การส่งเสริมโภชนาการในเด็กวัยก่อนเรียน. วารสาร เครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้, 4(3), 226-235.
- วราลี เดชพุทธรวัจน์ และคณะ. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างอายุที่เริ่มใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และลักษณะสื่ออิเล็กทรอนิกส์กับพัฒนาการล่าช้าของเด็กอายุ 6 เดือน - 5 ปี. วารสาร โรงพยาบาลนครพิงค์, 13(2), 1-19.
- ศิริภาณี อิ่มน้ำขาว และจิระวรรณ ศรีจันทร์ไชย. (2564). บทบาทของพยาบาลในการ เสริมสร้าง ทักษะ EF (การคิดเชิงบริหารและการจัดการชีวิต) ในเด็กปฐมวัย. วารสาร มหาจุฬานา นครพนม, 8(1), 229-244.
- ศุภศิลป์ กุลจิตต์เจือวงศ์. (2556). โทรศัพท์มือถืออัจฉริยะ ทศวรรษใหม่ของนวัตกรรม การสื่อสารแห่งอนาคต. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, 6(2), 132-142.
- สถาบันราชานุกูล กรมสุขภาพจิต. (2559). คู่มือการจัดกิจกรรมการเสริมสร้างความผูกพันทางอารมณ์สำหรับพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กวัยแรกเกิด 5 ปีด้วย "กิน กอด เล่น เล่า". (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สมัย ศิริทองถาวร. (2560). กรมสุขภาพจิต เตือนปล่อยเด็กเล่นแท็บเล็ต เสี่ยง "ไฮเปอร์เทียม. เรียกใช้เมื่อ 5 กุมภาพันธ์ 2564 จาก <https://www.news.thaibps.or.th/content/262927>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2561). สำนวนการมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ. 2561. เรียกใช้เมื่อ 22 มกราคม 2564 จาก <http://www.stiic.sti.or.th/stat/ind-it/it-t012/>
- สิริกานต์ แก่นเพชร. (2559). การเสพติดสมาร์ตโฟนของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่. ใน ปริญญาศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารดิจิทัล. มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- โสภณา จิรวงศ์นุสรณ์ และคณะ. (2561). อันตรายที่แฝงมากับโทรศัพท์มือถือ. วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 13(1), 164-177.
- อภิรพี เศรษฐรักษ์ ต้นเจริญวงศ์และคณะ. (2561). พฤติกรรมการใช้หน้าจอของเด็กไทยวัย 0 – 3 ปี ในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม, 6(2), 61-69.

- British Broadcasting Corporation News. (2561). เทคโนโลยี : เล่นมือถือเกินวันละ 7 ชั่วโมง อาจทำให้เปลือกสมองเด็กบางก่อนวัยอันควร. เรียกใช้เมื่อ 5 กุมภาพันธ์ 2564 จาก <https://www.bbc.com/thai/features-46709708>
- Napton, S. (2015). Using iPad to calm children may harm their development. Retrieved April 18, 2016, from <http://www.telegraph.co.uk/news/science/science-news/11382711/Using-iPads-to-pacify-childrenmay-harm-their-development-say-scientists.html>
- Thomé, e. et al. (2011). Mobile phone use and stress, sleep disturbances, and symptoms of depression among young adults--a prospective cohort study . Retrieved February 5, 2564 จาก <https://doi.org/10.1186/1471-2458-11-66>

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาร่วมกับเทคนิคระดมสมอง เรื่อง ความน่าจะเป็น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*

DEVELOPMENT OF MATHEMATICS LEARNING ACTIVITIES BASED ON CONSTRUCTIVIST THEORY EMPHASIZING ON POLYA'S PROBLEM SOLVING PROCESS WITH BRAINSTORMING TECHNIQUES ON PROBABILITY FOR MATHAYOMSUKSA 3 STUDENTS

ธนาภรณ์ นันทขารี

Thanaporn Nancharee

นงลักษณ์ วิริยะพงษ์

Nongluk Viriyapong

มนชยา เจียงประดิษฐ์

Monchaya Chiangpradit

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Mahasarakham University, Thailand

E-mail: thanapornnancharee@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาร่วมกับเทคนิคระดมสมอง ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 70/70 2) เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาที่เรียนโดยใช้แนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาร่วมกับเทคนิคระดมสมองกับเกณฑ์ร้อยละ 70 รูปแบบการวิจัยเป็นแบบการทดลองแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (One Group Pretest - Posttest Design) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 23 คน ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 20 แผน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ จำนวน 30 ข้อ และแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาด้านคณิตศาสตร์ แบบอัตนัย 5 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานใช้ one Sample t - test

* Received 19 June 2021; Revised 5 August 2021; Accepted 24 August 2021

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาพร้อมกับเทคนิคระดมสมอง เรื่อง ความน่าจะเป็น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 87.82/78.40 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 70/70 ที่ตั้งไว้ 2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยใช้การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาพร้อมกับเทคนิคระดมสมอง เรื่อง ความน่าจะเป็น มีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์, กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา, เทคนิคระดมสมอง, ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

Abstract

The objectives of this research article were to: 1) develop plans for learning activities based on constructivist theory emphasizing on Polya's problem solving process with brainstorming techniques with a require efficiency of 70/70; 2) compare the problem-solving ability using learning activities based on constructivist theory emphasizing on Polya's problem solving process with brainstorming techniques with the 70% criterion. The research design of this study was the one group pretest-posttest design. The sample used in this study consisted of 23 Mathayomsuksa 3 students and obtained through cluster random sampling. The instruments used in the research were 20 learning activities plans, 30 items of the learning achievement test, and 5 subjective questions of the mathematical solving problem ability test. The statistics used for analyzing the collected data were percentage, mean, and standard deviation; moreover, one sample t-test was employed for testing hypotheses. The results of the study were as follows: 1) the lesson plans of the learning activities based on constructivist theory emphasizing on Polya's problem solving process with brainstorming techniques on probability for Mathayomsuksa 3 students was 87.82/ 78.40, respectively. 2) the Mathayomsuksa 3 students who were taught by the mathematics lesson plans based constructivist theory emphasizing on Polya's problem solving process with brainstorming techniques on probability had their scores on problem solving ability higher than the 70 percent criterion at .05 level of significance.

Keywords: constructivist theory, Polya's problem solving process, brainstorming techniques, problem solving ability

บทนำ

คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากคณิตศาสตร์ช่วยให้มนุษย์ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบและถี่ถ้วน ช่วยให้คาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้คณิตศาสตร์ ยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และศาสตร์อื่น ๆ อันเป็นรากฐานในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติให้มีคุณภาพ และพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้ทัดเทียมกับนานาชาติ การศึกษาคณิตศาสตร์จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันสมัยและสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในยุคโลกาภิวัตน์ นอกจากนี้ ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์เป็นความสามารถที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันอย่างมีประสิทธิภาพ การแก้ปัญหา เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนควรจะเรียนรู้ และพัฒนาให้เกิดทักษะขึ้นในตนเอง เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ ให้ผู้เรียนมีแนวทางในการคิดที่หลากหลาย รู้จักประยุกต์ และปรับเปลี่ยนวิธีการแก้ปัญหาให้เหมาะสม

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 นั้นมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติ ให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และทักษะพื้นฐานรวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น การประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ รวมทั้งเตรียมผู้เรียนให้มีทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์ การใช้เทคโนโลยี การสื่อสารและการร่วมมือ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ ทั้งนี้การจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่ประสบความสำเร็จนั้น จะต้องเตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ พร้อมทั้งจะประกอบอาชีพเมื่อจบการศึกษา หรือศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ หรือสารสนเทศ เพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist) เป็นรูปแบบการเรียนรู้หนึ่งที่เหมาะสมกับกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยให้ความสำคัญกับประสบการณ์และกระบวนการ การได้มาซึ่งความรู้ เน้นให้ผู้เรียนได้คิดและสร้างความรู้ จาก

การเผชิญสถานการณ์ปัญหา และเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับประสบการณ์ใหม่ ซึ่งต้องอาศัย การศึกษาค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ โดยการค้นหา และแสวงหาความรู้ แก่ปัญหาจากสถานการณ์ปัญหาด้วยตนเองและเรียนรู้จากการปฏิสัมพันธ์ กับกลุ่ม สอดคล้องกับ ที่กล่าวถึงกระบวนการทางปัญญา โดยผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ และสร้าง ความรู้ด้วยตนเอง พัฒนาการเกิดขึ้นเมื่อบุคคลรับและซึมซับ หรือประสบการณ์ใหม่เข้าไป สัมพันธ์กับความรู้ หรือโครงสร้างทางปัญญาที่มีอยู่เดิม หากไม่สัมพันธ์กัน จะเกิดภาวะไม่สมดุล ขึ้นทำให้บุคคลปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางปัญญา ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ความ เข้าใจได้ด้วยตนเอง กระบวนการแก้ปัญหของโพลยาเป็นกระบวนการแก้ปัญหที่เน้นผู้เรียน ได้รับการฝึกฝนและพัฒนาจนเกิดทักษะในตัวผู้เรียน การแก้ปัญหผ่านกระบวนการอย่างเป็น ขั้นตอน จะทำให้ผู้เรียนมีความคิดและเห็นแนวคิดที่หลากหลาย มีการเชื่อมโยงประสบการณ์ ปัญหา กับสิ่งที่เรียนมาอยู่เดิม มีความมั่นใจในการแก้ปัญหที่ตรวจสอบได้ โดยกระบวนการ แก้ปัญหของโพลยา มี 4 ลำดับขั้นตอนดังนี้ ขั้นที่ 1 ทำความเข้าใจปัญหา (Understanding the problem) ขั้นที่ 2 วางแผนแก้ปัญห (Devising a plan) ขั้นที่ 3 ดำเนินการตามแผน (Carrying out the plan) ขั้นที่ 4 มองย้อนกลับ (Looking back) ซึ่งขั้นตอนดังกล่าว ผู้เรียน ไม่เพียงจะอ่านเพื่อทำความเข้าใจโจทย์เท่านั้น แต่ยังมีการใช้ทักษะกระบวนการทาง คณิตศาสตร์ในการวิเคราะห์หาคำตอบ เพื่อความเข้าใจที่ลึกซึ้งและคงทนมากขึ้น (อารี แสงขำ, 2556) ผู้เรียนที่เรียนโดยใช้กระบวนการแก้ปัญหของโพลยามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คณิตศาสตร์สูงขึ้นมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญห สามารถที่จะเชื่อมโยง ประสบการณ์ในการแก้ปัญหาดังนี้ จึงได้มีผู้ทำทฤษฎีนี้มาสร้างเป็นรูปแบบการเรียนรู้ ร่วมกับ เทคนิคระดมสมอง ซึ่งเป็นเทคนิคการจัดการเรียนการสอนแบบหนึ่ง ที่เน้นการเรียนแบบ ร่วมมือ ในการคิด โดยการใช้กระบวนการกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนคิดวิธีแก้ปัญหให้ได้มากที่สุดแล้ว เลือกวิธีที่ดีที่สุดอย่างมีวิจารณญาณไปใช้ในการแก้ปัญหอย่างสร้างสรรค์ (เนตรฤทัย ชันอาษา, 2557)

ด้วยเหตุผลนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตาม แนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหของโพลยาร่วมกับเทคนิคระดม สมอง เพื่อส่งเสริมกระบวนการคิด ช่วยกระตุ้นความสนใจ สร้างองค์ความรู้ขึ้นใหม่ในตนเอง และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น เกิดคุณภาพทางการศึกษาของประเทศดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ที่เน้น กระบวนการแก้ปัญหของโพลยาร่วมกับเทคนิคระดมสมอง ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 70/70

2. เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญห ที่เรียนโดยใช้แนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติ วิสต์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหของโพลยาร่วมกับเทคนิคระดมสมอง กับเกณฑ์ร้อยละ 70

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มเครือข่ายที่ 8 อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ที่เรียนวิชาคณิตศาสตร์พื้นฐาน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 5 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 154 คน จาก 5 ห้องเรียน ซึ่งจัดการเรียนการสอนแบบละความสามารภ

2. กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชุมชนนาสีนวล ตำบลนาสีนวล อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ภาคเรียนที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2563 จำนวน 1 ห้อง จำนวนนักเรียน 23 คน ซึ่งได้มาแบบสุ่มเลือกแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาพร้อมกับเทคนิคระดมสมอง จำนวน 20 แผน มีขั้นตอนการสร้างโดยค่าความเหมาะสม มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.50 - 5.00 เป็นเกณฑ์ตัดสิน ถือเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ ของผู้เชี่ยวชาญ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.80 หมายความว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมมากที่สุด

1. นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องนำมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง

2. นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไข ทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 /1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนบ้านน้ำสร้างหนองบะ ตำบลนาสีนวล อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 20 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของการใช้ภาษา เวลา เนื้อหา สื่อการเรียนรู้ และคอยสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน พร้อมทั้งซักถามเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข

3. นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไปปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วซึ่งเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ไปทดลองกับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนบ้านชุมชนนาสีนวล ตำบลนาสีนวล อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 23 คน

2. การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบทดสอบแบบปรนัย จำนวน 4 ตัวเลือก มี ขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตร คู่มือ แบบเรียน และวิธีสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. ศึกษาจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาหลักสูตรการเรียนรู้
3. สร้างตารางวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
4. สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบปรนัย จำนวน 50 ข้อ ใช้จริง 30 ข้อ โดยสร้างให้มีความสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ และจุดประสงค์การเรียนรู้
5. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สร้างขึ้นเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบคุณภาพแบบทดสอบ ข้อบกพร่องและความถูกต้องเหมาะสมในเรื่องการออกแบบทดสอบ
6. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สร้างให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาประเมินความสอดคล้องด้านความเหมาะสมของสาระการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ และข้อคำถาม เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน
7. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้มาตรวจสอบค่า IOC ซึ่งพิจารณาคัดเลือกข้อสอบโดยถือเกณฑ์ความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 - 1.00 ถือว่าเป็นข้อสอบที่อยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ พบว่า ได้ข้อสอบที่ผ่านเกณฑ์การประเมินวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจำนวน 48 ข้อ โดยมีค่า IOC เท่ากับ 1.00 แล้วจัดพิมพ์แบบทดสอบเพื่อนำไปใช้ทดลอง
8. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่แก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนบ้านบ้านน้ำสร้างหนองบะ ตำบลนาสินวล อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งเป็นนักเรียนที่เรียนเนื้อหาเรื่องนี้มาแล้ว เพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นำกระดาษคำตอบที่ได้มาตรวจให้คะแนน
9. วิเคราะห์หาคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อหาค่าความยาก (P) ตั้งแต่ 0.20 - 0.80 แล้วหาค่าอำนาจจำแนก (B) ตามวิธีของเบรนนัน (Brennan) โดยใช้เกณฑ์ตัดสิน ผู้รอบรู้หรือสอบผ่านเกณฑ์ 50% ที่มีค่าอำนาจจำแนก (B) ตั้งแต่ 0.20 - 0.80 แล้ว คัดเลือกข้อสอบไว้จำนวน 30 ข้อ พบว่า ได้ข้อคำถามที่ผ่าน จำนวน 30 ข้อ โดยมีค่า ตั้งแต่ 0.33 - 0.75 และค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.20 - 0.40
10. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่คัดเลือกแล้ว จำนวน 30 ข้อ มาวิเคราะห์ หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ ตามวิธีการของโลเวทท์ (Lovett) โดยใช้สูตร r_{cc} ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.79
11. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่คัดเลือกแล้วไปจัดพิมพ์เป็นฉบับจริง เพื่อนำไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ห้องที่ 3/1 จำนวนนักเรียน 23 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนชุมชนนาสินวล ตำบลนาสินวล อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

3. แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ วัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยมีลักษณะเป็นโจทย์ปัญหาแบบนักเรียนเขียนตอบ และแสดงวิธีการหาคำตอบจำนวน 5 ฉบับ โดยใช้เวลาในการทำแบบทดสอบ 10 นาที ในช่วงท้ายคาบเรียนที่ 3, 10, 16 และ 20 หลังจากเรียนเนื้อหา แต่ละคาบจบแล้ว ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาสาระการเรียนรู้แกนกลางและตัวชี้วัดในการแก้โจทย์ปัญหา เพื่อกำหนดสาระการเรียนรู้ในแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ให้ครอบคลุมทั้งหมด

2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ จากตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์หลักสูตร วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสาระ

การเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ และจำนวนข้อสอบของแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เป็นแบบอัตนัยแสดงวิธีทำ จำนวน 8 ข้อ ต้องการใช้จริง 5 ข้อ แล้วทำการเขียนข้อสอบให้สอดคล้องกับเนื้อหาย่อยและตัวชี้วัดการเรียนรู้

3. สร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ พร้อมทั้งจัดทำ แนวการตอบคำถามและเกณฑ์การให้คะแนน โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการให้คะแนนในแต่ละข้อ ประกอบด้วย 4 ส่วนคือ การค้นหาข้อมูลจากโจทย์ปัญหา การวางแผนแก้ปัญหา การแก้ปัญหา การได้คำตอบและการตรวจสอบคำตอบ ซึ่งเกณฑ์ที่ใช้ให้คะแนนประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การค้นหาข้อมูลจากโจทย์ปัญหา โดยนักเรียนสามารถบอกสิ่งที่โจทย์ต้องการหา และสิ่งที่โจทย์กำหนดให้ได้ มีคะแนนเต็ม 2 คะแนน มีเกณฑ์การตรวจให้ 3 ระดับ ดังนี้

2 คะแนน หมายถึง นักเรียนสามารถเขียนสิ่งที่โจทย์กำหนดให้และสิ่งที่โจทย์ต้องการได้ถูกต้องและสมบูรณ์

1 คะแนน หมายถึง นักเรียนสามารถเขียนสิ่งที่โจทย์กำหนดให้และสิ่งที่โจทย์ต้องการได้บางส่วนไม่สมบูรณ์

0 คะแนน หมายถึง นักเรียนไม่สามารถเขียนสิ่งที่โจทย์กำหนดให้และสิ่งที่โจทย์ต้องการได้

ส่วนที่ 2 การวางแผนแก้ปัญหา คะแนนเต็ม 2 คะแนน โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน 3 ระดับ ดังนี้

2 คะแนน หมายถึง นักเรียนสามารถวางแผนแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม นำไปสู่การ แก้ปัญหาได้อย่างสมบูรณ์

1 คะแนน หมายถึง นักเรียนสามารถวางแผนแก้ปัญหาบางส่วน สามารถนำปัญหา บางส่วนมากำหนดเป็นขั้นตอนเพื่อใช้วิธีแก้ปัญหาได้

0 คะแนน หมายถึง นักเรียนไม่ได้มีการวางแผนแก้ปัญหาหรือ วางแผนไม่ถูกต้อง

ส่วนที่ 3 การแก้ปัญหา คะแนนเต็ม 2 คะแนน โดยมีเกณฑ์การให้ คะแนน 3 ระดับ ดังนี้

2 คะแนน หมายถึง นักเรียนสามารถแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม เขียนวิธีการแก้ปัญหา ได้อย่างชัดเจน นำไปสู่คำตอบได้อย่างสมบูรณ์

1 คะแนน หมายถึง นักเรียนสามารถแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม เขียนวิธีการแก้ปัญหา ได้บางส่วนแต่ไม่สมบูรณ์

0 คะแนน หมายถึง นักเรียนไม่สามารถแก้ปัญหาได้

ส่วนที่ 4 การได้คำตอบและตรวจสอบคำตอบ

2 คะแนน หมายถึง นักเรียนสามารถได้มาซึ่งคำตอบที่ถูกต้องและ ตรวจสอบความ สมเหตุสมผลของคำตอบได้ถูกต้องสมบูรณ์

1 คะแนน หมายถึง นักเรียนสามารถได้มาซึ่งคำตอบที่ถูกต้องแค่ บางส่วนและ ตรวจสอบความสมเหตุสมผลของคำตอบได้ถูกต้องแต่ไม่สมบูรณ์หรือตอบได้อย่าง ถูกต้องแต่ไม่ได้ ตรวจสอบคำตอบ

0 คะแนน หมายถึง นักเรียนไม่สามารถตอบได้ หรือมีคำตอบที่ผิด และ

การตรวจสอบ คำตอบไม่ถูกต้อง หรือไม่มีการตรวจสอบเลย

4) นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์และ เกณฑ์การให้คะแนนที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบพิจารณา ความเหมาะสมของแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ให้ ข้อเสนอแนะเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข

5) นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์และ เกณฑ์การให้คะแนนที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน

จากนั้นผู้วิจัยนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม และทำการคัดเลือกข้อสอบที่มีความเหมาะสม โดยพิจารณาแบบทดสอบที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป จากการประเมิน แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์จากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีข้อสอบ ผ่านเกณฑ์ จำนวน 8 ข้อ โดยมีค่า IOC เท่ากับ 1.00 แล้วจัดพิมพ์แบบสอบวัดความสามารถใน การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เพื่อนำไปทดลองใช้

6) นำแบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ ที่แก้ไข เรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 3/1 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนบ้านน้ำสร้างหนองบะ ตำบลนาสินวล อำเภอยักษ์ภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งเป็นนักเรียนที่เรียนเนื้อหา เรื่องความน่าจะเป็น มาแล้ว เพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบ

7) วิเคราะห์หาคุณภาพของแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์เพื่อหาค่าความยาก (P) ตั้งแต่ 0.20 - 0.80 และหาค่าอำนาจจำแนก (B) ตามวิธีของเบรนนัน (Brennan) โดยใช้เกณฑ์ ตัดสินผู้รอบรู้หรือสอบผ่านเกณฑ์ 50% ที่มีค่าอำนาจจำแนก (B) ตั้งแต่ 0.20 - 1.00 แล้วคัดเลือก ข้อสอบไว้จำนวน 5 ข้อ พบว่า ได้ข้อสอบที่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 8 ข้อ ผู้วิจัยจึงคัดเลือกไว้ จำนวน 5 ข้อ โดยมีค่าความยาก ตั้งแต่ 0.20 - 1.00 และค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.20 - 0.70

8) นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา ที่คัดเลือกไว้ 5 ข้อ มาวิเคราะห์ แล้วหาค่าความเชื่อมั่น ของแบบทดสอบทั้งฉบับ ตามวิธีของโลเวทท์ (Lovett) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ทั้งฉบับ เท่ากับ 0.94

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน (Pre-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจำนวน 30 ข้อ ใช้เวลา 50 นาที เพื่อทดสอบความรู้พื้นฐานของนักเรียน ก่อนทำการดำเนินการทดลองจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2. ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์เน้นกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยากับเทคนิคระดมสมอง กับกลุ่มตัวอย่าง โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 20 แผน แผนละ 50 นาที

3. ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน (Post-test) หลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเสร็จสิ้นลง โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจำนวน 30 ข้อ ใช้เวลา 50 นาที

4. ทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ (Post-test) หลังจากการจัดกิจกรรมการสอนเสร็จสิ้นลง โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เป็นข้อสอบอัตนัย จำนวน 5 ข้อ ใช้เวลา 50 นาที

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1. การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์

แนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาร่วมกับเทคนิคระดมสมองตามเกณฑ์ 70/70 โดยการใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและร้อยละ

ตอนที่ 2. การวิเคราะห์หาดัชนีประสิทธิผลแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาร่วมกับเทคนิคระดมสมอง

ตอนที่ 3. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ความเป็นระหว่างการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์แนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาร่วมกับเทคนิคระดมสมอง กับเกณฑ์ร้อยละ 70

ตอนที่ 4. การเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาร่วมกับเทคนิคระดมสมอง เกณฑ์ร้อยละ 70

ผลการวิจัย

การศึกษาการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาร่วมกับเทคนิคระดมสมอง ผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1. การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแผนการจัดการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์แนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาร่วมกับเทคนิคระดมสมอง ตามเกณฑ์ 70/70 โดยการใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและร้อยละ ดังปรากฏในตาราง 1

ตารางที่ 1 ประสิทธิภาพของแผนจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาร่วมกับเทคนิคระดมสมอง

ประสิทธิภาพ	คะแนนเต็ม	จำนวนนักเรียน	แผนจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์		
			$\bar{X}$	<i>S.D.</i>	ร้อยละ
E ₁	150	23	131.74	4.72	87.82
E ₂	30	23	23.52	2.98	78.40
ประสิทธิภาพของแผน			E ₁ / E ₂ เท่ากับ 87.82 / 78.40		

จากตารางที่ 1 พบว่า ค่า E₁ ซึ่งคำนวณจากพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม การทำแบบฝึกหัด แบบทดสอบย่อยหลังการเรียนรู้ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 131.74 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.72 คิดเป็นร้อยละ 87.82 ค่า E₂ ซึ่งคำนวณจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 23.52 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.98 คิดเป็นร้อยละ 78.40 ดังนั้น แผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาร่วมกับเทคนิคระดมสมอง มีประสิทธิภาพของกระบวนการ / ผลลัพธ์เท่ากับ 87.82 / 78.40

ตารางที่ 2 หาดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาร่วมกับเทคนิคระดมสมอง

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	ผลรวมของคะแนนหลังเรียน	E.I
ก่อนเรียน	23	30	285	0.6321
หลังเรียน	23	30	541	

จากตาราง 2 พบว่า ค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาร่วมกับเทคนิคระดมสมอง เท่ากับ 0.6321 แสดงว่าหลังจากการเรียนรู้ นักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนคิดเป็นร้อยละ 63.21

ตอนที่ 3. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ความน่าจะเป็น ระหว่างการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาร่วมกับเทคนิคระดมสมอง กับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยผู้วิจัยนั้นได้หาค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาร่วมกับเทคนิคระดมสมอง โดยใช้วิธีการทางสถิติวิเคราะห์แบบ One sample t-test ดังปรากฏในตาราง 3

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาร่วมกับเทคนิคระดมสมอง กับเกณฑ์ร้อยละ 70

	<i>n</i>	<i>k</i>	$\bar{x}$	<i>S.D</i>	$\mu_0(70\%)$	<i>t</i>	<i>p</i>
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์	23	30	23.52	2.983	21	4.054	0.001

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 3 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาร่วมกับเทคนิคระดมสมอง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 23.52 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.983 และค่า $t = 4.054$

ตอนที่ 4. การเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ที่ส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหากับเกณฑ์ เกณฑ์ร้อยละ 70 โดยผู้วิจัยได้เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหากทางคณิตศาสตร์ ได้รับจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาร่วมกับเทคนิคระดมสมอง โดยใช้วิธีการทางสถิติวิเคราะห์แบบ one sample t-test ปรากฏดังตาราง 4

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์แนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาร่วมกับเทคนิคระดมสมอง กับเกณฑ์ ร้อยละ 70

	n	k	$\bar{x}$	$S.D.$	$\mu_0(70\%)$	t	p
ความสามารถในการแก้ปัญหา	23	50	40.52	4.316	35	6.136	0.000004

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาร่วมกับเทคนิคระดมสมอง มีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 40.52 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.316 และค่า $t = 6.136$

อภิปรายผล

1. ผลการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาร่วมกับเทคนิคระดมสมอง เรื่องความน่าจะเป็น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 87.82/78.40 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 70/70 โดยประสิทธิภาพกระบวนการของการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาร่วมกับเทคนิคระดมสมอง ซึ่งคำนวณจากคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทั้งหมด ในส่วนของพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม การทำแบบฝึกหัดแบบทดสอบย่อย ใบกิจกรรมประกอบแผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาร่วมกับเทคนิคระดมสมอง มีค่า 87.82 และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ คะแนน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาร่วมกับเทคนิคระดมสมอง มีค่าเท่ากับ 78.40 จึงกล่าวได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาร่วมกับเทคนิคระดมสมอง ที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่องความน่าจะเป็น ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และนำไปใช้สอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ อภิสิทธิ์ เครือวัลย์ พบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.81/83.48 ซึ่งผ่านเกณฑ์ 75/75 ที่กำหนด (อภิสิทธิ์ เครือวัลย์, 2558) สอดคล้องกับ กนกวรรณ ภูเขา พบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (E_1/E_2) เท่ากับ 81.91/78.76 ซึ่งผ่านเกณฑ์ 75/75 ที่กำหนดไว้ (กนกวรรณ ภูเขา, 2556) สอดคล้องกับ ถวิล ขานูบาล พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์

และแผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ มีประสิทธิภาพ 84.70/84.62 และ 79.67/75.90 ตาลำดับ ซึ่งมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ (ถวิล ขานูบาล, 2555) และสอดคล้องกับ ศิรินทรา ร่ำเรงใจ พบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เรื่อง อัตราส่วน และร้อยละ มีประสิทธิภาพ 78.64/77.08 เป็นไปตามเกณฑ์ 75/75 ที่ตั้งไว้ (ศิรินทรา ร่ำเรงใจ, 2556)

2. ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยใช้แนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาพร้อมกับเทคนิคระดมสมอง สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 40.52 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.316 และค่า $t = 6.136$ ซึ่งสอดคล้องกับ ปิยะพร นิตยารส พบว่า มีนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ที่ส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา เรื่อง อสมการ มีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้น ครูควรนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น (ปิยะพร นิตยารส, 2562) สอดคล้องกับ ญัฐพร นวนสาย พบว่า ผลการเรียนรู้ด้านทักษะกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา หลังเรียนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียน มากกว่าร้อยละ 30 คิดเป็นร้อยละ 48.16 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ญัฐพร นวนสาย, 2554) สอดคล้องกับ ภูมินทร์ สุมาลัย พบว่า มีคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เฉลี่ย 16.29 จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 81.45 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 (ภูมินทร์ สุมาลัย, 2554) สอดคล้องกับ จิตติรัตน์ เณรแดง พบว่า แบบฝึกที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ตามขั้นตอนของโพลยา มีประสิทธิภาพ 78.67/78.45 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (จิตติรัตน์ เณรแดง, 2549) และสอดคล้องกับ อังรา นาคเสน พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบแอล ที่ เสริมด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาและแบบฝึกทักษะ วิชาคณิตศาสตร์ มีคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน (อังรา นาคเสน, 2556)

จากผลการวิจัย พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาพร้อมกับเทคนิคระดมสมอง ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ แยกแยะ วิธีคิดได้ถูกต้อง เป็นระบบมากขึ้น เข้าใจหลักการและขั้นตอนต่าง ๆ เรียนรู้เนื้อหาได้อย่างรวดเร็ว ทำให้นักเรียนได้คิด กล้าออกความคิดเห็นกับเพื่อน กล้าแสดงออกทางความคิดกับเพื่อนในกลุ่มได้อย่างมั่นใจ และเห็นใจเพื่อนในกลุ่ม เกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน และช่วยเหลือเพื่อนที่อ่อนกว่าให้เข้าใจโดยการอธิบายวิธีการทำ เด็กเก่งกล้าที่จะคิดหาคำตอบนอกกรอบ นักเรียนที่เรียนอ่อนก็เข้าใจเนื้อหาวิชานี้มากกว่าเดิม เนื่องจากกล้าถาม กล้าคิด กล้าลองถูก ลองผิด มากกว่าที่จะรอครูผู้สอน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ผลการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาพร้อมกับเทคนิคระดมสมอง เรื่องความน่าจะเป็น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 87.82/78.40 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 70/70 ที่ตั้งไว้ ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ ครูผู้สอนที่จะนำทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาพร้อมกับเทคนิคระดมสมอง เป็นการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งมีขั้นตอนและกิจกรรมที่ต้องใช้เวลาสำหรับการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ค่อนข้างมาก ครูผู้สอนควรปรับเวลาในแต่ละขั้นตอนให้เหมาะสมเพียงพอต่อการทำกิจกรรมในแต่ละชั่วโมงในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาพร้อมกับเทคนิคระดมสมอง ครูผู้สอนควรเน้นย้ำความหมายของขั้นตอนแต่ละขั้นตอนเขียนอย่างไร และชี้แจงให้นักเรียนทราบก่อนเรียนทุกครั้ง ครูผู้สอนต้องเน้นให้นักเรียนคิดตามขั้นตอน เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนคิดอย่างเป็นระบบ เพิ่มทักษะในการทำงานอย่างเป็นระบบ จะทำให้การเรียนการสอนง่ายต่อการกิจกรรมในครั้งต่อ ๆ ไป

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ ภูเขา. (2556). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- ฐิติรัตน์ เฌรแดง. (2549). การพัฒนาแบบฝึกที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ตามขั้นตอนของโพลยาของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- ณัฐพร นวนสาย. (2554). การพัฒนาทักษะกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยใช้กระบวนการ แก้ปัญหาของโพลยา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ถวิล ชานุบาล. (2555). การเปรียบเทียบการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหาคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การบวก การลบ การคูณ ทศนิยม ของนักเรียนชั้น

- ประณตศึกษาปีที่ 5. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
วิจัยการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เนตรฤทัย ชันอาษา. (2557). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวทฤษฎีคอน
สตรัคติวิสต์ เรื่องอัตราส่วนและร้อยละ วิชาคณิตศาสตร์ มัธยมศึกษาปีที่ 2. ใน
วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน.
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปิยะพร นิตยารส. (2562). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดทฤษฎีคอน
สตรัคติวิสต์ที่ส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา เรื่อง อสมการ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ใน
วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา.
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ภูมินทร์ สุมาลัย. (2554). ความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่อง ความน่าจะเป็น โดยเน้น
กระบวนการแก้ปัญหาของ Polya ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ใน วิทยานิพนธ์
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนคณิตศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศิรินทรา รุ่งเรืองใจ. (2556). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์
เรื่อง อัตราส่วนและร้อยละ วิชาคณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. ใน วิทยานิพนธ์
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.
- อภิสิทธิ์ เครือวัลย์. (2558). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้การสอนวิชาคณิตศาสตร์ตามแนวคิด
ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เรื่อง ความน่าเป็น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. ใน วิทยานิพนธ์
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา. มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.
- อรรดา นาคเสน. (2556). การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบแอลที เสริมด้วยกระบวนการ
แก้ปัญหาของโพลยาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหา
บัณฑิต สาขาคณิตศาสตร์ศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- อารี แสงขำ. (2556). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องความน่าจะเป็น
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้เทคนิคการสอนแบบระดมสมอง. ใน
วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิต
วิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

การสร้างความรู้ การแลกเปลี่ยนความรู้ และการนำความรู้ภูมิปัญญา
แพทย์แผนไทยไปใช้ ชุมชนดอนแก้ว อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่*
KNOWLEDGE CREATION, KNOWLEDGE EXCHANGE AND, THE USE OF
KNOWLEDGE OF THAI TRADITIONAL MEDICINE WISDOM, DON KAE O
COMMUNITY, MAE RIM DISTRICT, CHIANG MAI PROVINCE

ศรีจันทร์ พูใจ

Srijan Fuchai

พรพรรณ มนัสจกุล

Pornpun Manasatchakun

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่

Boromarajonani College of Nursing Chiang Mai, Thailand

E-mail: pornpun@bcnc.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสร้างความรู้ การแลกเปลี่ยนความรู้ และการนำความรู้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยไปใช้ในชุมชนดอนแก้ว อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ การศึกษานี้ใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ผู้ให้ข้อมูลคือ ปราชญ์ชาวบ้านด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นแพทย์แผนไทยและแพทย์แผนไทยที่ได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทยในตำบลดอนแก้ว อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 10 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยสัมภาษณ์แบบเจาะลึก วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า การสร้างความรู้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยทำการสร้างผ่านการปฏิบัติเพื่อ บำบัดโรค ป้องกันโรค การส่งเสริมและฟื้นฟูสุขภาพ องค์ความรู้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทย ครอบคลุมด้านยาสมุนไพร ด้านพิธีกรรมเพื่อใช้รักษาโรคและ ด้านนวดแผนไทย และการแลกเปลี่ยนความรู้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทย สามารถจำแนกได้เป็น การแลกเปลี่ยนความรู้ อย่างไม่เป็นทางการ เช่น การแลกเปลี่ยนความรู้จากเพื่อนหรือผู้ที่สนใจในศาสตร์แพทย์แผนไทยและการแลกเปลี่ยนความรู้อย่างเป็นทางการ เช่น การแลกเปลี่ยนความรู้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การนำความรู้ไปใช้ อธิบายได้เป็น การนำความรู้ไปประโยชน์เพื่อการดูแลสุขภาพของตนเอง ครอบครัว และ ชุมชน จากผลการศึกษาอาจนำไปประยุกต์ใช้เพื่อวางแผนเผยแพร่ องค์ความรู้ด้านภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยชุมชนดอนแก้ว อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

* Received 22 June 2021; Revised 8 August 2021; Accepted 27 August 2021

แก่ประชาชนหรือผู้ที่สนใจเกี่ยวกับภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยเพื่อป้องกันการสูญหายของความรู้ และอาจจะนำความรู้ด้านภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยเป็นอีกทางเลือกในระบบสุขภาพชุมชนใช้เพื่อการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาโรค และการฟื้นฟูร่างกายของประชาชน ภายใต้บริบทที่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การสร้างความรู้, การแลกเปลี่ยนความรู้, การนำความรู้ไปใช้, ภูมิปัญญาท้องถิ่น, แพทย์แผนไทย

Abstract

The objective of this research article was to study knowledge creation, knowledge exchange and the use of knowledge of Thai traditional medicine wisdom in Don Kaeo community, Mae Rim district, Chiang Mai province. This study used a qualitative research process. Purposive sampling method was conducted. The informants were folk scholars with local wisdom, Thai traditional medicine knowledge who were licensed as practitioners of Thai traditional medicines in Don Kaeo Sub-district, Mae Rim District, Chiang Mai Province, totaling 10 people. In-depth interviews were used to collect the data. The data were analyzed by using content analysis. The results of the study found that the creation of Thai traditional medicine wisdom was created through practice for treating disease, preventing disease, promotion health and rehabilitation. The knowledge of Thai traditional medicine wisdom consisted of herbal medicine, knowledge of rituals for healing and knowledge of Thai massage. For the exchange of knowledge regarding Thai traditional medicine wisdom, it could be classified as informal exchange of knowledge, such as exchanging knowledge from friends or people who are interested in Thai traditional medicine and formal learning exchanges such as relevant agencies. The utilization of knowledge could be described as utilization for health care of oneself, family and community. From the results of the study, it may be applied for planning and disseminating knowledge of Thai traditional medicine wisdom in Don Kaeo Community, Mae Rim District, Chiang Mai Province to the people or those interested in preventing the loss of knowledge of Thai traditional medicine wisdom, and bring knowledge of Thai traditional medicine wisdom, which is another alternative to the

community health system for health promotion, health prevention, treatment, and rehabilitation of the people in different contexts.

Keywords: knowledge creation, knowledge exchange, the use of knowledge, local wisdom, Thai traditional medicine

บทนำ

ระบบสุขภาพไทยในยุคปัจจุบันกำลังเผชิญกับวิกฤตครั้งใหญ่ไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่ต้องรับมือกับปัญหาการเจ็บป่วยของประชากรในประเทศจากกลุ่มโรคติดต่อไม่เรื้อรัง (ประเวศ วะสี, 2560) และปัญหาที่ทวีความรุนแรงมากขึ้นได้แก่การระบาดของเชื้อไวรัสโควิด - 19 (ธีรพัฒน์ อังศุवाल และชัชฎา กำลังแพทย์, 2563) ซึ่งจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าการรับมือกับปัญหาสุขภาพในปัจจุบันไม่สามารถจะมุ่งเน้นไปที่การรักษาพยาบาลเมื่อเกิดความเจ็บป่วยซึ่งเป็นการตั้งรับเพียงอย่างเดียวได้เนื่องจากเกิดความแออัดของผู้รับบริการในการเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลรวมทั้งการขาดแคลนบุคลากรทางการแพทย์และการขาดแคลนเตียงผู้ป่วยซึ่งปัญหาดังกล่าวอาจเพิ่มอุบัติการณ์เสียชีวิตและความพิการที่เกิดขึ้นได้ ดังนั้นนโยบายด้านสุขภาพของประเทศรวมถึงทางออกเพื่อการแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพจึงต้องสอดคล้องกับบริบทของประเทศและต้องจัดการระบบการสร้างเสริมสุขภาพให้บุคคลได้มีสุขภาพที่ดีในทุกมิติโดยส่งเสริมสุขภาพที่พึงประสงค์ของประชาชนภายใต้การจัดการในทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นระดับหน่วยงานภูมิภาค ท้องถิ่น ชุมชน ครอบครัว รวมทั้งในระดับบุคคล และมีการป้องกันควบคุมโรคร่วมกับจัดการกับปัจจัยที่คุกคามต่อสุขภาพอย่างเป็นรูปธรรม (กองสนับสนุนสุขภาพภาคประชาชน, 2557) เพื่อนำไปสู่การมีร่างกายที่แข็งแรง การมีคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน และเพื่อลดภาระในการดูแลรักษาผู้รับบริการ

ระบบภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพ เป็นส่วนหนึ่งที่เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตคนไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทที่สำคัญในระบบสุขภาพชุมชนโดยอยู่ในระบบการแพทย์พื้นบ้าน (Folk Sector) ซึ่งถือเป็นทางเลือกด้านสุขภาพของประชาชนที่นอกเหนือไปจากระบบการแพทย์ภาคประชาชน (Popular Sector) และระบบการแพทย์สมัยใหม่ (Professional Sector) (โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์, 2559) ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความเชื่อมโยงกับ องค์ความรู้ สติปัญญา ความคิด ความเชื่อ และ ความสามารถของชาวบ้าน มีความเชื่อมโยงสู่ การดำเนินชีวิต หรือแก้ไขปัญหาของชาวบ้านซึ่งอยู่ในท้องถิ่นนั้นอย่างเหมาะสมตามบริบท ในอดีตระบบบริการท้องถิ่นด้านสุขภาพดำเนินไปอย่างเป็นธรรมชาติ สอดแทรกอยู่กับวิถีชีวิตของชุมชน ไม่สลับซับซ้อน ในปัจจุบันเริ่มมีการจัดการโดยภาครัฐเพื่อให้มีการจัดระบบภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการกำหนดให้แพทย์แผนไทย แพทย์แผนไทยประยุกต์ เป็นสาขาวิชาชีพตามพระราชบัญญัติการประกอบโรคศิลปะ พ.ศ. 2542 มีการคุ้มครองและส่งเสริมการแพทย์แผนไทย (พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. 2542, 2542) และ

มีพระราชบัญญัติวิชาชีพการแพทย์แผนไทย พ.ศ. 2556 (พระราชบัญญัติวิชาชีพการแพทย์แผนไทย พ.ศ. 2556, 2556) จากการเห็นความสำคัญของการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยเฉพาะองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นแพทย์แผนไทยซึ่งเป็นศาสตร์บำบัดและรักษาโรคซึ่งประกอบด้วยด้านเวชกรรมไทย เภสัชกรรมไทย และการนวดไทย มาใช้ในการดูแลสุขภาพจะเห็นว่ามีการผลิตผลงานแพทย์แผนไทยเพื่อเข้ามาในระบบบริการสาธารณสุขแผนปัจจุบัน มีการนำการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้านมาใช้ในการดูแลสุขภาพผู้ใช้บริการ (อัจฉรา เชียงทอง และคณะ, 2560) ในส่วนของภาคประชาชน มีการจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพในระดับชุมชนที่สืบทอดกันมาเป็นเวลานาน มีการทำงานเชื่อมโยงในรูปแบบเครือข่าย เพื่อให้ผู้บริการได้เข้าถึงง่าย ต่อเนื่อง และส่งเสริมการพึ่งตนเองของประชาชนในการดูแลสุขภาพตนเอง

การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพเป็นการรวบรวมองค์ความรู้และประมวลองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพที่มีอยู่มาดำเนินการจัดการอย่างเป็นระบบ สะท้อนความเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของคนและชุมชน สะท้อนลักษณะเฉพาะของท้องถิ่น โดยการจัดการความรู้อย่างเป็นระบบจะส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ซึ่งมีลักษณะเป็นพลวัตร (ชมพูนุท สิริพรหมภักดิ์ และคณะ, 2562); (ปาริชาติ คุณปลื้ม, 2562) ซึ่งการจัดการความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพถือเป็นการค้นหาทุนทางปัญญาที่สำคัญของชุมชน โดยจากกรอบทฤษฎีการจัดการความรู้ของ Dalkir, K. การจัดการความรู้ประกอบไปด้วย 3 กระบวนการหลักได้แก่ การสร้างหรือค้นหาความรู้ การแลกเปลี่ยนความรู้หรือการถ่ายทอดความรู้ และการนำความรู้ไปใช้ ในการจัดการความรู้ ลักษณะหรือประเภทของความรู้เป็นสิ่งที่ควรคำนึงถึง โดยการอธิบายลักษณะของความรู้อาจจะแบ่งได้เป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ ความรู้ที่อยู่ในคน (Tacit Knowledge) เป็นลักษณะความรู้ที่ไม่เป็นทางการ เป็นทักษะของบุคคลอื่นเกิดจากประสบการณ์ที่สั่งสมหรือความเชื่อ ทักษะการทำงาน หรืออาจเรียกได้ว่าเป็นความรู้ที่มีลักษณะเป็นนามธรรม และ ความรู้ที่มีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรซึ่งมีลักษณะเป็นรูปธรรม (Explicit knowledge) มีการนำมาใช้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เอกสาร สิ่งพิมพ์ (Dalkir, K., 2005); (พระพนมภรณ์ ฐานิสสร และคณะ, 2563) การรวบรวมองค์ความรู้ที่มีการกระจายทั้งอยู่ในบุคคลหรืออยู่ในเอกสารเป็นการรักษาความรู้เพื่อใช้ในการเป็นฐานต่อยอดองค์ความรู้สำหรับองค์กร หรือชุมชน เป็นการถ่ายทอดและสนับสนุนให้คนเข้าใจรวมทั้งสามารถเรียนรู้ได้จากกันและกัน โดยในการจัดการความรู้ บุคคลถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญเนื่องจากการจัดการความรู้เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ระหว่างกันในกลุ่มส่งเสริมการไว้วางใจ เชื่อใจ เสริมพลัง และเคารพในความคิดของคนในแต่ละระดับ (สามารถ อัยกร, 2559)

ชุมชนดอนแก้ว อำเภอแม่อิง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นชุมชนที่มีความโดดเด่นด้าน การมีทุนและศักยภาพของพื้นที่โดยเฉพาะทุนทางสังคมที่ร่วมมือกันเพื่อส่งเสริมให้พื้นที่เป็นตำบลสุขภาวะ ดำเนินการดูแลสุขภาพชุมชนครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายเด็กและเยาวชน หญิงตั้งครรภ์ ผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยที่มีปัญหาการติดเชื่อ ปัญหาทางสุขภาพจิต ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง ผู้ด้อยโอกาส

และคนพิการ ชุมชนดอนแก้วมีเป้าหมายในการพัฒนาให้คนมีคุณภาพชีวิตที่ดีสมบูรณ์ทั้ง 4 มิติ ครอบคลุม กาย จิต สังคม และปัญญา ประชาชนได้รับการบริการทางสังคมที่ดี มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในชุมชนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน (มหาวิทยาลัยดอนแก้วสร้างสุข, 2558) ซึ่งทุนทางสังคมหนึ่งที่ชุมชนดอนแก้วมีความเชี่ยวชาญเฉพาะเพื่อการส่งเสริมสุขภาพของประชาชนในชุมชนได้แก่ ทุนมนุษย์อันเป็นบุคคลที่มีองค์ความรู้ความสามารถ ทักษะ ประสบการณ์ที่ผ่านการเรียนรู้ ด้านการนำภูมิปัญญาไทยมาใช้รักษาความเจ็บป่วยรวมถึงการตรวจ การวินิจฉัย การบำบัดหรือการป้องกันโรค ด้วยวิถีทางการแพทย์แผนไทย แพทย์แผนไทยในชุมชนดอนแก้วมีองค์ความรู้ที่หลากหลาย เช่น ความสามารถในการรักษาผู้ป่วยในชุมชนโดยใช้ศาสตร์ด้านสมุนไพร การนวดจับเส้น การส่งเสริมสุขภาพและบำบัดโรคโดยใช้ความรู้ด้านแพทย์แผนไทยในการป้องกัน รักษาโรค และฟื้นฟูสภาพร่างกายเมื่อเกิดความพิการ (กัญญาณัฐ สุริยะวงศ์, 2561) ถึงแม้ว่าชุมชนดอนแก้วจะมีบุคคลที่มีความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาแพทย์แผนไทย แต่พบว่ายังขาดการสกัดความรู้และยังไม่มีการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการความรู้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทย ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการจัดการความรู้ที่เชื่อมโยงกับภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยภายใต้กรอบการจัดการความรู้ได้แก่การสร้างความรู้ การแลกเปลี่ยนความรู้ และการนำความรู้ไปใช้ เพื่อช่วยรวบรวมองค์ความรู้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยซึ่งกระจายอยู่ในบุคคลมาจัดเก็บให้เป็นระบบอันจะช่วยให้ชุมชนได้เข้าถึงคลังความรู้ที่ชุมชนมี ร่วมกับรักษาภูมิปัญญาพื้นบ้านและอาจจะนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาองค์ความรู้แพทย์แผนไทยเพื่อเป็นประโยชน์ต่อชุมชนในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการสร้างความรู้ การแลกเปลี่ยนความรู้ และการนำความรู้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยไปใช้ ในชุมชนดอนแก้ว อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยมุ่งเน้นศึกษาการสร้างความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาแพทย์แผนไทย การแลกเปลี่ยนความรู้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทย และ การนำความรู้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยไปใช้ประโยชน์ในชุมชนดอนแก้ว อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรของการศึกษานี้ได้แก่ ประชาชนชาวบ้านด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นแพทย์แผนไทยและแพทย์แผนไทยที่ได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทยที่อาศัยอยู่ในตำบลดอนแก้ว การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยผู้วิจัยประสานขอข้อมูลจากโรงพยาบาลชุมชนดอนแก้ว มีเกณฑ์คัดเข้า (Inclusion criteria) ได้แก่ 1) ผู้ให้ข้อมูลมีประสบการณ์และความชำนาญด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือแพทย์แผนไทยมากกว่า 10 ปี 2) ปัจจุบันยังคงให้การรักษาโดยใช้ภูมิปัญญาด้านแพทย์แผนไทยให้แก่

ประชาชน/ผู้รับบริการ 3) สามารถสื่อสารภาษาไทยได้ 4) ยินดีในการเข้าร่วมการวิจัย และทำการยุติการเก็บข้อมูลเมื่อข้อมูลมีความครบถ้วนหรืออิ่มตัว (Saturation of Data) (จำเนียร จวงตระกูล, 2561) โดยจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดรวม 10 คน

สถานที่ดำเนินการวิจัย

สถานที่ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ที่พักของกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ตำบลดอนแก้ว อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) เพื่อสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลภูมิปัญญาของแพทย์แผนไทยในชุมชนดอนแก้ว อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่ โดยแบบสัมภาษณ์ที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) คำถามครอบคลุมการสร้างความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาแพทย์แผนไทย การแลกเปลี่ยนความรู้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทย และ การนำความรู้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยไปใช้ประโยชน์ โดยคำถามมีดังนี้

1. ท่านใช้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยใดในการดูแลสุขภาพของสมาชิกชุมชนดอนแก้ว?
2. โรคหรืออาการเจ็บป่วยใดที่ท่านให้การดูแล?
3. ท่านมีวิธีการใช้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยในการดูแลสุขภาพสมาชิกชุมชนดอนแก้วอย่างไร?

4. ท่านศึกษาเกี่ยวกับภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยจากที่ใด?
5. ท่านมีวิธีการเรียนรู้ด้านแพทย์แผนไทยอย่างไร?
6. ท่านได้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ตามความเชี่ยวชาญของท่านหรือไม่? อย่างไร?
7. ท่านมีวิธีการใดเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้?
8. ท่านได้นำความรู้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยไปใช้ประโยชน์ในชุมชนอย่างไร?

นอกจากคำถามหลักผู้วิจัยมีการใช้คำถามเจาะลึกเมื่อต้องการถามผู้เข้าร่วมการศึกษาในกรณีที่ต้องการรายละเอียดของคำตอบ (Probing Questions) เช่น ช่วยอธิบายในประเด็นดังกล่าวเพิ่มเติมได้หรือไม่? ช่วยยกตัวอย่างประเด็นที่ท่านเล่าได้หรือไม่?

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ที่ได้สร้างขึ้นเพื่อเป็นแนวในการสัมภาษณ์ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยนัดหมายวันและเวลาที่ผู้เข้าร่วมวิจัยสะดวก เมื่อถึงวันเวลาที่ได้นัดหมายผู้วิจัยได้แนะนำตนเอง สร้างสัมพันธภาพกับผู้ให้ข้อมูล ขออนุญาตในการใช้เทปบันทึกเสียงระหว่างการสัมภาษณ์ อธิบายรายละเอียดการสัมภาษณ์และขอความยินยอมในการสัมภาษณ์

2. ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์ที่ได้ออกแบบ การสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมวิจัยใช้เวลาสัมภาษณ์คนละ 50 - 60 นาที

3. เมื่อการสัมภาษณ์เสร็จสิ้นผู้วิจัยถอดเทปที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบคำต่อคำโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงของข้อความที่ได้จากการสัมภาษณ์ทันที (Verbatim) และตรวจสอบความถูกต้องของข้อความที่ผู้วิจัยได้บันทึกจากการถอดเทป

การวิเคราะห์ข้อมูล

แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยวิเคราะห์ตามเนื้อหาที่ปรากฏ (Manifest analysis) 4 ขั้นตอน (เอื้อมพร หลินเจริญ, 2555) รายละเอียดดังนี้

1. การจัดระบบจำแนกประเภทเนื้อหา เป็นขั้นตอนการกำหนดเนื้อหาที่ได้จากข้อมูลบันทึกการสัมภาษณ์ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย และพิจารณาความครอบคลุมของเนื้อหาที่จำแนกควรมีรายละเอียดที่มากพอ

2. การวางเค้าโครงการวิเคราะห์ โดยวางคำหรือข้อความที่จะใช้เพื่อการจำแนกเนื้อหา ซึ่งต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

3. การพิจารณาเงื่อนไขแวดล้อมของข้อมูล โดยพิจารณาลักษณะและความถูกต้องของข้อมูลที่ได้จากบันทึกการสัมภาษณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการกำหนดวิธีการแจกแจงน้ำหนักของคำที่จำแนกไว้ในระบบที่ได้กำหนดไว้ รวมทั้งมีการวิเคราะห์เชื่อมโยง สรุปและการแสดงข้อมูล

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

การศึกษานี้ได้คำนึงถึงความน่าเชื่อถือของข้อมูล (Trustworthiness) (Connelly, L. M., 2016) โดยมีการพิจารณาคุณภาพและความน่าเชื่อถือของข้อมูล (Credibility) การเลือกกลุ่มตัวอย่างมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และคำถามการวิจัย การเก็บข้อมูลใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อให้ได้ข้อมูลมากพอและมีความอึดตัวของข้อมูล มีการตรวจสอบข้อมูลจากการวิเคราะห์ข้อมูล (Triangulation) โดยมีการใช้นักวิจัย 2 คนเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งนักวิจัยคำนึงถึงการอธิบายเกี่ยวกับการจัดการความรู้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยในหลายมุมมอง นอกจากนี้การวิจัยครั้งนี้ได้คำนึงถึงการพึ่งพาได้ (Dependability) นักวิจัยได้ทำการตรวจสอบข้อมูลที่ได้ว่าครบถ้วน/เพียงพอหรือไม่ รวมทั้งนำข้อมูลที่ไดมาแยกแยะตามประเด็นหัวข้อตามวัตถุประสงค์การวิจัย สำหรับความสามารถในการถ่ายโอน (Transferability) ผู้วิจัยได้มีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงได้แก่ปราชญ์ชาวบ้านด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นแพทย์แผนไทยและแพทย์แผนไทยที่ได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทยที่อาศัยอยู่ในชุมชนดอนแก้ว ผู้วิจัยได้มีการอธิบายเกี่ยวกับวิธีการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลและลักษณะของผู้ให้ข้อมูลอย่างละเอียด อธิบายวิธีการดำเนินการวิจัย รวมทั้งลักษณะข้อคำถามที่ใช้และการได้มาซึ่งข้อมูล ซึ่งจากกระบวนการดังกล่าวจะสามารถนำผลการศึกษาที่ได้นำไปอธิบายเกี่ยวกับ

การจัดการความรู้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยในชุมชนซึ่งมีปราชญ์ชาวบ้านด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น แพทย์แผนไทยหรือแพทย์แผนไทยผู้ได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทยที่มีบริบทใกล้เคียงกับชุมชนดอนแก้ว

การพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูล

การศึกษานี้ได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่ (BCNCT 13/2561) ก่อนทำการเก็บข้อมูลผู้วิจัยได้พิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูลโดยอธิบายรายละเอียดซึ่งเกี่ยวข้องกับการวิจัย ผู้วิจัยได้นำเอกสารคำชี้แจงการวิจัยและเอกสารยินยอมเข้าร่วมวิจัยให้ผู้ให้ข้อมูลอ่าน โดยผู้ให้ข้อมูลสามารถตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมการวิจัยรวมทั้งสามารถยกเลิกการให้ข้อมูลได้ทุกเมื่อโดยไม่ได้รับผลกระทบใด ๆ ผู้วิจัยได้ขออนุญาตในการบันทึกเทประหว่างการสนทนา ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จะถูกเก็บในตู้ที่มีการล็อคมีเพียงผู้วิจัยที่จะสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ สำหรับการนำเสนอข้อมูลวิจัยผู้วิจัยได้อธิบายถึงการนำเสนอผลการศึกษาจะแสดงในภาพรวมและไม่มีการระบุข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล

ผลการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการความรู้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยของชุมชนดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 คน จำแนกเป็นเพศชาย 6 คน เพศหญิง 4 คน อายุเฉลี่ยของผู้ให้ข้อมูลได้แก่ 67.10 ปี (S.D. = 9.39) ระดับการศึกษาของผู้ให้ข้อมูลอยู่ในระดับประถมศึกษา - ปริญญาโท ประสบการณ์และความชำนาญด้านแพทย์แผนไทยเฉลี่ย 25.90 ปี (S.D. = 8.21) จากข้อมูลที่ได้สามารถอธิบายตามประเด็นของการสร้างความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาแพทย์แผนไทย การแลกเปลี่ยนความรู้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทย และการนำความรู้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยไปใช้โดยมีรายละเอียดดังนี้

การสร้างความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาแพทย์แผนไทย

ผู้ให้ข้อมูลได้อธิบายการสร้างความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยว่าเป็นการสร้างความรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริงในการรักษาโรค การป้องกันโรค การส่งเสริมและฟื้นฟูสุขภาพ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ให้ข้อมูลมีประสบการณ์ มีความเข้าใจเกี่ยวกับภูมิปัญญาแพทย์แผนไทย สำหรับองค์ความรู้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยในชุมชนดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ประกอบไปด้วย องค์ความรู้ด้านยาสมุนไพร องค์ความรู้ด้านพิธีกรรมเพื่อใช้รักษาโรค และองค์ความรู้ด้านนวดแผนไทย โดยผู้ให้ข้อมูลได้อธิบายรายละเอียดขององค์ความรู้ด้านยาสมุนไพรว่า ก่อนการใช้จำเป็นต้องรู้จักโรค ทราบถึงอาการโรค รู้จักสรรพคุณและวิธีปรุงยา รู้วิธีรักษาโรค และมีความเข้าใจว่ายาแต่ละประเภทเหมาะสำหรับโรคใด และสามารถใช้ความรู้ความเข้าใจ

เกี่ยวกับยาสมุนไพรในการบำบัดโรคและการป้องกันโรค สำหรับรายเอียดของยาสมุนไพรที่มีในชุมชนตอนแก้ว จำแนกได้เป็น ยาสมุนไพรเพื่อใช้ในการนวด/ประคบ และสมุนไพรเพื่อใช้ในการกลุ่มโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง เช่น การตำรับยาสมุนไพรรักษาโรคความดันโลหิตสูง ยาบำรุงร่างกายสำหรับโรคเบาหวาน ดังเช่นตัวอย่างคำอธิบายจากผู้ให้ข้อมูล “ เป็นหมอพื้นบ้านเพราะตอนเด็กเคยป่วยแล้วหมอพื้นบ้านรักษามาจนหายเราเลยศรัทธา ที่ทำตอนนี้ก็อย่างสมุนไพรอย่างยานวดคลายเส้นเราใช้ การบูร เกลือเม็ด ตะไคร้หอม ผิวมะกรูด ใบเตย ทุเรียนแห้ง ขมิ้นแดง น้ำมันมะพร้าว ” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 3, 2562) หรือการใช้น้ำมันสารสกัดสมุนไพรเพื่อบำบัดโรค ดังเช่นตัวอย่าง “ ยกตัวอย่างถ้าเรารักษากระดูกหักมันก็จะทำให้เกิดแผลเป็นให้ใช้น้ำมันยาทาแผลทุกวันและต้องรักษาทุกวัน ” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1, 2562) นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลอธิบายถึงองค์ความรู้ด้านยาบำบัดโรค ดังตัวอย่างคำพูดเช่น “ ตาก็ศึกษาเพิ่มเติมอย่างใช้ยาสมุนไพรมารักษาอาการป่วยของตัวเองร่วมกับการรักษาโดยแพทย์แผนปัจจุบัน ทดลองปรุงยาแล้วใช้กับตัวเองอย่างเรามีโรคความดันสูงสมุนไพรที่ใช้ทำยาเม็ดลูกกลอนพวกกระเทียม ขิง ฟ้าทะลายโจร ผสมกัน ” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 7, 2562) สำหรับองค์ความรู้ด้านพิธีกรรมเพื่อใช้รักษาโรคผู้ให้ข้อมูลอธิบายเกี่ยวกับการรักษาโดยใช้คาถาเป่าบริเวณที่เจ็บป่วยพร้อมทั้งใช้น้ำมันดัดเมื่ซึ่งการรักษา โดยการใช้คาถาเป่าจะต้องทำการรักษาอย่างน้อยวันละ 1 มีการซักประวัติผู้ป่วยก่อนพร้อมประเมินอาการป่วยและให้การรักษาตามวิธีที่เหมาะสมเมื่อรักษาไปได้ 1 - 2 วันถ้าผู้ป่วยอาการดีขึ้นก็จะทำให้ทำพิธียกครูโดยมีเงินค่ายกครู ดังเช่นตัวอย่างคำพูดที่ว่า “ หมอเมืองเราใช้คาถารักษา ใช้การแสดเพื่อถอนพิษ ใช้ดาบไม้ที่ทำจากไม้ที่ถูกฟ้าผ่าและเขาสัตว์ อย่างขาคาวเผือก เขาวัว เขากวาง เขี้ยวหมูป่า งาช้าง มาลงคาถาใช้เช็ดแสดใช้ใบไม้อย่างใบพลูมาเช็ด ” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 2, 2562) และตัวอย่างคำพูดของผู้ให้ข้อมูลที่ว่า “ ถ้าเราจะรักษาผู้ป่วยต้องสอบถามอาการก่อน มีการยกครูใช้ดอกไม้สีขาว รูป 2 ดอก เทียน 2 เล่ม เงินค่าขึ้นครู 36 บาท และน้ำส้มป่อย หลังจากนั้นจะทำการรักษาผู้ป่วยตามอาการและตามหาสาเหตุการป่วยหลังจากให้การรักษาไปได้ 3 วัน ” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 8, 2562) นอกจากประเด็นที่ได้กล่าวไปแล้วผู้ให้ข้อมูลได้อธิบายเกี่ยวกับการใช้พิธีกรรมแก้คุณไสย น้ำมันดัด เมื่คาถา ทำพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ สู่ขวัญ สอบถามเพื่อรักษาการเจ็บป่วยหรือป้องกันความเจ็บป่วยที่อาจจะเกิดขึ้น ดังเช่นตัวอย่างคำพูดที่ว่า “ แม่ทำพิธีผีอำหม้อหนึ่งทีเวลาคนป่วยมาถามว่าป่วยจากอะไรผีอำหม้อหนึ่งก็จะตอบได้หมดเอาข้าวสาร 1 ลิตร กรวยหมากพลู 6 กรวย กรวยดอกไล่ ข้าวตอกไล่ เทียน 2 เล่ม 6 กรวยไล่เหรียญกษาปณ์ 12 เหรียญ ใส่เสื้อผ้าของคนที่ไม่สบาย 1 ผืนไปด้วยอย่าลืมเงินสำหรับใช้เป็นขันตั้งให้ผีอำหม้อหนึ่ง ถามว่าทำไมถึงป่วยก็จะรู้ว่าป่วยเพราะอะไร ” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4, 2562) และ “ พ่อใช้ข้าวสารมาแช่น้ำ เป่าคาถาลงไปแล้วนำเขี้ยวเสือมาคนหลังเป่าคาถาเสร็จแล้วนำน้ำข้าวมาพรมไล่แผล หรือบริเวณที่เจ็บที่ป่วย ” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5, 2562) สำหรับองค์ความรู้ด้านนวดแผนไทย ผู้ให้ข้อมูลอธิบายว่าการนวดแผนไทยจะเริ่มที่การทำตรวจโรค การวินิจฉัยโรค และทำการบำบัดโรค การนวดรักษาเป็นการนวดทั่วตัวเพื่อลด

ปวดเมื่อยและการนัดเฉพาะจุด เช่นการนัดเท้า รักษาอาการปวดเท้า ปวดข้อเท้า ดังเช่นตัวอย่างคำพูดที่ว่า “ ตอนแรกเราต้องไหว้ครู บอกกล่าวแก่ครูอาจารย์ก่อน ประเมินอาการป่วย สอบถามโรคประจำตัว ถ้าจะนัดหรือการประคบแต่ละครั้งใช้เวลา 45 นาทีขึ้นไป ถ้านวดคลายเส้นจะนัดบริเวณปลายเท้าขึ้นไป แต่หากนวดเพื่อแก้อาการให้นวดบริเวณที่ปวด หรือบริเวณที่มีอาการก่อน ตอนที่นัดก็จะให้คำแนะนำแก่ผู้ป่วยไปด้วยให้งดอาหารแสลงที่ไม่ส่งเสริมให้อาการปวด อย่างหน่อไม้ ของหมกตอง เครื่องในสัตว์ ” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 9, 2562) นอกจากนี้ยังมีคำอธิบายเกี่ยวกับการนัดเพื่อฟื้นฟูสภาพของผู้ป่วยที่ต้องได้รับการทำกายภาพบำบัดหรือการฝึกเดิน ดังตัวอย่างคำพูดเช่น “สำหรับตัวเองเริ่มจากพ่อของแม่หกล้มแล้วเดินไม่ได้ แม่เลยลองนวดโดยที่ยังไม่ได้ไปเรียนนวดที่ไหนนะตอนนั้น นวดเรื่อย ๆ พ่อกลับมาเดินได้อีกครั้งใช้เวลา 3 ปี จึงเริ่มไปศึกษาเรียนนวดใช้วิธีกดจุดเพื่อการรักษาอาการเพื่อการรักษาอาการปวด และให้พ่อลองเดินเท้าเปล่าบนหินอันนี้ก็จะช่วยกระตุ้นเลือดให้ดีขึ้น” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 6, 2562)

จากผลการศึกษาจะเห็นว่าการสร้างความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยในชุมชนดอนแก้วเป็นการสร้างความรู้ผ่านการใช้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยเพื่อการรักษาและบำบัดโรค การป้องกันโรค การส่งเสริมและฟื้นฟูสุขภาพของผู้ใช้บริการโดยองค์ความรู้ที่ปราชญ์ชาวบ้านและแพทย์แผนไทยในพื้นที่มีเป็นความรู้ที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้การฝึกฝน การปฏิบัติจนเกิดทักษะโดยมีการสั่งสมประสบการณ์ตามความถนัดหรือความเชี่ยวชาญของตน ซึ่งองค์ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยในชุมชนดอนแก้วประกอบด้วยองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับองค์ด้านยาสมุนไพร องค์ความรู้ด้านพิธีกรรมเพื่อใช้รักษาโรค และ องค์ความรู้ด้านนวดแผนไทย

การแลกเปลี่ยนความรู้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทย

การแลกเปลี่ยนความรู้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยของชุมชนดอนแก้ว อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ให้ข้อมูลได้อธิบายถึงคนที่มีความสนใจในการเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยว่าเป็นผู้สืบทอดความรู้ในชุมชนต้องมีลักษณะสำคัญคือต้องมีความสนใจที่จะเรียนรู้ มีความศรัทธาในเรื่องแพทย์แผนไทย ต้องมีจิตสาธารณะ ชอบช่วยเหลือผู้อื่น กรณีที่ต้องการใช้ความรู้เพื่อการหารายได้ต้องไม่เป็นการเอาเปรียบผู้ป่วย/ผู้รับบริการไม่คิดค่าบริการแพงเกินไป ดังเช่นตัวอย่างคำพูดที่ว่า “ ต้องมีการสืบประวัติก่อนว่าเป็นคนดีชอบช่วยเหลือคนอื่น มีความเสียสละไหม ไม่ดื่มเหล้าหรือเล่นการพนันและไม่ไปใช้ในเชิงพาณิชย์หรือเอาไปใช้ทางไม่ดีทางเลื่อมอย่างคาถาอาคม จำเป็นต้องดูดี ๆ ” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4, 2562) รูปแบบการแลกเปลี่ยนความรู้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยมีเป้าหมายเพื่อให้เกิดการเพิ่มพูนความรู้ ป้องกันการสูญหายของภูมิปัญญาแพทย์แผนไทย สามารถจำแนกได้เป็น การแลกเปลี่ยนความรู้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยอย่างไม่เป็นทางการ และ การแลกเปลี่ยนความรู้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยอย่างเป็นทางการ การแลกเปลี่ยนความรู้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยอย่างไม่เป็นทางการ ได้แก่ การ

แลกเปลี่ยนความรู้ผ่านการพูดคุยอย่างไม่มีพิธีรีตองผ่านเพื่อนหรือผู้ที่สนใจในศาสตร์แพทย์แผนไทยและมีการถ่ายทอดความรู้ที่ตนเองมีสู่เพื่อนหรือผู้สนใจ ผู้เรียนสามารถบันทึกข้อมูลโดยผู้ให้ข้อมูลจะไม่มีตำราให้เป็นการเรียนจากการถ่ายทอดประสบการณ์ หรือหลังการขอมอบตัวเป็นลูกศิษย์สามารถเข้ามาเรียนกับแพทย์แผนไทยแบบตัวต่อตัว เช่นการฝึกปฏิบัติการรักษากับแพทย์แผนไทย ดังเช่นตัวอย่างคำพูดที่ว่า “ ต้องมีการยกครูจะต้องดูฤกษ์ยามในวันที่เป็นมงคลทำพิธียกครูรับเป็นลูกศิษย์แล้วก็จะสอนให้ท่องจำและให้จดบันทึกไว้หากไม่เข้าใจหรือจำไม่ได้ให้สอบถามแล้วเรียนรู้จนกว่าจะจำได้ ” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 7, 2562) สำหรับการแลกเปลี่ยนความรู้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยอย่างเป็นทางการจะเป็นทางการจะทำในรูปแบบการแลกเปลี่ยนกับเครือข่ายกลุ่มแพทย์แผนไทย ระดับอำเภอ เช่นการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภูมิปัญญาด้านแพทย์แผนไทยระดับอำเภอ มีการสัมมนากับองค์กรสถาบันการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ โรงพยาบาลชุมชน หรือ หน่วยงานอื่น ๆ ดังเช่นตัวอย่างคำพูดที่ว่า “ คนที่สนใจเข้ามาเรียนได้ตลอด อย่างที่ท้องถิ่นเราก็มีส่วนร่วมด้วยเขาอย่างบางที่โรงเรียนให้เราไปสอนเด็กนักเรียนนักศึกษา เพื่อจะได้นำความรู้มาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน อบต. บางที่ก็มีการให้เราไปร่วมแสดง ในงานใครสนใจก็มาเรียนมาถามได้ อสม. เขาก็สนใจมาแลกเปลี่ยน ” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 6, 2562) และอีกตัวอย่างของคำพูดที่ว่า “ ได้เปิดศูนย์การเรียนรู้ที่บ้านให้ประชาชนหรือคนที่สนใจมาเรียนกับเราได้ อย่างมหาวิทยาลัย เขาก็มาแลกเปลี่ยนกับเรา มีนักศึกษาเข้ามา เป็นศูนย์เรียนรู้ผู้สูงอายุ ” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 8, 2562)

จากผลการศึกษาี้การแลกเปลี่ยนความรู้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยอธิบายได้เป็น 2 รูปแบบได้แก่ การแลกเปลี่ยนความรู้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยอย่างไม่เป็นทางการ และการแลกเปลี่ยนความรู้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยอย่างเป็นทางการ โดยการแลกเปลี่ยนความรู้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยอย่างไม่เป็นทางการ เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ผ่านการพูดคุยแบบเป็นกันเอง เป็นการแลกเปลี่ยนจากเพื่อนหรือผู้ที่สนใจในศาสตร์แพทย์แผนไทยและผู้ให้ข้อมูลได้มีการถ่ายทอดความรู้ที่ตนเองมี สำหรับการแลกเปลี่ยนความรู้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยอย่างเป็นทางการ เป็นลักษณะการแลกเปลี่ยนความรู้ที่มีแบบแผน มีการวางแผนเกี่ยวกับสมาชิกและประเด็นในการแลกเปลี่ยนความรู้อย่างชัดเจน และอาจจะมีหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาชนในการร่วมมือเพื่อให้เกิดแลกเปลี่ยนความรู้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยผ่านการจัดประชุม/สัมมนา การจัดเวทีแลกเปลี่ยนความรู้ เป็นต้น

การนำความรู้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยไปใช้

จากผลการวิจัยพบว่า การนำความรู้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยไปใช้ในชุมชนดอนแก้วสามารถจำแนกได้เป็น การใช้ประโยชน์ต่อตนเอง/ครอบครัว และประโยชน์ต่อสมาชิกในชุมชน ผู้ให้ข้อมูลอธิบายว่าเป็นการดูแลสุขภาพตนเองและครอบครัวโดยใช้ความรู้หรือตำราที่ได้ถ่ายทอดและสืบทอดกันมา ซึ่งจะช่วยให้สามารถรักษาโรคหรืออาการบางอย่างที่ไม่จำเป็นต้อง

ไปพบแพทย์แผนปัจจุบัน เป็นการนำองค์ความรู้ท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการดูแลสุขภาพ เป็นการมุ่งการพึ่งพาตนเองในครอบครัวในการดูแลด้านสุขภาพ ดังเช่นตัวอย่างคำพูดที่ว่า “อย่างเราเป็นหมอเมืองก็ต้องอ่านตำราโบราณ ยังต้องฝึก ต้องเรียนรู้เพื่อจะได้นำความรู้ขึ้นมาใช้กับตนเองและครอบครัว ” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 2, 2562) สำหรับการนำความรู้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยมาใช้ประโยชน์เพื่อชุมชน ได้แก่การช่วยรักษาโรคที่เข้าใจถึงอาการและคำนึงถึงความเชื่อ การนวด การให้คุณค่าของสมาชิกในชุมชน การลดค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพสำหรับคนในชุมชนโดยเป็นการช่วยเหลือแบบพึ่งพาอาศัยกันซึ่งช่วยให้เกิดการพัฒนารูปแบบสุขภาพชุมชนที่ยั่งยืน ดังเช่นตัวอย่างคำพูดที่ว่า “ถ้าเรารักษาได้ก็จะปรุงยาสมุนไพรให้และแนะนำการปฏิบัติตัวที่เกี่ยวข้องกับโรคที่เป็น บางคนเราต้องใช้ศาสนาช่วยทางด้านจิตใจด้วย ในการรักษาแต่ละครั้งจะไม่คิดค่าตอบแทน บางครั้งผู้ป่วยจะตอบแทนตามกำลังศรัทธา ” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 7, 2562) นอกจากนั้นยังมีการนำความรู้แนะนำแก้อื่นเพื่อการมีทางเลือกด้านสุขภาพ เช่น กลุ่มผู้สูงอายุในชุมชน กลุ่มจิตอาสาของชุมชน กลุ่มเยาวชน หรือประชาชนอื่น ๆ ในพื้นที่ใกล้เคียง เช่นตัวอย่างคำพูดที่ว่า “ความรู้ที่เรามีก็บอกให้คนที่อยากรู้ได้นำความรู้ไปใช้ดูแลตัวเอง อย่างพวกพิธีกรรมอะไรพวกนี้ที่เกี่ยวกับความเชื่อเขาก็เอาไปใช้ได้ ” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 10, 2562)

จากผลการวิจัยนี้ได้อธิบายถึงการนำความรู้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยไปใช้โดยเชื่อมโยงสู่การเกิดประโยชน์ต่อตนเองและครอบครัว นอกจากนั้นยังรวมถึงการนำความรู้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยไปใช้ประโยชน์ต่อสมาชิกในชุมชน โดยสะท้อนถึงการสนับสนุนในการดูแลตนเอง ครอบครัว และ ชุมชน มีการช่วยเหลือกันในสังคมโดยใช้ความรู้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยทำให้เกิดการพึ่งพาตนเองด้านสุขภาพของชุมชน

อภิปรายผล

จากการวิจัยการสร้างความรู้ การแลกเปลี่ยนความรู้ และการนำความรู้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยไปใช้ ในชุมชนดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การสร้างความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยมีความเชื่อมโยงกับธรรมชาติ ความรู้ดังกล่าวปราชญ์ชาวบ้านด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นแพทย์แผนไทยและแพทย์แผนไทยถูกสร้างขึ้นมาจากการได้รับการถ่ายทอด การจดจำ หรือสืบทอดจากบรรพบุรุษของตน เป็นการสร้างความรู้ที่ปราชญ์ชาวบ้านด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นแพทย์แผนไทยและแพทย์แผนไทยเกิดจากการลงมือปฏิบัติโดยผ่านกระบวนการค้นคว้า ซึ่งการสร้างองค์ความรู้มีความเชื่อมโยงกับความรู้เดิม โดยการลงมือปฏิบัติเป็นการสร้างประสบการณ์จริงและเป็นเรื่องเฉพาะของแต่ละบุคคลซึ่งความรู้ที่สร้างขึ้นสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ (กนกรัตน์ จิรส์จจานุกูล และณมน จีรังสุวรรณ, 2561); (ชริน ดำรงกิตติกุล, 2559) สำหรับผลการศึกษาที่เกี่ยวกับองค์ความรู้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยของชุมชนดอนแก้ว ซึ่งประกอบด้วยองค์ความรู้ด้านยาสมุนไพร องค์ความรู้ด้านพิธีกรรมเพื่อใช้รักษาโรค และองค์ความรู้ด้านนวดแผนไทย สอดคล้องกับการศึกษาของ นนทียา จันทรเนตร ที่ทำการศึกษา

เกี่ยวกับภูมิปัญญาแพทย์พื้นบ้านในจังหวัดนครราชสีมาโดยพบว่าสมุนไพรและการนวดพื้นบ้านได้ถูกนำมาใช้เพื่อการบำบัดโรค (นนทยา จันทน์เนตร, 2561) และการศึกษาของ สุวสิน พลนรัตน์ และคณะ ในการศึกษาเกี่ยวกับคลินิกจิตเวชชุมชนด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นตามบริบทของการแพทย์พื้นบ้านล้านนาซึ่งมีการใช้พิธีกรรมตามวิถีวัฒนธรรมท้องถิ่นในการรักษาความเจ็บป่วยทางจิตใจ ในการสร้างความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยองค์ความรู้ทั้ง 3 ด้าน จะเห็นว่ามีความเชื่อมโยงสู่การดูแลสุขภาพทุกมิติของประชาชนในชุมชน โดยเฉพาะสุขภาพในมิติของจิตวิญญาณ (สุวสิน พลนรัตน์ และ คณะ, 2564); (วิสัย คตะตา และคณะ, 2561) ซึ่งองค์ความรู้ทั้ง 3 ด้านถูกนำมาใช้โดยครอบคลุมการตรวจโรค การวินิจฉัยโรค การรักษาหรือบำบัดโรค และการฟื้นฟูสุขภาพ เป็นการใช้ความรู้ที่สืบทอดกันมาเพื่อค้นหาสาเหตุการเกิดโรค และค้นหาวิธีการรักษาโรค ภายใต้ความเชื่อเกี่ยวกับสาเหตุของโรคจากทั้งสิ่งที่เหนือธรรมชาติ เช่น ไสยศาสตร์ ผี ซึ่งสอดคล้องกับคำอธิบายของ สามารถ ใจเตี้ย และวรางคณา สินธญา หรือสาเหตุของการเจ็บป่วยจากสิ่งแวดล้อมหรือธรรมชาติ ผู้ที่เข้ารับการรักษามีความเชื่อและความศรัทธาต่อผู้รักษา เช่น ศาสนา (สามารถ ใจเตี้ย และวรางคณา สินธญา, 2562); (เสฏฐวุฒิ อินทะจักร, 2562) และจะเห็นว่าความรู้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยถูกให้คุณค่าภายใต้ความเชื่อและวัฒนธรรมที่สืบทอด กันมา

การแลกเปลี่ยนความรู้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยของชุมชนดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่ามีการแลกเปลี่ยนความรู้ของปราชญ์ชาวบ้านด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น แพทย์แผนไทยและแพทย์แผนไทยที่ได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทยที่อาศัยอยู่ในชุมชนดอนแก้วมีลักษณะของการแลกเปลี่ยนความรู้อย่างไม่เป็นทางการเช่นมีการแลกเปลี่ยนความรู้ให้แก่ผู้ที่สนใจในศาสตร์แพทย์แผนไทยในประเด็นที่มีความสนใจคล้ายคลึงกันและการถ่ายทอดความรู้ที่ตนเองมีสู่ผู้สนใจ โดยการถ่ายทอดเป็นการถ่ายทอดจากความรู้เดิมและจากประสบการณ์ที่มี นอกจากนั้นปราชญ์ชาวบ้านด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นแพทย์แผนไทยและแพทย์แผนไทยที่ได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทยซึ่งอาศัยอยู่ในชุมชนดอนแก้วยังมีการแลกเปลี่ยนความรู้อย่างเป็นทางการสู่หน่วยงานต่าง ๆ หรือกลุ่มแพทย์แผนไทยโดยมีรูปแบบการถ่ายทอดความรู้เช่น การจัดเวทีแลกเปลี่ยนความรู้ เป็นต้น ซึ่งรูปแบบการแลกเปลี่ยนความรู้ดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของ พระพนมภรณ์ ฐานิสสร และ คณะ ที่อธิบายถึงกระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้อาจจะสามารถใช้วิธีแลกเปลี่ยนรายบุคคลหรือการแลกเปลี่ยนรายกลุ่มได้เพื่อให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ที่เพิ่มพูนขึ้น และช่วยป้องกันการสูญหายของความรู้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยของชุมชนดอนแก้ว (พระพนมภรณ์ ฐานิสสร และคณะ, 2563)

การนำความรู้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยไปใช้สามารถใช้ประโยชน์ต่อตนเองและครอบครัว รวมทั้งการใช้ประโยชน์ต่อสมาชิกในชุมชนดอนแก้ว โดยเป็นการใช้เพื่อส่งเสริมการสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การดูแลสุขภาพตนเอง การดูแลครอบครัวและชุมชน

(สถาบันวิจัยและพัฒนาสุขภาพชุมชน, 2556) โดยเมื่อใช้ความรู้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยมาใช้ประโยชน์ช่วยให้เข้าใจมิติด้านจิตวิญญาณและความเป็นมนุษย์ช่วยให้มนุษย์ได้เรียนรู้ระหว่างกัน อย่างเห็นคุณค่าในการรักษาสุขภาพของคนในระบบการดูแลสุขภาพ (โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์, 2559) การใช้ประโยชน์ดังกล่าวเป็นการมุ่งการพึ่งพาตนเองในครอบครัวและชุมชนเพื่อในดูแลด้านสุขภาพสอดคล้องกับธรรมชาติ วัฒนธรรม ความเชื่อด้านสุขภาพ และวิถีชีวิตของชุมชน ส่วนของภาคประชาชน มีการจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพในระดับชุมชนที่สืบทอดกันมาเป็นเวลานาน มีการทำงานเชื่อมโยงในรูปแบบเครือข่าย ซึ่งการคำนึงถึงฐานคิดการพึ่งตนเองของครอบครัวและชุมชนจะเป็นสิ่งที่ช่วยก่อให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชนได้ (สถาบันวิจัยและพัฒนาสุขภาพชุมชน, 2556)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยนี้พบว่า การสร้างความรู้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยของชุมชนดอนแก้วมีการสร้างความรู้ผ่านการปฏิบัติเพื่อบำบัดโรค ป้องกันโรค การส่งเสริมและฟื้นฟูสุขภาพ โดยองค์ความรู้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยของชุมชนดอนแก้ว ประกอบด้วยองค์ความรู้ด้านยาสมุนไพร องค์ความรู้ด้านพิธีกรรมเพื่อใช้รักษาโรค และองค์ความรู้ด้านนวดแผนไทย การแลกเปลี่ยนความรู้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยอธิบายได้เป็น การแลกเปลี่ยนความรู้อย่างไม่เป็นทางการและการแลกเปลี่ยนความรู้อย่างเป็นทางการ ในประเด็นการนำความรู้ไปใช้ ประกอบด้วยการนำความรู้ไปประโยชน์เพื่อการดูแลสุขภาพของตนเอง ครอบครัว และ ชุมชน โดยจากผลการศึกษาดังกล่าวจึงมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยในชุมชน แหล่งการถ่ายทอดภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยของชุมชน ลักษณะการนำความรู้ด้านภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยไปใช้ประโยชน์ของชุมชนซึ่งอาจนำความรู้ดังกล่าวเพื่อมาใช้ในการพัฒนาและส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยเพื่อดูแลสุขภาพแก่ประชาชนในชุมชน สำหรับข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ของชุมชนด้านภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน และควรศึกษามุมมองของผู้รับบริการต่อผลของการนำภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยของชุมชนดอนแก้วมาใช้

เอกสารอ้างอิง

กนกรัตน์ จิระจันทกุล และณมน จีรังสุวรรณ. (2561). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ด้วย
ทฤษฎีการเรียนรู้ แบบการสร้างรู้นิยมและการเชื่อมโยงความรู้เพื่อการสร้าง
นวัตกรรมแบบประสพการณ์จริง. Academic Journal Bangkokthonburi
University, 7(2), 54-67.

- กองสนับสนุนสุขภาพภาคประชาชน. (2557). วิวัฒนาการการสาธารณสุขมูลฐานในประเทศไทย พ.ศ. 2521 - พ.ศ.2557. นนทบุรี: กองสนับสนุนสุขภาพภาคประชาชนกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ.
- กัญญาณัฐ สุริยะวงศ์. (2561). ศึกษาการบำบัดฟื้นฟูกลุ่มอาการเส้นเลือดในสมองตีบ อุดตัน โดยการนวดแผนไทยของโรงพยาบาลชุมชนตำบลดอนแก้วอำเภอมะนังจังหวัดเชียงใหม่. วารสารพุทธศาสตร์ศึกษา, 9(2). 133-141.
- โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์. (2559). วิธีชุมชนเครื่องมือ 7 ชิ้น ที่ทำให้งานชุมชนง่าย ได้ผล และสนุก. นนทบุรี: สุขศาลา.
- จำเนียร จวงตระกูล. (2561). แบบจำลองการจัดการการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำประเทศไทยสู่ประเทศไทย 4.0. วารสารชุมชนวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 12(2), 10-25.
- ชมพูนุท สิริพรหมภัทร และคณะ. (2562). การจัดการความรู้ในยุคประเทศไทย 4.0 ทุกระดับในองค์กรอย่างมีความสุขเพื่อการพัฒนาองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนที่ยั่งยืน. วารสารทันตภิบาล, 30(2), 143-153.
- ชริน ดำรงกิตติกุล. (2559). วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการสร้างความรู้การแสวงหาความรู้และการเรียนรู้ จากการปฏิบัติจริงผ่านกระบวนการการศึกษาเพื่อท้องถิ่น. Journal of Educational Review Faculty of Education in MCU, 3(2), 29-44.
- ธีรพัฒน์ อังศุवाल และชัชฎา กำลังแพทย์. (2563). กลไกการอภิบาลทางสาธารณสุขของไทยในการจัดการ โควิด-19. Journal of Social Sciences Naresuan University, 16(2), 37-76.
- นนทียา จันทรเนตร. (2561). ภูมิปัญญาด้านการบำบัดรักษาโรคของหมอยาพื้นบ้านในจังหวัดนครราชสีมา. วารสารชุมชนวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 12(3), 124-135.
- ประเวศ วะสี. (2560). ระบบสุขภาพไทยในทศวรรษ. นนทบุรี: สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ.
- ปาริชาติ คุณปลื้ม. (2562). การพัฒนากระบวนการจัดการความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น: กรณีศึกษากลุ่ม โอท็อปภาคตะวันออก. วารสารการเมืองการบริหารและกฎหมาย, 9(3), 273-295.
- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1. (28 กันยายน 2562). การจัดการความรู้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทย ชุมชนดอนแก้ว อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่. (ศรีจันทร์ พูใจ, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 10. (26 ตุลาคม 2562). การจัดการความรู้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทย ชุมชนดอนแก้ว อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่. (ศรีจันทร์ พูใจ, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 2. (5 ตุลาคม 2562). การจัดการความรู้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทย ชุมชนดอนแก้ว อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่. (ศรีจันทร์ พูใจ, ผู้สัมภาษณ์)

- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 3. (6 ตุลาคม 2562). การจัดการความรู้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทย ชุมชนดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่. (ศรีจันทร์ พุใจ, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4. (12 ตุลาคม 2562). การจัดการความรู้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทย ชุมชนดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่. (ศรีจันทร์ พุใจ, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5. (19 ตุลาคม 2562). การจัดการความรู้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทย ชุมชนดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่. (ศรีจันทร์ พุใจ, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 6. (19 ตุลาคม 2562). การจัดการความรู้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทย ชุมชนดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่. (ศรีจันทร์ พุใจ, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 7. (20 ตุลาคม 2562). การจัดการความรู้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทย ชุมชนดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่. (ศรีจันทร์ พุใจ, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 8. (25 ตุลาคม 2562). การจัดการความรู้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทย ชุมชนดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่. (ศรีจันทร์ พุใจ, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 9. (26 ตุลาคม 2562). การจัดการความรู้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทย ชุมชนดอนแก้วอำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่. (ศรีจันทร์ พุใจ, ผู้สัมภาษณ์)
- พระพนมภรณ์ ฐานิสโร และ คณะ. (2563). การจัดการความรู้: กระบวนการพัฒนานคนและการพัฒนางาน. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 5(2), 133-140.
- พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. 2542. (2542). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116 ตอนที่ 20 ก หน้า 49 (29 พฤศจิกายน 2562).
- พระราชบัญญัติวิชาชีพการแพทย์แผนไทย พ.ศ. 2556. (2556). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 130 ตอนที่ 10 ก หน้า 1 (1 กุมภาพันธ์ 2556).
- มหาวิทยาลัยดอนแก้วสร้างสุข. (2558). มหาวิทยาลัยดอนแก้วสร้างสุข หลักสูตรการบริหารจัดการสุขภาพชุมชน. กรุงเทพมหานคร: สำนักสนับสนุนสุขภาพะชุมชน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.
- วิสัย คะตา และคณะ. (2561). การประเมินสุขภาพะด้านจิตวิญญาณ: การประยุกต์ใช้ทางการแพทย์. *วารสารโรงพยาบาลสกลนคร*, 21(3). 138-147.
- สถาบันวิจัยและพัฒนาสุขภาพชุมชน. (2556). ระบบสุขภาพชุมชนเพื่อชุมชน. กรุงเทพมหานคร: ปิยอนด์ พับลิชชิง.
- สามารถ ใจเตี้ย และ วรางคณา สินธยา. (2562). ฝัล่านนาในมิติการสร้างเสริมสุขภาพชุมชน. *ResearchJournal Phranakhon Rajabhat: Science and Technology*, 14(2), 161-169.
- สามารถ อัยกร. (2559). การจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษา. *Journal of Graduate School Sakon Nakhon Rajabhat University*, 13(61), 21-30.

- สุวสิน พลนรัตน์ และ คณะ. (2564). แนวทางการพัฒนาคลินิกจิตเวชชุมชนด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นภายใต้ บริบทของการแพทย์พื้นบ้านล้านนา. วารสารมหาจุฬานาครธรรม์, 8(5), 162-176.
- เสฏฐวุฒิ อินทะจักร. (2562). การเสริมสร้างจริยธรรมทางสังคมผ่านความเชื่อเรื่องผีและพุทธศาสนาในล้านนา. Mahachula Academic Journal, 6(1), 265-280.
- อัจฉรา เชียงทอง และคณะ. (2560). คุณภาพและการเข้าถึงบริการของโรงพยาบาลการแพทย์แผนไทย. TheJournal of Prapokklao Hospital Clinical Medical Education Center, 34(3), 206-221.
- เอี่ยมพร หลินเจริญ. (2555). เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ. Journal of Educational Measurement Mahasarakham University, 17(1), 17-29.
- Dalkir, K. (2005). The knowledge management cycle. Knowledge management in theory and practice, Oxford: Elsevier25-46.

การมีส่วนร่วมของครูในการจัดดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน
กลุ่มโรงเรียนปู้เจ้าสมิงพราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต 1*

TEACHERS' PARTICIPATION IN INTERNAL QUALITY ASSURANCE
MANAGEMENT IN POOCHAOSAMINGPRAI SCHOOLS GROUP UNDER
THE SAMUTPRAKAN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

สุปวีณ์ ชูรัมย์

Supawee Chooratsamee

อัจฉรา วัฒนานรงค์

Achara Whattananarong

มหาวิทยาลัยพะเยา

University of Phayao, Thailand

E-mail: supaweechooratsamee@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการจัดดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน กลุ่มโรงเรียนปู้เจ้าสมิงพราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงานตามแผน ด้านการตรวจสอบและประเมินผล และด้านการพัฒนาปรับปรุงแก้ไข โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทางการประกันคุณภาพ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนในปีการศึกษา 2563 จำนวน 200 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .99 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และวิธีการของเชฟเฟ ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูมีส่วนร่วมในการจัดดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ครูที่เพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในโดยรวมไม่ต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการดำเนินงานตามแผนต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ครูที่ช่วงอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในโดยรวมไม่ต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน

* Received 20 June 2021; Revised 9 August 2021; Accepted 27 August 2021

พบว่า ด้านการวางแผนต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ครูที่ระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในโดยรวมและรายด้าน ไม่ต่างกัน และ 5) ครูที่ประสบการณ์ทางการประกันคุณภาพต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในโดยรวมต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของครู, การจัดดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน, กลุ่มโรงเรียนปู้เจ้าสมิงพราย

Abstract

The objectives of this study were to investigate and compare the teachers' participation in internal quality assurance management in Poochaosamingprai schools group under the Samutprakan Primary Educational Service Area Office 1 in the aspects of Plan, Do, Check and Act in overall and each aspect classified by gender, age, education level and quality assurance experience. This study was quantitative research. The samples consisted of 200 teachers teaching in the academic year 2020. The instrument used was a five rating scale questionnaire with reliability at .99. Data were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation, a t-test, a One - Way Analysis of variance and Scheffe's method. The results of the study were as follows: 1) The teachers' participation in internal quality assurance management in overall and each aspect were at a high level. 2) There was no significant difference between the teachers with different gender in participation in internal quality assurance management in overall. When considered in each aspect, it was found that there was a significant difference in the aspect of Do at the level of .05. 3) There was no significant difference between the teachers with different age in participation in internal quality assurance management in overall. When considered in each aspect, it was found that there was a significant difference in the aspect of Plan at the level of .05. 4) There was no significant difference between the teachers with different education level in participation in internal quality assurance management in overall and each aspect. 5) There was a significant difference between the teachers with different quality assurance experience in participation in internal quality assurance management in overall. When considered in each

aspect, it was found that there was a significant difference in the aspect of Plan at the level of .05.

Keywords: Teachers' participation, Internal quality assurance management, Poochaosamingprai schools group

บทนำ

โลกในยุคปัจจุบันเป็นโลกแห่งการแข่งขัน ทรัพยากรมนุษย์ในแต่ละประเทศเป็นปัจจัยสำคัญของการแข่งขัน คุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ขึ้นอยู่กับคุณภาพของการศึกษา อนาคตของเด็กไทยอยู่ในสภาพที่ต้องการการแก้ไขอย่างรวดเร็ว ผลการประเมินจากแหล่งที่เชื่อถือได้ ประเทศไทยอยู่ในระดับท้ายๆ ของโลก ไม่ว่าจะเป็น คุณภาพการประถมศึกษา คุณภาพการศึกษาด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และคุณภาพระบบการศึกษา (วิจิตรศรีสอาน, 2562) โดยประเทศไทยได้ถูกนำไปจัดอันดับในการแข่งขันของประเทศต่างๆ โดยหน่วยงานหนึ่งที่น่าเชื่อถือคือ International Institute for Management Development (IMD) ได้นำข้อมูลของประเทศต่างๆ จำนวน 63 ประเทศ มาจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันในด้านต่างๆ ซึ่งเป็นที่น่าสนใจว่าความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทยถูกจัดให้อยู่ในอันดับท้ายๆ คือ พ.ศ. 2560-2563 อยู่อันดับที่ 54 56 56 และ 55 ตามลำดับ (International Institute for Management Development, 2020)

ประเทศไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และเพื่อให้การศึกษามีคุณภาพที่ดี จึงได้มีการกำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 หมวด 6 ว่าด้วยมาตรฐานและการประกันคุณภาพ โดยมาตรา 47 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก และมาตรา 48 กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2562) ต่อมากระทรวงศึกษาธิการได้ออกกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2561 เพื่อให้มีกลไกการปฏิบัติที่เอื้อต่อการดำเนินการตามมาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับ และเกิดประสิทธิภาพในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา, 2561) ดังนั้น สถานศึกษาทุกแห่งจึงได้ดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน โดยจัดทำรายงานประจำปีเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผล

การรับรองในภาพรวมของโรงเรียนทั้งหมด 7,791 แห่ง ได้รับการรับรอง จำนวน 4,185 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 53.72 และไม่ได้รับการรับรอง จำนวน 3,606 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 46.28 ซึ่งผลการประเมินคุณภาพภายนอกไม่ผ่านการรับรองสืบเนื่องมาจากการประกันคุณภาพภายในไม่ได้ตามมาตรฐาน สาเหตุที่สำคัญที่สุด คือบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการประกันคุณภาพ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2557) เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องการประกันคุณภาพ สิ่งหนึ่งที่ต้องคำนึงถึงคือ ความรู้ความเข้าใจของเครื่องมือที่ใช้ในกระบวนการประกันคุณภาพภายใน

การดำเนินงานประกันคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในกระบวนการประกันคุณภาพภายในตามแนวคิดของหลักการบริหาร คือ ทฤษฎีวงจรคุณภาพของเดมมิง (Deming) หรือ วงจร PDCA ซึ่งประกอบไปด้วย 1) การวางแผน (Plan) 2) การดำเนินงานตามแผน (Do) 3) การตรวจสอบการประเมินผล (Check) และ 4) การพัฒนาและปรับปรุง (Act) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2554) และการจัดดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นไปตามเป้าหมายและบรรลุวัตถุประสงค์ได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของทุกฝ่าย ซึ่งได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียน โดยครูเป็นทรัพยากรหลักในการขับเคลื่อนสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย ครูควรเตรียมความพร้อมของตนเอง โดยทำการศึกษาให้เกิดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ วิธีการ ขั้นตอนในการประเมินผลการศึกษา รวมทั้งสร้างเจตคติที่ดีต่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน การให้ความร่วมมือ และมีส่วนร่วมในการจัดดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ (ฉิรดา เวชญาลักษณ์, 2559)

กลุ่มโรงเรียนปู้เจ้าสมิงพราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู้เจ้าสมิงพราย อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ มีจำนวนทั้งหมด 11 โรงเรียน มีครูจำนวน 200 คน และมีนักเรียนประมาณ 3,230 คน ซึ่งทุกโรงเรียนได้มีการจัดดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในและจัดทำรายงานประเมินตนเอง (Self Assessment Report : SAR) จากการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่า ในปีการศึกษา 2562 บุคลากรหรือผู้รับผิดชอบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการประกันคุณภาพ ขาดการนำมาตรฐานการศึกษาในแต่ละระดับไปใช้ในการกำหนดและจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ขาดระบบการพัฒนาคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1, 2560)

จากความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษาและสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการจัดดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน กลุ่มโรงเรียนปู้เจ้าสมิงพราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ซึ่งข้อมูลจากการศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินการประกันคุณภาพ

การศึกษาภายในของกลุ่มโรงเรียนปู้เจ้าสมิงพราย ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการจัดดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน กลุ่มโรงเรียนปู้เจ้าสมิงพราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงานตามแผน ด้านการตรวจสอบและประเมินผล และด้านการพัฒนาปรับปรุงแก้ไข

2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการจัดดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน กลุ่มโรงเรียนปู้เจ้าสมิงพราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทางการประกันคุณภาพการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูกลุ่มโรงเรียนปู้เจ้าสมิงพรายที่ปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนการสอนในปีการศึกษา 2563 ดังนี้ โรงเรียนวัดสวนส้ม จำนวน 37 คน โรงเรียนวัดมหาวงษ์ จำนวน 19 คน โรงเรียนวัดบางหญ้าแพรก จำนวน 31 คน โรงเรียนวัดบางฝ้าย จำนวน 16 คน โรงเรียนวัดสำโรงเหนือ จำนวน 18 คน โรงเรียนวัดแหลม จำนวน 13 คน โรงเรียนวัดทองคู้ จำนวน 9 คน โรงเรียนฉัตรทิพย์เทพวิทยา จำนวน 8 คน โรงเรียนวัดบางหัวเสือ จำนวน 14 คน โรงเรียนวัดโยธินประดิษฐ์ จำนวน 22 คน และโรงเรียนวัดปทุมทั้งสนาวาส จำนวน 13 คน รวมทั้งสิ้น 200 คน

การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือวิจัยและการหาคุณภาพเครื่องมือ ตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎี ขอบข่าย และงานวิจัยเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาและการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา

2. สร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ท โดยครอบคลุมตัวแปร การมีส่วนร่วมของครูในการจัดดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ตามกระบวนการ PDCA และนิยามศัพท์เฉพาะ แล้วนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง

3. ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาของแบบสอบถาม โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน และใช้เทคนิค IOC (Index Item Objective Congruence) โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.8 ขึ้นไป

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ กับบุคลากรครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .99

5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้ง แล้วนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์แล้ว นำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือราชการจากวิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลและขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนปู่เจ้าสมิงพราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จำนวน 11 โรงเรียน และนำแบบสอบถามไปส่งให้กับกลุ่มตัวอย่าง และรับกลับคืนมาด้วยตนเอง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย สถิติเชิงพรรณนา คือ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน คือ การทดสอบที (t-test) และค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) ในกรณีพบความแตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทำการทดสอบเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe' method)

ผลการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมของครูในการจัดดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน กลุ่มโรงเรียนปู่เจ้าสมิงพราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ ดังนี้ ด้านการจัดดำเนินงานตามแผน ด้านการวางแผน ด้านการตรวจสอบและประเมินผล และด้านการพัฒนาปรับปรุงแก้ไข

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการจัดดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน โดยรวมและรายด้าน จำแนกได้ดังนี้ 1) ครูที่เพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในโดยรวมไม่ต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดดำเนินงานตามแผนต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ครูที่ช่วงอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในโดยรวมไม่ต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ครูที่ระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในโดยรวมและรายด้าน ไม่ต่างกัน และ 4) ครูที่ประสบการณ์ทางการประกันคุณภาพการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการ

จัดดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในโดยรวมต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการวางแผนต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของครูในการจัดดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน กลุ่มโรงเรียนปู่เจ้าสมิงพราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 แยกอภิปรายเป็นรายด้าน ดังนี้

1.1 ครูมีส่วนร่วมในการจัดดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนปู่เจ้าสมิงพราย ประกอบด้วยโรงเรียนขนาดเล็ก และขนาดกลางเท่านั้น จึงทำให้แต่ละโรงเรียนมีบุคลากรจำนวนไม่มาก ส่งผลให้ครูเข้ามามีบทบาทในการร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมประเมินผลในการจัดดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษามากขึ้น โดยสถานศึกษาได้กำหนดนโยบายให้ครูมีส่วนร่วมในการจัดดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน 4 ลักษณะ ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมในการวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษา 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา 3) การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบผลการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา และ 4) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาและปรับปรุงการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในนั้น สถานศึกษายึดหลักการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งกำหนดให้สถานศึกษาทุกระดับจะต้องดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาที่สามารถตรวจสอบได้จากองค์กรภายนอก ภายในระยะเวลา 5 ปี และสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยผลการศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ญศรี จิงธนาเจริญเลิศ และภัชญา ธงศิลา ได้ศึกษาเรื่อง ความรู้ความเข้าใจ และการมีส่วนร่วมของบุคลากรต่อการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สระบุรี ผลการวิจัยพบว่าบุคลากร มีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมของความรู้ ความเข้าใจ และการมีส่วนร่วมประกันคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับสูง (เพ็ญศรี จิงธนาเจริญเลิศ และภัชญา ธงศิลา, 2554)

1.2 ครูมีส่วนร่วมในการจัดดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ด้านการวางแผน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีการประชุมชี้แจง สร้างจิตสำนึกหรือจัดกิจกรรมเพื่อให้ครูทุกคนศึกษาทำความเข้าใจและมีความตระหนักในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา พ.ศ. 2561 เมื่อพิจารณาผลการศึกษาด้านการวางแผน ยังพบว่าประเด็นการกำหนดการใช้งบประมาณและทรัพยากรในแผนปฏิบัติการประจำปีให้มีประสิทธิภาพ และการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ

เป้าหมาย อยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะหน้าที่นี้ มักเป็นหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา และหัวหน้างานมากกว่าครู ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้มีการระบุ ประเด็นการประกันคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจน โดยกำหนดให้การประกันคุณภาพการศึกษา ต้องมีระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยให้เป็นไปตามที่ กำหนดในกฎกระทรวง และกระทรวงศึกษาธิการได้มีการออกกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินคุณภาพการศึกษาในระดับต่าง ๆ และครูได้มีบทบาทร่วมในการ รับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องเป็นการล่วงหน้า เพื่อเตรียมการที่จะรับรองการเปลี่ยนแปลงและมี โอกาสที่จะแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆ อีกทั้งสถานศึกษาได้ส่งเสริมให้ครูเข้ามามี ส่วนร่วมในการวางแผนในการจัดดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ซึ่งผลการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุณี ศิริสุขไพบูลย์ ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของครูในการ ประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนประถมศึกษา ตำบลวังหั่ว อำเภอแกลง สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 พบว่า การมีส่วนร่วมของครูในการประกันคุณภาพ ภายในของโรงเรียนประถมศึกษา ตำบลวังหั่ว อำเภอแกลง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยอง เขต 2 ด้านการวางแผน อยู่ในระดับมาก (อรุณี ศิริสุขไพบูลย์, 2558)

1.3 ครูมีส่วนร่วมในการจัดดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ด้าน การดำเนินงานตามแผน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารให้ความสำคัญ ในการกำกับ ติดตาม ดูแล ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกแก่ครูและคณะทำงานฝ่ายต่าง ๆ ร่วมดำเนินงานตามแผนงาน โครงการ กิจกรรมกับครู และให้คำปรึกษา แนะนำแก่ครู ทำให้ครู สามารถปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่ประชุมมอบหมาย ปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 ครูให้ความร่วมมือกับคณะทำงานในการดำเนินงาน และ ได้ เสนอบทบาทหน้าที่และภารกิจสำคัญของครูไว้อย่างชัดเจน คือ ครูมีหน้าที่ดำเนินงานตาม แผนงานหรือโครงการ จึงส่งผลให้ครูมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดดำเนินงานประกันคุณภาพ การศึกษาภายในด้านการดำเนินงานตามแผน ผลการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิรดา เวชญาลักษณ์ ได้ศึกษาเรื่อง สภาพและแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 พบว่า สภาพการ ดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยภาพรวม และด้านการดำเนินการ มีการ ดำเนินการอยู่ในระดับมาก (นิรดา เวชญาลักษณ์, 2559)

1.4 ครูมีส่วนร่วมในการจัดดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ด้าน การตรวจสอบและประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารร่วมกับครู และคณะทำงานในการดำเนินงาน เพื่อกำกับ ติดตามและประเมินผลระหว่างการทำงาน รวมทั้งให้คำปรึกษาหารือ แก้ปัญหา แก่ครู และคณะทำงานฝ่ายต่าง ๆ ส่งผลให้ครูมีส่วนร่วม ในการให้ข้อมูลผลการดำเนินงานแก่คณะทำงาน ร่วมตรวจสอบผลการดำเนินงาน และร่วม ประชุม แลกเปลี่ยน เสนอแนะ เพื่อการปรับปรุงพัฒนางาน ซึ่ง ได้เสนอบทบาทหน้าที่และ

ภารกิจสำคัญว่า ครูมีหน้าที่ในการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ประเมินผลตามแผนงาน/โครงการ ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุณี ศิริสุขไพบูลย์ ที่ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของครูในการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนประถมศึกษา ตำบลวังหว่า อำเภอกะเลง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 พบว่า การมีส่วนร่วมของครูในการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนประถมศึกษา ตำบลวังหว่า อำเภอกะเลง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 ด้านการตรวจสอบและทบทวน อยู่ในระดับมาก (อรุณี ศิริสุขไพบูลย์, 2558)

1.5 ครูมีส่วนร่วมในการจัดดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ด้านการพัฒนาปรับปรุงแก้ไข โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารร่วมกับครู คณะทำงาน วิเคราะห์ข้อมูลและหาแนวทางการปรับปรุง พัฒนา ให้คำปรึกษาแก่คณะทำงาน และนำผลไปใช้วางแผนกำหนดเป้าหมาย และร่วมดำเนินการตามแนวทางที่ตกลงร่วมกัน ยกเว้นประเด็นการนำเสนอผลการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนต่อคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อให้ความเห็นชอบและรับรองผลการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน และการนำเสนอรายงานประจำปีต่อผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ครู ผู้ปกครอง และหน่วยงานต้นสังกัด อยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะสถานศึกษามีการคัดเลือกตัวแทนครูเป็นผู้นำเสนอ จึงอาจทำให้ครูส่วนมากไม่ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าวมากนัก ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรภา เพชรสงคราม ที่ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของครูในการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางขุนเทียน พบว่า ครูบางส่วนไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการรายงานคุณภาพการศึกษา (จิรภา เพชรสงคราม, 2554)

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการจัดดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน กลุ่มโรงเรียนปู้เจ้าสมิงพราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามเพศ ช่วงอายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทางการประกันคุณภาพการศึกษา

2.1 ครูกลุ่มโรงเรียนปู้เจ้าสมิงพราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ชายและหญิง มีส่วนร่วมในการจัดดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในโดยรวม ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสถานศึกษามอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบให้ครูเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในเท่าเทียมกัน โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างเพศ จึงทำให้การมีส่วนร่วมของครูชายและหญิง ด้านการวางแผน ด้านการตรวจสอบและประเมินผล และด้านการพัฒนาปรับปรุงแก้ไข ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมของครูชายและหญิงด้านการดำเนินงานตามแผน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเป็นเพราะเพศหญิงจะมีระดับความร่วมมือที่มากกว่า มีความรับผิดชอบ ความวิริยะ ความปรารถนาที่จะประสบความสำเร็จด้านการดำเนินงานตามแผนมากกว่าเพศชาย ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับ

งานวิจัยของ วันทนา เนื่อน้อย ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพ การศึกษาภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 พบว่า ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีระดับการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยรวม ไม่แตกต่างกัน (วันทนา เนื่อน้อย, 2559)

2.2 ครูกลุ่มโรงเรียนปู้เจ้าสมิงพราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ที่มีช่วงอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในโดยรวม ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารให้ความสำคัญกับครูทุกช่วงอายุทุกคนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเข้ารับการอบรม สร้างความรู้ ความเข้าใจ และเกิดความตระหนักในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในร่วมกัน จึงทำให้ครูในทุกช่วงวัย ทราบบทบาทและหน้าที่ของตนเองในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน อีกทั้งผู้บริหาร อาจให้ความสำคัญในการกำกับ ติดตาม ดูแล ช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาแนะนำแก่ครู ทำให้ครู สามารถปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้เต็มตามศักยภาพ ส่งผลให้ครูที่มีช่วง อายุต่างกั้มีส่วนร่วมในการจัดดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในโดยรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ญศรี จิงธนาเจริญเลิศ และรัชญา ธงศิลา ได้ ศึกษาเรื่อง ความรู้ ความเข้าใจ และการมีส่วนร่วมของบุคลากร ต่อการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สระบุรี ผลการวิจัยพบ ครูที่มีอายุต่างกั้มีส่วนร่วมในการจัดดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ไม่แตกต่างกันเมื่อพิจารณาเป็น รายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ครูที่มีช่วง อายุต่ำกว่า 30 ปี มีส่วนร่วมในการจัดดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ด้านการ วางแผน แตกต่างกับครูที่มีช่วงอายุ 31 – 40 ปี และมากกว่า 41 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 อาจเป็นเพราะครูที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี ส่วนใหญ่เป็นครูที่สำเร็จการศึกษาใหม่ ยังมี ประสบการณ์ในการจัดดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ด้านการวางแผน ดำเนินการไม่มาก จึงทำให้บทบาทส่วนใหญ่ในด้านการวางแผนดำเนินการเป็นหน้าที่ของครูที่มี ช่วงอายุมากกว่า เนื่องจากมีอายุงานหรือประสบการณ์ในการจัดดำเนินงานประกันคุณภาพ การศึกษาภายในมาก ต้องอาศัยความชำนาญหรือความเชี่ยวชาญในการวางแผน โดยเฉพาะ เรื่อง การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี การเสนอ ความคิดเห็นในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย ให้ครอบคลุมภารกิจและความ รับผิดชอบในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการเสนอความคิดเห็นในการใช้งบประมาณ และทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ (เพ็ญศรี จิงธนาเจริญเลิศ และรัชญา ธงศิลา, 2554)

2.3 ครูกลุ่มโรงเรียนปู้เจ้าสมิงพราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี มี ส่วนร่วมในการจัดดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่าง กัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารสนับสนุนให้ครูทุกคนทั้งระดับปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญา

ตรีได้ศึกษาทำความเข้าใจและมีความตระหนักในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในร่วมกัน จึงทำให้ครูทั้งระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรีทราบบทบาทและหน้าที่ของตนเองในการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน อีกทั้งให้ความสำคัญในการกำกับ ติดตาม ดูแล ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกแก่ครู ร่วมดำเนินงานตามแผนงานกับครู ให้คำปรึกษา แนะนำแก่ครู ทำให้ครูสามารถปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่ประชุมมอบหมายได้ อย่างเหมาะสม ส่งผลให้ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีศักยภาพในการปฏิบัติงานไม่น้อยไปกว่ากัน ทำให้สถานศึกษาบรรลุเป้าหมายไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของ วันทนา เนื่อน้อย ที่ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินการระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 พบว่า ระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับการดำเนินการระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 ไม่แตกต่างกัน (วันทนา เนื่อน้อย, 2559)

2.4 ครูกลุ่มโรงเรียนปู้เจ้าสมิงพราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ที่มีประสบการณ์ทางการประกันคุณภาพการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในโดยรวม แตกต่างกันอย่างน้อยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะครูที่มีประสบการณ์ทางการประกันคุณภาพการศึกษายาวนาน ได้ผ่านการอบรมพัฒนา สร้างความรู้ และความเข้าใจมากกว่า ทำให้เกิดความเชี่ยวชาญในงาน จึงสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในด้านการวางแผนมากกว่าครูที่มีประสบการณ์น้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี การมีส่วนในการเสนอความคิดเห็นในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย ให้ครอบคลุมภารกิจและความรับผิดชอบในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการใช้งบประมาณและทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพได้มากกว่าครูที่มีประสบการณ์ทางการประกันคุณภาพการศึกษาที่น้อยกว่า ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัครพัฒน์ อุดมพัฒน์ ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 (อัครพัฒน์ อุดมพัฒน์, 2554)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ครูมีส่วนร่วมในการจัดดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน อยู่ในระดับมาก อย่างไรก็ตามในแต่ละด้านยังมีประเด็นที่ควรพัฒนา ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมของครูในการจัดดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าด้านอื่น ๆ คือ ด้านการพัฒนาปรับปรุงแก้ไข ดังนั้น สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาปรับปรุงแก้ไข โดยแต่งตั้งให้ครูทุกคนเป็นคณะกรรมการในการดำเนินงาน ปฏิบัติหน้าที่ตามความรู้และความสามารถอย่างเหมาะสม 2) การมีส่วนร่วมของครูในด้านการวางแผน ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูเข้ามามีส่วนร่วมในการรับทราบการดำเนินงานด้านการเงินบัญชี และระเบียบปฏิบัติในการใช้เงินของสถานศึกษามากขึ้น 3) การมีส่วนร่วมของครูในด้านการดำเนินงานตามแผน ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น การให้ข้อมูลด้านการจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ ในสถานศึกษามากขึ้น 4) การมีส่วนร่วมของครูในด้านการตรวจสอบและประเมินผล ผู้บริหารควรแต่งตั้งให้ครูทุกคนเป็นคณะกรรมการในการตรวจสอบและประเมินผล อาจจะทำให้ครูมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงานระหว่างครูด้วยกันเอง รวมทั้งให้คำปรึกษาหารือและแก้ปัญหาร่วมกันมากขึ้น และ 5) จากผลการศึกษาที่พบว่า ครูที่มีช่วงอายุน้อยกว่า และประสบการณ์ทางการประกันคุณภาพการศึกษาที่น้อยกว่ามีส่วนร่วมในการจัดดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในน้อย ดังนั้น สถานศึกษาควรสนับสนุนให้ครูทุกคนเข้าร่วมการอบรมพัฒนานตนเอง สร้างความรู้ความเข้าใจมากยิ่งขึ้น และสนับสนุนให้ครูที่มีช่วงอายุมากกว่า และประสบการณ์มากกว่าได้ถ่ายทอดความรู้หรือถ่ายทอดประสบการณ์ให้กับครูที่มีช่วงอายุน้อยกว่า และประสบการณ์น้อยกว่าได้ ส่งผลให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษามากขึ้นและเท่าเทียมกัน

เอกสารอ้างอิง

- กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา. (2561). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 135. หน้า 3 - 5 (23 กุมภาพันธ์ 2561).
- จิรภา เพชรสงคราม. (2554). การศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางขุนเทียน. ใน สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ณิรดา เวชญาลักษณ์. (2559). การศึกษาสภาพและแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, 11(1), 202 - 213.

- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136. หน้า 49 - 53 (1 พฤษภาคม 2562).
- เพ็ญศรี จิธรนาเจริญเลิศ และรัชฎา ธงศิลา. (2554). ความรู้ ความเข้าใจ และการมีส่วนร่วมของบุคลากร ต่อการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา. วารสารพยาบาลและการศึกษา, 4(3), 92 - 105.
- วันทนา เนื่อน้อย. (2559). การดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1. ใน การศึกษาค้นคว้าอิสระ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- วิจิตร ศรีสอาน. (2562). การทดสอบระดับชาติ และการประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน: เหลียวหลังแลหน้า. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1. (2560). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2561 - 2564). สมุทรปราการ: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2557). สรุปผลการประเมินภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558). กรุงเทพมหานคร: สำนักทดสอบทางการศึกษา.
- อรุณี ศิริสุขไพบูลย์. (2558). ศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนประถมศึกษา ตำบลวังหั่ว อำเภอแกลง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อัศคพัฒน์ อุดมพัฒน์. (2554). การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- International Institute for Management Development. (2020). IMD World Competitiveness Yearbook. Retrieved December 5, 2020, from <http://www.imd.org/wcc/world-competitiveness-center/>

กลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศเพื่อรับรางวัลคุณภาพแห่งชาติ
ของโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*
ADMINISTRATIVE STRATEGIES FOR EXCELLENCE FOR NATIONAL
QUALITY AWARD OF WORLD CLASS STANDARD SECONDARY SCHOOL
UNDER THE JURISDICTION OF BASIC EDUCATION COMMISSION OFFICE

บุญยัต บญลอม
Boonyatat Boonlom
ธนพลอยสิริ สิริบรรสพ
Thanaploysiri Siribunsobh
มหาวิทยาลัยปทุมธานี
Pathumthani University, Thailand
E-mail: boonyatat007@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 2) เพื่อสร้างกลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศเพื่อรับรางวัลคุณภาพแห่งชาติของโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบผสมผสาน ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ และหัวหน้าแผนงาน ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง ดำเนินการวิจัยดังนี้ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ 2) SWOT Analysis 3) ร่างกลยุทธ์ 4) ประเมินกลยุทธ์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตรฐานค่า 5 ระดับนำข้อมูลไปวิเคราะห์ด้วยสถิติ สร้างและประเมินกลยุทธ์โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับมากที่สุด ทุกด้าน ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร รองลงมา ด้านการมุ่งเน้นผู้เรียน ส่วนสภาพที่พึงประสงค์พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ทุกด้าน ด้านค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้เสีย รองลงมา ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ 2) กลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศเพื่อรับรางวัลคุณภาพแห่งชาติของ

* Received 4 June 2021; Revised 24 August 2021; Accepted 10 September 2021

โรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่ามี 3 กลยุทธ์หลัก และ 17 กลยุทธ์รอง ได้แก่กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาสมรรถนะการบริหารแบบมีส่วนร่วมสู่ความเป็นเลิศ ซึ่งมี 4 กลยุทธ์รอง กลยุทธ์ที่ 2 เสริมสร้างศักยภาพการบริหารจัดการตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ ซึ่งมี 6 กลยุทธ์รอง และ กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาระบบกระบวนการทำงานและการออกแบบงาน ซึ่งมี 7 กลยุทธ์รอง

คำสำคัญ: กลยุทธ์การบริหาร, รางวัลคุณภาพแห่งชาติ, โรงเรียนมาตรฐานสากล

Abstract

The objectives of this research were 1) to analyze the current state and desirable characteristics of administrative strategies of world class standard secondary school under the jurisdiction of Basic Education Commission Office and 2) to create strategies for excellence for national quality award of world class standard secondary school under the jurisdiction of Basic Education Commission Office. This research was mixed method research. The population target was 381 administrators, administrator assistants and head of department by purposive random sampling. 1) study current and desirable conditions 2)SWOT analysis, 3) draft strategy , 4) evaluate strategy. The instrument used in the study was a questionnaire with 5 rating scales and analyzed data by statistic that create and evaluate strategy with experts. The research results revealed that: 1) current condition administrative strategies for excellence for national quality award of world class standard secondary school under the jurisdiction of Basic Education Commission Office were at much level. Personnel focusing aspect was at the highest level , followed by learners focusing aspect. By desirable condition found that the average was at much level found that learner and stakeholder focus aspect was at much level, followed by strategy planning aspect 2) administrative strategies for excellence for national quality award of world class standard secondary school under the jurisdiction of Basic Education Commission Office was 3 main strategies and 17 sub strategies. 2 as followed development strategy of participation administration ability for excellence was 4 sub strategies, encouragement strategy of management administration potential according to national quality award was 6 sub strategies and development strategies to working and design process was 7 sub strategies.

Keywords: administrative strategies, excellence for national quality award, world class standard school

บทนำ

การศึกษาเป็นรากฐานและเป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาคน เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ที่จะนำไปสู่การพัฒนาประเทศให้เท่าทันกับพัฒนาการของเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วของสังคมโลก การมุ่งพัฒนาให้คนมีการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพก็จะเกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ นับว่าเป็นหลักคิดสำคัญที่มีอยู่ในทุกขั้นตอนของการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ คุณภาพการศึกษาจึงเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาคนให้เป็นพลเมืองที่ดี ดังนั้นการจัดการศึกษาในยุคปัจจุบันจึงมีความมุ่งมั่นพัฒนาให้เยาวชนของชาติเป็นคนดี คนเก่ง และอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยปัจจุบันยึดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ซึ่งแผนนี้ได้จัดทำขึ้นในช่วงเวลาของการปฏิรูปประเทศท่ามกลางสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและเชื่อมโยงกันใกล้ชิดกันมากขึ้น หลักการพัฒนาประเทศที่สำคัญ จะยึดหลัก “ปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง” “การพัฒนาที่ยั่งยืน” และ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” ที่ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9-11 และยึดหลักการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ลดความเหลื่อมล้ำและขับเคลื่อนการเจริญเติบโตจากการเพิ่มผลิตภาพ การผลิตบนฐานการใช้ภูมิปัญญาและนวัตกรรม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) สำหรับ การกำหนดวิสัยทัศน์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับนี้ยึดวิสัยทัศน์ของกรอบ ยุทธศาสตร์ชาติที่กำหนดว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยมีเป้าหมายและตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับกรอบเป้าหมาย การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ที่องค์กรระหว่างประเทศกำหนดขึ้น สำหรับด้าน การศึกษามียุทธศาสตร์สำคัญคือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรไทยที่จะเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์เมื่อสิ้นสุด แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 โดยที่สัดส่วนผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 19.8 ของจำนวนประชากรทั้งหมด ในขณะที่จำนวน ประชากรวัยแรงงานได้เริ่มลดลงมาตั้งแต่ ปี 2558 เป็นต้นมา ส่งผลให้เกิดการขาดแคลนแรงงานในภาวะที่ผลิตภาพแรงงานไทยยังต่ำ เนื่องจากปัญหาคุณภาพแรงงาน ความล่าช้าในการพัฒนาเทคโนโลยี และปัญหาการบริหาร จัดการจึงเป็นข้อจำกัดในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและศักยภาพการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งการสร้างรายได้และการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ด้วย ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาคุณภาพคนพบว่ายังมีปัญหาในแต่ละช่วงวัยและส่งผลกระทบต่อเนื่อง ถึงกันตลอดช่วงชีวิต ตั้งแต่พัฒนาการไม่สมวัยในเด็กปฐมวัย ผลลัพธ์ทางการศึกษาของเด็กวัย เรียนค่อนข้างต่ำ การพัฒนาความรู้และทักษะของ แรงงานไม่ตรงกับตลาดงาน การพัฒนาใน

ระยะต่อไปจึงต้องให้ความสำคัญกับการวางรากฐานการพัฒนาคน ให้มีความสมบูรณ์ เริ่มตั้งแต่กลุ่มเด็กปฐมวัยที่ต้องพัฒนาให้มีสุขภาพกายและใจที่ดี มีทักษะทางสมอง ทักษะ การเรียนรู้ และทักษะชีวิต เพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ ควบคู่กับการพัฒนาคนไทยในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี มีสุขภาวะที่ดีมีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย มีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมส่วนรวม มีทักษะความรู้และความสามารถปรับตัวเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงรอบตัวที่รวดเร็ว บนพื้นฐานของการมีสถาบันทางสังคม ที่เข้มแข็งทั้งสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สถาบันชุมชน และภาคเอกชนที่ร่วมกันพัฒนาทุนมนุษย์ให้มีคุณภาพสูง อีกทั้งยังเป็นทุนทางสังคมที่สำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน โดยมีเป้าหมายที่สำคัญคือ คือคนไทยมีการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากลและมีความสามารถ เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง และมีตัวชี้วัดคือ ผลคะแนนสอบ PISA ในแต่ละวิชาไม่ต่ำกว่า 500 มีการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการอ่านหาความรู้เพิ่มขึ้น การอ่านของคนไทยเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 85 และแรงงานที่ขอเทียบโอนประสบการณ์และความรู้เพื่อขอรับวุฒิ ปวช. และ ปวส. เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 20 ต่อปี (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

สำหรับการจัดการศึกษาในปัจจุบัน ภายใต้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับปรับปรุงล่าสุด (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 และมีผลให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาอันเป็นวาระสำคัญแห่งชาติ โดยมีสาระสำคัญทั้งสิ้น 9 หมวด ซึ่งทุกหมวดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ จะมุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน โดยเฉพาะในหมวด 4 แนวการจัดการศึกษา เป็นการปฏิรูปการเรียนรู้ที่ถือว่าเป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษา โดยสาระของหมวดนี้ครอบคลุมหลักการ สาระ และกระบวนการจัดการศึกษาที่เปิดกว้างให้แนวทางการมีส่วนร่วมสร้างสรรค์สร้างวิสัยทัศน์ใหม่ทางการเรียนการสอนทั้งในและนอกระบบโรงเรียน สาระเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ “ผู้เรียนสำคัญที่สุด” โดยนิยามของการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุดนั้น คือ มุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีทักษะในการแสวงหาความรู้ที่หลากหลาย สามารถนำวิธีการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้ และทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนเพื่อพัฒนาผู้เรียน ผู้สอนจะต้องสนใจและให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างสมอง (Head) จิตใจ (Heart) มือ (Hand) และสุขภาพองค์รวม (Health) ความหลากหลายของสติปัญญา การจัดกระบวนการเรียนรู้ควรจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน ซึ่งสาระสำคัญในมาตรา 22 ถึงมาตรา 30 ดังกล่าว มี 8 เรื่อง ใหญ่ ๆ ดังนี้ 1) หลักการจัดการศึกษา 2) สาระการเรียนรู้ 3) กระบวนการเรียนรู้ 4) บทบาทรัฐในการส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ 5) การประเมินผลการเรียนรู้ 6) การพัฒนาหลักสูตรระดับต่างๆ 7) บทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 8) การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553), 2553)

รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (Thailand Quality Award : TQA) เริ่มในแวดวงธุรกิจและพัฒนาไปสู่ระบบราชการเกือบทุกองค์การ สำหรับในด้านการศึกษาก็ได้มีการริเริ่มนำแนวทาง

ดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในสถาบัน และสถานศึกษาต่าง ๆ โดยได้กำหนดกรอบเกณฑ์ด้านการจัดการศึกษาเพื่อผลงานที่เป็นเลิศ (Baldrige Education Criteria for Performance Excellence) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 เพื่อช่วยให้มีการทำความเข้าใจและปรับตัวใช้ในวงการศึกษาก่อนการปรับปรุงคุณภาพของโรงเรียน โดยยึดหลักการดำเนินงานเชิงระบบ เพื่อให้องค์กรภายในโรงเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้เพื่อผลผลิตจากการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างรอบด้าน สำหรับประเทศไทยยังไม่ได้กำหนดเกณฑ์การประเมินสำหรับองค์กรที่จัดการศึกษาไว้โดยเฉพาะ ดังนั้นกรอบการบริหารจัดการโรงเรียนให้มีคุณภาพสำหรับการยกระดับโรงเรียนมาตรฐานสากลให้ก้าวเข้าสู่การรับรางวัลคุณภาพแห่งชาติ จึงต้องประยุกต์แนวทางเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (TQA) มาเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการคุณภาพของโรงเรียน ซึ่งสามารถดำเนินการเป็นระดับได้ 3 ระดับคือ 1) การบริหารจัดการระบบคุณภาพระดับโรงเรียน (School Quality Award : SCQA) 2) การบริหารจัดการระบบคุณภาพระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Office of Basic Education Commission Quality Award : OBECQA) และ 3) การบริหารจัดการระบบคุณภาพระดับชาติ (Thailand Quality Award : TQA) (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2555)

จากมาตรการเร่งด่วนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีโรงเรียนที่ได้รับการยกระดับเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล 732 โรงเรียน ได้รับรางวัล “OBECQA” Office of Basic Education Commission Quality Award จำนวน 62 โรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558) ส่วนรางวัลคุณภาพแห่งชาติ (Thailand Quality Award : TQA) พบว่า ยังไม่มีโรงเรียนใดในประเทศไทยผ่านเกณฑ์การประเมินในรางวัลนี้ ซึ่งโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลเป็นโครงการที่กำหนดขึ้นใหม่ตามนโยบายเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของไทยให้ทัดเทียมกับนานาชาติในระดับสากล แต่เนื่องจากสภาพปัจจุบันปัญหาของคุณภาพการจัดการศึกษาของประเทศไทยที่ยังไม่ได้มาตรฐานทัดเทียมนานาชาติ จึงต้องเร่งหาแนวทางในการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศตามแนวนโยบายที่กำหนดไว้ จากการศึกษาพบว่ายังไม่พบองค์การใดจัดทำกลยุทธ์ในการพัฒนาโรงเรียนมาตรฐานสากลสู่ความเป็นเลิศโดยตรง ถึงแม้จะมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสู่ความเป็นเลิศอยู่ มีแต่ไม่ตรงกับความต้องการของผู้บริหารโรงเรียนมาตรฐาน เพราะงานวิจัยเหล่านี้ไม่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษาโดยตรง

ดังนั้นผู้วิจัยได้ศึกษาพิจารณาแล้วเห็นว่า การสร้างกลยุทธ์ที่เหมาะสมเพื่อพัฒนาโรงเรียนมาตรฐาน สากลระดับมัธยมศึกษา ให้ได้คุณภาพและผ่านเกณฑ์การประเมินรางวัลคุณภาพแห่งชาติ และ เพื่อนำไปทบทวนผลการดำเนินงาน เป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการคุณภาพเพื่อความเป็นเลิศทางการศึกษา อันจะนำไปสู่การปฏิบัติ การร่วมคิด ร่วมทำ นำไปใช้ปรับเปลี่ยนกระบวนการและวิธีการทำงาน ยกระดับขีดความสามารถและมาตรฐาน

การทำงานของตน และเมื่อปฏิบัติทั้งโรงเรียนก็จะทำให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จ ตามวัตถุประสงค์ สามารถยกระดับคุณภาพของโรงเรียนให้ได้รับการยอมรับในระดับมาตรฐานโลก และส่งผลให้โรงเรียนได้รับรางวัลคุณภาพแห่งชาติ (Thailand Quality Award : TQA) ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสู่ความเป็นเลิศเพื่อรับรางวัลคุณภาพแห่งชาติ ของโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อสร้างกลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศเพื่อรับรางวัลคุณภาพแห่งชาติ ของโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นงานวิจัยรูปแบบผสมผสาน ประชากรจากโรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษาทั่วประเทศรุ่นที่ 1 จำนวน 381 แห่ง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับมัธยมศึกษาที่ได้รับรางวัลคุณภาพแห่งชาติสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBEC Quality Award : OBECQA) เนื่องจากเป็นที่ยอมรับแล้วว่ามีการบริหารจัดการที่เป็นเลิศในกลุ่มโรงเรียนมาตรฐานสากลด้วยกัน โดยเลือกจากเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตละ 3 โรงเรียน ซึ่งมีทั้งหมด 126 โรงเรียนและเลือกโรงเรียนมาตรฐานสากล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558) เพื่อทดสอบเครื่องมือ 10 แห่ง ๆ ละ 3 ฉบับ รวมทั้งสิ้น 30 ฉบับ โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1-5 โดยใช้เขตพื้นที่ละ 2 โรงเรียน สำหรับผู้ที่ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้างานประกันคุณภาพการศึกษา และหัวหน้างานแผนงาน โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละ 1 คน ตามที่ผู้วิจัยกำหนด โดยเลือกตามความสะดวกและเหมาะสม (Convenient Sampling) รวมทั้งสิ้น 126 คน การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ และค่าร้อยละ วิเคราะห์ความต้องการจำเป็น โดยใช้วิธี Modified Priority Needs Index: PNI_{Modified} ที่ปรับปรุงโดย (สุวิมล ว่องวานิช, 2548)

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

1. การดำเนินการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสู่ความเป็นเลิศเพื่อรับรางวัลคุณภาพแห่งชาติ ของโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการดังนี้

- 1.1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ของโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการ

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย และกำหนดกลุ่มตัวอย่าง แล้วสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.2 หาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคาม ของโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษา โดยการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคาม โดยนำประเด็นข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์ด้วยกระบวนการ SWOT Analysis และหาข้อมูลเชิงสถิติ ประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพื่อร่างกลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.3 วิเคราะห์หาความต้องการจำเป็นในการบริหาร เพื่อสร้างกลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้แนวคิดของ Education Criteria For Performance Excellence Framework (2009 – 2010)

2. การสร้างกลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศเพื่อรับรางวัลคุณภาพแห่งชาติ ของโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการดังนี้

2.1 การร่างกลยุทธ์ ผู้วิจัยนำประเด็นข้อมูลที่ได้รับมาหาข้อมูลเชิงสถิติ หาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI) ประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ และจัดทำตาราง SWOT Matrix นำผลการวิเคราะห์มาจำแนกตามองค์ประกอบ แล้วร่างกลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศเพื่อรับรางวัลคุณภาพแห่งชาติ ของโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 การประเมินร่างกลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศเพื่อรับรางวัลคุณภาพแห่งชาติ ของโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบเพื่อหาความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของกลยุทธ์ 2 ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ 1 จัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิจากองค์กรทางการศึกษา (Expert Judgments) เข้าร่วมประชุมสัมมนาและให้ข้อคิดเห็น นำผลการสนทนา มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

ครั้งที่ 2 ตรวจสอบความเหมาะสมของร่างกลยุทธ์ โดยใช้แบบประเมินความเหมาะสม ให้ผู้อำนวยการโรงเรียนที่บริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล เป็นผู้ตรวจสอบความเหมาะสมของกลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศเพื่อรับรางวัลคุณภาพแห่งชาติ ของโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แล้วผู้วิจัยนำผลจากการตรวจสอบความเหมาะสมของกลยุทธ์มาปรับปรุง แก้ไข แล้วสรุปเป็นกล

ยุทธการบริหารสู่ความเป็นเลิศเพื่อรับรางวัลคุณภาพแห่งชาติ ของโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนำไปใช้ต่อไป

ผลการวิจัย

ภาพรวมสภาพปัจจุบันของการบริหารสู่ความเป็นเลิศเพื่อรับรางวัลคุณภาพแห่งชาติ ของโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการบริหารสู่ความเป็นเลิศเพื่อรับรางวัลคุณภาพแห่งชาติ อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือด้านการมุ่งเน้นผู้เรียน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านอื่นๆทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน

ผลการประเมินความต้องการจำเป็นเมื่อพิจารณาคำดัชนีการเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ของการบริหารสู่ความเป็นเลิศเพื่อรับรางวัลคุณภาพแห่งชาติของโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เท่ากับ 0.061 ($PNI_{Modified} = 0.061$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ การวางแผนเชิงกลยุทธ์ ($PNI_{Modified} = 0.064$) รองลงมาคือด้าน การวัดผล การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ ($PNI_{Modified} = 0.063$) ตามมาด้วยด้านการจัดกระบวนการ ($PNI_{Modified} = 0.062$) การมุ่งเน้นผู้เรียน และผู้มีส่วนได้เสีย ($PNI_{Modified} = 0.062$) สำหรับด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด คือ ด้านการนำองค์การ และด้านการมุ่งเน้นบุคลากร ($PNI_{Modified} = 0.057$)

สำหรับกลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศเพื่อรับรางวัลคุณภาพแห่งชาติ ของโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์หลัก 17 กลยุทธ์รอง ดังนี้ กลยุทธ์ที่ 1) พัฒนาคุณภาพกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมสู่ความเป็นเลิศ กลยุทธ์ที่ 2) เสริมสร้างศักยภาพด้านการบริหารจัดการตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ และกลยุทธ์ที่ 3) พัฒนาระบบกระบวนการทำงานและการออกแบบงาน สำหรับกลยุทธ์รองมี 17 กลยุทธ์ คือ 1) ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา 2) สร้างความสัมพันธ์บ้าน วัด โรงเรียน 3) พัฒนาระบบบริหารจัดการงบประมาณด้วยความโปร่งใสตรวจสอบได้ตามหลักธรรมาภิบาล 4) พัฒนาทักษะการวิเคราะห์องค์กรของฝ่ายบริหารและบุคลากรในสถานศึกษา 5) พัฒนาระบบการวัดผลที่ครอบคลุมทุกตัวชี้วัด และวัดได้ตรงประเด็น 6) พัฒนาระบบการจัดการข้อมูลสารสนเทศให้ทันสมัยสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี 7) พัฒนาศักยภาพและส่งเสริมให้ผู้เรียนมุ่งสู่ความเป็นเลิศ 8) ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในความหลากหลายทางวัฒนธรรมเพื่อการปรับตัว 9) ส่งเสริมให้ครูนำผลจากการวัด วิเคราะห์การเรียนรู้ของผู้เรียน มาสร้างนวัตกรรมเพื่อ

พัฒนาการเรียนการสอน 10) ส่งเสริมให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้และถอดบทเรียนจากสื่อสังคมออนไลน์ 11) ส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบงานและกระบวนการทำงาน 12) ปรับปรุงกระบวนการทำงานให้ทันสมัยทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม 13) พัฒนาปรับปรุงหลักสูตร และแหล่งเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศ 14) ส่งเสริมการการออกแบบระบบงานและกระบวนการทำงานให้พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้น 15) พัฒนาระบบการควบคุมภายใน เพื่อป้องกันข้อผิดพลาดของการดำเนินงานที่อาจเกิดขึ้น 16) ส่งเสริมกระบวนการทำงานโดยใช้เทคโนโลยีและสร้างนวัตกรรม เพื่อประสิทธิภาพของงาน และ 17) พัฒนาระบบการทำงานให้สนองตอบความต้องการของผู้มีส่วนได้เสีย

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่พบ ผู้วิจัยขออภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยใน 2 ประเด็นคือ

สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 2) กลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศเพื่อรับรางวัลคุณภาพแห่งชาติของโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยขออภิปรายผลเรียงตามลำดับ ดังนี้

ประเด็นสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวมพบว่า สภาพปัจจุบัน ของการบริหารสู่ความเป็นเลิศของ โรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษา ทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ ด้านการนำองค์กร ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ด้านการมุ่งเน้นผู้เรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้านการวัดวิเคราะห์และการจัดการความรู้ ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร ด้านการจัดการกระบวนการ และด้านผลลัพธ์ อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด และ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร แสดงให้เห็นว่าในด้านการมุ่งเน้นบุคลากร ของโรงเรียนมาตรฐานสากล มีบทบาทในการกำหนดวิสัยทัศน์ และค่านิยม ขององค์กร มีแนวโน้มที่จะได้รับความนิยมและยอมรับจากหน่วยงานภายในและภายนอกโรงเรียน ผลการดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ โรงเรียนมีวิธีการบริหารจัดการความหลากหลายทางวัฒนธรรมของบุคคลให้เป็นวัฒนธรรมองค์กรเดียวกัน มีการจัดระบบการติดต่อสื่อสารภายในที่สนับสนุนให้บุคลากรแบ่งปันองค์ความรู้และทักษะการทำงานระหว่างกลุ่มงาน มีการสร้างขวัญกำลังใจในการทำงาน โดยการยกย่องชมเชยให้รางวัลตอบแทน เพื่อส่งเสริมผลการปฏิบัติงานที่ดีเลิศ มีระบบการประเมินผลการปฏิบัติงาน ที่เป็นธรรม และแจ้งผลการประเมินให้บุคลากรทราบ เพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น

ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสู่ความเป็นเลิศเพื่อรับรางวัลคุณภาพแห่งชาติของโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษา พบว่า ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนมาตรฐานสากลเน้นที่คุณภาพผู้เรียนเป็นหลัก ซึ่งจะไปสัมพันธ์กับสภาพปัจจุบันที่ให้ความสำคัญกับครูหรือบุคลากร ดังคำกล่าวที่ว่า “ครูคือแม่พิมพ์ของชาติ” นั้นแสดงว่าโรงเรียนต้องสร้างแม่พิมพ์ที่ดีก่อน แล้วให้แม่พิมพ์เหล่านั้นสร้างผลผลิตออกสู่ความต้องการของสังคม ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายหลักโรงเรียนมาตรฐานสากล (World – Class Standard School) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553)

ประเด็นกลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับมัธยมศึกษา ผู้วิจัย ขอเสนอประเด็นในการอภิปราย ตามกลยุทธ์หลัก กลยุทธ์รอง ที่สังเคราะห์ได้ ดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะการบริหารแบบมีส่วนร่วมสู่ความเป็นเลิศ (Develop participation administration process quality to excellence) ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์รอง ได้แก่ 1) ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา (To encourage people in the community to participate the educational development in school.) 2) สร้างความสัมพันธ์ บ้าน วัด โรงเรียน (To build relationship with people in community.) 3) พัฒนาระบบบริหารจัดการงบประมาณด้วยความโปร่งใสตรวจสอบได้ตามหลักธรรมาภิบาล (To improve The Budgeting and Planning Management trustworthily.) และ 4) พัฒนาทักษะการวิเคราะห์ห้องกรของฝ่ายบริหารและบุคลากรในสถานศึกษา (To develop the critical skill of Administration and School Staffs.) ซึ่งกลยุทธ์นี้มีความสำคัญต่อการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมาตรฐานสากลเป็นอย่างยิ่ง ปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งที่ทุกองค์กรยอมรับว่ามีความสำคัญมากต่อการบริหารคือ การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในองค์กรหรือเสียงของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ดังนั้นผู้บริหารจะต้องสนับสนุนการทำงานเป็นทีม การสร้างขวัญกำลังใจ การสนับสนุนช่องทางการสื่อสาร ความร่วมมือการแบ่งปันความรู้ระหว่างคนในกลุ่มฝ่ายเดียวกันและข้ามกลุ่ม และมีการมอบอำนาจในการตัดสินใจ (วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์ และคณะ, 2548); (วิจิต อุ๋อัน, 2549)

กลยุทธ์ที่ 2 กลยุทธ์การเสริมสร้างศักยภาพการบริหารจัดการตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (Encourage potential of management according to National quality award criteria) ประกอบด้วย 6 กลยุทธ์รอง ได้แก่ 1) พัฒนาระบบการวัดผลที่ครอบคลุมทุกตัวชี้วัด และวัดได้ตรงประเด็น (To update the evaluation system to be efficient and accuracy.) 2) พัฒนาระบบการจัดการข้อมูลสารสนเทศให้ทันสมัยสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี (To update the information in order to be applicable technology information.) 3) พัฒนาศักยภาพและส่งเสริมให้ผู้เรียนมุ่งสู่ความเป็นเลิศ (To

improve the student aptitude to be excellent learners.) 4) ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในความหลากหลายทางวัฒนธรรมเพื่อการปรับตัว (To encourage students to study in multi cultures and flexible circumstance.) 5) ส่งเสริมให้ครูนำผลจากการวัด วิเคราะห์การเรียนรู้ของผู้เรียน มาสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน (To encourage teachers using critical students' information and apply to the teaching innovation.) 6) ส่งเสริมให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้และถอดบทเรียนจากสื่อสังคมออนไลน์ (To encourage students to learn and apply social media lessons to studying.) ซึ่งปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งที่ทุกองค์กรยอมรับว่ามีความสำคัญมากต่อการบริหารคือ การบริหารจัดการในองค์การอย่างมีประสิทธิภาพ มีการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างสร้างสรรค์ และมีภูมิคุ้มกันจากกระแสสังคม (วชิราพร อัจฉริยโกศล, 2549); (Larry, w. h. & Gerald, C. U., 1994)

กลยุทธ์ที่ 3 กลยุทธ์การพัฒนาระบบกระบวนการทำงานและการออกแบบงาน (Develop working process and job design) ประกอบด้วย 7 กลยุทธ์รอง ได้แก่ 1) ส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบงานและกระบวนการทำงาน (To promote the trustful, legal and standardized organization process.) 2) ปรับปรุงกระบวนการทำงานให้ทันสมัยทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (To update the management system.) 3) พัฒนาปรับปรุงหลักสูตร และแหล่งเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศ (To improve Academic Curriculum and Service in order to achieve the best achievement.) 4) ส่งเสริมการการออกแบบระบบงานและกระบวนการทำงานให้พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้น (To promote and design management system to be prompt response to emergencies at any time.) 5) พัฒนาระบบการควบคุมภายใน เพื่อป้องกันข้อผิดพลาดของการดำเนินงานที่อาจเกิดขึ้น (To develop and improve internal control system to avoid any mistakes.) 6) ส่งเสริมกระบวนการทำงานโดยใช้เทคโนโลยีและสร้างนวัตกรรม เพื่อประสิทธิภาพของงาน (To create the technology Innovation to help improving management system.) และ 7) พัฒนาระบบการทำงานให้สนองตอบความต้องการของผู้มีส่วนได้เสีย (To be prompt to service at any time.) กลยุทธ์นี้มีความสำคัญต่อการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมาตรฐานสากลอย่างยิ่ง ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่ทุกองค์กรยอมรับว่ามีความสำคัญมาก เพราะระบบกระบวนการทำงานและการออกแบบงานนั้น เป็นเครื่องมือสนับสนุนกระบวนการวางแผนเพื่อทำโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าประสงค์ ซึ่งในปัจจุบันนี้ได้มีโปรแกรมสำเร็จรูป และเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาช่วยในการวางแผนและออกแบบงานให้สะดวกยิ่งขึ้น ดังนั้นบุคลากรในองค์การจะต้องปรับตัวและเรียนรู้ในนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อองค์การ และจะต้องปรับปรุงกระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพตลอดเวลา

(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555); (สำนักงานรางวัลคุณภาพแห่งชาติ, 2556)

สรุป/และข้อเสนอแนะ

สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ในการบริหารสู่ความเป็นเลิศเพื่อรับรางวัลคุณภาพแห่งชาติ ของโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวมพบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารสู่ความเป็นเลิศเพื่อรับรางวัลคุณภาพแห่งชาติ อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้เสีย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านอื่น ๆ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสู่ความเป็นเลิศเพื่อรับรางวัลคุณภาพแห่งชาติ ของโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษา พบว่า ค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสู่ความเป็นเลิศเพื่อรับรางวัลคุณภาพแห่งชาติ อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ และด้านการวัดผล การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการจัดกระบวนการมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด การมุ่งเน้นบุคลากรมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านผลลัพธ์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านการนำองค์การมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เช่นกัน

ผลการประเมินความต้องการจำเป็นเมื่อพิจารณาค่าดัชนีการเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ของการบริหารสู่ความเป็นเลิศเพื่อรับรางวัลคุณภาพแห่งชาติของโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษา เท่ากับ 0.061 ($PNI_{Modified} = 0.061$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ การวางแผนเชิงกลยุทธ์ รองลงมาคือด้าน การวัดผล การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ ตามมาด้วยด้านการจัดกระบวนการ การมุ่งเน้นผู้เรียน และผู้มีส่วนได้เสีย สำหรับด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด คือ ด้านการนำองค์การ และด้านการมุ่งเน้นบุคลากร

สำหรับการพิจารณาสภาพที่พึงประสงค์ พบว่าทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด องค์ประกอบหลักที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดเท่ากัน มี 12 องค์ประกอบ คือ 1) ผู้บริหารมีมาตรการแก้ปัญหาการบริหารทางการศึกษาที่มีผลกระทบทางลบต่อสังคม 2) โรงเรียนมีการวิเคราะห์องค์กร (SWOT) ก่อนจัดทำแผน กลยุทธ์ 3) โรงเรียนมีผลการปฏิบัติงานเป็นที่พึงพอใจและบรรลุตามวัตถุประสงค์ 4) ครูมีการนำผลจากการวัด วิเคราะห์การเรียนรู้ของผู้เรียน มาสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน 5) โรงเรียนมีการจัดการความรู้และถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ครูผู้สอน 6) โรงเรียนมีวิธีการสร้างความพึงพอใจของบุคลากรต่องานที่ได้รับมอบหมาย โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นสำคัญ 7) โรงเรียนมีสวัสดิการด้านสุขภาพอนามัยและ

ความปลอดภัยให้แก่บุคลากร 8) โรงเรียนมีระบบงานที่สนองตอบความต้องการของผู้เรียนและผู้มีส่วนได้เสีย 9) บุคลากรนำกระบวนการทำงานไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ 10) ผลสัมฤทธิ์การทดสอบความรู้พื้นฐานระดับชาติ (O-NET) ของโรงเรียนสูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับชาติ 12) ผู้บริหารโรงเรียนเป็นที่ยอมรับของสังคมในด้าน คุณธรรม จริยธรรม และ จรรยาบรรณวิชาชีพ

ผลการประเมินความต้องการจำเป็น เมื่อพิจารณาคำดัชนีการเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) ของทุกองค์ประกอบหลัก พบว่า ลำดับที่ 1 มี 2 องค์ประกอบ คือ 1) โรงเรียนมีการประเมินผลการดำเนินงานของผู้บริหาร 2) โรงเรียนประสบความสำเร็จในการดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ รองลงมา มี 5 องค์ประกอบ คือ 1) โรงเรียนมีแผนพัฒนาบุคลากรและจัดสรรบุคคลให้เหมาะสมกับงาน มีค่าความต้องการจำเป็นสูงที่สุด 2) โรงเรียนมีการกำหนดภาระงานที่ชัดเจนในการปฏิบัติหน้าที่ของครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) โรงเรียนมีการคิดค้นนวัตกรรมช่วยในการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ 4) โรงเรียนมีการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรที่มีประสบการณ์ถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่บุคลากรใหม่ เพื่อความต่อเนื่องของการทำงาน 5) โรงเรียนมีกระบวนการสนับสนุนการทำงานของบุคลากรให้มีประสิทธิภาพเกิดผลสำเร็จตามพันธกิจ สำหรับข้อที่มีลำดับความต้องการจำเป็นต่ำสุด คือ ผู้บริหารให้ความร่วมมือกับชุมชนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ

ผลการพิจารณาการศึกษาองค์ประกอบในภาพรวมหลักทั้ง 7 ด้าน พบว่าได้ผลดังนี้ ด้านที่ 1 การนำองค์การ (Leadership) พบว่า ผลการประเมินสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ วิสัยทัศน์เป็นที่ยอมรับทั้งจากภายในและภายนอกโรงเรียน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้บริหารมีมาตรการแก้ปัญหาการบริการทางการศึกษาที่มีผลกระทบทางลบต่อสังคม เมื่อพิจารณาถึงสภาพที่พึงประสงค์ ซึ่งหมายถึงสภาพที่คาดหวังหรือเห็นควรให้มีการปฏิบัติจากผลการวิเคราะห์พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารมีมาตรการแก้ปัญหาการบริการทางการศึกษาที่มีผลกระทบทางลบต่อสังคม (ความรับผิดชอบต่อชุมชน) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้บริหารนำเสนอแนวทางการดำเนินงานแก่ผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนรับทราบอย่างทั่วถึง ส่วนผลการประเมินความต้องการจำเป็น เมื่อพิจารณาคำดัชนีเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Priority Need Index) พบว่า ลำดับที่ 1 โรงเรียนมีการประเมินผลการดำเนินงานของผู้บริหาร มีค่าความต้องการจำเป็นสูงที่สุด ข้อที่มีลำดับความต้องการจำเป็นต่ำสุดซึ่งเป็นลำดับสุดท้ายคือ ผู้บริหารให้ความร่วมมือกับชุมชนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ

ด้านที่ 2 การวางแผนเชิงกลยุทธ์ (Strategic Planning) พบว่า ผลการประเมินสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนมีการวิเคราะห์ห้วงองค์กร (SWOT) ก่อนจัดทำแผนกลยุทธ์ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ โรงเรียนมีแผนพัฒนาบุคลากรและ

จัดสรรบุคคลให้เหมาะสมกับงาน เมื่อพิจารณาถึงสภาพที่พึงประสงค์ พบว่าอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุดคือ 1) โรงเรียนมีการวิเคราะห์ห้วงค์กร (SWOT) ก่อนจัดทำแผนกลยุทธ์ 2) โรงเรียนมีผลการปฏิบัติงานเป็นที่พึงพอใจและบรรลุตามวัตถุประสงค์ ส่วนผลการประเมินความต้องการจำเป็น เมื่อพิจารณาคำดัชนีเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Priority Need Index) พบว่าลำดับที่ 1 โรงเรียนมีแผนพัฒนาบุคลากรและจัดสรรบุคคลให้เหมาะสมกับงาน มีค่าความต้องการจำเป็นสูงที่สุด ข้อที่มีลำดับความต้องการจำเป็นต่ำสุดซึ่งเป็นลำดับสุดท้ายคือ โรงเรียนมีการจัดทำแผนปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับกลยุทธ์

ด้านที่ 3 การมุ่งเน้นผู้เรียน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Customer Focus) พบว่า ผลการประเมินสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด คือ โรงเรียนมีการสร้างวัฒนธรรมที่ดึงดูดให้ผู้เรียนและผู้มีส่วนได้เสียรักและผูกพันกับโรงเรียน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ โรงเรียนมีการกำหนดภาระงานที่ชัดเจนในการปฏิบัติหน้าที่ของครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เมื่อพิจารณาถึงสภาพที่พึงประสงค์ พบว่าอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด คือ โรงเรียนมีการส่งเสริมให้ผู้เรียนและผู้มีส่วนได้เสียเข้าถึงบริการทางการศึกษา / โรงเรียนมีการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนและผู้มีส่วนได้เสีย ต่อการจัดการศึกษา ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนนำผลการประเมินมาปรับปรุงการดำเนินงานให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนและผู้มีส่วนได้เสีย ส่วนผลการประเมินความต้องการจำเป็น เมื่อพิจารณาคำดัชนีเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Priority Need Index) พบว่า ลำดับที่ 1 โรงเรียนมีการกำหนดภาระงานที่ชัดเจนในการปฏิบัติหน้าที่ของครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีค่าความต้องการจำเป็นสูงที่สุด ข้อที่มีลำดับความต้องการจำเป็นต่ำสุด คือ โรงเรียนมีการสร้างวัฒนธรรมที่ดึงดูดให้ผู้เรียนและผู้มีส่วนได้เสียรักและผูกพันกับโรงเรียน

ด้านที่ 4 การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ (Measurement Analysis, and Knowledge) พบว่า ผลการประเมินสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนมีการจัดการความรู้และถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ครูผู้สอน รองลงมาคือ โรงเรียนสร้างภาพลักษณ์ที่ดี เพื่อสนองตอบต่อความคาดหวังของผู้เรียนและผู้มีส่วนได้เสีย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ โรงเรียนมีการคิดค้นนวัตกรรมช่วยในการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ เมื่อพิจารณาถึงสภาพที่พึงประสงค์ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 1) ครูมีการนำผลจากการวัด วิเคราะห์การเรียนรู้ของผู้เรียน มาสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน 2) โรงเรียนมีการจัดการความรู้และถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ครูผู้สอน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนมีสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพพร้อมใช้งานและเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว ส่วนผลการประเมินความต้องการจำเป็น เมื่อพิจารณาคำดัชนีเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Priority Need Index) พบว่าลำดับที่ 1 โรงเรียนมีการคิดค้นนวัตกรรมช่วยในการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ มีค่าความต้องการจำเป็นสูงที่สุด ข้อที่มีลำดับความต้องการจำเป็นต่ำสุด คือ โรงเรียนสร้างภาพลักษณ์ที่ดี เพื่อสนองตอบต่อความคาดหวังของผู้เรียนและผู้มีส่วนได้เสีย

ด้านที่ 5 การมุ่งเน้นบุคลากร (Workforce Focus) พบว่า ผลการประเมินสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยมี 3 ข้อคือ 1) โรงเรียนมีระบบการประเมินผลการปฏิบัติงาน ที่เป็นธรรม และแจ้งผลการประเมินให้บุคลากรทราบ เพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น 2) โรงเรียนมีการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรเพื่อรองรับต่อการเปลี่ยนแปลง และ 3) โรงเรียนมีการสรรหาและรักษาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถไว้กับองค์กร ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ โรงเรียนมีการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรที่มีประสบการณ์ถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่บุคลากรใหม่ เพื่อความต่อเนื่องของการทำงาน เมื่อพิจารณาถึงสภาพที่พึงประสงค์พบว่าอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยมี 2 ข้อคือ 1) โรงเรียนมีวิธีการสร้างความพึงพอใจของบุคลากรต่องานที่ได้รับมอบหมาย โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นสำคัญ 2) โรงเรียนมีสวัสดิการด้านสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยให้แก่บุคลากร ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือโรงเรียนมีการสร้างบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการทำงานของบุคลากร ส่วนผลการประเมินความความต้องจำเป็น (Priority Need Index) พบว่าลำดับที่ 1 โรงเรียนมีการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรที่มีประสบการณ์ถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่บุคลากรใหม่ เพื่อความต่อเนื่องของการทำงาน มีค่าความต้องจำเป็นสูงที่สุด ข้อที่มีลำดับความต้องจำเป็นต่ำสุด คือโรงเรียนมีระบบการประเมินผลการปฏิบัติงาน ที่เป็นธรรม และแจ้งผลการประเมินให้บุคลากรทราบ เพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น/โรงเรียนมีการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรเพื่อรองรับต่อการเปลี่ยนแปลง และ โรงเรียนมีการสรรหา และรักษาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถไว้กับองค์กร

ด้านที่ 6 การจัดการกระบวนการ (Process Management) พบว่า ผลการประเมินสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนมีการเตรียมความพร้อมต่อภัยพิบัติหรือภาวะฉุกเฉินพร้อมมีแผนฟื้นฟูเฉพาะกิจ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ โรงเรียนมีกระบวนการสนับสนุนการทำงานของบุคลากรให้มีประสิทธิภาพเกิดผลสำเร็จตามพันธกิจ เมื่อพิจารณาถึงสภาพที่พึงประสงค์ พบว่าอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ 1) โรงเรียนมีระบบงานที่สนองตอบความต้องการของผู้เรียนและผู้มีส่วนได้เสีย 2) บุคลากรนำกระบวนการทำงานไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ 1) โรงเรียนกำหนดกระบวนการทำงานอย่างชัดเจน สอดคล้องกับกลยุทธ์ พันธกิจ ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้และความสำเร็จของผู้เรียน 2) โรงเรียนมีมาตรการและแนวปฏิบัติที่ใช้ในการควบคุมกระบวนการทำงาน ส่วน ผลการประเมินความต้องจำเป็น (Priority Need Index) พบว่าลำดับที่ 1 โรงเรียนมีกระบวนการสนับสนุนการทำงานของบุคลากรให้มีประสิทธิภาพเกิดผลสำเร็จตามพันธกิจ มีค่าความต้องจำเป็นสูงที่สุด ข้อที่มีลำดับความต้องจำเป็นต่ำสุด คือ โรงเรียนมีการเตรียมความพร้อมต่อภัยพิบัติหรือภาวะฉุกเฉินพร้อมมีแผนฟื้นฟูเฉพาะกิจ

ด้านที่ 7 ผลลัพธ์ (Results) พบว่า ผลการประเมินสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ นักเรียนและผู้ปกครองพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การสอนของโรงเรียน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ โรงเรียนประสบความสำเร็จในการดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ เมื่อพิจารณาถึงสภาพที่พึงประสงค์ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 1) ผลสัมฤทธิ์การทดสอบความรู้พื้นฐานระดับชาติ (O-NET) ของโรงเรียนสูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับชาติ 2) ผู้บริหารโรงเรียนเป็นที่ยอมรับของสังคมในด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือโรงเรียนสามารถระดมทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมทางการศึกษาจากผู้ปกครองและชุมชนอย่างเพียงพอ ส่วนผลการประเมินความต้องการจำเป็น (Priority Need Index) พบว่าลำดับที่ 1 คือโรงเรียนประสบความสำเร็จในการดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งมีค่าความต้องการจำเป็นสูงที่สุด ข้อที่มีลำดับความต้องการจำเป็นต่ำสุด คือ นักเรียนและผู้ปกครองพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียน

ภาพรวมในการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคาม ของการบริหารสู่ความเป็นเลิศเพื่อรับรางวัลคุณภาพแห่งชาติ ของโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษา พบว่ามี 3 ด้านที่มีความเหมาะสมนำไปสร้างเป็นกลยุทธ์ในการบริการ ได้แก่ 1) ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ได้ข้อมูลเพื่อนำไปสร้างกลยุทธ์ คือ การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย, การให้ความร่วมมือกับชุมชนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ, การบริหารจัดการงบประมาณด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้, การพัฒนาทักษะการวิเคราะห์องค์การของฝ่ายบริหาร, ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรด้านงบประมาณทางการศึกษา, การบริหารจัดการเชิงบูรณาการ, การกำกับติดตามการดำเนินงานของบุคลากรในการจัดกรรมตามโครงการ, ผู้บริหารและบุคลากรสร้างความศรัทธาจากชุมชน โดยการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม, ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน และ การสร้างขวัญกำลังใจให้กับบุคลากรที่มีความรับผิดชอบงานที่นอกเหนือจากงานหลัก 2) ด้านการวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ ได้ข้อมูลเพื่อนำไปสร้างกลยุทธ์ คือ พัฒนาระบบการวัดผลที่สะท้อนความเป็นจริง, พัฒนาระบบสารสนเทศที่สนับสนุนการบริหารให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกาภิวัตน์, ส่งเสริมผู้เรียนมุ่งสู่ความเป็นเลิศตามตัวชี้วัดของโรงเรียนมาตรฐานสากล, สร้างความตระหนักรู้และขอบเขตการใช้สื่อ Social Media ที่เกิดประโยชน์ในเชิงสร้างสรรค์, ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการปรับตัว, พัฒนาระบบการจัดการข้อมูลสารสนเทศให้ทันสมัยสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี, ส่งเสริมให้ครูนำผลจากการวัด วิเคราะห์การเรียนของผู้เรียน มาสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน และ 8 ส่งเสริมให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้และถอดบทเรียนจากสื่อ Social Media และ 3) ด้านการจัดกระบวนการ คือ ส่งเสริมให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการออกแบบงานและกระบวนการทำงานให้ถูกต้องตามระเบียบราชการ, ส่งเสริมกระบวนการทำงานให้ทันต่อทิศทางการศึกษา, พัฒนาปรับปรุงหลักสูตร และบริการทางวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศ, ส่งเสริมการการออกแบบระบบงานและกระบวนการทำงานให้พร้อมต่อภาวะฉุกเฉินอยู่

เสมอ, พัฒนาระบบการควบคุมภายใน เพื่อป้องกันข้อผิดพลาดของการดำเนินงานที่อาจเกิดขึ้น, ส่งเสริมกระบวนการทำงานโดยใช้เทคโนโลยีและสร้างนวัตกรรม เพื่อประสิทธิภาพของงาน, พัฒนาระบบการทำงานให้สนองตอบความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และ กำกับติดตามการทำงานของบุคลากรให้บรรลุผลตามพันธกิจ

ส่วนการกลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศเพื่อรับรางวัลคุณภาพแห่งชาติ ของโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าประกอบด้วย กลยุทธ์หลัก 3 กลยุทธ์ เรียงลำดับตามความต้องการจำเป็น (PNI) ดังนี้ 1) กลยุทธ์พัฒนาคุณภาพกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมสู่ความเป็นเลิศ 2) กลยุทธ์เสริมสร้างศักยภาพด้านการบริหารจัดการตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ และ 3) กลยุทธ์ปรับปรุงระบบกระบวนการทำงานและการออกแบบงาน และผู้วิจัยขอเสนอแนะเชิงนโยบายจากการวิจัยดังนี้ ผลจากการวิจัยพบว่า โรงเรียนมาตรฐานสากลทุกแห่งมีความพร้อมสูงในการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในการนำองค์กรและมีความสามารถในการสื่อสารวิสัยทัศน์สู่บุคลากร มีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลง มุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีการวางแผนเชิงกลยุทธ์ และมีกระบวนการวัด วิเคราะห์ และการจัดการความรู้ที่เป็นระบบ เป็นที่ยอมรับจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและชุมชน สามารถนำจุดแข็งและโอกาสที่มีอยู่มาบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศได้ และยังพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลเป็นผู้มีภาวะความเป็นผู้นำสูง แต่ขาดผู้แนะนำแนวทางพัฒนาโรงเรียน และพบจุดแข็งที่สามารถนำมาสนับสนุนการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศได้ เช่น ชุมชนและองค์กรภายนอกให้ความร่วมมือสนับสนุนปัจจัยทางการศึกษา ผู้ปกครองมีความเชื่อมั่นและศรัทธาในโรงเรียน โรงเรียนตั้งอยู่ในชุมชนเมืองเศรษฐกิจค่อนข้างดี ผู้ปกครองมีความพร้อมที่จะสนับสนุนส่งเสริมศักยภาพของนักเรียน ดังนั้นองค์กรที่เกี่ยวข้องควรมีนโยบาย ดังนี้ 1) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สนับสนุนให้โรงเรียนมาตรฐานสากลทุกแห่ง พัฒนาระบบการจัดการศึกษาให้มีลักษณะที่แตกต่างจากโรงเรียนทั่วไป ให้ผู้มีส่วนได้เสีย มีส่วนร่วมในการพิจารณาบุคคลที่จะเข้ามาเป็นบุคลากรหลักในโรงเรียน โดยเฉพาะผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีประสบการณ์และเป็นผู้ชำนาญในทุกด้าน เพื่อความเป็นเลิศตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (Thailand Quality Award - TQA) 2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาทุกเขต ควรวางแผนการพัฒนาสถานศึกษาที่ยั่งยืน ยกย่องคุณภาพโรงเรียนมัธยมทุกแห่งให้เป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล ควรส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลทุกแห่ง ให้สามารถนำโรงเรียนพัฒนาเพื่อเข้ารับรางวัลการบริหารจัดการระบบคุณภาพระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Office of Basic Education Commission Quality Award: OBECQA) และรางวัลการบริหารจัดการระบบคุณภาพระดับชาติ (Thailand Quality Award : TQA) 3) โรงเรียนควรพัฒนาบุคลากรให้เข้าใจการจัดทำแผนกลยุทธ์โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อเป็นแนวทางในการทำโครงการและกิจกรรมพัฒนาโรงเรียน มีการวิเคราะห์โรงเรียน

(SWOT) ก่อนจัดทำ แผนกลยุทธ์ต้องตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง ทันสมัย เป็นที่ยอมรับทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน มีการจัดสรรงบประมาณที่สอดคล้องเหมาะสมกับโครงการและกิจกรรม และมีการคาดการณ์ ผลการดำเนินงานจากการเทียบเคียงกับผลงานในช่วงปีที่ผ่านมา

ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป 1) ควรวิจัยที่เจาะลึกเชิงคุณภาพกับแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ของโรงเรียนมาตรฐานสากลที่ได้รับรางวัลการบริหารจัดการระบบคุณภาพระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Office of Basic Education Commission Quality Award : OBECQA) เพราะจะทำให้ได้เห็นแนวทางในการบริหารโรงเรียนเชิงประจักษ์ตามสภาพจริง 2) ควรวิจัยในโรงเรียนมาตรฐานสากลทั้งระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา และควรรวบรวมโรงเรียนมาตรฐานสากลของสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนด้วย 3) ควรวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบของแผนกลยุทธ์ที่เหมาะสมสำหรับโรงเรียนมาตรฐานสากล เพราะผลการวิจัยพบว่าการวางแผนเชิงกลยุทธ์มีความต้องการจำเป็นสูงสุดในการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลสู่ความเป็นเลิศเพื่อรับรางวัลคุณภาพแห่งชาติ

เอกสารอ้างอิง

- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553). (2553).
 ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 127 ตอนที่ 45 ก (22 กรกฎาคม 2553).
 วชิราพร อัจฉริยะโกศล. (2549). เทคโนโลยีสื่อการสอน: การออกแบบการสอนรายบุคคล.
 นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
 วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์ และคณะ. (2548). การวางแผนกลยุทธ์ : ศิลปะการกำหนดแผนองค์การสู่ความเป็นเลิศ. กรุงเทพมหานคร: อินโฟกราฟฟิค.
 วิจิต อุ๋น. (2549). การจัดการเชิงกลยุทธ์ ขั้นตอนและวิธีการวิเคราะห์ กรณีศึกษาเชิงกลยุทธ์ : การเขียนแบบธุรกิจเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพมหานคร: บริษัทพรีนท์แอนด์ (ประเทศไทย).
 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555). แนวทางการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมาตรฐานสากล (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). รายชื่อโรงเรียนมาตรฐานสากลที่ได้รับรางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12. เรียกใช้เมื่อ 15 กรกฎาคม 2564 จาก <https://drive.google.com/file/d/1VXj7xULoiyzJsNIOHo3zbnkFNG5dntc0V/view>
- สำนักงานรางวัลคุณภาพแห่งชาติ. (2556). กณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พงษ์วินการพิมพ์ จำกัด.
- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2555). แนวทางการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมาตรฐานสากล (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2548). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Larry, w. h. & Gerald, C. U. (1994). The elementary principal's. Boston: Allyn & Bacon.

รูปแบบการบริหารคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษา
เขตกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน *

QUALITY ADMINISTRATION MODEL OF WORLD CLASS
SECONDARY SCHOOLS, BANGKOK METROPOLITAN AREA
UNDER THE JURISDICTION OF BASIC EDUCATION INSTITUTION
COMMISSION OFFICE

กฤติญา ธนภัทรวุฒิกุล

Kridtiya Thanapatwautthikul

นาวัน นิลแสงรัตน์

Navin Ninseangrat

มหาวิทยาลัยปทุมธานี

Pathumthani University, Thailand

E-mail: kridtiya@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษา และ 2) ตรวจสอบความเหมาะสมและประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 550 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 220 คน จากการสุ่มอย่างง่ายแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการบริหารคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร โดยรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 5 ข้อ เรียงตามลำดับได้ดังนี้ 1) หมวด 5 การมุ่งเน้นบุคลากร ด้านสภาพแวดล้อมของบุคลากร 2) หมวด 7 ผลลัพธ์ ด้านจัดระบบการทำงานที่เอื้อต่อการพัฒนาโรงเรียนไปสู่องค์การแห่งการเรียนรู้ 3) หมวด 3 การมุ่งเน้นลูกค้า ด้านเสียงของลูกค้า 4) หมวด

* Received 31 May 2021; Revised 21 August 2021; Accepted 25 September 2021

6 การมุ่งเน้นการปฏิบัติการด้านระบบงาน 5) หมวด 6 การมุ่งเน้นการปฏิบัติการด้านกระบวนการทำงาน 2) ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ ระดับมาก 4 ข้อ โดยเรียงตามลำดับได้ดังนี้ 1) เป็นเลิศทางวิชาการ 2) ลำนำทางความคิด 3) ผลงานอย่างสร้างสรรค์ 4) สื่อสารได้อย่างน้อย 2 ภาษา 5) ร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหารคุณภาพ, โรงเรียนมาตรฐานสากล, ระดับมัธยมศึกษา

Abstract

The objectives of this research were 1) to create and develop quality administration model of world class secondary schools and 2) to investigate suitability and feasibility of quality administration model of world class secondary schools, Bangkok metropolitan area under the jurisdiction of basic education institution commission office. This research was quantitative method research. The conceptual framework of this research was studied for learner development activity management according to Education department. The population consisted of 550 educational institution administrators and assistants of world class secondary schools, Bangkok metropolitan area under the jurisdiction of basic education institution commission office. The sample was 220 people determined by purposive random sampling. The instrument used in the study were two questionnaires that the first was about statis of respondents and the second was achievement visual results of quality administration model of world class secondary schools, Bangkok metropolitan area under the jurisdiction of basic education institution commission office and depth interview with 10 experts and investigate suitability and feasibility was by 5 specialists. Statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean and standard deviation. The research results revealed that: 1) quality administration model of world class secondary schools, Bangkok metropolitan area as a whole was at much level. When considering each aspect found that all aspects were at much level, in descending order as follows by 1) the fifth group; personnel focusing in environmental of personnel aspect 2) the seventh group; result, work system management to school development through learning organization aspect.3) the

third group; customer focusing in opinion of customer aspect. 4) the sixth group; performance focusing in work system aspect and 5) the first group; performance focusing in work process aspect. 2) Investigate suitability and feasibility results of quality administration model of world class secondary schools, Bangkok metropolitan area under the jurisdiction of basic education institution commission office as a whole was at much level, when considering each aspect found that 4 aspects were at much level in descending order as follows by 1) academic excellence 2) design thinking 3) creative product 4) communicate less than 2 languages and 5) world social responsibility.

Keywords: administration model, world class schools, secondary level

บทนำ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ริเริ่มโครงการ โรงเรียนมาตรฐานสากล (World Class Standard School) ซึ่งเป็นนวัตกรรมการจัดการศึกษาที่นำมาใช้เป็นมาตรการเร่งด่วนในการยกระดับการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐานเทียบเท่าสากล โดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียนมีศักยภาพและความสามารถในการแข่งขันและทัดเทียมกับผู้เรียนของนานาชาติ (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2553) โดยมีจุดเน้นของโรงเรียนมาตรฐานสากล คือ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลก (World Citizen) มีความเป็นเลิศด้านวิชาการ สามารถสื่อสารได้อย่างน้อยสองภาษา มีความล้ำหน้าทางความคิดและผลิตงานได้อย่างสร้างสรรค์ นอกจากนั้นยังมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีจิตร่วมรับผิดชอบในสังคมโลก รวมถึงเน้นการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล (World Class Standard) โดยใช้วิธีการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ (Quality System Management) ร่วมกับการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมอันดีงาม มีการจัดการเรียนการสอนที่ผสมผสานกับความเป็นสากล เพื่อให้นักเรียนที่ได้รับการศึกษา สามารถพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพและในอนาคตพวกเขาสามารถเป็นบุคลากรที่สำคัญส่วนหนึ่งของชาติ ในการขับเคลื่อนการพัฒนาตนเอง สู่มาตรฐานสากล ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2553) 3) และได้กำหนดพันธกิจหลักในการพัฒนาและส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาให้ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพโดยพัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้ตลอดชีวิตให้เป็นบุคคลที่มีความรู้ คุณธรรม ความสามารถตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและการพัฒนาสู่คุณภาพระดับสากล โดยนำสู่การปฏิบัติที่เชื่อมโยงสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการปฏิรูปการศึกษาทศวรรษที่สอง พ.ศ. 2552 -2561 (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2555)

ปัจจุบันการบริหารคุณภาพทั้งระบบและเครื่องมือการพัฒนาที่ประยุกต์แนวทางของ เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (TQA) มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการ โรงเรียนมาตรฐานสากล ซึ่งในแวดวงทางการศึกษาไทยให้ความสนใจและนำแนวคิดนี้มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษามากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับสถานศึกษา (อภิสิทธิ์ ทรงบัณฑิตย์, 2550) 7) โรงเรียนมาตรฐานสากลส่วนใหญ่อยู่ในระดับมุ่งประสิทธิผล ด้านการบริหารจัดการคุณภาพเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารในการนำองค์กร คิดเป็นร้อยละ 43.27 ด้านการบริหารจัดการคุณภาพเกี่ยวกับการพัฒนาครู คิดเป็นร้อยละ 46.10 และด้านการบริหารจัดการคุณภาพเกี่ยวกับการประกันคุณภาพ คิดเป็นร้อยละ 43.27 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554) จะเห็นได้ว่าการดำเนินงานของโรงเรียนมาตรฐานสากลยังอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่สูงและพบปัญหาสำคัญในการจัดการศึกษาตามแนวทาง โรงเรียนมาตรฐานสากลด้านการบริหารระบบคุณภาพ ได้แก่ ความไม่ชัดเจนของแนวทางการปฏิบัติในช่วงแรก ความพร้อมของบุคลากร ภาระงานของบุคลากรมีมาก และเวลาในการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับโรงเรียนมาตรฐานสากล (ดิเรก วรรณเศียร และคณะ, 2553) การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากลมุ่งเน้นการบริหารจัดการโดยการนำแนวคิดและทฤษฎีต่างๆ มาประยุกต์ใช้เพื่อการบริหารโรงเรียนให้เป็นมาตรฐานสากล อาทิ แนวทางดำเนินงานตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (TQA) เกณฑ์รางวัลคุณภาพ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBECQA) ทั้งนี้บุคลากรหลักที่เป็นกลไกในการขับเคลื่อน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่างๆ ดังนั้น ความรู้ ความสามารถและการยอมรับ ความร่วมมือในการพัฒนาโรงเรียนมาตรฐานสากล จึงเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ และมีความจำเป็นที่ต้องพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนผู้เกี่ยวข้อง ลักษณะคุณภาพของครูโรงเรียนมาตรฐานสากล ต้องเป็นผู้นำและเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ด้านภาษาต่างประเทศ ใช้สื่อเทคโนโลยี มีความสามารถในการศึกษาพัฒนาตนเอง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในการจัดการเรียนการสอนกับนานาชาติ ใช้การวิจัยสื่อนวัตกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553) 13) การบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล ซึ่งได้รับการยอมรับว่าเป็นระบบที่จะพัฒนาองค์กรให้มีผลการดำเนินการที่เป็นเลิศ โดยแนวทางการดำเนินงานตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (Thailand quality award: TQA) นำมาพัฒนาขีดความสามารถด้านการบริหารจัดการองค์กรเพื่อให้มีวิถีปฏิบัติและผลการดำเนินการในระดับมาตรฐานโลก

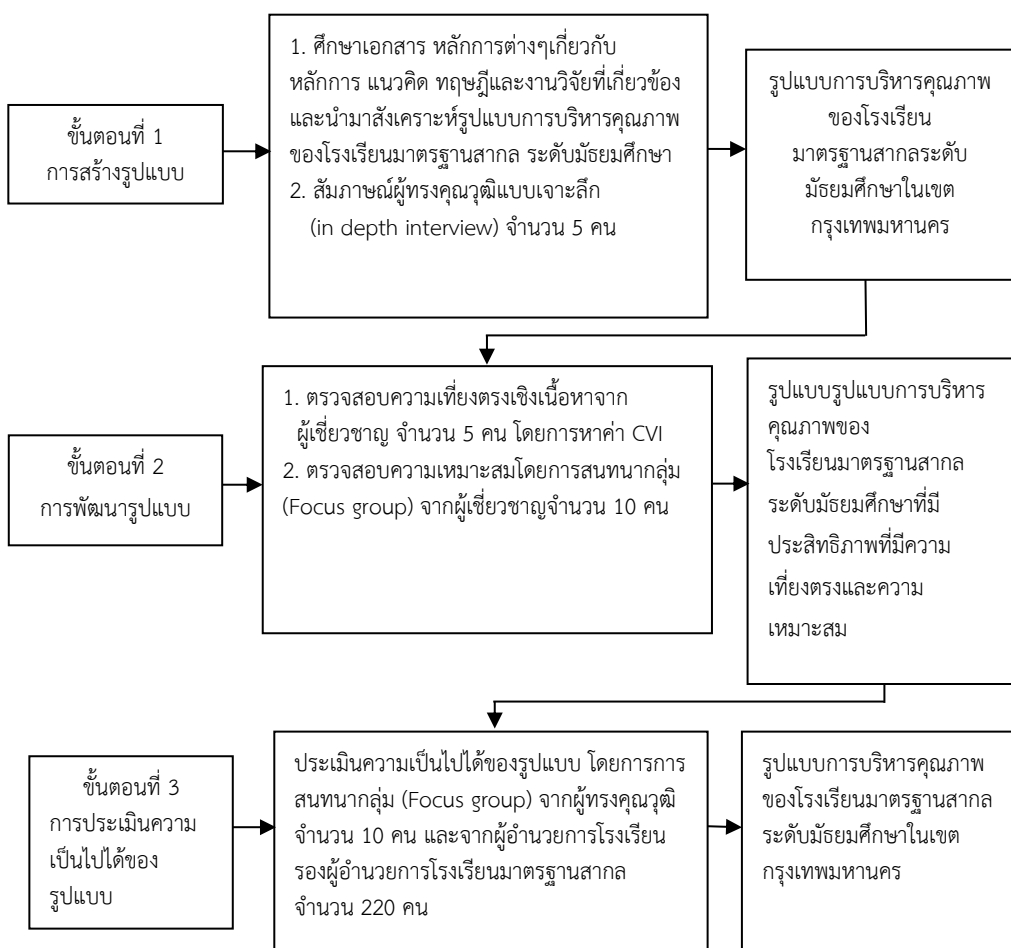
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับมัธยมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับมัธยมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบผสมผสาน (Mixed Method) ทั้งเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) และเชิงปริมาณ (Quantitative Data) มีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย เป็น 3 ขั้นตอน ดังภาพประกอบที่ 1

ภาพที่ 1 ขั้นตอนการวิจัย วิธีการศึกษาและผลที่ได้รับในแต่ละขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างรูปแบบการบริหารคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยมีการดำเนินการดังนี้

1.1 การศึกษาเอกสาร ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการบริหารของโรงเรียนมาตรฐานสากล โดยค้นคว้าจากเอกสาร บทความ รวมทั้งงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศแล้วนำข้อมูลที่ศึกษามาวิเคราะห์สังเคราะห์องค์ประกอบให้ได้เป็นกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) แล้วนำมาสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการสอบถามและสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะลึกเพื่อหารูปแบบการบริหารคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร 5 ด้าน

1.2 การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ด้านการบริหารการศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน นักวิชาการ และอาจารย์มหาวิทยาลัย จำนวน 5 คน โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In Depth Interview) เพื่อรับฟังและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารคุณภาพ หาความคิดเห็นที่สอดคล้องกันเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษาให้ได้ข้อมูลครอบคลุมมากขึ้น

1.3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านหลักการ แนวคิด ทฤษฎีการบริหารสถานศึกษา โดยพิจารณาผู้ทรงคุณวุฒิจากผู้มีคุณสมบัติ ดังนี้ มีวุฒิปริญญาเอก เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ด้านการบริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาเป็นอย่างดี ทั้งในหน่วยงานรัฐบาลและเอกชน เป็นผู้บริหาร นักวิชาการ ที่ประสบความสำเร็จในการบริหารงานในหน่วยงานด้านการศึกษาและเป็นที่ยอมรับนับถือในแวดวงวิชาการทั่วไป

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยมีการดำเนินการดังนี้

2.1 การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้นำรูปแบบที่สร้างขึ้นจากขั้นตอนที่ 1 มากำหนดเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับมัธยมศึกษา โดยนำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) และความชัดเจนของภาษาที่ใช้โดยมีเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสิน คือ ค่าดัชนี CVI (Content Validity Index) โดยพิจารณาข้อคำถามที่มีค่า $CVI > 0.80$ หลังจากนั้นผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเหมาะสมของเครื่องมือที่เป็นนักวิชาการจากมหาวิทยาลัยผู้บริหารระดับสูงที่เกี่ยวข้องกับโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ผู้บริหารระดับสูงของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาและผู้บริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล จำนวน 5 ท่าน โดยกำหนดคุณสมบัติไว้ ดังนี้ 1) มีคุณวุฒิทางการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโท สาขาวิชาบริหารการศึกษา

หรือสาขาวิชาอื่นที่เกี่ยวข้อง 2) เป็นผู้บริหารหรือนักวิชาการด้านการบริหาร หรือการบริหาร การศึกษา หรือ การวิจัยที่มีผลงานทางวิชาการเป็นที่ประจักษ์ เช่น ผลงานการเขียนตำรา บทความทางวิชาการ งานวิจัย หรือเป็นที่ปรึกษาในการทำวิจัย 3) ดำรงตำแหน่งผู้บริหาร สถานศึกษาหรือมีประสบการณ์การบริหารโรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล 4) เป็น บุคลากรและเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายในสถานศึกษาโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล ซึ่งการ ได้มาซึ่งผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน ในขั้นตอนนี้ได้มาจากการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญร่วมกับ คณะกรรมการที่ปรึกษาคุณวุฒิ โดยผู้วิจัยเสนอรายชื่อพร้อมทั้งประวัติส่วนตัวและประวัติ การทำงานของผู้เชี่ยวชาญที่คุณสมบัติตามที่กำหนดให้คณะกรรมการที่ปรึกษาคุณวุฒิร่วม พิจารณา

การหาค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหาทั้งฉบับ (content validity for scale, S-CVI) โดยวิธีคำนวณหาค่าเฉลี่ยของดัชนีความตรงเชิงเนื้อหารายข้อ (S-CVI/Ave) จากสูตร $S-CVI/Ave = S(S-CVI)/p$ ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา พบว่า ค่าดัชนีความตรงเชิง เนื้อหารายข้อ มีค่าระหว่าง 0.80 - 1.00 และค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหาทั้งฉบับ มีค่า 0.99 แสดงว่าข้อคำถามทุกข้อรายการและแบบสอบถามทั้งฉบับมีความตรงเชิงเนื้อหาดีเยี่ยม

2.2 การตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยนำรูปแบบที่ ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปจัดการสนทนากลุ่ม (Focus group) เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น รับฟัง ความคิดเห็น เกี่ยวกับความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารคุณภาพของโรงเรียน มาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ของผู้บริหารสถานศึกษาระดับ มัธยมศึกษากับผู้เชี่ยวชาญจำนวน 10 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ในการจัดสนทนากลุ่ม ผู้เชี่ยวชาญต้องมีคุณสมบัติ คือ มีวุฒิปัญญาเอก เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการศึกษา การบริหารการศึกษา การวัดผลประเมินผล การ วิจัยทางการศึกษาและมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการสนทนา กลุ่ม (Focus group) เป็นแบบประเมินความเป็นไปได้ ความเหมาะสม โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารคุณภาพของโรงเรียน มาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการจัด สนทนากลุ่ม จัดเก็บโดยการจดประเด็นและบันทึกเสียงในการแสดงความคิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร อย่างครบถ้วนการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการนำข้อมูลที่ได้นำสังเคราะห์ เนื้อหาและสรุปประเด็นโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยยึดหลัก ฉันทานุมติ (Group Consensus) เพื่อพัฒนาเป็นรูปแบบการบริหารคุณภาพของโรงเรียน มาตรฐานสากล ระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารคุณภาพของโรงเรียน มาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ในขั้นตอนนี้ใช้แบบสอบถามความ

เป็นไปได้จากผู้เกี่ยวข้องโดยการสอบถามความคิดเห็นกับผู้อำนวยการโรงเรียน และรองผู้อำนวยการ จำนวน 220 คน เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ในองค์ประกอบประกอบไปด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) วิสัยทัศน์องค์การ (Vision) 2) กลยุทธ์ (Strategic) 3) การกำกับติดตาม (Control) 4) พัฒนาบุคลากร (Personnel Development) และ 5) การให้บริการ (Service) โดยมีการดำเนินการ ดังนี้ 1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนและรองผู้อำนวยการโรงเรียนในโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 110 โรงเรียน จำนวน 550 คน 2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ผู้อำนวยการโรงเรียนและรองผู้อำนวยการโรงเรียน ในโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร จำนวน 110 โรงเรียนๆ ละ 2 คน รวมทั้งหมด 220 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) 3) เครื่องมือเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามเพื่อประเมินและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert) (Johnson, B. & Christensen, L., 2004) ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด 4) การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2546)

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมและเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง มีความเหมาะสมและเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง มีความเหมาะสมและเป็นไปได้อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง มีความเหมาะสมและเป็นไปได้อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง มีความเหมาะสมและเป็นไปได้อยู่ในระดับน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียด ดังนี้ 1) ค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage) ใช้วิเคราะห์ข้อมูลลักษณะของตัวอย่าง เพื่อจำแนกลักษณะทั่วไปของตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน 2) ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard Deviation) ใช้วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากลและการบริหารและการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพของ โรงเรียนมาตรฐานสากล 7 หมวดตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติของประเทศไทย (TQA: THAILAND QUALITY AWARD) 3) การวิเคราะห์ผลลัพธ์ภาพความสำเร็จของโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพเป็นพลโลก

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard Deviation)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับมัธยมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ผลการสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตารางที่ 1 การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารจัดการระบบคุณภาพ 7 หมวดรางวัลคุณภาพแห่งชาติ (TQA) โดยภาพรวม

การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพของ โรงเรียนมาตรฐานสากล 7 หมวด ตามเกณฑ์ รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (TQA)	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ คิดเห็น	ลำดับ
1. หมวด 1 การนำองค์กร โดยผู้นำระดับสูง	3.96	0.81	มาก	9
2. หมวด 1 การกำกับดูแลองค์กร และความรับผิดชอบต่อสังคม	3.99	0.76	มาก	8
3. หมวด 2 การวางแผนเชิงกลยุทธ์ ด้านการจัดทำ กลยุทธ์	3.74	0.81	มาก	15
4. หมวด 2 การวางแผนเชิงกลยุทธ์ ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ	3.87	0.74	มาก	11
5. หมวด 3 การมุ่งเน้น ลูกค้า ด้านเสียงของลูกค้า	4.60	0.77	มากที่สุด	3
6. หมวด 3 การมุ่งเน้น ลูกค้า ด้านความผูกพันของลูกค้า	3.76	0.94	มาก	14
7. หมวด 4 การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ และการปรับปรุงผลการดำเนินงานของโรงเรียน	3.81	0.69	มาก	12
8. หมวด 4 การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ การจัดการสารสนเทศ ความรู้ และเทคโนโลยีสารสนเทศ	3.94	0.83	มาก	10
9. หมวด 5 การมุ่งเน้นบุคลากร ด้านสภาพแวดล้อมของบุคลากร	4.74	0.87	มากที่สุด	1
10. หมวด 5 การมุ่งเน้นบุคลากร ความผูกพันของบุคลากร	4.32	0.75	มาก	7
11. หมวด 6 การมุ่งเน้นการปฏิบัติการ ด้านระบบงาน	4.57	0.81	มากที่สุด	4
12. หมวด 6 การมุ่งเน้นการปฏิบัติการด้านกระบวนการทำงาน	4.51	0.69	มากที่สุด	5
13. หมวด 7 ผลลัพธ์ ด้านการเรียนรู้ของผู้เรียนและกระบวนการ	4.36	0.77	มาก	6

การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพของ โรงเรียนมาตรฐานสากล 7 หมวด ตามเกณฑ์ รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (TQA)	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ คิดเห็น	ลำดับ
14. หมวด 7 ผลลัพธ์ ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร	3.46	0.74	มาก	17
15. หมวด 7 ผลลัพธ์ ด้านการมุ่งเน้น นักเรียน พ่อแม่ ผู้ปกครองและชุมชน	3.67	0.83	มาก	16
16. หมวด 7 ผลลัพธ์ ด้านการเงิน และตลาด	3.76	0.57	มาก	13
17. หมวด 7 ผลลัพธ์ ด้านจัดระบบการทำงานที่เอื้อต่อ การพัฒนาโรงเรียนไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้	4.67	0.99	มากที่สุด	2
รวม	4.20	0.75	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารจัดการระบบคุณภาพ 7 หมวดรางวัลคุณภาพแห่งชาติ (TQA) โดยภาพรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การบริหารคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด 5 ข้อ ซึ่งเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยได้ดังนี้ 1) หมวด 5 การมุ่งเน้นบุคลากร ด้านสภาพแวดล้อมของบุคลากร 2) หมวด 7 ผลลัพธ์ ด้านจัดระบบการทำงานที่เอื้อต่อการพัฒนาโรงเรียนไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ 3) หมวด 3 การมุ่งเน้นลูกค้า ด้านเสียงของลูกค้า 4) หมวด 6 การมุ่งเน้นการปฏิบัติการด้านระบบงาน 5) หมวด 6 การมุ่งเน้นการปฏิบัติการด้านกระบวนการทำงาน ข้ออื่นๆ อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

2. ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตารางที่ 2 การตรวจสอบความเหมาะสมและประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวม

ความเหมาะสมและประเมินความเป็นไปได้ของ รูปแบบการบริหารคุณภาพ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ คิดเห็น	อันดับ
1. เป็นเลิศทางวิชาการ	4.84	0.76	มากที่สุด	1
2. สื่อสารได้อย่างน้อย 2 ภาษา	4.30	0.67	มาก	4
3. ผู้นำทางความคิด	4.47	0.87	มาก	2
4. ผลงานอย่างสร้างสรรค์	4.40	0.83	มาก	3
5. ร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก	4.14	0.63	มาก	5
รวม	4.42	0.84	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษาในเขต

กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมมีความเหมาะสม และเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.42, S.D. = 0.84) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ใน ระดับมากที่สุด 1 ข้อ ระดับมาก 4 ข้อ โดยเรียงตามลำดับได้ดังนี้ 1) เป็นเลิศทางวิชาการ ($\bar{X}$ = 4.84, S.D. = 0.76) 2) ลำหน้าทางความคิด ($\bar{X}$ = 4.47, S.D. = 0.87) 3) ผลงานอย่าง สร้างสรรค์ ($\bar{X}$ = 4.40, S.D. = 0.83) 4) สื่อสารได้อย่างน้อย 2 ภาษา ($\bar{X}$ = 4.30, S.D. = 0.67) และ 5) ร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก ($\bar{X}$ = 4.14, S.D. = 0.63)

อภิปรายผล

1. การสร้างและพัฒนากระบวนการบริหารคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับ มัธยมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบคุณภาพ 7 หมวดรางวัลคุณภาพแห่งชาติ (TQA) โดยภาพรวมมีความ เป็นไปได้อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด 5 ข้อ ซึ่งขอเสนอแนะในแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้ 1.1 หมวด 5 ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร สภาพแวดล้อมของบุคลากร โดยรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด นั่นคือ 1) โรงเรียนมี การบริหารจัดการที่ให้ออกาสครูได้ทำหน้าที่การพัฒนาการเรียน 2) ผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดี แก่ครูในการสร้างนวัตกรรมและเพิ่มพูนศักยภาพตนเอง 3) ผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดี ในการ สนับสนุน ส่งเสริมให้คำปรึกษา แนะนำกระตุ้นให้ครูได้แสวงหาวิธีการใหม่ๆ ในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชชา ยศอ่อน ได้ทำการวิจัย เรื่อง การบริหารหลักสูตรใน โรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษา จังหวัดนครสวรรค์และได้ให้ข้อเสนอแนะการบริหาร หลักสูตรในโรงเรียนมาตรฐานสากลไว้ว่า (วิชชา ยศอ่อน, 2555) ผู้บริหารต้องส่งเสริม 1) ให้ครู มีความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมาตรฐานสากลที่เน้นการ สื่อสารด้วยภาษาต่างประเทศ เพื่อให้ครูผู้สอนสามารถพัฒนาผู้เรียนได้เต็มศักยภาพ 2) ให้ครู นำรูปแบบหลักสูตรของโรงเรียนมาเป็นประเด็นในการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการบริหารหลักสูตรได้ อย่างมีประสิทธิภาพ 3) ให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมให้ครูทำวิจัยและผลิตสื่อ นวัตกรรมใหม่ๆ ให้มากขึ้น 4) ให้ครูศึกษากระบวนการวัดประเมินผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล และนำมา ปรับใช้ในการเรียนการสอนให้มากขึ้น และ 5) ควรจัดอัตราส่วนผู้เรียนให้เหมาะสม (มัธยมศึกษา 35 คน ต่อ 1 ห้อง) 1.2 หมวด 7 ผลลัพธ์ ด้านการจัดระบบการทำงานที่เอื้อต่อ การพัฒนาโรงเรียนไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ พบว่า การบริหารจัดการ ระบบคุณภาพ 7 หมวด TQA ตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (TQA) โดยรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด นั่นคือ โรงเรียนได้รับความเชื่อมั่นด้านคุณภาพที่มีความเป็นเลิศ ทางวิชาการ มีมาตรฐาน การศึกษาในระดับสากล 1.3 หมวด 3 การมุ่งเน้นลูกค้า ด้านเสียงของลูกค้า พบว่า การบริหาร จัดการ ระบบคุณภาพ 7 หมวด TQA ตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (TQA) โดยรวมมีความ

เป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด นั่นคือ โรงเรียนมีการศึกษาและประเมินความพึงพอใจของนักเรียน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชนและนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเป็นประจำทุกปี 1.4 หมวด 6 การมุ่งเน้นการปฏิบัติการ ด้านระบบงาน พบว่า การบริหารจัดการ ระบบคุณภาพ 7 หมวด TQA ตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (TQA) โดยรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด นั่นคือ ผู้บริหารใช้แนวคิดเกี่ยวกับการทำงานที่ทันสมัยตามหลักมาตรฐานสากลในการออกแบบกระบวนการปฏิบัติงานของครูและ บุคลากรที่เน้นความคล่องตัวและลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน 1.5 หมวด 6 การมุ่งเน้นการปฏิบัติการ ด้านกระบวนการทำงาน พบว่า การบริหารจัดการ ระบบคุณภาพ 7 หมวด TQA ตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (TQA) โดยรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด นั่นคือ โรงเรียนใช้ระบบ PDCA ในทุกกระบวนการเพื่อควบคุมและปรับปรุงกระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น 1.6 หมวด 7 ผลลัพธ์ ด้านการเรียนรู้ของผู้เรียนและกระบวนการ พบว่า การบริหารจัดการ ระบบคุณภาพ 7 หมวด TQA ตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (TQA) โดยรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญชลี ประกายเกียรติ ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาระบบการบริหารคุณภาพภายในสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้เกณฑ์คุณภาพการศึกษา (อัญชลี ประกายเกียรติ, 2553) เพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศของบัลดรจเป็นฐาน พบว่า สภาพการบริหารคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล เมื่อเทียบเคียงกับข้อกำหนดของเกณฑ์คุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อดำเนินงานที่เป็นเลิศของบัลดรจ มีระดับการปฏิบัติตามองค์ประกอบคุณภาพอยู่ในระดับมาก 1.7 หมวด 5 การมุ่งเน้นบุคลากร ความผูกพันของบุคลากร พบว่า การบริหารจัดการ ระบบคุณภาพ 7 หมวด TQA ตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (TQA) โดยรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด นั่นคือ ผู้บริหารจัดการกิจกรรมปลูกฝัง สืบทอดค่านิยมของโรงเรียนให้ครู บุคลากรนักเรียนเป็นประจำทุกปี

2. การตรวจสอบความเหมาะสมและประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในระดับมาก ขอเสนอแนะในแต่ละประเด็น ดังนี้ 2.1 เป็นเลิศทางวิชาการ พบว่า การบริหารจัดการคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากลด้านเป็นเลิศทางวิชาการ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมและเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง รักการอ่านและเรียนรู้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ในระดับดี มีความเหมาะสมและเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้ออื่นๆ มีความเหมาะสมและเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก 2.2 ล้ำหน้าทางความคิด พบว่า การบริหารจัดการคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากลด้านล้ำหน้าทางความคิด โดยภาพรวมมีความเหมาะสมและเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความเหมาะสมและเป็นไปได้อยู่ในระดับมากทุกข้อ และมี

ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์คิดวิจารณ์ญาณ คิดสร้างสรรค์ ตามลำดับ 2.3 ผลงานอย่างสร้างสรรค์ พบว่า การบริหารจัดการคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากลด้านผลิตงานอย่างสร้างสรรค์โดยภาพรวมมีความเหมาะสมและเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความเหมาะสมและเป็นไปได้อยู่ในระดับมากทุกข้อ 2.4 สื่อสารได้อย่างน้อย 2 ภาษา พบว่า การบริหารจัดการคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากลด้านสื่อสารได้อย่างน้อย 2 ภาษา โดยภาพรวมมีความเหมาะสมและเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก นั่นคือ นักเรียนใช้ภาษาไทย ภาษาอังกฤษและภาษาต่างประเทศอื่นๆ ในการสื่อสารได้เป็นอย่างดี 2.5 ร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก พบว่า การบริหารจัดการคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากลด้านร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลกโดยภาพรวมมีความเหมาะสมและเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก มีความเหมาะสมและเป็นไปได้อยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิสัยพรณ์ เสรีวัฒน์ ได้ทำการวิจัยการประเมินเชิงระบบ โครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล มีจุดมุ่งหมายเพื่อสืบค้นข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระหว่างปี 2553-2554 ตามองค์ระกอบ 5 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิตและด้านผลกระทบ (วิสัยพรณ์ เสรีวัฒน์, 2555) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมระหว่างการวิจัยเชิงสำรวจและการวิจัยพหุกรณีศึกษา ผลการวิจัย ด้านบริบท พบว่า วัตถุประสงค์ของโรงเรียนมาตรฐานสากลที่มีความคาดหวังให้ผู้เรียนมีความเป็นเลิศวิชาการ สื่อสารได้อย่างน้อย 2 ภาษา ล้ำหน้าทางความคิด ผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ และร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก มีความเหมาะสม สอดคล้องกับแนวนโยบายการจัดการศึกษา เพื่อมุ่งสู่คุณภาพในระดับมาก ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า ครูผู้สอน ผู้บริหาร และปัจจัยพื้นฐานในโรงเรียนมาตรฐานสากล มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก แต่ครูผู้สอนและผู้บริหารขาดความมั่นใจในการภาษาอังกฤษในการสื่อสาร ควรปรับปรุงให้มีห้องอิเล็กทรอนิกส์ ผู้บริหารขาดความมั่นใจในการภาษาอังกฤษในการสื่อสาร ควรปรับปรุงให้มีห้องอิเล็กทรอนิกส์ มัลติมีเดีย ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงทั่วประเทศ ด้านกระบวนการ พบว่า การปฏิบัติตามแนวทางนโยบายการพัฒนาโรงเรียนสู่มาตรฐานสากล มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านการปฏิบัติตามองค์ประกอบการบริหารคุณภาพ 7 หมวด มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด และควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการบริหารจัดการทั้งในประเทศและต่างประเทศ ด้านผลผลิต พบว่า ผู้เรียนโรงเรียนมาตรฐานสากล มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านความเป็นเลิศวิชาการ สื่อสารได้อย่างน้อย 2 ภาษา ล้ำหน้าทางความคิด ผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ และร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก อยู่ในระดับมาก และมีกิจกรรมที่ผู้เรียนและครูจัดขึ้น เพื่อบริการสังคมด้วยจิตสาธารณะอย่างหลากหลาย รวมถึงได้รับรางวัลจากการแข่งขันในเวทีระดับชาติและนานาชาติมากขึ้น ด้านผลกระทบ พบว่า ครูมีการวิจัยและพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง ครูและผู้เรียนมีเครือข่ายร่วมพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง ผลสืบเนื่องที่เกิดขึ้นโดย

ภาพรวม พบว่า ผู้บริหาร ครู ผู้เรียนได้รับเกียรติบัตร รางวัลและได้ร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้สำคัญต่างๆ ในทุกระดับเพิ่มขึ้น ได้รับคำยกย่องจากสื่อต่างๆ และจากชุมชน ผู้ปกครองพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนมาตรฐานสากล

สรุป/ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย 1.1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปทดลองใช้กับโรงเรียนในสังกัดเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพไปสู่โรงเรียนมาตรฐานสากลได้ 1.2 กระทรวงศึกษาธิการสามารถนำข้อค้นพบในการวิจัยครั้งนี้ ไปเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาสู่มาตรฐานสากลได้ 2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ 2.1 ผู้บริหารร่วมสร้างข้อตกลงกับโรงเรียนในต่างประเทศเพื่อพัฒนาโรงเรียนสู่มาตรฐานสากลรวมทั้งสร้างเครือข่ายการทำงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ 2.2 โรงเรียนจัดระบบบริหารความเสี่ยงให้ครอบคลุมการบริหารโรงเรียนทุกงานและบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่เป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย 3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป 3.1 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยเชิงพฤติกรรมศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษาด้วยระบบคุณภาพสู่มาตรฐานสากล 3.2 ควรศึกษาวิจัยเปรียบเทียบรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษาชั้นนำในประเทศกับต่างประเทศเทียบเคียงมาตรฐานสากล

เอกสารอ้างอิง

- ดิเรก วรรณเศียร และคณะ. (2553). รูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนในเครือสารสาสน์เพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 2(2), 1-4.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2546). การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- วิชา ยศอ่อน. (2555). การบริหารหลักสูตรในโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษา จังหวัดนครสวรรค์. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิไลพรรณ เสรีวัฒน์. (2555). การประเมินเชิงระบบโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากลกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากลกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2553). แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2555). แนวทางการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนมาตรฐานสากล ฉบับปรับปรุง. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- อภิธีร์ ทรงบัณฑิตย์. (2550). การพัฒนาแบบประเมินสถานศึกษาตามแนวการประกันคุณภาพการศึกษาระบบ มัลติคอมบัลดริจสำหรับสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อัญชลี ประกายเกียรติ. (2553). การพัฒนาระบบการบริหารคุณภาพภายในสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศของบัลดริจเป็นฐาน. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Johnson, B. & Christensen, L. (2004). Educational Research: Quantitative, Qualitative, and Mixed Approach. (2nd ed.). Boston: Pearson Education.

ความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงานและดัชนีชี้วัดเศรษฐกิจไทย
กับการเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียน
ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET100*

THE RELATIONSHIP BETWEEN FINANCIAL PERFORMANCE AND
THAI ECONOMIC INDICATOR OF CHANGES IN SECURITIES PRICES OF
LISTED COMPANIES IN THE STOCK EXCHANGE OF THAILAND SET100

ชาติชาย ศรีภิรมย์

Chatchai Sripirom

จิรพงษ์ จันทรงาม

Jirapong Channgam

มหาวิทยาลัยศรีปทุม

Sripatum University, Thailand

E-mail: sri.chatchai@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงาน และดัชนีชี้วัดเศรษฐกิจไทยกับการเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET100 โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 84 บริษัท และเก็บรวบรวมข้อมูลผลการดำเนินงานของบริษัททั้ง 84 บริษัท ย้อนหลังระหว่างปี พ.ศ.2561 - 2563 รวมข้อมูลทั้งสิ้น 252 ตัวอย่าง จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา(Descriptive Statistics) ด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าสูงสุด (Maximum) และค่าต่ำสุด (Minimum) 2) การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient Analysis) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ และ 3) การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อทดสอบสมมติฐาน (Multiple Regression Analysis) ผลการศึกษาพบว่าดัชนีชี้วัดเศรษฐกิจไทย ได้แก่ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GD) และอัตราเงินเฟ้อ (IN) มีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์ที่เปลี่ยนแปลงหลังจากเผยแพร่งบการเงินรายปีในกลุ่มบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET100 โดยผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GD) มีความสัมพันธ์เชิงบวก ในขณะที่อัตราเงินเฟ้อ (IN) มีความสัมพันธ์เชิงลบต่อการเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์ของ

* Received 3 June 2021; Revised 22 July 2021; Accepted 30 September 2021

บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET100 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และตัวแบบสมการถดถอยพหุคูณสำหรับการพยากรณ์ที่พบ มีค่า R^2 เท่ากับ 0.416 หมายถึง ผลผลิตมวลรวมในประเทศ (GD) และอัตราเงินเฟ้อ (IN) มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์ฯ ได้ร้อยละ 41.60 สรุปได้ว่า ผลผลิตมวลรวมในประเทศ และอัตราเงินเฟ้อมีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET100 ร้อยละ 41.60 และอีก ร้อยละ 58.40 จะเป็นผลจากตัวแปรอื่น

คำสำคัญ : ผลผลิตมวลรวมในประเทศ, อัตราเงินเฟ้อ, ราคาหลักทรัพย์

Abstract

The purposes of this research were to study the relationship between financial performance and Thai economic indicators of changes in security prices of listed companies in the Stock Exchange of Thailand SET100. 84 companies were selected as a sample size, collected data between 2018 to 2020 total of 252 samples. The statistics that were used to analyze data are; Descriptive Statistics using Means, Standard Deviation Maximum, and Minimum, Correlation Coefficient Analysis to test the relationship between independent variables and Multiple Regression Analysis. The findings indicated that the Thai economic indicators are: Gross Domestic Product (GD) and Inflation (IN) correlated with the change in security prices after the companies listed on the Stock Exchange of Thailand (SET100) released the annual financial statements. Gross Domestic Product (GD) had a positive correlation. Meanwhile, inflation (IN) had a statistically significant negative correlation with the change in security prices of listed companies in the Stock Exchange of Thailand (SET100) at the 0.05 level. And the multiple regression model of forecast had an R^2 value equal to 0.416, meaning Gross Domestic Product (GD) and Inflation Rate (IN) correlated the stock price change by 41.60 percent. In conclusion, Gross Domestic Product and inflation rate correlated with the change in security prices of companies listed on the Stock Exchange of Thailand 41.60 percent and another 58.40 percent will be a result of other variables.

Keywords: Gross Domestic Product, Inflation, securities prices

บทนำ

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ทำหน้าที่เป็นจุดศูนย์กลางในการซื้อขายหลักทรัพย์ เพื่อสร้างความมั่นใจ ความยุติธรรมให้แก่ผู้ลงทุน โดยการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ เป็นทางเลือกหนึ่งของการลงทุนที่ให้ผลตอบแทนสูง แต่ในขณะเดียวกันก็ยังมีความเสี่ยงสูงด้วย เช่นเดียวกัน ดังนั้นการที่จะลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ ผู้ลงทุนต้องพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อราคาของหลักทรัพย์ การวิเคราะห์ที่สำคัญวิธีหนึ่ง คือการวิเคราะห์โดยใช้ปัจจัยพื้นฐานของผลการดำเนินงานในปัจจุบันเพื่อนำไปสู่การคาดการณ์ผลการดำเนินงานในอนาคต การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานที่ดีไม่ควรจะมองแค่ตัวเลขในงบการเงินเพียงอย่างเดียว ควรจะคำนึงถึงคุณภาพของกำไร หากกิจการใดที่มีคุณภาพของกำไรสูง ก็จะมีความเสี่ยงต่ำ หลักทรัพย์ก็จะมีอัตราส่วนราคาต่อหุ้นที่สูงขึ้นด้วย ทั้งนี้ยังต้องคำนึงถึงเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ จากดอกเบี้ยเงินกู้และสัดส่วนหนี้ที่เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับส่วนของเจ้าของ และเป็นที่น่าสนใจของนักลงทุน เพราะการลงทุนในหลักทรัพย์ให้ผลตอบแทน คือ รูปแบบเงินปันผล เป็นค่าตอบแทนที่บริษัทจ่ายให้ โดยปกติแล้วรูปแบบการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลตอบแทนในการลงทุนหลักทรัพย์แต่ละตัวนั้นถูกแบ่งได้เป็น 2 รูปแบบ คือ

1. การวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐาน (Fundamental Analysis) คือ การพิจารณาปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของบริษัทนั้น ๆ ทั้งปัจจัยภายในเช่น การวิเคราะห์งบการเงิน ส่วนแบ่งตลาด รูปแบบการดำเนินกิจการ ความเสี่ยงของกิจการ รวมทั้งปัจจัยภายนอก เช่น การวิเคราะห์สภาพเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม อัตราดอกเบี้ย ราคาน้ำมันโลก อัตราแลกเปลี่ยนทางการเงิน โดยใช้ข้อมูลทั้งในอดีตและปัจจุบันในการวิเคราะห์

2. การวิเคราะห์ทางเทคนิค (Technical Analysis) คือ การวิเคราะห์หรือคาดการณ์พฤติกรรมของหลักทรัพย์นั้น ๆ เช่น ราคาหุ้นนั้น ๆ ในอดีต ปริมาณการซื้อขาย โดยใช้หลักสถิติ ในการวิเคราะห์และคาดการณ์ในรูปแบบที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยพื้นฐานการวิเคราะห์รูปแบบนี้ เชื่อว่าแนวโน้มของราคาหลักทรัพย์นั้น ๆ จะหมุนเวียนกลับมาเป็นอย่างที่เคยเป็นในอดีตอีก รูปแบบการวิเคราะห์ทั้งสองรูปแบบนี้มีความแตกต่างกัน โดยการวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐานนั้นต้องใช้ข้อมูลที่หลากหลายและใช้เวลานานดังนั้นจึงเหมาะสมกับผู้ลงทุนในระยะกลางหรือระยะยาว ในขณะที่ การวิเคราะห์ด้านเทคนิคใช้ข้อมูลที่แคบกว่าเหมาะกับการลงทุนเพื่อหวังผลตอบแทนในระยะสั้นมากกว่า การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินนั้นถือเป็นประเภทการวิเคราะห์ด้วยปัจจัยพื้นฐานโดยการนำข้อมูลจากงบการเงินมาหาอัตราส่วนระหว่างกันเพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมของหลักทรัพย์นั้น ๆ มีงานวิจัยหลายฉบับเช่น อัตราส่วนทางการเงินและการเปลี่ยนแปลงมูลค่าของกิจการตามราคาตลาดในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100 พบว่า อัตราส่วนราคาหุ้นต่อมูลค่าทางบัญชีเป็นส่วนที่นักลงทุนให้ความสนใจในราคาต่อมูลค่าที่แท้จริงของธุรกิจหลังจากหักหนี้สินทั้งหมดออกแล้ว สำหรับอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อัตรากำไรสุทธิ อัตราการหมุนเวียนของ

สินทรัพย์รวม ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์ ซึ่งให้เห็นถึงความสำคัญ ของอัตราส่วนทางการเงินที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์หรือผลตอบแทนจาก หลักทรัพย์ (กัญญารัตน์ กิตติสนธิรักษ์, 2561)

การดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดทำดัชนีของตลาดหลักทรัพย์ฯ ประกอบด้วยการคำนวณ และเผยแพร่ดัชนีการให้บริการด้านข้อมูลดัชนี และการคัดเลือกหลักทรัพย์ ทั้งนี้ ตลาด หลักทรัพย์ฯ มีการกำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางในการดำเนินงานที่ชัดเจน รวมทั้งมีการ ตรวจสอบการปฏิบัติงาน เพื่อให้แน่ใจว่าข้อมูลดัชนีเผยแพร่ได้อย่างต่อเนื่องและมีความถูกต้อง ในกรณีที่ตลาดหลักทรัพย์ฯ จะมีการปรับปรุง แก้ไข หรือเพิ่มเติมหลักเกณฑ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับ ดัชนีซึ่งมีผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้เสีย (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2556) SET100 index คือ หุ้น 100 ตัวที่มีสภาพคล่องสูง คือมีการซื้อขายเยอะ ปริมาณการซื้อขาย (จำนวนหุ้นที่มีการซื้อขายต่อวัน) มีความสม่ำเสมอ ไม่แตกต่างกันเกินไป (ปริมาณการซื้อขายแต่ละวันต่างกันสูงมาก) และที่สำคัญ SET100 เป็นหุ้นที่มีปัจจัยพื้นฐานดี มีอัตราการ เติบโตของบริษัทอย่างต่อเนื่องโดย ตลท.จะจัดอันดับหลักทรัพย์ไว้ หลักเกณฑ์การคัดเลือกดัชนี SET100 คุณสมบัติคร่าว ๆ ของหุ้นที่จะเข้า SET100 ประกอบด้วย (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2564 ก)

- เป็นหุ้นสามัญที่ซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ฯ และเป็นหลักทรัพย์จดทะเบียนมาแล้ว ไม่น้อยกว่า 6 เดือน
- ไม่อยู่ในกระบวนการเพิกถอน
- ไม่ถูกสั่งพักการซื้อขายหรือมีแนวโน้มถูกสั่งพักการซื้อขาย (SP) เป็นเวลานาน
- ไม่เป็นหุ้นที่ผิดชำระหนี้แล้ว/ไม่สามารถชำระหนี้ที่อาจส่งผลกระทบต่อฐานะ การเงินของบริษัท
- ไม่เป็นหุ้นของบริษัทล้มละลาย เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการหรือชำระกิจการ
- หุ้นที่มีมูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาด (Market Capitalization) สูงสุด 20 ลำดับแรก
- มีผู้ถือหุ้นรายย่อยไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของทุนชำระแล้ว
- เป็นหุ้นที่มีมูลค่าการซื้อขายอย่างสม่ำเสมอตามสภาพปกติของตลาด โดยไม่น้อย กว่า 50% ของมูลค่าซื้อขายเฉลี่ย

ผู้วิจัยต้องการศึกษาความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงานและดัชนีชี้วัดเศรษฐกิจไทยกับ การเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET100 เนื่องจากมีความสำคัญต่อนักลงทุน นักวิเคราะห์และผู้ใช้งบการเงินทั่วไป ซึ่งข้อมูลใน การวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อนักลงทุน นักวิเคราะห์และผู้ใช้งบการเงินทั่วไป สามารถนำ ผลการศึกษาไปใช้ในการตัดสินใจลงทุนในหลักทรัพย์ได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงานกับหลักทรัพย์ที่เปลี่ยนแปลงหลังจากเผยแพร่การเงินรายปีในกลุ่มบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET100
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของดัชนีชี้วัดเศรษฐกิจไทยกับหลักทรัพย์ที่เปลี่ยนแปลงหลังจากเผยแพร่การเงินรายปีในกลุ่มบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET100

วิธีดำเนินการวิจัย

กระบวนการและวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผู้วิจัย ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากงบการเงิน ซึ่งประกอบด้วย งบแสดงฐานะการเงิน และงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ได้มีการเปิดเผยในเว็บไซต์ www.sec.or.th โดยสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ รวมถึงข้อมูลราคาหลักทรัพย์ที่เปลี่ยนแปลงหลังจากเผยแพร่การเงินรายปีและมูลค่าการซื้อขายที่เปลี่ยนแปลงหลังจากประกาศงบการเงิน โดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ทั้งสิ้น 555 บริษัท (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2564)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Random Sampling) เป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET100 ที่มีข้อมูลงบการเงินตั้งแต่ ปี พ.ศ.2561 - 2563 จำนวน 84 บริษัท รวมทั้งสิ้น 252 ตัวอย่าง

ตัวแปรที่ศึกษา

งานวิจัยครั้งนี้ศึกษาความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงานและดัชนีชี้วัดเศรษฐกิจไทยกับการเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET100 มีตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ประกอบด้วย อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (RA) อัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (RE) อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (DE) อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน (CR) อัตราส่วนกำไรก่อนดอกเบี้ย ภาษี ค่าเสื่อมราคา และค่าตัดจำหน่ายต่อรายได้ (EB) อัตราผลตอบแทนจากเงินปันผล (DY) ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GD) อัตราเงินเฟ้อ (IN) และตัวแปรตาม (Dependent Variable) ประกอบด้วย ราคาหลักทรัพย์ที่เปลี่ยนแปลงหลังจากเผยแพร่การเงิน (Price) และมูลค่าการซื้อขายที่เปลี่ยนแปลงหลังจากประกาศงบการเงิน (VO)

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

เพื่อให้งานวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเกิดประสิทธิภาพจึงแบ่งเป็นกระบวนการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสาร โดยค้นคว้าเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงานและดัชนีชี้วัดเศรษฐกิจไทยกับการเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET100

2. วางแผนการจัดเก็บข้อมูล

3. ดำเนินการรวบรวมข้อมูล

4. วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อทดสอบสมมติฐาน

5. เขียนรายงานผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลตามรายละเอียด ดังนี้

1. การวิเคราะห์ค่าสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อศึกษาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าสูงสุด (Maximum) และค่าต่ำสุด (Minimum) ของอัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ อัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน อัตราส่วนกำไรก่อนดอกเบี้ย ภาษี ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่ายต่อรายได้ อัตราผลตอบแทนจากเงินปันผล ผลผลิตถัณฑ์มวลรวมในประเทศ อัตราเงินเฟ้อวัดค่าโดยใช้ราคาหลักทรัพย์และมูลค่าการซื้อขาย

2. การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient Analysis) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Independent variable) ซึ่งประกอบด้วยอัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ อัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน อัตราผลตอบแทนจากเงินปันผล ผลผลิตถัณฑ์มวลรวม ในประเทศ อัตราเงินเฟ้อ ในการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม ตัวแปรอิสระแต่ละตัวต้องไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระตัวอื่นมากเกินไป แต่ถ้ามีตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันมากจะไม่สามารถระบุค่าความสัมพันธ์ค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระแต่ละตัวได้อย่างถูกต้องได้เลย ซึ่งหากนำตัวแปรดังกล่าวไปวิเคราะห์หาความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม จะได้ค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ที่ไม่ถูกต้อง นอกจากนั้นยังสันนิษฐานได้ว่าตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระตัวอื่นมากเกินไปเป็นตัวแปรตัวเดียวกัน โดยตารางการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ จะชี้ให้เห็นว่าตัวแปรใดบ้าง มีค่าความสัมพันธ์กันมากเกินไป ทั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดค่าความสัมพันธ์ไว้ถ้าหากมีค่ามากกว่า 0.80 แสดงว่าจะเกิดปัญหาจากการที่ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก (Multicollinearity) (Field A., 2000)

3. การวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยของความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงานและดัชนีชี้วัดเศรษฐกิจไทยกับการเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET100 ตัวแปรอิสระ (Independent variable) ประกอบด้วย อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ อัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน อัตราส่วนกำไรก่อนดอกเบี้ย ภาษี ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่ายต่อรายได้ อัตราส่วนผลตอบแทนจากเงินปันผล ผลผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ อัตราเงินเฟ้อ ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ประกอบด้วย ราคาหลักทรัพย์ที่เปลี่ยนแปลงหลังจากเผยแพร่การเงินรายปีและมูลค่าการซื้อขายที่เปลี่ยนแปลงหลังจากประกาศงบการเงิน โดยความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามหนึ่งตัวและตัวแปรอิสระมากกว่าหนึ่งตัว ทั้งตัวแปรตามและตัวแปรอิสระต้องเป็นตัวแปรเชิงปริมาณทั้งหมด ทั้งนี้แต่ละตัวแปรอิสระต้องมีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับตัวแปรตาม รูปแบบของความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงอาจเป็นความสัมพันธ์เชิงบวก กล่าวคือ เมื่อค่าของตัวแปรอิสระสูงขึ้น ค่าของตัวแปรตามสูงขึ้นตาม หรือความสัมพันธ์เชิงลบ เมื่อค่าของตัวแปรอิสระสูงขึ้นค่าของตัวแปรตามลดลง โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 คือ มีนัยสำคัญทางสถิติ และระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 คือ มีนัยสำคัญทางสถิติอย่างสูง สามารถแสดงเป็นตัวแบบสมการ Regression เพื่อทดสอบสมมติฐาน ได้ดังนี้

$$\text{Price}_{it} = \beta_0 + \beta_1 \text{RA}_{it} + \beta_2 \text{RE}_{it} + \beta_3 \text{DE}_{it} + \beta_4 \text{CR}_{it} + \beta_5 \text{EB}_{it} + \beta_6 \text{DY}_{it} + \beta_7 \text{GD}_t + \beta_8 \text{IN}_t + \varepsilon$$

$$\text{VO}_{it} = \beta_0 + \beta_1 \text{RA}_{it} + \beta_2 \text{RE}_{it} + \beta_3 \text{DE}_{it} + \beta_4 \text{CR}_{it} + \beta_5 \text{EB}_{it} + \beta_6 \text{DY}_{it} + \beta_7 \text{GD}_t + \beta_8 \text{IN}_t + \varepsilon$$

โดยที่

RA_{it}	แทน	อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ของบริษัท i ในปี t
RE_{it}	แทน	อัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นของบริษัท i ในปี t
DE_{it}	แทน	อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นของบริษัท i ในปี t
CR_{it}	แทน	อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนของบริษัท i ในปี t
EB_{it}	แทน	อัตราส่วนกำไรก่อนดอกเบี้ย ภาษี ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่ายต่อรายได้ของบริษัท i ในปี t
DY_{it}	แทน	อัตราส่วนผลตอบแทนจากเงินปันผลของบริษัท i ในปี t
GD_{it}	แทน	ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในปี t
IN_{it}	แทน	อัตราเงินเฟ้อในปี t

$Price_{it}$	แทน	ราคาหลักทรัพย์ของบริษัท i ในปี t
VO_{it}	แทน	มูลค่าการซื้อขายของบริษัท i ในปี t
ค่าทางสถิติ		
β_0	แทน	ค่าคงที่
$\beta_{1.8}$	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรที่ 1 ถึง 8
ϵ	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อน สำหรับบริษัท i

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของการดำเนินงานของบริษัท

ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของการดำเนินงานของบริษัท จำนวน 84 บริษัท จะประกอบด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินงาน ได้แก่ อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ของบริษัท (RA) อัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นของบริษัท (RE) อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นของบริษัท (DE) อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนของบริษัท (CR) อัตราส่วนกำไรก่อนดอกเบี้ย ภาษี ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่ายต่อรายได้ของบริษัท (EB) และอัตราส่วนผลตอบแทนจากเงินปันผลของบริษัท (DY) และการศึกษาที่มีรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าสถิติพรรณนาของผลการดำเนินงานของบริษัท จำนวน 84 บริษัท ในภาพรวมระหว่างปี 2561 - 2563

ผลการดำเนินงานของบริษัท	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ค่าสูงสุด (Maximum)	ค่าต่ำสุด (Minimum)
อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ของบริษัท (RA)	8.15	5.12	22.34	-5.45
อัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นของบริษัท (RE)	13.70	10.12	47.38	-15.98
อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นของบริษัท (DE)	1.97	1.86	7.91	0.19
อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนของบริษัท (CR)	2.13	1.08	6.42	1.13
อัตราส่วนกำไรก่อนดอกเบี้ย ภาษี ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่ายต่อรายได้ของบริษัท (EB)	29.38	31.38	209.26	-2.76
อัตราส่วนผลตอบแทนจากเงินปันผลของบริษัท (DY)	3.13	1.88	10.22	0.21

จากตารางที่ 1 พบว่า ข้อมูลทั้ง 84 บริษัท มีค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ของบริษัท (RA) เท่ากับ 8.15 โดยมีค่าสูงสุดอยู่ที่ 22.34 และค่าต่ำสุดอยู่ที่ -5.45 อัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นของบริษัท (RE) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 13.70 โดยมีค่าสูงสุด เท่ากับ 47.38 และค่าต่ำสุด เท่ากับ -15.98 อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นของ

บริษัท (DE) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.97 โดยมีค่าสูงสุด เท่ากับ 7.91 และค่าต่ำสุด เท่ากับ 0.19 อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนของบริษัท (CR) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.13 โดยมีค่าสูงสุด เท่ากับ 6.42 และค่าต่ำสุด เท่ากับ 1.13 อัตราส่วนกำไรก่อนดอกเบี้ย ภาษี ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย ต่อรายได้ของบริษัท (EB) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 29.38 โดยมีค่าสูงสุด เท่ากับ 209.26 และค่าต่ำสุด เท่ากับ -2.76 อัตราส่วนผลตอบแทนจากเงินปันผลของบริษัท (DY) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.13 โดยมีค่าสูงสุด เท่ากับ 10.22 และค่าต่ำสุด เท่ากับ 0.21

ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของดัชนีชี้วัดเศรษฐกิจไทย

ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของดัชนีชี้วัดเศรษฐกิจไทย จำนวน 84 บริษัท จะประกอบด้วยการวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ และอัตราเงินเฟ้อ โดยผลการศึกษามีรายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าสถิติพรรณนาของดัชนีชี้วัดเศรษฐกิจไทยของบริษัท จำนวน 84 บริษัท ในภาพรวมปี พ.ศ. 2561 - 2563

ดัชนีชี้วัดเศรษฐกิจไทย	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ค่าสูงสุด (Maximum)	ค่าต่ำสุด (Minimum)
ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GD)	1.13	0	1.13	1.13
อัตราเงินเฟ้อ (IN)	0.31	0	0.31	0.31

จากตารางที่ 2 พบว่า ในภาพรวม ปี พ.ศ. 2561 - 2563 มีค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเฉลี่ย (GD) เท่ากับ 1.13 ในขณะที่อัตราเงินเฟ้อ (IN) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.31

ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของตัวแปรตาม

ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของตัวแปรตามในการศึกษาค้างนี้ คือ ราคาหลักทรัพย์ที่เปลี่ยนแปลงหลังจากเผยแพร่งบการเงินรายปี และมูลค่าการซื้อขายที่เปลี่ยนแปลงหลังจากเผยแพร่งบการเงินรายปีของบริษัท จำนวน 84 บริษัท ผลการศึกษามีรายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าสถิติพรรณนาของตัวแปรตาม คือ ราคาหลักทรัพย์ที่เปลี่ยนแปลงหลังจากเผยแพร่งบการเงินรายปี และมูลค่าการซื้อขายที่เปลี่ยนแปลงหลังจากเผยแพร่งบการเงินรายปีของบริษัท จำนวน 84 บริษัท ในภาพรวม ระหว่างปี 2561 - 2563

ดัชนีชี้วัดเศรษฐกิจไทย	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ค่าสูงสุด (Maximum)	ค่าต่ำสุด (Minimum)
ราคาหลักทรัพย์ของบริษัท (Price)	-1.20	1.35	1.81	-5.00
มูลค่าการซื้อขายของบริษัท (VO)	-0.74	1.52	3.38	-7.21

จากตารางที่ 3 พบว่า ในปี พ.ศ. 2561 - 2563 มีราคาหลักทรัพย์ของบริษัท (Price) อยู่ที่ -1.20 โดยมีค่าสูงสุด เท่ากับ 1.81 และค่าต่ำสุด เท่ากับ -5.00 มูลค่าการซื้อขายของบริษัท (VO) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ -0.74 โดยมีค่าสูงสุด เท่ากับ 3.38 และค่าต่ำสุด เท่ากับ -7.21

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation)

ตารางที่ 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ

	RA	RE	DE	CR	EB	DY	GD	IN
RA	1							
RE	.833** .000	1						
DE	-.330** .000	-.122 .054	1					
CR	.324** .000	.023 .714	-.517** .000	1				
EB	.322** .000	.373** .000	.125* .048	.108 .086	1			
DY	.095 .131	.072 .258	.098 .121	.049 .436	.149* .018	1		
GD	.170** .007	.198** .002	-.063 .322	.002 .979	.072 .256	.130* .039	1	
IN	.169** .007	.198** .002	-.065 .304	.003 .958	.072 .256	.130* .039	.998** .000	1

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* . Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

จากตารางที่ 4 พบว่า อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (RA) มีความสัมพันธ์กับอัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (RE) โดยมีค่า r อยู่ที่ 0.833 ซึ่งมีค่าสูงกว่าค่าความสัมพันธ์ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ คือ 0.80 จึงถือว่าอาจจะส่งผลให้เกิดการซ้อนทับของข้อมูลตัวแปรอิสระด้วยกันที่ใช้ในการอธิบายตัวแปรตาม หรือเกิดปัญหา Multicollinearity ได้เช่นเดียวกันกับความสัมพันธ์ระหว่างผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GD) กับอัตราเงินเฟ้อ (IN) ที่พบว่า มีค่า r เท่ากับ 0.998 ซึ่งมีค่าสูงกว่าค่าความสัมพันธ์ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ คือ 0.80 จึงถือว่าอาจจะส่งผลให้เกิดการซ้อนทับของข้อมูลตัวแปรอิสระด้วยกันที่ใช้ในการอธิบายตัวแปรตาม หรือเกิดปัญหา Multicollinearity ได้เช่นเดียวกัน

ผลการวิเคราะห์วิธีการถดถอยพหุคูณ

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ 1 ผลการดำเนินงานมีความสัมพันธ์กับกับราคาหลักทรัพย์ที่เปลี่ยนแปลงหลังจากเผยแพร่งบการเงินรายปีในกลุ่มบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET100

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์ตัวแบบถดถอยพหุคูณของผลการดำเนินงานกับการเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET100

	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	-1.209	.644		-1.876	.062
RA	-.027	.067	-.058	-.412	.681
RE	-.011	.031	-.046	-.341	.733
DE	.091	.111	.066	.823	.411
CR	.047	.217	.018	.215	.830
EB	.007	.006	.077	1.066	.287
DY	-.034	.079	-.028	-.432	.666

จากตารางที่ 5 จากการศึกษาความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงาน ได้แก่ 1) อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ของบริษัท (RA) 2) อัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นของบริษัท (RE) 3) อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นของบริษัท (DE) 4) อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนของบริษัท (CR) 5) อัตราส่วนกำไรก่อนดอกเบี้ย ภาษี ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่ายต่อรายได้ของบริษัท (EB) และ 6) อัตราส่วนผลตอบแทนจากเงินปันผลของบริษัท (DY) กับการเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET100 พบว่า ไม่มีตัวแปรผลการดำเนินงานตัวใดเลยที่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET100 ซึ่งผลการศึกษาไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ 2 ผลการดำเนินงานมีความสัมพันธ์กับกับราคาหลักทรัพย์ที่เปลี่ยนแปลงหลังจากเผยแพร่งบการเงินรายปีในกลุ่มบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET100

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์ตัวแบบถดถอยพหุคูณของผลการดำเนินงานกับมูลค่าการซื้อขายที่เปลี่ยนแปลงหลังจากเผยแพร่งบการเงินรายปีในกลุ่มบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET100

	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	-.758	.559		-1.357	.176
RA	-.010	.058	-.025	-.175	.861
RE	.019	.027	.091	.682	.496
DE	.054	.096	.045	.563	.574

	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
CR	.027	.188	.012	.142	.887
EB	-.008	.006	-.098	-1.355	.177
DY	-.033	.068	-.032	-.488	.626

จากตารางที่ 6 ศึกษาความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงาน ได้แก่ 1. อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ของบริษัท (RA) 2. อัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นของบริษัท (RE) 3. อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นของบริษัท (DE) 4. อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนของบริษัท (CR) 5. อัตราส่วนกำไรก่อนดอกเบี้ย ภาษี ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่ายต่อรายได้ ของบริษัท (EB) และ 6. อัตราส่วนผลตอบแทนจากเงินปันผลของบริษัท (DY) กับมูลค่าการซื้อขาย ที่เปลี่ยนแปลงหลังจากเผยแพร่งบการเงินรายปีในกลุ่มบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET100 พบว่า ไม่มีตัวแปรผลการดำเนินงานตัวใดเลยที่มีความสัมพันธ์กับมูลค่าการซื้อขาย ที่เปลี่ยนแปลงหลังจากเผยแพร่งบการเงินรายปีในกลุ่มบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ แห่งประเทศไทย SET100 ซึ่งผลการศึกษาไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ 3 ดัชนีชี้วัดเศรษฐกิจไทยมีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์ที่เปลี่ยนแปลงหลังจากเผยแพร่งบการเงินรายปีในกลุ่มบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET100

ตารางที่ 7 การวิเคราะห์ตัวแบบถดถอยพหุคูณของดัชนีชี้วัดเศรษฐกิจไทยกับการเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET100

	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	-.483	.153		-3.149	.002**
GD	8.236	.772	8.901	10.665	.000**
IN	-32.438	2.920	-9.271	-11.109	.000**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 7 ศึกษาดัชนีชี้วัดเศรษฐกิจไทย ได้แก่ 1. ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GD) และ 2. อัตราเงินเฟ้อ (IN) กับการเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET100 พบว่า ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GD) มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET100 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และพบว่า อัตราเงินเฟ้อ (IN) มีความสัมพันธ์เชิงลบต่อการเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนใน

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET100 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งผลการศึกษาเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3 โดยตัวแบบสมการถดถอยพหุคูณสำหรับการพยากรณ์ สามารถเขียนได้ดังนี้

$$\text{Price}_{it} = -.483 + 8.236(X_{GD}) - 32.438(X_{IN})$$

จากการวิจัยพบว่าตัวแบบสมการถดถอยพหุคูณสำหรับการพยากรณ์มีค่า R^2 เท่ากับ 0.416 หมายถึง ตัวแบบสมการถดถอยพหุคูณสำหรับการพยากรณ์ดังกล่าวอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างดัชนีชี้วัดเศรษฐกิจไทย ได้แก่ 1. ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GD) และ 2. อัตราเงินเฟ้อ (IN) ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET100 ได้ร้อยละ 41.60 ส่วนที่เหลือ 58.40 จะเป็นผลจากตัวแปรอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET100 ที่ไม่ได้กล่าวถึงในตัวแบบสมการถดถอยพหุคูณสำหรับการพยากรณ์

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ 4 ดัชนีชี้วัดเศรษฐกิจไทยมีความสัมพันธ์กับมูลค่าการซื้อขายในกลุ่มบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET100

ตารางที่ 8 การวิเคราะห์ตัวแบบถดถอยพหุคูณของดัชนีชี้วัดเศรษฐกิจไทยกับมูลค่าการซื้อขายในกลุ่มบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET100

	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	-.514	.168		-3.059	.002
GD	.127	.846	.159	.151	.880
IN	-1.224	3.201	-.405	-.382	.702

จากตารางที่ 8 ศึกษาดัชนีชี้วัดเศรษฐกิจไทย ได้แก่ 1. ผลิตภัณฑ์มวลรวม ในประเทศ (GD) และ 2. อัตราเงินเฟ้อ (IN) กับมูลค่าการซื้อขายในกลุ่มบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET100 พบว่า ไม่มีตัวแปรใดที่ส่งผลต่อมูลค่าการซื้อขายในกลุ่มบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET100 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4

อภิปรายผล

ในการศึกษาถึงความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงานและดัชนีชี้วัดเศรษฐกิจไทยกับการเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET100 ซึ่งในการศึกษาใช้ข้อมูลผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET100 ที่มีข้อมูลงบการเงินตั้งแต่ ปี พ.ศ.2561 - 2563 จำนวน 84 บริษัท

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า มีเพียงผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GD) และ 2. อัตราเงินเฟ้อ (IN) เท่านั้น ที่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET100 โดย

ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GD) มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET100 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เนื่องจากผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเป็นปัจจัยที่เป็นตัวชี้วัดภาวะเศรษฐกิจที่วัดมูลค่าผลผลิตสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายที่ผลิตภายในประเทศ เมื่อเศรษฐกิจเจริญเติบโตมีการบริโภค การลงทุนจากทั้งภาครัฐและเอกชนก่อให้เกิดรายได้และการบริโภคที่เพิ่มขึ้น ทำให้มีสภาพคล่องทางเศรษฐกิจมากขึ้น ทำให้นักลงทุนมีความมั่นใจเข้ามาลงทุนมากส่งผลให้ราคาหลักทรัพย์เพิ่มขึ้นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ (นันทกา แซ่เอง, 2559) พบว่า ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ มีความสัมพันธ์กับดัชนีราคาหลักทรัพย์กลุ่มธุรกิจการเงินในทิศทางเดียวกัน

อัตราเงินเฟ้อ (IN) มีความสัมพันธ์เชิงลบต่อการเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์ของบริษัท จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET100 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เนื่องจากภาวะเงินเฟ้อ คือ ภาวะที่ราคาสินค้าและบริการโดยทั่วไปเพิ่มสูงขึ้นต่อเนื่อง ซึ่งหากเงินเฟ้อเพิ่มขึ้นมากจะกระทบต่อฐานะและความเป็นอยู่ของประชาชน เมื่อประชาชนมีกำลังในการใช้จ่ายใช้สอยน้อย ก็ย่อมส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการในด้านของการจำหน่ายสินค้าหรือบริการได้น้อยลง การลงทุนเพื่อผลิตสินค้าก็จะชะลอออกไป ทำให้ในมุมมองของนักลงทุนในธุรกิจประเภทต่าง ๆ มีความน่าสนใจน้อยลง ซึ่งส่งผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์ด้วย ซึ่งสุพิชชา ตีรพัทธ์ พบว่า อัตราเงินเฟ้อมีความสัมพันธ์กับดัชนีราคาหุ้นกลุ่มอุตสาหกรรมในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (สุพิชชา ตีรพัทธ์, 2560)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากงานวิจัยครั้งนี้ ชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ของดัชนีชี้วัดเศรษฐกิจไทย ทำให้นักลงทุนทั่วไปสามารถนำความสัมพันธ์นี้ไปใช้ในการประกอบการตัดสินใจวางแผนการลงทุน เพื่อเพิ่มความคุ้มค่าของผลตอบแทนที่จะได้รับจากตลาดหลักทรัพย์ รวมถึง รัฐบาลหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบาย สามารถนำไปใช้ในการควบคุมดูแลปัจจัยทางเศรษฐกิจ อย่างเช่นอัตราเงินเฟ้อ ให้มีความเหมาะสม ไม่อ่อนค่าเกินไป เพื่อให้ดัชนีราคาหุ้นตลาดหลักทรัพย์มีเสถียรภาพและเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับนักลงทุน ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป 1. ควรมีการศึกษาในส่วนของต้นทุนในการลงทุนในดัชนีราคาหุ้นตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพื่อจะนำมาเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยในการตัดสินใจในการลงทุนของนักลงทุนต่อไป 2. สำหรับผู้ที่จะศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาในส่วนของนักลงทุนต่างชาติเพื่อที่จะได้นำมาเป็นส่วนประกอบในการดำเนินกลยุทธ์ทางการลงทุนภายในประเทศไทยได้

เอกสารอ้างอิง

- กัญญารัตน์ กิตติสนธิรักษ์. (2561). อัตราสวณทางการเงินและการเปลี่ยนแปลงมูลค่าของกิจการตามราคาตลาดในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่ม SET100. ใน การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์. ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2556). การวิเคราะห์งบการเงิน. เรียกใช้เมื่อ 22 กันยายน 2563 จาก https://www.set.or.th/dat/vdoArticle/attachFile/AttachFile_147-255130_5959.pdf
- _____. (2564 ก). ข้อมูลเปรียบเทียบรายหลักทรัพย์. เรียกใช้เมื่อ 31 มีนาคม 2564 จาก https://www.setsmart.com/ism/stockComparisonTrading.html?locale=th_TH
- _____. (2564). รายชื่อหลักทรัพย์ที่ใช้คำนวณดัชนี SET50 และ SET100. เรียกใช้เมื่อ 31 มีนาคม 2564 จาก https://www.set.or.th/th/market/files/constituents/SET50_100_H2_2020_revised.pdf
- นันทกา แซ่เอง. (2559). ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อดัชนีราคาหลักทรัพย์กลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน. ใน การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- สุพิชชา ตีรพัฒน์. (2560). ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลต่อการเคลื่อนไหวของดัชนีราคาหุ้นกลุ่มอุตสาหกรรมในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. ใน วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Field A. (2000). *Discovering Statistics Using SPSS for Windows*. London: SAGE Publications, Ltd.

ผลกระทบของการวางแผนภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อมูลค่ากิจการ
ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ*
EFFECTS OF CORPORATE INCOME TAX PLANNING ON FIRM VALUE
OF COMPANIES LISTED ON THE MARKET FOR ALTERNATIVE
INVESTMENT

ฐิตาพร กุลศิริวนิชย์

Titaporn Kulsiriwanit

มหาวิทยาลัยศรีปทุม

Sripatum University, Thailand

E-mail: tita.ku1977@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาผลกระทบของการวางแผนภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อมูลค่ากิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ที่ส่งผลต่อมูลค่ากิจการโดยวัดจาก Tobin's Q และราคาหุ้นสามัญ โดยใช้รูปแบบงานวิจัยที่โดยการสังเกต ใช้สถิติพรรณนาและสถิติเชิงปริมาณในการวิเคราะห์ผล ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอและยังดำเนินกิจการอยู่โดยนำข้อมูลล่าสุด ไม่รวมกลุ่มธุรกิจการเงิน โดยเก็บข้อมูลงบการเงินของบริษัทที่มีข้อมูลครบทั้ง 3 ปีตั้งแต่ ปี 2560 - 2562 ได้ข้อมูลทั้งสิ้น 429 รายปีบริษัท (Firm Years) สถิติที่ใช้ในการทดสอบได้แก่ สถิติเชิงพรรณนาศึกษาจำนวนมากที่สุด และน้อยที่สุดของ ยอดขาย หนี้สิน และสินทรัพย์ เปรียบเทียบกัน 3 ปี และสถิติเชิงปริมาณใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน มีผลการทดลองดังนี้อัตราผลตอบแทนส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) มีความสัมพันธ์กับมูลค่ากิจการโดยวัดจาก Tobin's Q ในทิศทางตรงข้ามกัน และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) มีความสัมพันธ์กับราคาหุ้นสามัญในทิศเดียวกัน ส่วนการทดลองด้วยใช้สถิติการวิเคราะห์ สมการถดถอยเชิงพหุคูณ ผลวิจัยพบว่า การวางแผนภาษีที่วัดด้วยอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) มีอิทธิพลต่อมูลค่ากิจการที่วัดด้วย Tobin's Q และราคาหุ้นสามัญ ในระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ส่วนการวางแผนภาษีที่วัดด้วยอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริง (ETR) อัตราภาษีต่อกำไรสุทธิ (Tax/Net Profit Margin) และอัตราภาษีต่อกระแสเงิน

* Received 17 June 2021; Revised 15 September 2021; Accepted 30 September 2021

สดจากกิจกรรมดำเนินงาน (TAX/OCF) มีอิทธิพลต่อมูลค่ากิจการที่วัดด้วย Tobin's Q และราคาหุ้นสามัญ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ: การวางแผนภาษี, ภาษีเงินได้นิติบุคคล, มูลค่ากิจการ, ตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ

Abstract

The objectives of this research article were to study the impact of corporate income tax planning on business value of companies listed on the Market for Alternative Investment (MAI) affecting business value as measured by Tobin's Q and common stock prices. Examples used in research The company is listed on the Market for Alternative Investment (MAI) and is still operating with the latest information. Excluding the financial business group, Research Design of observational research Descriptive statistics and quantitative statistics were used to analyze the results. By collecting the company's financial statements with complete information for all 3 years from 2017 - 2019 based on data from the SETSMART database, with a total of 429 Firm years. the experiment with the largest number of descriptive statistics and the minimum of sales, liabilities and assets in comparison for 3 years. Quantitative statistics use the Pearson correlation coefficient. The results of the experiment are as follows: Return on Equity (ROE) is correlated with business value as measured by Tobin's Q in the opposite direction. And the return on equity (ROE) is related to the share price in the same direction and experimenting with Using statistical analysis of multiple regression equations, the research found that tax planning as a measure of return on equity (ROE) influenced business value as measured by Tobin's Q and the price of common stock. at a statistically significant level of 0.05. Tax planning, as measured by effective corporate income tax rate (ETR), tax/net profit margin, and tax rate on operating cash flows (TAX/OCF), also influences the measured business value. Tobin's Q and common stock price statistically insignificant

Keywords: Tax Planning, Actual Effective Tax Rate, Firm value, MAI

บทนำ

การวางแผนภาษีเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่ต้องนำมาพิจารณาในการดำเนินธุรกิจ เนื่องจากกฎหมายกำหนดให้บริษัทที่ประกอบกิจการที่มีกำไร จะต้องเสียภาษีในอัตราสูงสุดถึงร้อยละ 20 ของกำไรทางภาษี (กรมสรรพากร, 2558) โดยการลดลงของค่าใช้จ่ายภาษีจะมีผล

ทำให้กำไรสุทธิทางบัญชีและกระแสเงินสดจากการดำเนินงานเพิ่มสูงขึ้น การวางแผนภาษีสามารถทำได้โดยการเลือกใช้สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ทางภาษี เช่น การใช้สิทธิรายได้ที่ได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้ การใช้สิทธิรายได้ที่ได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้การใช้สิทธิหักรายจ่ายได้เพิ่มขึ้น การเลือกแหล่งเงินทุน เป็นต้น ซึ่งถ้าบริษัทใช้สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ทางภาษีได้ ก็จะส่งผลทำให้บริษัทเสียภาษีลดลง ดังนั้นบริษัทที่มีการวางแผนภาษีอย่างถูกต้อง จะทำให้บริษัทไม่ต้องเสียเบี้ยปรับและเงินเพิ่มในภายหลัง แต่ถ้าบริษัทมีการวางแผนภาษีที่ผิดพลาดอาจส่งผลให้บริษัทมีค่าใช้จ่ายภาษีเพิ่มขึ้น รวมทั้งมีเบี้ยปรับและเงินเพิ่มที่เพิ่มขึ้นหากเจ้าหน้าที่ของรัฐตรวจพบ ตลอดจนทำให้บริษัทเสียชื่อเสียงเมื่อมีข่าวการกระทำความผิด และถ้าบริษัทเลือกแหล่งเงินทุนด้วยการก่อหนี้จำนวนมาก ก็อาจนำไปสู่การมีความน่าเชื่อถือและความมั่นคงที่ลดลงได้เช่นกัน งานวิจัยจำนวนมากในต่างประเทศ ได้ศึกษาเกี่ยวกับการวางแผนภาษีและนำเสนอว่าบริษัทที่มีค่าอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริง (Effective Tax Rate: ETR) ในอัตราต่ำ เป็นข้อบ่งชี้ที่สำคัญว่าบริษัทมีการวางแผนภาษี (Armstrong et al., 2012) และศึกษาการวางแผนภาษีการกำกับดูแลกิจการที่ดีและมูลค่าราคาตลาดของส่วนของผู้ถือหุ้นของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ลอนดอนโดยไม่รวมกลุ่มธุรกิจการเงินและขอบเขตการศึกษาจำกัดในระหว่างปี ค.ศ. 2005 - 2007 จำนวน 588 ตัวอย่าง การวางแผนภาษีวัดจากผลต่างระหว่างอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่กำหนด (Statutory Rate) และอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริง (ETR) คุณด้วยกำไรทางบัญชีก่อนหักภาษี พบว่า การวางแผนภาษีมีผลกระทบในเชิงลบกับมูลค่าราคาตลาดของส่วนของผู้ถือหุ้น (Wahab, N. S. A., & Holland, K., 2012)

ตามที่ได้กล่าวมาข้างต้นว่าการวางแผนภาษีมีผลต่อมูลค่ากิจการ ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงสนใจศึกษาอิทธิพลของการวางแผนภาษีที่มีต่อมูลค่ากิจการที่วัดด้วย Tobin's Q และราคาหุ้นสามัญ ของบริษัท ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยว่า อิทธิพลของการวางแผนภาษีส่งผลต่อมูลค่ากิจการ ทั้งนี้ ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้ประโยชน์สำหรับนักลงทุนในตลาดหลักทรัพย์เพื่อประกอบการพิจารณาเลือกลงทุนในหลักทรัพย์ในประเด็นการวางแผนภาษีและผลของระดับการวางแผนภาษี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลกระทบของการวางแผนภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อมูลค่ากิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ที่ส่งผลต่อ Tobin's Q
2. เพื่อศึกษาผลกระทบของการวางแผนภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อมูลค่ากิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ที่ส่งผลต่อราคาหุ้นสามัญ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ผลกระทบของการวางแผนภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อมูลค่ากิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ” นี้ ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีดังนี้

ประชากรและตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอและยังดำเนินการอยู่โดยนำข้อมูลล่าสุด ไม่รวมกลุ่มธุรกิจการเงิน เนื่องจากธุรกิจเหล่านี้มีโครงสร้างเงินทุนที่แตกต่างจากธุรกิจทั่วไปและไม่นับรวมบริษัทที่เข้าระหว่างปี 2560 มีจำนวน 143 บริษัท โดยเก็บข้อมูลงบการเงินของบริษัทที่มีข้อมูลครบทั้ง 3 ปีตั้งแต่ ปี 2560 - 2562 อ้างอิงข้อมูลจากฐานข้อมูล SETSMART ที่ได้จาก www.set.or.th ณ วันที่ 7 มีนาคม 2564 ได้ข้อมูลทั้งสิ้น 429 รายปีบริษัท (Firm Years) ตารางแสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างของกลุ่มอุตสาหกรรมในตลาด MAI

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนกลุ่มประชากรของกลุ่มอุตสาหกรรม MAI

จำนวนบริษัท	
กลุ่มอุตสาหกรรม	2560
เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร (AGRO)	9
สินค้าอุปโภคบริโภค (CONSUMP)	10
สินค้าอุตสาหกรรม (INDUS)	36
อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (PROPCON)	22
ทรัพยากร (RESOURCE)	13
บริการ (SERVICE)	43
เทคโนโลยี (TECH)	10
รวม	143

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ กระดาษทำการ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลงบการเงิน โดยมีรายละเอียดตัวแปร ดังต่อไปนี้

1. การวางแผนภาษี เป็นตัวแปรอิสระ โดยมีสูตรคำนวณ ดังนี้

1.1 อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริง (Actual Effective Tax Rate)

$$ETR = \frac{\text{ภาษีเงินได้นิติบุคคล}}{\text{กำไรสุทธิก่อนภาษีเงินได้}} \times 100$$

อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริง ETR วัดจากค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้ของงวดปัจจุบันต่อกำไรทางบัญชีก่อนหักภาษี

1.2. อัตราภาษีเงินต่อกำไรสุทธิ (Tax/Net Profit Margin)

$$\text{Tax/Net Profit Margin} = \frac{\text{ภาษีเงินได้นิติบุคคล}}{\text{กำไรสุทธิ}} * 100$$

อัตราส่วนภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อกำไรสุทธิ คือ อัตราส่วนภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อกำไรสุทธิ

1.3. อัตราส่วนภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน (TAX/OCF)

$$\text{TAX/OCF} = \frac{\text{ภาษีเงินได้นิติบุคคล}}{\text{กระแสเงินสดสุทธิ}} * 100$$

อัตราส่วนภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อกระแสเงินสดจากการดำเนินงานคือ อัตราส่วนภาษีเงินได้นิติบุคคลส่วนกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน

1.4. อัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE)

$$\text{ROE} = \frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{ส่วนของผู้ถือหุ้น}} * 100$$

อัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) เป็นอัตราส่วนทางการเงินที่เปรียบเทียบระหว่าง กำไรสุทธิกับส่วนของผู้ถือหุ้นเฉลี่ย เป็นการวัดประสิทธิภาพส่วนของผู้ถือหุ้นว่าให้ผลตอบแทนเท่าไร

ตัวแปรตาม คือ โดยวัดที่ Tobin's Q และ ราคาหุ้นสามัญ

มูลค่ากิจการ (firm value) คือ มูลค่าปัจจุบันสุทธิรวมของกระแสเงินสดในอนาคต (future cash flow) สำหรับมูลค่าผู้ถือหุ้น ซึ่งเป็นมูลค่าสุทธิกิจการในอนาคตที่คิดจากกระแสเงินสดหักด้วยมูลค่าตลาด (ทั้งหนี้สินระยะสั้นและระยะยาว) วัดด้วย 2 ตัวคือ Tobin's Q และ ราคาหุ้นสามัญ

2.1. Tobin's Q หมายถึงอัตราส่วนที่ใช้วัดผลการดำเนินงานที่สะท้อนถึงข้อมูลจากงบการเงินซึ่งเป็นข้อมูลในอดีตและมูลค่าทางการตลาดของหุ้นสามัญซึ่งคำนวณจากมูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดบวกหนี้สินรวมหารด้วยสินทรัพย์รวม (Market Capitalization + Total Liability) / Total Asset) ที่ได้จัดทำไว้ในงบการเงินรายไตรมาสของบริษัทกลุ่มตัวอย่างที่นำมาทำการทดสอบ

อัตราส่วนทางการเงินที่ชี้วัดผลการดำเนินงานในทางมูลค่าทางการตลาด

$$\text{Tobin's Q} = \frac{\text{มูลค่าตลาดของหุ้นสามัญ} + \text{หนี้สินรวม}}{\text{สินทรัพย์รวม}}$$

มูลค่ากิจการ Tobin's Q วัดจากผลรวมของมูลค่าตลาดของหลักทรัพย์และมูลค่าทางบัญชีของหนี้สินทั้งหมดต่อมูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์รวม

2.2. ราคาหุ้นสามัญ คือ เป็นราคาที่ตกลงซื้อขายหุ้นกัน หากความต้องการเสนอซื้อหุ้นมีมากกว่าการเสนอขายหุ้น เช่น มีการคาดการณ์ว่า แนวโน้มการดำเนินงานของบริษัทจะดี และสามารถก่อให้เกิด อัตราผลตอบแทนที่ผู้ถือหุ้น ต้องการราคาตลาดของหุ้นก็จะสูง แต่ถ้าความต้องการเสนอขายมีมากกว่าความต้องการเสนอซื้อหุ้นจะส่งผลให้ราคาตลาดของหุ้นนั้นต่ำลง เก็บข้อมูลจากราคาตลาดในแต่ละปี

การทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการวางแผนภาษีกับมูลค่ากิจการ ที่วัดโดย Tobin's Q และ ราคาหุ้นสามัญ และ การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐานของงานวิจัยอรรถิของการวางแผนภาษีกับมูลค่ากิจการ ที่วัดโดย Tobin's Q และ ราคาหุ้นสามัญ

สถิติที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ใช้สถิติเชิงพรรณนาในการเปรียบเทียบค่ามากที่สุดและน้อยที่สุดของยอดขาย หนี้สิน และสินทรัพย์เปรียบเทียบ 3 ปี และการวิเคราะห์สถิติเชิงปริมาณใช้ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการวางแผนภาษีกับมูลค่ากิจการ ที่วัดโดย Tobin's Q และ ราคาหุ้นสามัญ และ การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐานของงานวิจัยอรรถิของการวางแผนภาษีกับมูลค่ากิจการ ที่วัดโดย Tobin's Q และ ราคาหุ้นสามัญ

การทดสอบสมมติฐาน

H₁: อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริง มีอิทธิพลต่อมูลค่ากิจการ ที่วัดด้วย (Tobin's Q)

H₂: อัตราส่วนภาษีต่อกำไรสุทธิ มีอิทธิพลต่อมูลค่ากิจการ ที่วัดด้วย (Tobin's Q)

H₃: อัตราภาษีต่อกระแสเงินสดต่อกิจกรรมดำเนินงาน มีอิทธิพลต่อมูลค่ากิจการ ที่วัด ด้วย (Tobin's Q)

H₄: อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น มีอิทธิพลต่อมูลค่ากิจการ ที่วัดด้วย (Tobin's Q)

H₅: อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริง มีอิทธิพลต่อมูลค่ากิจการ ที่วัดด้วย ราคาหุ้นสามัญ

H₆: อัตราส่วนภาษีต่อกำไรสุทธิ มีอิทธิพลต่อมูลค่ากิจการ ที่วัดด้วย ราคาหุ้นสามัญ

H₇: อัตราภาษีต่อกระแสเงินสดต่อกิจกรรมดำเนินงาน มีอิทธิพลต่อมูลค่ากิจการ ที่วัดด้วย ราคาหุ้นสามัญ

H₈: อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น มีอิทธิพลต่อมูลค่ากิจการ ที่วัดด้วย ราคาหุ้นสามัญ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยนี้ได้ค้นพบประเด็นที่ตอบวัตถุประสงค์ดังนี้ ผลการศึกษา“อิทธิพลของการวางแผนภาษีส่งต่อมูลค่ากิจการ”

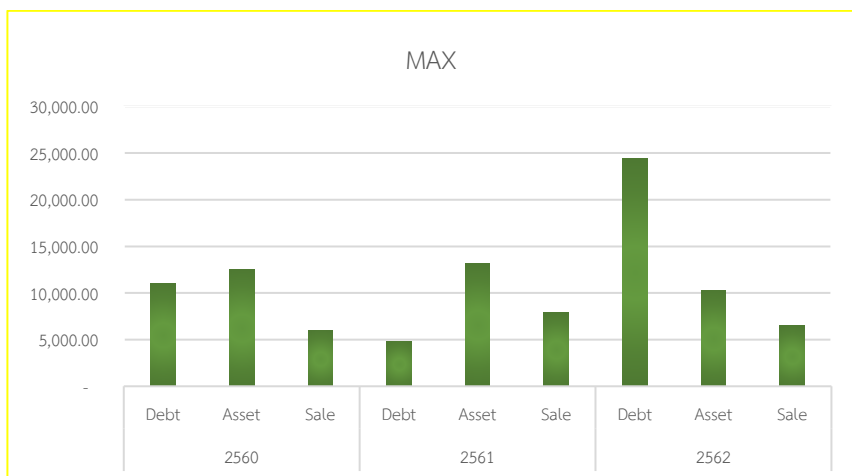
ตารางที่ 2 แสดงข้อมูลค่าสถิติเชิงพรรณนา

	2560			2561			2562		
	Debt	Asset	Sale	Debt	Asset	Sale	Debt	Asset	Sale
ค่ามากที่สุด	11,039.70	12,565.45	5,931.95	4,807.61	13,203.65	7,900.78	24,415.00	10,281.00	6,473.06
ค่าน้อยที่สุด	27.31	65.92	22.43	27.24	17.38	0.47	27.91	16.60	2.16

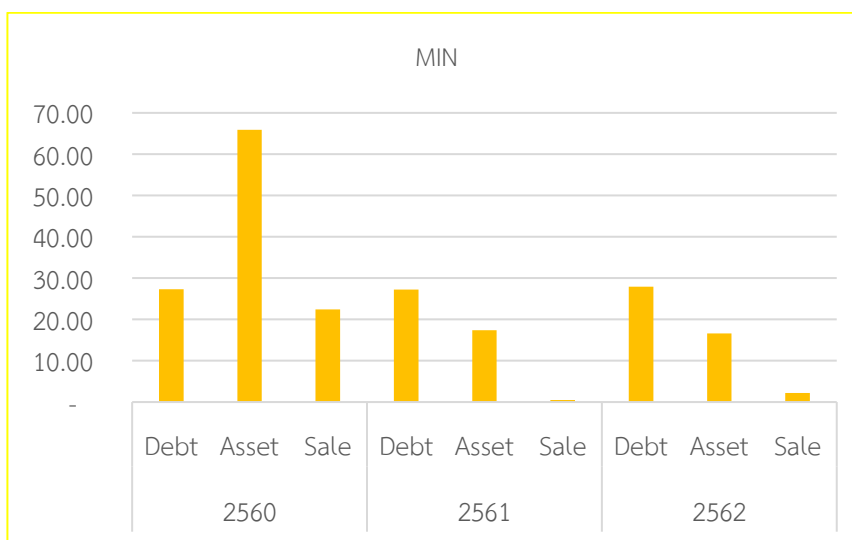
จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาของกลุ่มอุตสาหกรรมบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ปี 2560 มีหนี้สินมากที่สุดเท่ากับ 11,039.70 ล้านบาท น้อยที่สุด เท่ากับ 27.31 ล้านบาท มีสินทรัพย์มากที่สุดเท่ากับ 12,565.45 ล้านบาท น้อยที่สุด เท่ากับ 65.92 ล้านบาท และมียอดขาย มากที่สุดเท่ากับ 5,931.95 ล้านบาท น้อยที่สุด เท่ากับ 22.43 ล้านบาท

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาของกลุ่มอุตสาหกรรมบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอปี 2561 มีหนี้สินมากที่สุดเท่ากับ 4,807.61 ล้านบาท น้อยที่สุด เท่ากับ 27.24 ล้านบาท มีสินทรัพย์มากที่สุดเท่ากับ 13,203.65 ล้านบาท น้อยที่สุด เท่ากับ 17.38 ล้านบาท และมียอดขาย มากที่สุดเท่ากับ 7,900.78 ล้านบาท น้อยที่สุด เท่ากับ 0.47 ล้านบาท

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาของกลุ่มอุตสาหกรรมบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอปี 2562 มีหนี้สินมากที่สุดเท่ากับ 24,415 ล้านบาท น้อยที่สุด เท่ากับ 27.91 ล้านบาท มีสินทรัพย์มากที่สุดเท่ากับ 10,281.00 ล้านบาท น้อยที่สุด เท่ากับ 16.60 ล้านบาท และมียอดขาย มากที่สุดเท่ากับ 6,473.06 ล้านบาท น้อยที่สุด เท่ากับ 2.16 ล้านบาท

ภาพที่ 1 กราฟเปรียบเทียบค่ามากที่สุดของหนี้สิน สินทรัพย์
และ ยอดขายระหว่างปี 2560-2562

ภาพที่ 2 กราฟเปรียบเทียบค่าน้อยที่สุดของหนี้สิน สินทรัพย์
และ ยอดขายระหว่างปี 2560-2562

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient Analysis)

		Tobin	CSP
ETR	Pearson Correlation	0.058	-0.067
TAXOCF	Pearson Correlation	0.073	-0.037
TAXNPM	Pearson Correlation	-0.079	0.009
ROE	Pearson Correlation	-.135**	.102*
*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).			
**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).			

จากตารางที่ 3 ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน อัตราผลตอบแทนส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) มีความสัมพันธ์กับมูลค่ากิจการโดยวัดจาก Tobin's Q ในทิศทางตรงข้ามกัน แสดงว่าเมื่ออัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น(ROE) มากขึ้นแสดงว่า มูลค่ากิจการโดยวัดจาก Tobin's Q ลดลง และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) มีความสัมพันธ์กับราคาหุ้นสามัญในทิศเดียวกัน แสดงว่าอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) สูงขึ้น ราคาหุ้นสามัญจะสูงขึ้นเช่นกัน

ตารางที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐานโดยสมการถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Linear Regression)

การวางแผนภาษี	ตัวแปรอิสระ		ตัวแปรตาม	
	มูลค่ากิจการที่วัดโดย Tobin's Q		มูลค่ากิจการที่วัดโดย ราคาหุ้นสามัญ	
	Beta	Sig	Beta	Sig
อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริง (ETR)	0.011	0.375	-0.009	0.225
อัตราภาษีต่อกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน (TAX/OCF)	0.007	0.158	-0.002	0.52
อัตราภาษีต่อกำไรสุทธิ (Tax/Net Profit Margin)	-0.006	0.194	0	0.925
อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE)	-0.006	0.011***	0.018	0.043***
Adjusted R ²	0.02		0.006	

* p < 0.10, ** p < 0.05, *** p < 0.01

จากตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์ความถดถอยของตัวแปรอิสระ การวางแผนภาษี ประกอบด้วย อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริง (ETR) อัตราภาษีต่อกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน (TAX/OCF) อัตราภาษีต่อกำไรสุทธิ (Tax/Net Profit Margin) และ อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) กับตัวแปรตาม มูลค่ากิจการที่วัดโดย Tobin's Q และ

มูลค่ากิจการ ที่วัดโดย ราคาหุ้นสามัญ ผลการวิจัยพบว่า 1)H1: อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริง มีอิทธิพลต่อมูลค่ากิจการ ที่วัดด้วย (Tobin's Q) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จึงปฏิเสธ H1 2)H2: อัตราส่วนภาษีต่อกำไรสุทธิ มีอิทธิพลต่อมูลค่ากิจการ ที่วัดด้วย (Tobin's Q) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จึงปฏิเสธ H2 3)H3: อัตราภาษีต่อกระแสเงินสดต่อกิจกรรมดำเนินงาน มีอิทธิพลต่อมูลค่ากิจการ ที่วัดด้วย (Tobin's Q) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จึงปฏิเสธ H3 4)H4 : อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น มีอิทธิพลต่อมูลค่ากิจการที่วัดด้วย (Tobin's Q) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่า อัตราผลตอบแทนของผู้ถือหุ้น (ROE) มีการเปลี่ยนแปลงมากขึ้นส่งผลมีอิทธิพลให้มูลค่ากิจการที่วัดโดย Tobin's Q มีทิศทางตรงข้ามกัน จึงยอมรับ H4 5)H5 : อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริง มีอิทธิพลต่อมูลค่ากิจการ ที่วัดด้วย ราคาหุ้นสามัญ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จึงปฏิเสธ H5 6)H6 : อัตราส่วนภาษีต่อกำไรสุทธิ มีอิทธิพลต่อมูลค่ากิจการ ที่วัดด้วย ราคาหุ้นสามัญ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จึงปฏิเสธ H6 7)H7 : อัตราภาษีต่อกระแสเงินสดต่อกิจกรรมดำเนินงาน มีอิทธิพลต่อมูลค่ากิจการ ที่วัดด้วย ราคาหุ้นสามัญ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จึงปฏิเสธ H7 8) H8 : อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น มีอิทธิพลต่อมูลค่ากิจการ ที่วัดด้วย ราคาหุ้นสามัญ ทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่า อัตราผลตอบแทนของผู้ถือหุ้น (ROE) มีการเปลี่ยนแปลงมากขึ้นส่งผลมีอิทธิพลให้มูลค่ากิจการที่วัดโดย ราคาหุ้นสามัญ มีทิศทางเดียวกัน จึงยอมรับ H8

อภิปรายผล

จากการทดสอบสมมติฐานอัตราส่วนผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้นมีผลกระทบกับมูลค่ากิจการ สอดคล้องกับงานวิจัย Chen, Z., et al. ศึกษาการหลบหลีกภาษีกับมูลค่ากิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ประเทศจีน ผลสรุปว่า การหลบหลีกภาษีมีผลกระทบในเชิงลบกับมูลค่ากิจการเนื่องจากผู้บริหารใช้การหลบหลีกภาษีเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ตนเองได้รับค่าตอบแทนที่เพิ่มขึ้น (Chen, Z., et al., 2016) ยังสอดคล้องเพิ่มเติมกับงานวิจัยของ ลักษณะ คำชู และประสิทธิ์ รุ่งเรือง การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการดำเนินงานกับมูลค่ากิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า อัตราส่วนกำไรขั้นต้น อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ มีความสัมพันธ์กับมูลค่ากิจการในทิศทางบวก ส่วนอัตราผลตอบแทนจากการดำเนินงาน อัตรากำไรสุทธิ อัตราผลตอบแทนจากผู้ถือหุ้น มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางลบกับมูลค่ากิจการ (ลักษณะ คำชู และประสิทธิ์ รุ่งเรือง 2563) และยังมีสอดคล้องกับงานวิจัยของ สัตยา ตันจันทรพงศ์ ศึกษาเส้นทางความสัมพันธ์ของการกำกับดูแลกิจการที่ดีที่มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่ไม่รวมกลุ่มธุรกิจการเงิน โดยการวางแผนภาษี วัดจากอัตราส่วนภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อ

สินทรัพย์รวม (TAX/ASSET) และ ทางด้านผลการดำเนินงาน วัดค่าโดยใช้อัตราผลตอบแทนของผู้ถือหุ้น และ Tobin's Q เพื่อวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์ พบว่า ข้อมูลเชิงประจักษ์มีความสอดคล้องกับตัวแบบทางทฤษฎีและการวางแผนภาษีมีผลกระทบในเชิงลบกับผลการดำเนินงาน (สัตยา ตันจันทรพงศ์, 2561) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Santana, S, & Rezende, A. J. , ศึกษาการหลบหลีกภาษีกับมูลค่ากิจการของบริษัทมหาชนจำกัดในประเทศบราซิล จำนวน 310 บริษัท ตัวอย่างสำหรับการหลบหลีกภาษี ใช้ BTDS และการวัดมูลค่ากิจการ วัดจากค่า Tobin's Q โดยมีรายการคงค้างรวม (Total Accruals) เป็นตัวแปรควบคุมพบว่า การหลบหลีกภาษีมีผลกระทบในเชิงลบกับมูลค่ากิจการ อย่างไรก็ตามการกำกับดูแลกิจการที่ดีจะสามารถช่วยลดผลกระทบดังกล่าว (Santana, S, & Rezende, A. J., 2016)

ผลการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน อัตราผลตอบแทนส่วนของผู้ถือหุ้น(ROE) มีความสัมพันธ์กับมูลค่ากิจการโดยวัดที่ ราคาหุ้นสามัญในทิศทางเดียวกัน (Santana, S, & Rezende, A. J., 2016) จึงสอดคล้องกับผลการทดลองสอดคล้องกับงานวิจัยดังต่อไปนี้ ผลงานวิจัยของ (ประภัสสร ภาพย์เกิด, 2559) ผลกระทบของการวัดผลการดำเนินงานโดยวิธีมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐกิจและวิธีอัตราส่วนทางการเงินที่มีต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผลการวิเคราะห์ด้วยสมการถดถอยอย่างง่ายพบว่า EVA รวมถึง ROA ROE และ EPS สามารถอธิบายราคาหลักทรัพย์ได้ในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 (ประภัสสร ภาพย์เกิด, 2559) ซึ่งยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จิตตราภรณ์ สวรรค์ตรานนท์ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับราคาหุ้นสามัญของบริษัทจดทะเบียนใน SET100 ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผลการศึกษา เพื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันที่ระดับนัยสำคัญ ทางสถิติ 0.1 หรือที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 พบว่า ราคาหุ้นสามัญ (Stock Price) มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญในทิศทางเดียวกัน (+) กับอัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้น (Return on Equity : ROE) ซึ่งความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกับที่คาดการณ์ไว้ (จิตตราภรณ์ สวรรค์ตรานนท์, 2556) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมคืองานวิจัยของ ศศิวิมล เกิดมัน เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันเพื่อทดสอบความสัมพันธ์เบื้องต้นระหว่าง ตัวแปรตาม (ราคาหุ้นสามัญ) กับตัวแปรอิสระต่างๆ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 หรือที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ราคาหุ้นสามัญ (Stock Price) มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญในทิศทางเดียวกัน (+) กับ ดัชนีการกำกับดูแลกิจการ (Corporate Governance Score) ซึ่งความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกับที่คาดการณ์ไว้สนับสนุนสมมติฐาน H1 และจากการทดสอบความสัมพันธ์เบื้องต้นระหว่าง ราคาหุ้นสามัญ (Stock Price) มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญในทิศทางเดียวกัน (+) กับอัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้น (Return on Equity : ROE) ผลงานวิจัยอัตราผลตอบแทนของผู้ถือหุ้น (ROE) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน (ศศิวิมล เกิดมัน, 2557) สอดคล้องกับการงานวิจัยของ ศศิวิมล เกิดมัน เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์

สหสัมพันธ์ของเพียร์สันเพื่อทดสอบความสัมพันธ์เบื้องต้นระหว่าง ตัวแปรตาม (ราคาหุ้นสามัญ) กับตัวแปรอิสระต่าง ๆ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 หรือที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ราคาหุ้นสามัญ (Stock Price) มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ ในทิศทางเดียวกัน (+) กับ ดัชนีการกำกับดูแลกิจการ (Corporate Governance Score) ซึ่งความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกับที่คาดการณ์ไว้สนับสนุนสมมติฐาน H1 และจากการทดสอบความสัมพันธ์เบื้องต้นระหว่าง ราคาหุ้นสามัญ (Stock Price) กับอัตรากำไรสุทธิต่อหุ้น (Earnings per share) และขนาดของกิจการ (ยอดขายได้รวม) พบว่าราคาหุ้นสามัญ (Stock Price) มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญในทิศทางเดียวกัน (+) กับอัตรากำไรสุทธิต่อหุ้น (Earnings per share) และขนาดของกิจการ (ยอดขายได้รวม) ซึ่งความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกับที่คาดการณ์ไว้และเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันที่ระดับนัยสำคัญ ทางสถิติ 0.1 หรือที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 พบว่า ราคาหุ้นสามัญ (Stock Price) มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ ในทิศทางเดียวกัน (+) กับอัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้น (Return on Equity : ROE) ซึ่งความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกับที่คาดการณ์ไว้ (ศศิวิมล เกิดมัน, 2557) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดารานารถ พรหมอินทร์ เรื่อง ความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงาน และคุณภาพกำไรต่อราคาตลาดหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี พบว่า การวิจัยนี้มี วัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงานและคุณภาพ กำไรต่อราคาตลาดหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี (ดารานารถ พรหมอินทร์, 2560) ผลการศึกษาพบว่า อัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้น (ROE) กำไรจากการดำเนินงาน ก่อนหักต้นทุนทางการเงิน ภาษีเงินได้ ค่าเสื่อมราคา และค่าใช้จ่ายตัดบัญชี (EBITDA) คุณภาพกำไรวิธีรายการคงค้างจากเงินทุนหมุนเวียน (WCA) คุณภาพกำไรวิธีรายการคงค้างจากการดำเนินงานสุทธิ (NOA) มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกับราคาตลาดหลักทรัพย์

ผลการทดสอบสมมติฐาน อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริง (ETR) และ อัตราภาษีต่อกำไรสุทธิ (Tax/Net Profit Margin) ไม่มีความสัมพันธ์กับมูลค่ากิจการ (Tobin's Q) มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ธัญพร ตันติยวงศ์, 2552) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีกับมูลค่าของกิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยการวางแผนภาษี จะวัดจากอัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริงถัวเฉลี่ย (Average ETR) อัตราส่วนภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน (TAX/CFO) และอัตราส่วนภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อสินทรัพย์รวม (TAX/ASSET) และใช้ Tobin's Q เป็นตัววัดมูลค่ากิจการ พบว่า การวางแผนภาษีไม่มี ผลกระทบกับมูลค่าของกิจการ แสดงถึงการวางแผนภาษีไม่เกี่ยวกับการดำเนินงานหลักของบริษัท ตลาดทุนไม่ได้ให้ความสำคัญกับข้อมูลค่าใช้จ่ายภาษี ซึ่งสอดคล้องกับผลการทดลองดังนี้ อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริง (ETR), อัตราภาษีต่อกำไรสุทธิ (Tax/Net Profit Margin) และ อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) ไม่มี

ความสัมพันธ์กับมูลค่ากิจการ (Tobin's Q) และจะขัดแย้งกับงานวิจัยนี้ในส่วนของ อัตราภาษีต่อกระแสเงินสดต่อกิจกรรมดำเนินงาน (TAX/OCF) มีความสัมพันธ์ต่อมูลค่ากิจการในส่วนนี้ ยังไม่มีงานวิจัยที่สอดคล้อง และจากการผลการทดสอบสมมติฐาน อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริง (ETR), อัตราภาษีต่อกำไรสุทธิ (Tax/Net Profit Margin) และ อัตราภาษีต่อกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน (TAX/CFO) จากการทดสอบสมมติฐานมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชาติ ศรีสกลกิจ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการที่ดีกับการวางแผนภาษี ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100 โดยใช้การวัดค่าการวางแผนภาษี จากทั้ง 3 อัตราส่วน ได้แก่ ETR และ Tax/CFO และ tax/total asset พบว่า การกำกับดูแลกิจการที่ดีไม่มีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษีอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ 0.05 เนื่องจากมีข้อกำหนดเกี่ยวกับการลดหย่อนภาษี การยกเว้นภาษีเงินได้ หรือค่าใช้จ่ายที่สามารถหักภาษีเงินได้เพิ่มขึ้น ทำให้ภาษีเงินได้ที่ต้องจ่ายจริงต่ำกว่า ภาษีเงินได้ที่คำนวณได้จากกำไรสุทธิตามหลักการบัญชีซึ่งไม่ใช่สาเหตุจากการวางแผนภาษีแต่อย่างใด ซึ่งสอดคล้องกับผลการทดลองครั้งนี้ อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริง (ETR), อัตราภาษีต่อกำไรสุทธิ (Tax/Net Profit Margin) และ อัตราภาษีต่อกระแสเงินสดต่อกิจกรรมดำเนินงาน (TAX/OCF) ไม่มีความสัมพันธ์กับมูลค่ากิจการ (Tobin's Q) ซึ่งยังสอดคล้องกับการทดสอบสมมติฐานของ (รสนา โชติสุวรรณ และสุภา ทองคง, 2562) งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีกับราคาหุ้นสามัญของ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ยกเว้นบริษัทในกลุ่มธุรกิจการเงิน บริษัทกลุ่มที่อยู่ระหว่างการฟื้นฟูกิจการ และบริษัทที่มีผลการดำเนินงานขาดทุน ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีข้อมูลครบถ้วนจำนวน 190 บริษัท โดยเก็บข้อมูลจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและรายงานประจำปี 2559 ของกลุ่มตัวอย่าง ระดับการวางแผนภาษีศึกษาจากอัตราส่วนการเงินจำนวน 3 อัตราส่วน ได้แก่ อัตราส่วนภาษีต่อสินทรัพย์รวม อัตราภาษีต่อกระแสเงินสดสุทธิจากการดำเนินงาน และอัตราภาษีที่แท้จริง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติพรรณนา สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์สมการถดถอยแบบพหุคูณ ผลการศึกษาพบว่า การวางแผนภาษีที่วัดจากอัตราภาษีต่อสินทรัพย์รวม มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 1.51 และมีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันกับราคาหุ้นสามัญ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 หมายความว่า บริษัทที่มีอัตราภาษีต่อสินทรัพย์รวมมีค่าน้อยหรือมีการวางแผนภาษีมาก ราคาหุ้นสามัญจะลดลง และถ้าบริษัทมีอัตราภาษี ต่อสินทรัพย์รวมมีค่ามาก หรือมีการวางแผนภาษีน้อย ราคาหุ้นสามัญจะเพิ่มขึ้น สำหรับการวางแผนภาษีที่วัด จากอัตราส่วนภาษีต่อกระแสเงินสดสุทธิจากกิจกรรมดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 16.90 ส่วนการวางแผน ภาษีที่ วัดจากอัตราภาษีที่แท้จริง มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 17.02 และไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนภาษีต่อกระแสเงินสดสุทธิจากกิจกรรมดำเนินงานกับราคาหุ้นสามัญ และไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างอัตราภาษีที่แท้จริงกับราคาหุ้นสามัญ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับผลทดลองอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคล

ที่แท้จริง (ETR), อัตราภาษีต่อกระแสเงินสดต่อกิจกรรมดำเนินงาน (TAX/OCF), อัตราภาษีต่อกำไรสุทธิ (Tax/Net Profit Margin) ไม่มีความสัมพันธ์กับราคาหุ้นสามัญของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ในประเทศไทยในระดับนัยสำคัญที่ 0.05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สัตยา ตันจันทรพงศ์ ผลกระทบเชิงสาเหตุระหว่างการวางแผนภาษีกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลกระทบเชิงสาเหตุระหว่างการวางแผนภาษีกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยไม่รวมกลุ่มธุรกิจการเงิน สำหรับขอบเขตการศึกษาจำกัดเฉพาะปี พ.ศ. 2557 - 2559 จำนวน 873 ตัวอย่าง การวางแผนภาษีวัดจากอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริง สำหรับทางด้านผลการดำเนินงานวัดจากมูลค่ากิจการโดยใช้ตัววัด Tobin's Q และตัววัดผลการดำเนินการทางด้านบัญชี คือ อัตราผลตอบแทนของส่วนของผู้ถือหุ้น อัตราผลตอบแทนต่อยอดขาย และกำไรต่อหุ้น เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคสหสัมพันธ์และวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ผลการวิจัยพบว่า การวางแผนภาษีมีผลกระทบในเชิงลบต่อมูลค่ากิจการ แต่มีผลกระทบในเชิงบวกกับผลการดำเนินงาน (สัตยา ตันจันทรพงศ์, 2561)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน อัตราผลตอบแทนส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) มีความสัมพันธ์กับมูลค่ากิจการโดยวัดจาก Tobin's Q ในทิศทางตรงข้ามกัน และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) มีความสัมพันธ์กับราคาหุ้นสามัญในทิศทางเดียวกัน แสดงว่าอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) สูงขึ้น ราคาหุ้นสามัญจะสูงขึ้นเช่นกัน อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) มีอิทธิพลต่อมูลค่ากิจการโดยวัดที่ Tobin's Q และมูลค่ากิจการ โดยวัดที่ ราคาหุ้นสามัญ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ในประเทศไทยในระดับนัยสำคัญที่ 0.05 อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริง (ETR), อัตราภาษีต่อกำไรสุทธิ (Tax/Net Profit Margin) และอัตราภาษีต่อกระแสเงินสดต่อกิจกรรมดำเนินงาน (TAX/OCF) ไม่มีอิทธิพลต่อมูลค่ากิจการ โดยวัดที่ Tobin's Q และมูลค่ากิจการ โดยวัดที่ ราคาหุ้นสามัญ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ในประเทศไทยในระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย การทำวิจัยครั้งนี้ อัตราส่วนผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้นมีอิทธิพลกับมูลค่ากิจการ (Tobin's Q) และราคาหุ้นสามัญสามารถนำผลมาวิเคราะห์การลงทุนได้ จากการศึกษาเราสามารถดูได้ว่า อัตราส่วนผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้นมีอิทธิพลในทิศทางตรงกันข้ามกับ Tobin's Q ซึ่งจะนำไปพิจารณาต่อได้ว่า อัตราส่วนผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้นสูงจะผลต่อมูลค่ากิจการ Tobin's Q ให้ลดลง และอัตราส่วนผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้นมีอิทธิพลในทิศทางเดียวกันกับราคาหุ้นสามัญ ซึ่งจะพิจารณาได้ว่า อัตราส่วนผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้นสูงขึ้น ราคาหุ้นสามัญจะสูงขึ้นตาม เนื่องด้วยผู้ลงทุนจะวิเคราะห์

ว่าส่วนของผู้อื้อหุ้นมั่นคงหรือไม่ จะส่วนหนึ่งในการตัดสินใจลงทุน จากผลการทดลองครั้งนี้ อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริง (ETR), อัตราภาษีต่อกำไรสุทธิ (Tax/Net Profit Margin), อัตราภาษีต่อกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน (TAX/OCF) ไม่มีอิทธิกับมูลค่ากิจการ Tobin's Q และราคาหุ้นสามัญ แสดงว่าการวางแผนภาษีไม่มีผลกระทบต่อมูลค่ากิจการและราคาหุ้นสามัญ

เอกสารอ้างอิง

- กรมสรรพากร. (2558). จัดเก็บภาษี. เรียกใช้เมื่อ 2564 มกราคม 9 จาก <https://www.rd.go.th/54477.html>
- ฐิตราภรณ์ สวรรค์ตรานนท์. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับราคาหุ้นสามัญของบริษัทจดทะเบียนในดัชนี SET100 ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตสาขาบัญชี. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ดารานารถ พรหมอินทร์. (2560). ความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงานและคุณภาพกำไรต่อราคาตลาดหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี. ใน วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการบัญชี. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, กรุงเทพมหานคร.
- ธัญพร ตันติยวงศ์. (2552). การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนภาษีและความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีกับมูลค่าของกิจการหลักฐานเชิงประจักษ์จากประเทศไทย. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประภัสสร กาศย์เกิด. (2559). ผลกระทบของการวัดผลการดำเนินงานโดยวิธีมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐกิจและ วิธีอัตราส่วนทางการเงินที่มีผลต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย:กรณีศึกษาบริษัทกลุ่ม SET50. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- รสนา โชติสุวรรณ และสุภา ทองคง. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีกับราคาหุ้นสามัญของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วารสารวิชาการคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, 14(1), 23-36.
- ศศิวิมล เกิดมัน. (2557). ความสัมพันธ์ของการกำกับดูแลกิจการกับผลตอบแทนหลักทรัพย์และมูลค่ากิจการของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- สัตยา ตันจันทรพงศ์. (2561). ผลกระทบของการวางแผนภาษีเงินได้นิติบุคคลกับมูลค่ากิจการ : หลักฐานเชิงประจักษ์ จากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วารสารวิทยาการจัดการสมัยใหม่, 11(2), 42-57.
- Armstrong et al. (2012). The incentives for tax planning. *Journal of Accounting and Economics*, 53(1), 391-41.
- Chen, Z., et al. (2016). Corporate Tax Avoidance and Performance: Evidence from China's Listed Companies. *Institutions and Economies*, 8(3), 61-83.
- Santana, S, & Rezende, A. J. (2016). Corporate Tax Avoidance and Firm Value: Evidence. From Brazil. Retrieved. Retrieved December 5, 2017, from https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2803993
- Wahab, N. S. A., & Holland, K. . (2012). Tax Planning, Corporate Governance and Equity Value. *The British Accounting Review*, 44(2), 111-124.

แนวทางการปรับบทบาทการปฏิบัติงานของสมาชิก
กองอาสารักษาดินแดนเพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการ
ของประชาชนจังหวัดขอนแก่น*

ROLES AND RESPONSIBILITIES OF THE THAI VOLUNTEER DEFENSE
CORPS ACCORDING TO CITIZEN PREFERENCE OF KHONKAEN

รัฐากร ผดุงรส

Ratthakorn Phadungros

ณาน เรืองธรรมสิงห์

Charles Ruangthamsing

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Khon Kaen University, Thailand

E-mail: ratthakorn.ph@kkumail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์สองประเด็น 1) เพื่อให้ทราบถึงบทบาทของสมาชิก กองอาสารักษาดินแดนในปัจจุบัน 2) เพื่อศึกษาถึงการปฏิบัติงานของสมาชิกกองอาสารักษาดินแดนเพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน โดยมีรูปแบบการศึกษาเชิงคุณภาพ ศึกษาข้อมูลจากเอกสารและเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก ในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ผู้ให้ข้อมูลหลัก ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง กำหนดคุณสมบัติโดยต้องเป็นตัวแทนผู้นำชุมชน ตัวแทนกลุ่มนักธุรกิจ ตัวแทนภาคประชาสังคม และตัวแทนประชาชนทั่วไป จำนวน 8 คน ที่รู้จักบทบาทหน้าที่ปัจจุบันของกองอาสารักษาดินแดน อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น เป็นอย่างดี ในด้านวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลเชิงคุณภาพจากข้อมูลหัตถ์และปฐมภูมิ และจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์ในรูปแบบการวิเคราะห์เนื้อหา และการวิเคราะห์แก่นสาระ ผลการศึกษาพบว่า การปฏิบัติงานของกองอาสารักษาดินแดน ในปัจจุบันยังมีหน้าที่อื่นเพิ่มเติมที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาในระดับจังหวัด (กองบังคับการกองอาสารักษาดินแดน) ซึ่งบทบาทหน้าที่บางอย่างนอกเหนือไปจากเดิมที่ได้ระบุไว้ในพระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ. 2497 และจากการสัมภาษณ์ตัวแทนประชาชนจากกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ถึงบทบาทหน้าที่ที่ควรจะเป็นเพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนพบว่า ต้องการให้กองอาสารักษาดินแดนมีความเป็นมืออาชีพ มีทักษะและความ

* Received 23 June 2021; Revised 15 September 2021; Accepted 1 October 2021

ชำนาญในการปฏิบัติงาน ต้องการให้มีการเพิ่มบทบาทมากขึ้นในด้านการให้บริการ เช่น การช่วยเหลือด้านการกู้ชีพกู้ภัยเบื้องต้น ต้องการให้มีบทบาทในเชิงตรวจตราป้องกันต่าง ๆ ในชุมชน รวมถึงความต้องการให้มีอำนาจในการจับกุมเฉพาะในพื้นที่ ที่รับผิดชอบ เพื่อให้การรักษากฎหมายในพื้นที่เป็นไปด้วยความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: บทบาท, ความต้องการ, สมาชิกกองอาสารักษาดินแดน

Abstract

The objectives of this research are 2 issues. 1. To know the roles of the members of the Thai Volunteer Defense Corps (VDC) today. 2. To study the operations of the VDC members to respond to the needs of the population. This was a qualitative research study which collected data by review of related documents and by in-depth. The primary contributor sample was chosen using a specific method and qualified to represent the community leaders. business representative civil society representative 8 representatives of the general public who know the current roles and duties of the VDC. The researcher used the qualitative data from the secondary, primary and in-depth interviews of the sample group to analyze in the form of content analysis. The researcher used the qualitative data from the secondary, primary and in-depth interviews of the sample group to analyze in the form of quintessence analysis to study the content. Capture key points, identify and interpret conclusions from data collection. This study found that the roles and duties of the VDC members have increased significantly by order of the provincial commander. Some of these duties are beyond the scope of the original roles of the VDC members as defined in the 1954 Act, Section 2, Article 16. The in-depth interviews about the roles and responsibilities of the VDC indicate that the population would like to see the VDC be a group of professionals with skills in implementing their assigned tasks. They would like to see the VDC provide such services to the population as emergency disaster relief and safety/protections inspections in the community more often. They should have the authority to detain problem individuals and efficiently refer them to law enforcement.

Keywords: role, needs, Members of the Thai Volunteer Defense Corps

บทนำ

หลักการสำคัญในการจัดตั้งกองอาสารักษาดินแดนคือ เพื่อให้มีกำลังสำรองไว้คอยช่วยเหลือประเทศชาติและประชาชน ทั้งยามสงครามและยามปกติ โดยรับสมัครจากราษฎร ที่อาสาและสมัครใจเข้ามา เนื่องจากในสมัยโบราณ เมื่อบ้านเมืองเกิดสงคราม ประชาชนที่ไม่ใช่ทหารจะร่วมกันต่อสู้เพื่อรักษาแผ่นดิน เช่น ศึกบางระจัน จากนั้นได้มีการนำแนวคิดจากต่างประเทศมาใช้หลังจากมีการจัดตั้งกองเสือป่าขึ้น (กรมการปกครอง, 2558) ในด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจและทหาร กองอาสารักษาดินแดนเป็นหน่วยงานหนึ่งที่คอยสนับสนุนและปฏิบัติการกิจกรรมร่วมกับตำรวจและทหาร เป็นกองกำลัง กึ่งทหารและกองกำลัง ฝ่ายพลเรือน มีฐานะเป็นนิติบุคคล จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติ กองอาสารักษาดินแดน พุทธศักราช 2497 หมวด 1 มาตรา 4 มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้บัญชาการกองอาสารักษาดินแดน หลักการสำคัญในการจัดตั้งคือ เมื่อถึงยามสงครามหรือยามบ้านเมืองปกติ จะต้องมีกำลังสำรองเพื่อช่วยเหลือประชาชนและประเทศชาติ โดยรับสมัครจากราษฎรที่อาสาและสมัครใจเข้ามาเป็นสมาชิกกองอาสารักษาดินแดน (กรมการปกครอง, 2559) ภายใต้การกำกับดูแลของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย กองอาสารักษาดินแดนแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนกลาง คือ กองบัญชาการกองอาสารักษาดินแดน กรุงเทพมหานคร และส่วนภูมิภาค ได้แก่ กองร้อยอาสารักษาดินแดนจังหวัดทุกจังหวัดและกองร้อยอาสารักษาดินแดนอำเภอทุกอำเภอ โดยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลจาก กองบังคับการกองอาสารักษาดินแดนของแต่ละจังหวัด (พระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พุทธศักราช 2497, 2497) ในด้านหน้าที่นั้น ได้ถูกกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พุทธศักราช 2497 หมวด 2 มาตรา 16 ให้ดำเนินการบรรเทาภัยที่เกิดจากธรรมชาติและผลกระทบของข้าศึก ทำหน้าที่ตำรวจรักษาความสงบภายในท้องที่ร่วมกับพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ รักษาสถานที่สำคัญและการคมนาคม ป้องกันจารกรรม สดักจับฟังและรายงานข่าว ทำการช่วยให้ความสะดวกแก่ฝ่ายทหารตามที่ทหารต้องการและตัดทอนกำลังข้าศึก เป็นกำลังสำรองส่วนหนึ่งที่พร้อมจะเพิ่มเติมและสนับสนุนกำลังทหารได้เมื่อจำเป็น (พระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พุทธศักราช 2497, 2497)

ปัจจุบัน กองอาสารักษาดินแดนในจังหวัดขอนแก่นมีบทบาทหน้าที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมนอกเหนือจากที่ได้ระบุไว้ในพระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ. 2497 การปฏิบัติงานของกองอาสารักษาดินแดนในปัจจุบันมีหน้าที่อื่น ๆ เพิ่มเติมที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาในระดับจังหวัด (กองบังคับการกองอาสารักษาดินแดน) เช่น งานด้านธุรการ งานเลขานุการ งานรักษาความปลอดภัยประจำงานผู้ว่าราชการจังหวัด (คำสั่งกองร้อยอาสารักษาดินแดนจังหวัดขอนแก่นที่ 1, 2563) และสถานที่กักตัวของผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (คำสั่งกองร้อยอาสารักษาดินแดนจังหวัดขอนแก่นที่ 1, 2564) รวมไปถึงการให้บริการสาธารณะ เช่น งานจิตอาสาพระราชทานและงานรับบริจาคโลหิตร่วมกับสำนักงานเหล่ากาชาด

การตรวจสอบสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ ฯ ร่วมกับพนักงานฝ่ายปกครอง เช่น ผับ บาร์ ไนท์คลับ การปราบปรามยาเสพติด การรักษาความสงบเรียบร้อยของกลุ่มผู้ชุมนุม ที่ต้องการเรียกร้องในสิทธิและเสรีภาพร่วมกับตำรวจ เช่น กลุ่มผู้ชุมนุมเรียกร้องให้แก้ไขรัฐธรรมนูญหรือเปลี่ยนแปลงผู้นำประเทศ การอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน และการทำงานแบบบูรณาการร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ เช่น การค้ามนุษย์ แรงงานต่างด้าว และ อื่น ๆ ทั้งนี้ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้ามีกำลังพลจำนวนมากและสามารถเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ในพื้นที่ที่ปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี เนื่องจากพระราชบัญญัติกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พุทธศักราช 2497 หมวด 1 มาตรา 12 (1) กำหนดคุณลักษณะและคุณสมบัติให้ผู้เข้ารับการสมัครต้องมีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในท้องที่ที่เข้าเป็นสมาชิก แต่ในด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย ยังพบว่ามีอุปสรรคบางอย่างในการปฏิบัติหน้าที่ เนื่องจากขาดอำนาจทางด้านกฎหมาย

จากข้อมูลดังกล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจเกี่ยวกับความสำคัญของปัญหาในการปรับบทบาทการปฏิบัติงานของสมาชิกกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในจังหวัดขอนแก่นได้อย่างแท้จริง โดยผลของการศึกษาจะถูกนำไปใช้เพื่อเป็นแนวทางในการปรับบทบาทการปฏิบัติงานของสมาชิกกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อให้ทราบถึงบทบาทของสมาชิกกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในในปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาถึงการปฏิบัติงานของสมาชิกกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในให้ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research methodology) โดยศึกษาจากเอกสารและสัมภาษณ์จากตัวแทนประชาชนในสี่กลุ่มเป้าหมายในพื้นที่กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วยกลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มประชาสังคม กลุ่มนักธุรกิจ และ กลุ่มประชาชนทั่วไป มาเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informant) โดยการศึกษาถึงบทบาทหน้าที่ของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในปัจจุบัน ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง พระราชบัญญัติ กฎกระทรวง ระเบียบ และคำสั่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน

ในการศึกษาเพื่อให้ทราบถึงการปฏิบัติงานของสมาชิกกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในให้ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนนั้น ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดและชัดเจน โดยจะเป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structured interview) กับผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 8 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลหลักใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) ยึดจุดมุ่งหมายการศึกษา เป็น

หลัก โดยกำหนดคุณสมบัติ คือเป็น ตัวแทนประชาชนจากกลุ่มภาคส่วน ผู้นำชุมชน นักธุรกิจ ภาคประชาสังคม และประชาชนทั่วไป ที่รู้จักบทบาทหน้าที่ปัจจุบันของกองอาสารักษาดินแดน เป็นอย่างดี เคยทำงานอย่างคลุกคลีและต่อเนื่องกับกองร้อยอาสารักษาดินแดน อำเภอเมือง ขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ซึ่งมีความพร้อมในการเปิดเผยและให้ข้อมูลกับผู้วิจัย

การศึกษาในครั้งนี้มีเครื่องมือที่ใช้สำหรับการวิจัยประกอบด้วย 2 เครื่องมือ คือแบบ สัมภาษณ์เอกสาร (document research template) เพื่อช่วยในการวิเคราะห์เนื้อหาเอกสาร หนังสือตำราต่าง ๆ ซึ่งผู้วิจัยได้มีการรวบรวมเพื่อใช้ในการวิจัยถึงบทบาทหน้าที่ของกองอาสา รักษาดินแดนในปัจจุบัน และแบบสัมภาษณ์ (Interview Guideline) ซึ่งเป็นแบบกึ่งโครงสร้าง ที่มีข้อคำถามเบื้องต้นที่ได้กำหนดทิศทางของคำถามที่จะถามไว้แล้ว

ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้เริ่มต้นจากการทบทวนงานวิจัยและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับกองอาสารักษาดินแดนในประเทศไทย รวมถึงทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการก่อตัวของกองกำลังพลเรือน (civil defense force) จากนั้นศึกษาถึงบทบาทหน้าที่ของกองอาสารักษาดินแดน ผู้วิจัยได้ รวบรวมและศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง อาทิ พระราชบัญญัติ กฎกระทรวง ระเบียบ และ คำสั่งต่าง ๆ เพื่อให้ทราบถึงบทบาทหน้าที่ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของกองอาสารักษาดินแดน เปรียบเทียบกับที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติฯ รวมถึงวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ในเบื้องต้น เพื่อ เป็นแนวทางในการพัฒนาข้อคำถามในการสัมภาษณ์

จากนั้นเพื่อให้เข้าใจความต้องการของประชาชนถึงบทบาทหน้าที่ที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนของกองอาสารักษาดินแดน ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ข้อมูลจากกลุ่ม ผู้นำชุมชน นักธุรกิจ กลุ่มภาคประชาสังคม และกลุ่มประชาชนทั่วไป ในเขตกองร้อยอาสา รักษาดินแดน อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น เริ่มจากการกำหนดระยะเวลาในการ สัมภาษณ์ นัดหมายกับกลุ่มตัวอย่าง โดยประเด็นการสัมภาษณ์จะสอบถามถึงความต้องการของ ประชาชนเกี่ยวกับบทบาทของสมาชิกกองอาสารักษาดินแดน ในระหว่างสนทนาจะมีการ บันทึกประเด็นการสนทนาเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อนำไปประมวลผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

เนื่องจากงานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ หลังจากผู้วิจัยได้ข้อมูลเชิงคุณภาพจาก ข้อมูลทุติยภูมิและปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์เชิงลึกครบถ้วนแล้ว จากนั้นผู้วิจัยได้นำมา วิเคราะห์ในรูปแบบการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และการวิเคราะห์แก่นสาระ (thematic analysis) เพื่อศึกษาเนื้อหา จับประเด็นสำคัญและแยกแยะ และตีความหาข้อสรุป จากการเก็บรวบรวมข้อมูล จากนั้นนำข้อมูลที่ได้นั้นมาเรียบเรียง โดยเขียนเรื่องราวแบบเล่าเรื่อง

ผลการวิจัย

ในส่วนนี้ผู้วิจัยจะแยกผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่ได้กำหนดไว้ โดยในลำดับแรก จะอธิบายผลการศึกษาถึงบทบาทของสมาชิกกองอาสารักษาดินแดนในปัจจุบัน และต่อยอดผลการศึกษา การปฏิบัติงานของสมาชิกกองอาสารักษาดินแดนเพื่อให้ออกสนองต่อความต้องการของประชาชนว่าควรจะเป็นเช่นไรในภาวะปัจจุบัน

จากการศึกษาในประเด็นบทบาทของสมาชิกกองอาสารักษาดินแดนในปัจจุบันพบว่า นอกเหนือจากบทบาทที่สมาชิกกองอาสารักษาดินแดนต้องปฏิบัติตามที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ. 2497 หมวด 2 มาตรา 16 แล้วนั้น ปรากฏว่าได้มีคำสั่งในระดับกองบังคับการกองอาสารักษาดินแดน (จังหวัด) ให้กองอาสารักษาดินแดนไปปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ เพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้ อาทิ งานธุรการให้กับที่ทำการปกครองจังหวัด งานวิทยุสื่อสารประจำศาลากลาง งานรักษาความปลอดภัยประจำจวนผู้ว่า งานเลขานุการและงานขับรถยนต์ให้กับผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด และปลัดจังหวัด

นอกเหนือจากคำสั่งอื่น ๆ ในระดับกองร้อยอาสารักษาดินแดนที่มอบหมายให้ทำหน้าที่ประจำเพิ่มเติมตามภารกิจที่ได้กล่าวมาข้างต้น และงานคำสั่งหลักที่ต้องทำหน้าที่ร่วมกับพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในงานด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย เช่น การจัดระเบียบสังคมสถานบริการที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การตรวจค้นหายาเสพติดและสิ่งผิดกฎหมายภายในสถานบริการ เรือนจำกลาง การตั้งด่านจุดตรวจจุดสกัด รวมทั้งการร่วมปฏิบัติหน้าที่กับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับภารกิจการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด การลักลอบตัดไม้ทำลายป่า การค้าประเวณี การเล่นเกมพนัน และ การลักลอบเข้าเมืองของคนต่างด้าว เป็นต้นด้วยแล้ว งานอื่น ๆ ที่ผู้บังคับบัญชามอบหมายที่อาจพบเห็นได้บ่อยครั้งคือ งานด้านรักษาความปลอดภัยสถานที่ กักตัวผู้ป่วยติดเชื้อไวรัส โควิด 2019 และสถานที่จัดงานประเพณีหรือเทศกาลต่าง ๆ หรือแม้แต่การรักษาความปลอดภัยให้กับบุคคลสำคัญของประเทศ งานด้านการบรรเทาสาธารณภัย เช่น อุทกภัย วาตภัย ภัยหนาว ภัยแล้ง งานด้านการบริการ เช่น การดูแลการจราจรในกิจกรรมต่าง ๆ และการให้ข้อมูลแก่บุคคลที่มาติดต่อราชการที่ศาลากลางจังหวัดและที่ว่าการอำเภอ การแนะนำเส้นทางหรือการเดินทางเพื่อไปสถานที่ต่าง ๆ ในจังหวัด งานด้านการเป็นวิทยากร ครูฝึก ครูพี่เลี้ยง ได้แก่ การให้ความรู้แก่ประชาชน เยาวชน หรือเจ้าหน้าที่ ของรัฐที่เข้ารับการฝึกอบรมต่าง ๆ รวมถึงงานด้านจิตอาสา เช่น ขุดลอกท่อระบายน้ำในชุมชน ปลูกต้นไม้ ในโครงการปลูกป่าของจังหวัด ซ่อมแซมบ้านพักอาศัยให้กับผู้ที่มีรายได้น้อย ทำความสะอาดสถานที่ต่าง ๆ เช่น สถานีรถไฟ โรงเรียน วัด ถนน และทางสาธารณะ เป็นต้น ฉะนั้นจะเห็นได้ว่างานโดยส่วนใหญ่ที่ กองอาสารักษาดินแดนได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติหน้าที่เพิ่มเติม นั้น มีจำนวนมากกว่าบทบาทหน้าที่ที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ. 2497 หมวด 2 มาตรา 16

ผลการศึกษาในประเด็นต่อมาคือบทบาทหน้าที่ที่ควรจะเป็นของกองอาสารักษาดินแดนเพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้นั้น ผลจากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายพบว่า กลุ่มผู้นำชุมชน ได้กล่าวไว้ว่า ต้องการให้กองอาสารักษาดินแดนปฏิบัติหน้าที่โดยมีความเป็นมืออาชีพ มีความชำนาญและมีทักษะตลอดเวลาในด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย การหาข่าวที่เกิดจากการกระทำความผิด ยกตัวอย่างเช่น การพกพาอาวุธปืน ไปในที่สาธารณะหรือมีและใช้อาวุธปืนโดยไม่มีใบอนุญาต การเล่นเกมพนัน และยาเสพติด รวมทั้งด้านการบริการประชาชน เช่น การแนะนำ การให้ข้อมูลสถานที่ส่วนราชการและ การเดินทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ ซึ่งกองอาสารักษาดินแดนมีภาพลักษณ์ที่ดีมากอยู่แล้ว ในสายตาประชาชนจากประสบการณ์ที่ได้รับจากการติดต่อกับกองอาสารักษาดินแดนปฏิบัติงานอยู่สถานที่ต่าง ๆ อย่างเป็นมิตรและเข้าถึงสอบถามได้ง่าย

ส่วนกลุ่มภาคประชาสังคมให้ข้อมูลว่า กองอาสารักษาดินแดนควรมีบทบาทและเพิ่มทักษะมากขึ้นทางด้านการให้บริการประชาชนในด้านการช่วยเหลือประชาชนเบื้องต้นจากการประสบอุบัติเหตุ เพราะในปัจจุบันพบว่าสถิติการบาดเจ็บและเสียชีวิตของคนส่วนใหญ่เกิดจากอุบัติเหตุทางถนน จึงต้องการให้กองอาสารักษาดินแดน ซึ่งมีกำลังพลจำนวนมากและมีความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ตลอดเวลา เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง กับการช่วยเหลือในด้านนี้ เพื่อความสะดวก รวดเร็วในการช่วยเหลือและลดอัตราการเสียชีวิตของ ผู้ประสบอุบัติเหตุได้ ทั้งนี้ หากสามารถให้บริการปะยาง เปลี่ยนยาง ลากรถ หรืออื่น ๆ ที่สามารถช่วยเหลือ ในส่วนของรถผู้ประสบอุบัติเหตุได้ จะเป็นการดี

ด้านตัวแทนภาคธุรกิจให้ความเห็นว่า บทบาทหน้าที่ของกองอาสารักษาดินแดนควรมีบทบาทในเชิง บังคับปรามมากขึ้น ต้องการให้กองอาสารักษาดินแดนสามารถปฏิบัติหน้าที่คล้ายสารวัตรนักเรียน ตรวจสอบผู้ที่มาใช้บริการในสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการหรือร้านค้าที่จำหน่ายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ พร้อมให้คำแนะนำ ซึ่งจะช่วยลดความเสี่ยงในการกระทำความผิดที่อาจเกิดขึ้นในสถานที่ดังกล่าว จะเน้นการปฏิบัติงานในเชิงป้องปราม ไม่ใช้การปราบปรามเหมือนในลักษณะปฏิบัติงานร่วมกับฝ่ายปกครองและตำรวจที่ได้กระทำอยู่ ในปัจจุบัน ตัวแทนภาคธุรกิจได้ให้ประเด็นตัวอย่างในการป้องปรามกล่าวคือ ให้คำแนะนำผู้ประกอบการโดยห้าม มิให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี บริบูรณ์และให้จำหน่ายตามเวลาที่กฎหมายกำหนด ให้ปิดสถานประกอบการตรงเวลาและห้ามพกพาอาวุธเข้าไปในสถานประกอบการ พร้อมแจ้งผู้ประกอบการว่า หากไม่ปฏิบัติตามที่ได้แจ้งไว้ จะดำเนินการตามกฎหมายทันที เปรียบเสมือนว่าเป็นการตักเตือนก่อนการดำเนินการตามกฎหมาย

ในกลุ่มตัวแทนประชาชนทั่วไปมีความต้องการให้กองอาสารักษาดินแดนมีอำนาจหน้าที่เท่าเทียมกับตำรวจในการเข้าจับกุมผู้ที่กระทำความผิดกฎหมาย เช่น การทะเลาะวิวาท การลักทรัพย์ การเล่นเกมพนันหรือการปราบปรามยาเสพติด และความผิดอื่น ๆ ที่พบเห็นได้บ่อย หาก

หวังพึ่งพาเฉพาะเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อมาดำเนินการดังที่กล่าวมา อาจไม่ทันเหตุการณ์ เพราะเจ้าหน้าที่ตำรวจก็มีหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยอีกเป็นจำนวนมาก กองอาสารักษาดินแดน จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

กล่าวโดยสรุปถึงบทบาทหน้าที่ที่ควรจะเป็นเพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนพบว่า ประชาชนต้องการให้การปฏิบัติงานของกองอาสารักษาดินแดนมีความชำนาญและมีทักษะ ได้รับการฝึกฝนและเรียนรู้เพื่อให้มีความรอบรู้ เชี่ยวชาญ จนสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีมาตรฐาน ต้องการให้มีทักษะและเพิ่มบทบาทในการบริการประชาชน อาทิ การกู้ชีพกู้ภัยและการบริการฉุกเฉินต่าง ๆ เป็นต้น ต้องการให้มีบทบาทหน้าที่ในเชิงตรวจตรา ป้องปรามต่าง ๆ ในสถานบริการหรือร้านค้าที่จำหน่ายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในชุมชนมากขึ้น รวมถึงความต้องการให้สมาชิกกองอาสารักษาดินแดนสามารถมีอำนาจจับกุมเฉพาะในพื้นที่เพื่อให้การรักษากฎหมายในพื้นที่ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ควรมีอำนาจหน้าที่ในทางกฎหมายเท่าเทียมกับตำรวจในด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย

อภิปรายผล

สิ่งที่ผู้วิจัยค้นพบจากการวิจัยในครั้งนี้ คือการเปลี่ยนแปลงบทบาทหน้าที่ของกองอาสารักษาดินแดน จากอดีตถึงปัจจุบัน กฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ไม่ได้มีการปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน แต่เป็นเพียงการสั่งการของผู้บังคับบัญชาหรือนโยบายของรัฐบาลที่ให้ปฏิบัติหน้าที่เรื่องใดเรื่องหนึ่ง ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงความจำเป็นที่ต้องปรับบทบาทการปฏิบัติงานของสมาชิกกองอาสารักษาดินแดนเพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนและให้มีความสอดคล้องกับการทำงานในปัจจุบันของจังหวัดขอนแก่น ดังต่อไปนี้ (1) ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่ให้อำนาจในการปฏิบัติหน้าที่ของ สมาชิก อส.และพัฒนาศักยภาพอย่างสม่ำเสมอ ในด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการข่าว ด้านยาเสพติด และด้านการบริการประชาชน เพื่อเพิ่มความชำนาญและทักษะในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ ปรเมศร์ จันทรแสง และ ธวัช จรัสวรภัทร ที่ต้องการให้มีการพัฒนาศักยภาพของสมาชิก อส.ในด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการข่าว และด้านการบริการประชาชน (2) มีนโยบายหรือออกคำสั่งให้สมาชิก อส.พัฒนาและเพิ่มทักษะในด้านการกู้ชีพกู้ภัย การปฐมพยาบาลเบื้องต้นให้กับผู้ประสบอุบัติเหตุ และการบริการฉุกเฉินต่าง ๆ เป็นต้น เพื่อความสะดวก รวดเร็ว ในการช่วยเหลือและลดอัตราการเสียชีวิตของผู้ประสบอุบัติเหตุ (ปรเมศร์ จันทรแสง, 2556); (ธวัช จรัสวรภัทร, 2539) (3) จังหวัดขอนแก่นมีสถานบริการและร้านค้าที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จำนวนมาก ผู้บังคับบัญชาในระดับจังหวัดควรออกคำสั่งด้านการจัดระเบียบสังคมให้กองอาสารักษาดินแดนปฏิบัติหน้าที่ในการตรวจป้องกันปรามอยู่เป็นประจำ เพื่อช่วยให้คำแนะนำและลดความเสี่ยงในการกระทำความผิดที่อาจเกิดขึ้น (4) ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการให้อำนาจกองอาสารักษาดินแดนสามารถ เข้าจับกุมผู้

ที่กระทำผิดกฎหมายพร้อม ให้อำนาจในการรักษาความสงบเรียบร้อยเท่าเทียมกับตำรวจ เพื่อช่วยให้ประชาชนเกิดความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น ซึ่งมีความใกล้เคียงกับงานวิจัยของ สำราญ ต้นเรืองศรี ที่กล่าวไว้ว่า กฎหมายในปัจจุบันไม่เหมาะสมต่อสิ่งแวดล้อมและสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป จึงสมควรได้รับการแก้ไขให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน (สำราญ ต้นเรืองศรี, 2534)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาแนวทางการปรับบทบาทการปฏิบัติงานของสมาชิกกองอาสารักษาดินแดนเพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ 2 ด้าน (1) ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย ผู้วิจัยเสนอให้กองอาสารักษาดินแดนควรมีกิจกรรมที่ต้องออกหน่วยเพื่อให้บริการประชาชนในด้านต่าง ๆ อาทิ การให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดและการหาข่าวการกระทำความผิดในพื้นที่ การให้ข้อมูลการติดต่อส่วนราชการต่าง ๆ ในศาลากลางจังหวัด การให้ข้อมูลเส้นทางภายในจังหวัด การบรรเทาสาธารณภัย การช่วยเหลือประชาชนร่วมกับกลุ่มภาคประชาสังคม และการตรวจตราและให้คำแนะนำแก่สถานบริการหรือร้านค้าที่จำหน่ายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ (2) ข้อเสนอแนะด้านกฎหมาย ผู้วิจัยเสนอให้ควรปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่มีอยู่เดิม เพื่อให้อำนาจกองอาสารักษาดินแดนสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เท่าเทียมกับตำรวจในการเข้าจับกุมผู้ที่กระทำความผิดและมีอำนาจในด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยและการรักษาความปลอดภัยมากขึ้น

ทั้งนี้ คำสั่งของผู้บังคับบัญชาในระดับจังหวัดที่สั่งการให้สมาชิกกองอาสารักษาดินแดนปฏิบัติหน้าที่ในด้านอื่น ๆ เช่น งานธุรการ งานเลขานุการ และงานขับรถยนต์ เป็นต้น ซึ่งไม่ใช่หน้าที่หลักตามพระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดนฯ และสมาชิกกองอาสารักษาดินแดนแต่ละบุคคลอาจมีทักษะหรือความชำนาญในงานดังกล่าวแตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงมีความคิดเห็นว่าหน้าที่ดังกล่าวควรเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. (2558). ประวัติสำนักอำนวยการกองอาสารักษาดินแดน. เรียกใช้เมื่อ 10 ธันวาคม 2563 จาก https://multi.dopa.go.th/asa/info_organ/about1
- กรมการปกครอง. (2559). ประวัติความเป็นมาของสำนักอำนวยการกองอาสารักษาดินแดน. เรียกใช้เมื่อ 10 ธันวาคม 2563 จาก <https://multi.dopa.go.th/icad/assets/modules/news/uploads/e75ea28605bf0fcbdc0832544483ef206578324624544a8202872228110184348.PDF>

- คำสั่งกองร้อยอาสารักษาดินแดนจังหวัดขอนแก่นที่ 1. (2563). เรื่อง แต่งตั้งสมาชิกกองอาสารักษาดินแดนปฏิบัติหน้าที่เฝ้ารักษาการณ์ ประจำเดือน ธันวาคม พุทธศักราช 2563. คำสั่งที่ 68/2563. หน้า 1-2 (1 ธันวาคม 2563).
- คำสั่งกองร้อยอาสารักษาดินแดนจังหวัดขอนแก่นที่ 1. (2564). เรื่อง รักษาความสงบเรียบร้อยภายในศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 6 ขอนแก่น. คำสั่งที่ 24/2564 (1 กรกฎาคม 2564).
- ธวัช จรัสวรภัทร. (2539). บทบาทของสมาชิกกองอาสารักษาดินแดนภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ปัจจุบันของจังหวัดพะเยา. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นภดล เหล่าพญา. (2562). บทบาทหน้าที่ของสมาชิกอาสารักษาดินแดน ในการเข้าร่วมภารกิจกับเจ้าหน้าที่ ฝ่ายปกครอง ทหารและตำรวจในสถานบริการ. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต โครงการหลักสูตรมหาบัณฑิต สาขาผู้นำภาครัฐและภาคเอกชน. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ปรเมศร์ จันทรแสง. (2556). การปฏิบัติงานตามบทบาทของสมาชิกกองอาสารักษาดินแดนอำเภอเบตง จังหวัดยะลา. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป. วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พุทธศักราช 2497. (2497). ราชกิจจานุเบกษา หน้า 1-4 (10 กุมภาพันธ์ 2497).
- สำราญ ต้นเรืองศรี. (2534). ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการอาสารักษาดินแดน. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อภิวัฒน์ สาลีวัน. (2557). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของสมาชิกกองอาสารักษาดินแดนประจำกองบังคับการกองอาสารักษาดินแดนจังหวัดฉะเชิงเทรา. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง. มหาวิทยาลัยบูรพา.

แนวทางและความเป็นไปได้ในการมอบอำนาจรัฐ ให้เอกชนออกคำสั่งทางปกครอง*

GUIDELINE AND PROBABILITY PRINCIPLES OF AUTHORIZATION RULE COMMAND FROM GOVERNMENT TO PRIVATE INSTITUTION

ธัชชนันท์ อิศรเดช

Thatchanan Issaradet

วิกรณ์ รักษ์ปวงชน

Vikorn Rakpuangchon

อิงครัตน์ ดลเจิม

Ingkarad Doljerm

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

Sukhothai Thammathirat Open University; Thailand

พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย(คงคาไหว)

Phrakhruwinaiython SuriyaSuriyo (Khongkhawai)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhon Si Thammarat Campus, Thailand

มานะ เผาะช่วย

Mana Pochauy

นักวิชาการอิสระ

Independent Scholar

E-mail: dr.that@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวคิด หลักการ และทฤษฎีทางกฎหมายเกี่ยวกับหลักความเป็นไปได้ในการมอบอำนาจรัฐให้เอกชนดำเนินการออกคำสั่งทางปกครอง 2) ศึกษามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับหลักความเป็นไปได้ในการมอบอำนาจรัฐให้เอกชนดำเนินการออกคำสั่งทางปกครอง และ 3) เสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาก็ที่เหมาะสมในการมอบอำนาจรัฐให้เอกชนดำเนินการออกคำสั่งทางปกครอง เป็นวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มโดยเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง แบ่งเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ 1) ผู้พิพากษา 2) พนักงานอัยการ 3) พนักงานสอบสวน 4) ทนายความ และ 5) เจ้าหน้าที่รัฐ จำนวนทั้งหมด 10 คน โดยนำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและสรุปเป็นภาพรวม ผลการวิจัยพบว่า 1) แนวคิด

* Received 25 June 2021; Revised 14 September 2021; Accepted 2 October 2021

หลักการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พรบ.จัดตั้งศาลปกครองและวิธีการพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 พรบ.วิธีการปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 พรบ.ทนายความ พ.ศ. 2528 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 2) มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับหลักความเป็นไปได้ในการมอบอำนาจรัฐ ได้แก่ (1) การใช้ดุลพินิจและวิธีปฏิบัติราชการของฝ่ายปกครอง (2) พัสตและสัญญาทางปกครอง และ (3) ผลของคำสั่งทางปกครองที่ไม่ได้ปฏิบัติตามหลักความไม่มีส่วนได้เสีย และ 3) แนวทางการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมในการมอบอำนาจรัฐให้เอกชน สมควรแก้ไขและเพิ่มเติมเนื้อหาในกฎหมายที่มีผลกระทบกับหน่วยงานภาครัฐ การใช้อำนาจของฝ่ายปกครองไปก้าวกาลังสิทธิและเสรีภาพบุคคล ได้แก่ พรบ.จัดตั้งศาลปกครองและวิธีการพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 มาตรา 3 มาตรา 9 (1) และพรบ.วิธีการปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 56 ถึงมาตรา 63 และขอบเขตการบังคับใช้เกี่ยวกับกฎหมายกลางในการออกคำสั่งทางปกครอง

คำสำคัญ: คำสั่งทางปกครอง, เอกชน, การมอบอำนาจรัฐ

Abstract

The objectives of the research article were: 1) study the concept, principle and legal theory about probability principle of authorization rule command from government to private institution, 2) study legal measures about probability principle of authorization rule command from government to private institution, and 3) propose the appropriate problem solution about probability principle of authorization rule command from government to private institution. The study was qualitative method by using questionnaire and specific and group discussions were used to select specific sample that divided into 5 groups such as 1) judge, 2) public prosecutor, 3) inquiry officer, 4) lawyer, and 5) government official, for totaling 10 persons. The data was analyzing content and summarizing as overview, it was found that 1. the concept, principle and related theories such as Act on Establishment of Administrative Courts and Administrative Procedures, B.E. 2542, Administrative Procedure Act, B.E. 2539, Lawyers Act, B.E. 2528 and Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. 2560. 2.The legal measures about probability principle of authorization rule command from government: (1) the use of administrative discretion and procedures, (2) administrative supplies and contracts, and (3) the effect of administrative orders that do not comply with the principle of non-interest, and 3. The propose the appropriate problem solution about probability principle of authorization rule command from government, it

was found expedient to revise, add content in some laws that affected government agencies and also used of government powers to invade the rights and liberties of individuals such as Act on Establishment of Administrative Courts and Administrative Court Procedures, B.E. 2542, Section 3, Section 9 (1), and Administrative Procedure Act, B.E. 2539, Section 56 to Section 63 and scope of application of the federal law in administrative command.

Keywords: Administrative Command, Private Sector, Delegating the Power by the Government

บทนำ

การปกครองในระบอบประชาธิปไตย (Democracy) เป็นแนวความคิดการปกครองที่มีความเชื่อว่าประชาชนหรือปัจเจกชนทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพที่จะปกครองตนเอง ซึ่งต่างไปจากแนวความคิดการปกครองของระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช ซึ่งการเปลี่ยนถ่ายอำนาจจากตัวบุคคลเรียกว่า “อำนาจอธิปไตย” มาไว้ที่รัฐ โดยขณะที่อำนาจอยู่กับตัวบุคคลอำนาจขาดความเป็นสูงสุด ความเด็ดขาด และขาดความต่อเนื่อง ดังนั้น แนวความคิดการให้อำนาจมีความเป็นสูงสุด เด็ดขาด และต่อเนื่องอย่างแท้จริง ซึ่งควรต้องมีการแยกอำนาจจากตัวบุคคลและนำไปไว้กับสถาบันที่มีความมั่นคงมากกว่า ก็คือ “รัฐ” โดยที่รัฐมีเจตจำนงร่วมกันของคนทุกคนที่มา ร่วมกันจัดตั้งขึ้นทำให้เกิดเป็นอำนาจอธิปไตย โดยที่รัฐเป็นของประชาชนทุกคน เพราะประชาชนทุกคนยอมอยู่ภายใต้อำណัติการปกครองของรัฐ (เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์, 2548) ดังนั้น รัฐจึงเป็นสถาบันที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อเป็นผู้ถืออำนาจแทนประชาชนและเป็นตัวแทนของประชาชนในการใช้อำนาจรัฐเพื่อตอบสนองต่อความต้องการโดยรวมหรือประโยชน์มหาชน การใช้อำนาจรัฐองค์กรของรัฐภายใต้รัฐธรรมนูญ และความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างองค์กรของรัฐที่มีต่อกัน ทั้งนี้ในการแบ่งแยกการใช้อำนาจเพื่อให้องค์กรของรัฐแต่ละองค์กรสามารถ ถ่วงดุลตรวจสอบซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นการสร้างเสถียรภาพให้กับรัฐบาลหรือฝ่ายบริหารเพราะ หากรัฐบาลไม่มีเสถียรภาพ อาจทำให้การบริหารพัฒนาประเทศเป็นไปได้อย่างล่าช้า ไม่มีประสิทธิภาพ และขาดความต่อเนื่องของนโยบาย ทั้งนี้เพราะรัฐบาลประกอบด้วยฝ่ายปกครอง ซึ่งถือว่าเป็นองคาพยพของรัฐบาลที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด รัฐต้องเป็นผู้จัดทำ หรือจะต้องดำเนินการด้วยตนเองทั้งสิ้น ต่อมาเมื่อประเทศชาติมีความเจริญก้าวหน้า เช่น เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง ได้มีการขยายตัวมากขึ้นทำให้รัฐมีภารกิจมากยิ่งขึ้น โดยรัฐไม่อาจดำเนินการให้ทันกับความต้องการของประชาชนได้ ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อประชาชนโดยส่วนรวมหรือประเทศชาติได้ การดำเนินกิจการบางอย่างต้องใช้บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและความชำนาญเป็นพิเศษเฉพาะด้าน ต้องใช้กำลังคน กำลังทรัพย์ รวมทั้งเทคโนโลยี โดยรัฐไม่มีความพร้อมในเรื่องต่าง ๆ เหล่านี้ ดังนั้น การมอบหมายหรือมอบ

อำนาจรัฐให้ออกชนหรือองค์กรเอกชน ซึ่งมีความพร้อมทางด้านต่าง ๆ มากกว่ารัฐเข้ามาดำเนินการและออกคำสั่งทางปกครองแทนรัฐได้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแบ่งเบาภารกิจของรัฐ และสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนแทนรัฐได้หากกิจการนั้นมีได้ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ หรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน (วรพชร จันทรันต, 2551)

การมอบอำนาจรัฐให้ออกชนออกคำสั่งทางปกครองเป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ ตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ได้บัญญัติให้คำนิยามไว้เช่นกัน โดยบัญญัติว่า "เจ้าหน้าที่" หมายความว่า บุคคล คณะบุคคล หรือนิติบุคคล ซึ่งใช้อำนาจหรือได้รับมอบให้ใช้อำนาจทางปกครองของรัฐในการดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดตามกฎหมายไม่ว่าจะเป็นการจัดตั้งขึ้นในระบบราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือกิจการอื่นของรัฐหรือไม่ก็ตาม ส่วนการใช้อำนาจตามกฎหมายในการออกคำสั่งทางปกครองที่เป็นการอนุญาตเพื่อให้เกิดสิทธิแก่ผู้ร้องขอต่อเจ้าหน้าที่ ได้แก่ การสั่งการ การอนุญาต การอนุมัติ การวินิจฉัยอุทธรณ์ การรับรอง การรับจดทะเบียน และการปฏิเสธคำขอให้ออกคำสั่งทางปกครองซึ่งอำนาจทางบริหารตามกฎหมายดังกล่าว ไซ้ว่าจะเป็นอำนาจทางปกครองเสียทั้งหมด (กมลชัย รัตนสกววงศ์, 2545) ดังนั้น ศึกษาถึงการออกคำสั่งทางปกครองที่ออกโดยองค์กรเอกชนหรือหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายให้ใช้อำนาจทางปกครองตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีการพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติวิธีการปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 พระราชบัญญัติวินัยความ พ.ศ. 2528 ตลอดจนหลักเกณฑ์และรูปแบบการมอบอำนาจรัฐให้ออกชนดำเนินการออกคำสั่งทางปกครองและการควบคุมและตรวจสอบคำสั่งทางปกครองที่ออกโดยองค์กรที่ได้รับมอบอำนาจจากรัฐให้ดำเนินการออกคำสั่งทางปกครอง รวมทั้งเนื้อหาของกฎหมายบางฉบับที่บังคับใช้อยู่ อาจเป็นอุปสรรคต่อการใช้อำนาจออกคำสั่งทางปกครอง (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2559)

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่าปัญหากฎหมายปกครองเกี่ยวกับการมอบอำนาจรัฐให้ออกชนออกคำสั่งทางปกครอง ซึ่งการที่จะวินิจฉัยว่ากรณีใดเป็นคำสั่งทางปกครองหรือไม่นั้น จะต้องพิจารณาจากเนื้อหาของคำสั่งเป็นสำคัญ นอกจากนั้น การปฏิบัติราชการขององค์กรเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองที่ไม่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำในสิทธิประชาชนหรือเอกชนจะได้รับจากการปฏิบัติราชการขององค์กรเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง จึงเป็นการเปิดช่องว่างให้องค์กรเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองสามารถใช้อำนาจตามอำเภอใจ โดยเฉพาะกฎหมายที่ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ในการใช้ดุลพินิจในการพิจารณาเพื่อออกคำสั่งทางปกครอง เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายได้ง่ายขึ้นโดยอาศัยช่องว่างของกฎหมายดังกล่าว จากปัญหาดังกล่าวจึงเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตราต่าง ๆ เพื่อมิให้เปิดช่องว่างให้องค์กรเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองสามารถใช้อำนาจตามอำเภอใจ และเกณฑ์กำหนดการใช้ดุลพินิจในการพิจารณาเพื่อออกคำสั่งทางปกครองที่ชัดเจนขึ้น (นิยม รัฐอมฤต, 2554) รวมถึงการปฏิบัติราชการขององค์กรเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองมีมาตรฐานเดียวกันหรือมีมาตรฐานการ ปฏิบัติ

ราชการชั้นต่ำที่องค์กรเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองพึงปฏิบัติและอำนวยความสะดวกแก่คู่กรณีหรือเอกชนที่เกี่ยวข้องในการออกคำสั่งทางปกครอง ทั้งนี้เพื่อรักษาไว้ซึ่งหลักนิติรัฐ (Legal State) เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนทั้งยังส่งผลให้การบังคับใช้กฎหมายปกครองเฉพาะเรื่องเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น (ชาญชัย แสวงศักดิ์, 2559) ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจโดยทำการศึกษาพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีการพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติวิธีการปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 พระราชบัญญัติวินัยความ พ.ศ. 2528 เพื่อหาแนวทางและความเป็นไปได้ในการมอบอำนาจรัฐให้เอกชนออกคำสั่งทางปกครอง ตลอดจนการปรับปรุงแก้ไขกระบวนการ ขั้นตอน วิธีการ เพื่อใช้เป็นบรรทัดฐานในการพิจารณาความเหมาะสมในการมอบอำนาจรัฐให้เอกชนดำเนินการออกคำสั่งทางปกครองต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิด หลักการ และทฤษฎีทางกฎหมายเกี่ยวกับหลักความเป็นไปได้ในการมอบอำนาจรัฐให้เอกชนดำเนินการออกคำสั่งทางปกครอง
2. เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับหลักความเป็นไปได้ในการมอบอำนาจรัฐให้เอกชนดำเนินการออกคำสั่งทางปกครอง
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมในการมอบอำนาจรัฐให้เอกชนดำเนินการออกคำสั่งทางปกครอง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางและความเป็นไปได้ในการมอบอำนาจรัฐให้เอกชนออกคำสั่งทางปกครอง เป็นวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพโดยคัดเลือกแบบเจาะจง ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ด้านประชากร (Population)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Information) เป็นตัวแทนผู้ที่เกี่ยวข้องกับการมอบอำนาจรัฐให้เอกชนดำเนินการออกคำสั่งทางปกครอง มี 5 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) ผู้พิพากษา 2) พนักงานอัยการ 3) พนักงานสอบสวน 4) ทนายความ และ 5) เจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการออกคำสั่งทางปกครอง จำนวนทั้งหมด 10 คน เป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความเข้าใจ และมีประสบการณ์เกี่ยวกับมาตรการกฎหมายการมอบอำนาจรัฐให้เอกชนออกคำสั่งทางปกครองมาแล้วไม่ต่ำกว่า 5 ปี

2. ด้านเนื้อหา ได้แก่ ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอำนาจทางปกครองในการออกคำสั่งทางปกครอง หลักเกณฑ์และรูปแบบการมอบอำนาจรัฐให้เอกชนดำเนินการออกคำสั่งทางปกครอง การควบคุมและตรวจสอบคำสั่งทางปกครอง พระราชบัญญัติจัดตั้งศาล

ปกครองและวิธีการพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติวิธีการปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 และพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528

3. ด้านเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ ใช้แบบสัมภาษณ์ ซึ่งให้ผู้เชี่ยวชาญด้านมาตรการกฎหมายเกี่ยวกับการมอบอำนาจรัฐให้เอกชนออกคำสั่งทางปกครอง จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหา แล้วนำไปหาค่าความเที่ยงตรงโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ได้เท่ากับ 0.76 – 1.00 (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) นำไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach, L. J., 1990) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 และจัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ แบ่งเป็น 3 ตอน คือ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับหลักความเป็นไปได้ในการมอบอำนาจรัฐ และ 3) เสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมในการมอบอำนาจรัฐ

4. ด้านการเก็บข้อมูล แบ่งวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ระยะที่ 2 ศึกษามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับหลักความเป็นไปได้ในการมอบอำนาจรัฐให้เอกชนดำเนินการออกคำสั่งทางปกครอง และระยะที่ 3 เสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมในการมอบอำนาจรัฐให้เอกชนดำเนินการออกคำสั่งทางปกครอง ใช้การสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยการตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) เป็นการเปรียบจากมุมมองหลาย ๆ ด้านเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

5. ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และสรุปผลโดยภาพรวม

ผลการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด หลักการ และทฤษฎีทางกฎหมายเกี่ยวกับหลักความเป็นไปได้ในการมอบอำนาจรัฐให้เอกชนดำเนินการออกคำสั่งทางปกครอง พบว่า มีแนวคิดหลักการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีการพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 ว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พบว่า มาตรา 9 ได้บัญญัติเนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายปกครองเกี่ยวกับการใช้อำนาจในลักษณะหนึ่งที่ว่า “อำนาจดุลพินิจ” ได้กำหนดให้การกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เป็นการใช้ดุลพินิจโดยมิชอบเป็นเหตุแห่งความไม่ชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครองประการหนึ่งที่อยู่ในอำนาจพิจารณาดีของศาลปกครอง เพื่อควบคุมการใช้ดุลพินิจของฝ่ายปกครองให้เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งในประเทศไทยยังไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายที่กำหนดลักษณะของการใช้ดุลพินิจ ดังนั้น จากปัญหาดังกล่าวศาลควรเข้าไปตรวจสอบการใช้ดุลพินิจของฝ่ายปกครอง

อย่างเต็มรูปแบบ โดยรับคำฟ้องไว้พิจารณาและวินิจฉัยถึงความชอบด้วยกฎหมายของการใช้ดุลพินิจของฝ่ายปกครอง และในส่วนที่ศาลจำกัดอำนาจในการควบคุมตรวจสอบ

2. พระราชบัญญัติวิธีการปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พบว่า มาตรา 3 ได้บัญญัติถึงวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามกฎหมายต่าง ๆ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายใดกำหนดวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองเรื่องใดไว้โดยเฉพาะและมีหลักเกณฑ์ที่ประกันความเป็นธรรมหรือมีมาตรฐานในการปฏิบัติราชการไม่ต่ำกว่าหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้ ดังนั้น การใช้ดุลพินิจโดยชอบด้วยกฎหมาย เริ่มจากการพิจารณาคำร้องหรือคำขอว่าได้ยื่นถูกต้องตามแบบขั้นตอน และระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดหรือไม่ก่อนมีคำสั่งรับหรือไม่รับคำร้องหรือคำขอ เมื่อได้รับคำร้องไว้พิจารณาแล้วต้องใช้ดุลพินิจพิจารณาอย่างอิสระ เป็นกลาง โปร่งใส ไม่บิดเบือนวัตถุประสงค์หรือเจตนารมณ์ของกฎหมาย คำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของบุคคลขณะเดียวกันจะต้องสงวนและรักษาไว้ซึ่งประโยชน์ของส่วนรวมด้วย และมาตรา 34 บัญญัติถึงคำสั่งทางปกครองอาจทำเป็นหนังสือหรือวาจาหรือโดยการสื่อความหมายรูปแบบอื่นก็ได้ แต่ต้องมีข้อความหรือความหมายที่ชัดเจนเพียงพอที่จะเข้าใจได้ เมื่อพิจารณาถึงปัญหาดังกล่าวสามารถสรุปได้ 2 ส่วน คือ 1) ในส่วนของบทบัญญัติของกฎหมายของพระราชบัญญัติวิธีการปฏิบัติราชการ พุทธศักราช 2539 เกี่ยวกับผลทางกฎหมายของคำสั่งทางปกครอง และ 2) การทำให้คำสั่งทางการปกครองสิ้นสุดทางปกครองไว้อย่างชัดเจน และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติอื่นในส่วนของการปรับใช้กฎหมายนั้นควรมีการปรับหลักความไม่มีส่วนได้ส่วนเสียให้สอดคล้องกับหลักกฎหมายมหาชนและกฎหมายปกครองให้มากขึ้น

3. พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 พบว่า มาตรา 51 ทนายความต้องประพฤติตนตามข้อบังคับว่าด้วยมรรยาททนายความ การกำหนดมรรยาททนายความให้สหทนายความตราเป็นข้อบังคับ ถึงมาตรา 53 ข้อบังคับว่าด้วยมรรยาททนายความ และได้บัญญัติถึงการให้ความช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย หน้าที่ของทนายความมีหน้าที่ให้คำแนะนำและปฏิบัติตามกฎหมายของข้อบังคับในการเป็นผู้คุ้มครองความยุติธรรมให้แก่ประชาชน

4. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 พบว่า รัฐธรรมนูญเป็นตัวกำหนดกลไกเพื่อจัดระเบียบและสร้างความเข้มแข็งแก่การปกครองประเทศขึ้นใหม่ด้วยการจัดโครงสร้างของหน้าที่และอำนาจขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ เป็นการบัญญัติถึงหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ นโยบาย การบริหารจัดการภาครัฐ เพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ และสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนา ประเทศในทุกมิติโดยมีเป้าหมายการพัฒนาที่เน้นการตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส ผ่านการมีหน่วยงานภาครัฐที่มีโครงสร้างและภารกิจที่เหมาะสม และวัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ของส่วนรวม เปิดโอกาสให้ทุก ๆ ภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ

บริการสาธารณะ ตรวจสอบการดำเนินการของหน่วยงานภาครัฐและภาคส่วนอื่น ๆ ตลอดจนดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในสังคมได้

จากการศึกษามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับหลักความเป็นไปได้ในการมอบอำนาจรัฐให้เอกชนดำเนินการออกคำสั่งทางปกครอง พบว่า หลักความเป็นไปได้ในการมอบอำนาจรัฐแบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่

1. กฎหมายปกครองเกี่ยวกับการใช้ดุลพินิจและวิธีปฏิบัติราชการของฝ่ายปกครอง พบว่า ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับอำนาจ หรือที่มาของหนังสือกำหนดแนวทางปฏิบัติราชการที่ขัดแย้งกับหลักการแบ่งแยกอำนาจ ซึ่งอาจพิจารณาได้ว่าเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือปราศจากฐานทางกฎหมายรองรับให้กระทำได้ โดยมีมาตรการกฎหมายที่เกี่ยวข้องคือ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 พบว่า มาตรา 9 ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่ง และมาตรา 9 (1) ได้กำหนดให้การกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เป็นการใช้ดุลพินิจโดยมิชอบ เป็นเหตุแห่ง ความไม่ชอบด้วยกฎหมายของการกระทำ ที่อยู่ในอำนาจพิจารณาคดีของศาลปกครอง เพื่อควบคุมการใช้ดุลพินิจของฝ่ายปกครองให้เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย ดังนั้น การมอบอำนาจรัฐให้เอกชนดำเนินการออกคำสั่งทางปกครองจึงต้องหาจุดสมดุลของการปฏิบัติตามหนังสือกำหนดแนวทางปฏิบัติราชการในฐานะที่เป็นระเบียบแบบแผนในการทำงานกับหลักปฏิบัติในทางกฎหมายมหาชน ภายใต้หลักนิติรัฐที่ใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือสำคัญอันเป็นทั้งที่มาของอำนาจและข้อจำกัดของการใช้อำนาจในการกระทำทางปกครองของเจ้าหน้าที่รัฐ และพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 พบว่า การใช้ดุลพินิจในการกำหนดเงื่อนไขในการออกคำสั่งทางปกครอง มาตรา 37 และมาตรา 39 (1) การที่กฎหมายกำหนดให้ฝ่ายปกครองมีอำนาจเลือกตัดสินใจได้หลายทางเพื่อต้องการให้ฝ่ายปกครองในฐานะผู้ใช้กฎหมาย สามารถปรับใช้กฎหมายให้สอดคล้องกับข้อเท็จจริง อย่างสมเหตุสมผล และเป็นธรรมตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ในการใช้ดุลพินิจโดยชอบด้วยกฎหมายจึงต้องอยู่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริง ดังนั้น การมอบอำนาจรัฐให้เอกชนดำเนินการออกคำสั่งทางปกครองจะต้องไม่ฝ่าฝืนระเบียบภายในของฝ่ายปกครองที่วางไว้เป็นแนวปฏิบัติ ต้องใช้ดุลพินิจอย่างมีเหตุมีผลและไม่ขัดกับหลักกฎหมาย ซึ่งขั้นตอนการใช้ดุลพินิจการใช้ดุลพินิจของฝ่ายปกครองมี 3 ขั้นตอน คือ การวินิจฉัยข้อเท็จจริง การปรับบทกฎหมาย และการตัดสินใจ สิ่งที่สำคัญในการใช้ดุลพินิจคือ การควบคุมตรวจสอบการใช้อำนาจโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลว่า “มาตรการทางกฎหมายควรสร้างความเชื่อมั่นและกระบวนการตรวจสอบ ให้กับภาคประชาชนอย่างเพียงพอ รวมถึงความสมประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลง กล่าวโดยรวมคือ ผลกระทบที่มีต่อประชาชนควรมีภาพรวมในเชิงบวก” (นายความคนที่ 1, 2564)

2. กฎหมายปกครองเกี่ยวกับพัสดุและสัญญาทางปกครอง พบว่า ปัญหาในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างทั้งในเรื่องของพัสดุไม่เพียงพอต่อความต้องการหรือไม่มีคุณภาพ

เท่าที่ควร การปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามระเบียบ ข้อปฏิบัติ มีการร้องเรียนถึงความไม่โปร่งใสในการจัดหาพัสดุ โดยมีมาตรการกฎหมายที่เกี่ยวข้องคือ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคำพิพากษาศาลปกครอง พ.ศ. 2542 มาตรา 3 เป็นเพียงแค่ตัวอย่างส่วนหนึ่งของสัญญาทางปกครองเท่านั้น ไม่ได้ระบุการตีความของสัญญาทางปกครอง หลักเกณฑ์ของสัญญาทางปกครอง และการขยายความข้อกำหนดของสัญญาทางปกครองที่แสดงถึงเอกสิทธิ์ของคู่สัญญาฝ่ายรัฐ ยังไม่สอดคล้องกับหลักการทฤษฎีต่าง ๆ และยังไม่มีความชัดเจนหลายประการ ดังนั้นการมอบอำนาจรัฐให้เอกชนดำเนินการออกคำสั่งทางปกครองต้องกำหนดหลักเกณฑ์ในการตรวจสอบว่าการปฏิบัติตามสัญญาของฝ่ายปกครองเพื่อให้เกิดความชัดเจน ความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง รวมถึงสัญญาที่ได้ให้เอกสิทธิ์แก่คู่สัญญาฝ่ายรัฐเป็นสัญญาทางปกครองทั้งหมด และพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ตามมาตรา 4 ใช้บังคับเพื่อทำให้การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างมีการปฏิบัติตามที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน เปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณชนมากยิ่งขึ้น ดังนั้น การมอบอำนาจรัฐให้เอกชนดำเนินการออกคำสั่งทางปกครอง การมอบอำนาจรัฐให้เอกชนดำเนินการออกคำสั่งทางปกครองต้องกำหนดขอบเขตของการใช้บังคับให้บังคับใช้ให้เหมาะสมกับหน่วยงานของรัฐทุกประเภท รัฐวิสาหกิจ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดบริการสาธารณะต้องพิจารณาถึงรูปแบบว่าประเภทบริการสาธารณะที่จะจัดควรมีรูปแบบใดจึงเหมาะสมที่สุด เนื่องจากรูปแบบเป็นเครื่องมือและวิธีการที่จะช่วยให้การจัดบริการสาธารณะดำเนินงานได้อย่างสะดวกและตอบโจทยความต้องการของประชาชน ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลว่า “เห็นว่าเรื่องการพัสดุมีความเหมาะสมแล้วเนื่องจากปัจจุบันมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามมาตรฐานเดียวกันตามหลักธรรมาภิบาลทำให้เกิดความโปร่งใส ส่วนเรื่องสัญญาทางปกครองเห็นว่ามีวลักลั่น และการตีความว่าสัญญาใดเป็นสัญญาทางปกครองระหว่างศาลปกครองศาลยุติธรรม และคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลอยู่ควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายให้มีความชัดเจน และเป็นที่ยุติในเรื่องนี้โดยอาจแก้ไขกฎหมายในทำนองให้คำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลมีผลผูกพันทุกองค์กร” (ตุลาการศาลปกครอง, 2564)

3. กฎหมายปกครองเกี่ยวกับผลของคำสั่งทางปกครองที่ไม่ได้ปฏิบัติตามหลักความไม่มีส่วนได้เสีย พบว่า การวินิจฉัยตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดไว้และฝ่ายปกครองเป็นผู้จัดทำบริการสาธารณะและรักษาความสงบเรียบร้อย กฎหมายด้วยอำนาจของฝ่ายปกครองต้องมีหลักความเป็นกลางหรือหลักความไม่มีส่วนได้เสีย โดยเฉพาะผลทางกฎหมายของคำสั่งทางปกครองฝ่ายปกครองมีเจตจำนงของการกระทำใด ๆ ขององค์กรเพื่อรักษาไว้ซึ่งประโยชน์มหาชน โดยมีมาตรการกฎหมายที่เกี่ยวข้องคือ พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 3 ได้บัญญัติถึงกฎหมายกลางที่วางหลักเกณฑ์ทั่วไปเกี่ยวกับการออกคำสั่ง

ทางปกครองและการปฏิบัติภายหลังจากที่ได้มีการออกคำสั่งทางปกครอง ด้วยเหตุนี้ จึงเป็นเรื่องยากในการใช้วิธีการตราพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พุทธศักราช 2539 ฉบับเดียวกำหนดวิธีการ ขั้นตอน การออกคำสั่งทางปกครองเอาไว้เป็นมาตรฐานกลางและกำหนดให้การออกคำสั่งทางปกครองตามกฎหมายต่าง ๆ ต้องปฏิบัติตาม ดังนั้น การมอบอำนาจรัฐให้เอกชนดำเนินการออกคำสั่งทางปกครองการมอบอำนาจรัฐให้เอกชนดำเนินการออกคำสั่งทางปกครองต้องศึกษาหลักดังกล่าวให้ชัดเจนหลักความไม่มีส่วนได้ส่วนเสียมีความยืดหยุ่นในการปรับใช้การสอดคล้องกับลักษณะของกฎหมายปกครองในการรักษาสมดุลระหว่างประโยชน์สาธารณะ และเลือกใช้มาตรการที่เพียงพอจะบังคับให้ผู้รับคำสั่งทางปกครองปฏิบัติตามคำสั่งนั้น โดยไม่กระทบกระเทือนต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้รับคำสั่งทางปกครองนั้น จนเกินไป ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลว่า “ควรมีการแยกประเภทในการมอบอำนาจรัฐให้เอกชนดำเนินการออกคำสั่งทางปกครอง โดยแยกเป็นประเภท เช่น รัฐกับรัฐ รัฐกับเอกชน และประชาชนโดยตรงหรือเรื่องเล็กน้อยที่ไม่มีกรณีพิพาทที่สามารถดำเนินการได้โดยเร็ว ลดขั้นตอนคำสั่งของเจ้าหน้าที่รัฐ เพื่อให้เอกชนดำเนินการแทนตามความสำคัญเป็นหมวดหมู่ เพื่อสะดวกแก่การกำหนดหลักเกณฑ์การมอบอำนาจรัฐลดภาระทางกฎหมายกับเจ้าหน้าที่รัฐให้เหลือแต่เรื่องที่รัฐต้องจัดการเองโดยตรงเพียงอย่างเดียว” (นายความคนที่ 2, 2564)

การเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมในการมอบอำนาจรัฐให้เอกชนดำเนินการออกคำสั่งทางปกครอง พบว่า ผู้วิจัยได้สรุปจากการสนทนากลุ่มได้ ดังนี้

1. ควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พุทธศักราช 2542 ในมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (1) คือการแยกกรณีเหตุที่ทำให้การกระทำทางปกครองไม่ชอบด้วยกฎหมายต่าง ๆ ให้อยู่ในอีกมาตราหนึ่ง ซึ่งบัญญัติขอบเขตของศาลในการตรวจสอบการใช้อำนาจดุลพินิจของฝ่ายปกครองไว้โดยเฉพาะ และนำหลักเกณฑ์ที่ศาลใช้ในการตรวจสอบจนเกิดเป็นแนวบรรทัดฐานแล้วบัญญัติลงไปด้วย โดยเฉพาะหลักเกณฑ์การควบคุมให้ฝ่ายปกครองใช้ดุลพินิจภายในขอบเขตและวัตถุประสงค์ของกฎหมายในการออกคำสั่งทางปกครอง

2. ควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายตามพระราชบัญญัติวิธีการปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ในมาตรา 56 ถึงมาตรา 63 คือ กฎหมายควรมีมาตรการเฉพาะที่แตกต่างไปตามความเหมาะสมของแต่ละเรื่อง โดยคำนึงถึงประชาชนในเรื่องการได้รับความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพภายใต้หลักนิติรัฐว่า ใช้เป็นแนวทาง หรือบทบัญญัติที่ชัดเจนยิ่งขึ้นว่าเจ้าหน้าที่มีอำนาจกำหนดเงื่อนไขได้เพียงใด รวมทั้งการกำหนดเงื่อนไข เงื่อนไขเวลา หรือการเอาคำสั่งมาแก้ไขใหม่ จำเป็นต้องยกเลิกเพิกถอนคำสั่งเดิมหรือไม่ จึงควรมีการพัฒนากฎหมายในส่วนสารบัญญัติและการบังคับทางปกครองให้มีความชัดเจนและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3. ควรมีการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 มาตรา 3 คือ สัญญาต้องอยู่ในความควบคุมของฝ่ายปกครอง โดยมี

วัตถุประสงค์เพื่อสนองความต้องการประชาชนส่วนรวม และต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เปลี่ยนแปลงการให้บริการได้ตามความต้องการของสังคม ตลอดจนประชาชนทุกคนมีสิทธิได้รับประโยชน์จากบริการสาธารณะอย่างเท่าเทียมกัน

4. ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 คือ การระบอบเขตการบังคับใช้เกี่ยวกับกฎหมายกลางในการออกคำสั่งทางปกครอง รวมถึง บทบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับหลักความไม่มีส่วนได้ส่วนเสียของเจ้าหน้าที่ที่ทำการปกครอง ควรนำมาใช้ในการออกคำสั่งทางปกครองทุกกรณี เว้นแต่จะเข้าข้อยกเว้นตามที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดไว้

อภิปรายผล

การศึกษาแนวคิด หลักการ และทฤษฎีทางกฎหมายเกี่ยวกับหลักความเป็นไปได้ในการมอบอำนาจรัฐให้เอกชนดำเนินการออกคำสั่งทางปกครอง ได้แก่ 1) พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 พบว่า มาตรา 9 ได้บัญญัติเนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายปกครองเกี่ยวกับการใช้อำนาจดุลพินิจ ได้กำหนดให้การกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เป็นการใช้ดุลพินิจโดยมิชอบ เป็นเหตุแห่งความไม่ชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครองประการหนึ่งที่อยู่ในอำนาจพิจารณาตัดสินของศาลปกครอง จากปัญหาดังกล่าวศาลควรมีการตรวจสอบการใช้ดุลพินิจของฝ่ายปกครองอย่างเต็มรูปแบบ โดยรับคำฟ้องไว้พิจารณาและวินิจฉัยถึงความชอบด้วยกฎหมายของการใช้ดุลพินิจของฝ่ายปกครอง และในส่วนที่ศาลจำกัดอำนาจในการควบคุมตรวจสอบ 2) พระราชบัญญัติวิธีการปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 พบว่า มาตรา 3 ได้บัญญัติถึงวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามกฎหมายต่าง ๆ ทั่วไป ไม่ได้กำหนดวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองเรื่องใดไว้ โดยเฉพาะและหลักเกณฑ์ที่ประกันความเป็นธรรมหรือมีมาตรฐานในการปฏิบัติราชการไม่ต่ำกว่าหลักเกณฑ์ที่กำหนด ดังนั้น ควรการใช้ดุลพินิจตั้งแต่การพิจารณาคำร้องหรือคำขอว่าได้ยินถูกต้องตามแบบ ขั้นตอน และระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด ต้องใช้ดุลพินิจพิจารณาอย่างอิสระเป็นกลาง โปร่งใส ไม่บิดเบือนวัตถุประสงค์หรือเจตนารมณ์ของกฎหมาย คำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของบุคคลขณะเดียวกันจะต้องสงวนและรักษาไว้ซึ่งประโยชน์ของส่วนรวมด้วย และมาตรา 34 พบว่า ผลทางกฎหมายของคำสั่งทางปกครอง และการทำให้คำสั่งทางการปกครองสิ้นผลทางปกครองยังขาดความชัดเจนในสารบัญญัติของกฎหมาย ควรมีการปรับหลักความไม่มีส่วนได้ส่วนเสียให้สอดคล้องกับหลักกฎหมายมหาชนและกฎหมายปกครองให้มากขึ้น 3) พระราชบัญญัติวินัยความ พ.ศ. 2528 พบว่า มาตรา 51 ถึงมาตรา 53 กำหนดข้อบังคับว่าด้วยมรรยาทนายความ และได้บัญญัติถึงการให้ความช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย ดังนั้น ทนายความควรมีบทบาทในการอำนวยความสะดวกในกระบวนการยุติธรรมได้อย่างอิสระสามารถช่วยคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องอรรถคดีในคดีอาญาได้ตลอดทุกชั้น ทุกขั้นตอน และ 4)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 พบว่า รัฐธรรมนูญเป็นตัวกำหนดกลไกเพื่อจัดระเบียบและสร้างความเข้มแข็งแก่การปกครองด้วยการจัดโครงสร้างของหน้าที่และอำนาจขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ ดังนั้น หน้าที่หน่วยงานภาครัฐ นโยบาย การบริหารจัดการภาครัฐ ควรสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศในทุกมิติ ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ และเปิดโอกาสให้ทุก ๆ ภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการบริการสาธารณะ ตรวจสอบการดำเนินการของหน่วยงานภาครัฐและภาคส่วนอื่น ๆ ได้ สอดคล้องกับนุรตม์ พัฒนไพศาลชัย พบว่า ในกระบวนการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง จากการออกกฎกระทรวงตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 นั้นไม่สอดคล้องกับลักษณะรูปแบบอุทธรณ์ ในการกำหนดเป็นเงื่อนไขบังคับก่อนการฟ้องคดีต่อศาลปกครองที่ส่งผลกระทบในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมโดยที่ฝ่ายปกครองอาจไม่ได้รับการตรวจสอบโดยศาล ทำให้ผู้ที่ได้รับคำสั่งทางปกครองอาจไม่ได้รับความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพเท่าที่ควร รวมไปถึงการกำหนดระยะเวลาในการยื่นอุทธรณ์ภายในฝ่ายปกครองที่เร่งรัดเกินสมควรสำหรับผู้ที่ได้รับคำสั่งทางปกครอง ซึ่งอาจไม่ได้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องกฎหมายและการเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ได้เท่าที่ควร (นุรตม์ พัฒนไพศาลชัย, 2564) การคุ้มครองคู่กรณีในระหว่างที่มีการพิจารณาอุทธรณ์คือ การทูลเกล้าการบังคับทางปกครองที่กำหนดไว้เป็นดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครอง และระยะเวลาในการพิจารณาคำอุทธรณ์ของฝ่ายปกครองที่ไม่ได้กำหนดผลไว้เมื่อล่วงเลยระยะเวลาตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้แล้วนั้นจะมีผลอย่างไรต่อไป ซึ่งทำให้ส่งผลต่อการนำคดีไปฟ้องต่อศาลปกครองในชั้นต่อไปด้วย โดยจากผล การศึกษานั้นสามารถดำเนินการได้โดยการยกเลิกบทบัญญัติในกฎกระทรวงที่ออกตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 และการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 เรื่องระยะเวลาในการยื่นอุทธรณ์ คำสั่งทางปกครอง การกำหนดผลเมื่อครบกำหนดระยะเวลาพิจารณาอุทธรณ์ และเงื่อนไขในการพิจารณาทูลเกล้าการบังคับตามคำสั่งทางปกครอง จะช่วยให้ผู้ที่ได้รับคำสั่งทางปกครองได้รับความคุ้มครองมากยิ่งขึ้น

การศึกษามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับหลักความเป็นไปได้ในการมอบอำนาจรัฐให้เอกชนดำเนินการออกคำสั่งทางปกครอง ได้แก่ 1) กฎหมายปกครองเกี่ยวกับการใช้ดุลพินิจและวิธีปฏิบัติราชการของฝ่ายปกครอง พบว่า มาตรา 9 และมาตรา 9 (1) ได้กำหนดให้การกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เป็นการใช้ดุลพินิจโดยมิชอบ เป็นเหตุแห่งความไม่ชอบด้วยกฎหมายของการกระทำ ดังนั้น การมอบอำนาจรัฐให้เอกชนดำเนินการออกคำสั่งทางปกครองจึงต้องหาจุดสมดุลของการปฏิบัติตามหนังสือกำหนดแนวทางปฏิบัติราชการในฐานะที่เป็นระเบียบแบบแผนในการทำงานกับหลักปฏิบัติในทางกฎหมายมหาชน ภายใต้หลักนิติรัฐที่ใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือสำคัญอันเป็นทั้งที่มาของอำนาจและข้อจำกัดของการใช้อำนาจในการกระทำทางปกครองของเจ้าหน้าที่รัฐ และพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

พ.ศ. 2539 มาตรา 37 และมาตรา 39 (1) การที่กฎหมายกำหนดให้ฝ่ายปกครองมีอำนาจเลือกตัดสินใจได้หลายทางเพื่อต้องการให้ฝ่ายปกครองในฐานะผู้ใช้กฎหมาย ดังนั้น การมอบอำนาจรัฐให้เอกชนดำเนินการออกคำสั่งทางปกครองต้องไม่ฝ่าฝืนระเบียบภายในของฝ่ายปกครองที่วางไว้เป็นแนวปฏิบัติ ต้องใช้ดุลพินิจอย่างมีเหตุมีผลและไม่ขัดกับหลักกฎหมาย และมีการควบคุมตรวจสอบการใช้อำนาจโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย 2) กฎหมายปกครองเกี่ยวกับพัสดุและสัญญาทางปกครอง พบว่า มาตรา 3 เป็นเพียงแค่ตัวอย่างส่วนหนึ่งของสัญญาทางปกครองเท่านั้น และไม่ได้ระบุการตีความของสัญญาทางปกครอง หลักเกณฑ์ของสัญญาทางปกครอง ดังนั้น การมอบอำนาจรัฐให้เอกชนดำเนินการออกคำสั่งทางปกครองต้องกำหนดหลักเกณฑ์ในการตรวจสอบว่าการปฏิบัติตามสัญญาของฝ่ายปกครองเพื่อให้เกิดความชัดเจน ความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และ และพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 มาตรา 4 การปฏิบัติงานที่มีมาตรฐานเดียวกันในการบังคับใช้กฎหมาย ดังนั้น ต้องกำหนดขอบเขตของการใช้บังคับให้บังคับใช้ให้เหมาะสมกับหน่วยงานของรัฐทุกประเภท รัฐวิสาหกิจ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดบริการสาธารณะต้องพิจารณาถึงรูปแบบว่าประเภทบริการสาธารณะที่จะจัดควรมีรูปแบบใดจึงเหมาะสมที่สุด และ 3) กฎหมายปกครองเกี่ยวกับผลของคำสั่งทางปกครองที่ไม่ได้ปฏิบัติตามหลักความไม่มีส่วนได้เสีย พบว่า พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 3 ได้บัญญัติถึงกฎหมายกลางที่วางหลักเกณฑ์ทั่วไปเกี่ยวกับการออกคำสั่งทางปกครองและการปฏิบัติภายหลังจากที่ได้มีการออกคำสั่งทางปกครองในฉบับเดียว ทำให้ขาดความเป็นกลางต่อหน่วยงานอื่น ๆ ดังนั้น ต้องศึกษาหลักดังกล่าวให้ชัดเจนหลักความไม่มีส่วนได้เสียมีความยืดหยุ่นในการปรับใช้การสอดคล้องกับลักษณะของกฎหมายปกครองในการรักษาสมดุลระหว่างประโยชน์สาธารณะ และเลือกใช้มาตรการบังคับโดยไม่กระทบกระเทือนต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้รับคำสั่งทางปกครอง จนเกินไป สอดคล้องกับสรญา โสภาเจริญวงศ์ พบว่า กฎหมายปกครองเกี่ยวกับการออกคำสั่งทางปกครอง จากการศึกษาพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 5 ได้กำหนดถึงการออกคำสั่งทางปกครอง กระบวนการ และขั้นตอน ได้พบปัญหาในทางปฏิบัติว่าเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองกระทำนอกเหนืออำนาจหน้าที่ ใช้อำนาจโดยมิชอบ เลือกปฏิบัติโดยมิชอบ ใช้ดุลพินิจโดยมิชอบ ละเลยหรือฝ่าฝืนกฎหมายหรือกระทำการใด ๆ อันทำให้ราษฎรผู้อยู่ใต้การปกครองได้รับความเดือดร้อน หรือเสียหายโดยมิชอบด้วยกฎหมาย (สรญา โสภาเจริญวงศ์, 2554) อันเนื่องมาจากการออกคำสั่งทางปกครองของฝ่ายปกครองที่ยังไม่ชัดเจนในเรื่องกระบวนการและขั้นตอนของฝ่ายปกครองในการออกคำสั่งทางปกครองยังไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน บทบัญญัติไม่ครอบคลุม หรือมีการตีความกฎหมายได้หลายนัย และขาดความรู้ความเข้าใจในการบังคับใช้กฎหมาย ดังนั้น จึงจำเป็นต้องกำหนดกฎหมายในการออกคำสั่งทางปกครองให้มีแนวทางที่ถูกต้องชัดเจน โดยนำไปสู่การออกคำสั่งทางปกครองที่ดี

การเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมในการมอบอำนาจรัฐให้เอกชนดำเนินการออกคำสั่งทางปกครอง ได้แก่ ควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พุทธศักราช 2542 ในมาตรา 3 คือ สัญญาต้องอยู่ในความควบคุมของฝ่ายปกครองเพื่อสนองความต้องการประชาชนส่วนรวม ประชาชนทุกคนมีสิทธิได้รับประโยชน์จากบริการสาธารณะอย่างเท่าเทียมกัน และมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (1) คือ การแยกรณียเหตุที่ทำให้การกระทำทางปกครองไม่ชอบด้วยกฎหมายต่าง ๆ ให้อยู่ในอีกมาตราหนึ่ง ซึ่งบัญญัติขอบเขตของศาลในการตรวจสอบการใช้อำนาจดุลพินิจของฝ่ายปกครองไว้โดยเฉพาะ และนำหลักเกณฑ์ที่ศาลใช้ในการตรวจสอบเป็นแนวบรรทัดฐาน ในส่วนพระราชบัญญัติวิธีการปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 56 ถึงมาตรา 63 คือ กฎหมายควรมีมาตรการเฉพาะที่แตกต่างไปตามความเหมาะสมของแต่ละเรื่อง โดยคำนึงถึงประชาชนในเรื่องการได้รับความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพภายใต้หลักนิติรัฐ รวมทั้งการกำหนดเงื่อนไข เงื่อนไขเวลา หรือการเอาคำสั่งมาแก้ไขใหม่ จึงควรมีการพัฒนากฎหมายในส่วนสารบัญญัติและการบังคับทางปกครองให้มีความชัดเจนและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 คือ การระบุขอบเขตการบังคับใช้เกี่ยวกับกฎหมายกลางในการออกคำสั่งทางปกครอง รวมถึงบทบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับหลักความไม่มีส่วนได้ส่วนเสียของเจ้าหน้าที่ที่ทำการปกครอง ควรนำปรับมาใช้ในการออกคำสั่งทางปกครองทุกกรณี สอดคล้องกับจักรพันธ์ เชี่ยวพานิชและคณะ พบว่า หลักความไม่มีส่วนได้เสียมีความยืดหยุ่นในการปรับใช้ให้สอดคล้องกับลักษณะของกฎหมายปกครองในการรักษาสมดุลระหว่างประโยชน์สาธารณะและประโยชน์ของเอกชน (จักรพันธ์ เชี่ยวพานิชและคณะ, 2550) โดยเจ้าหน้าที่ที่พิจารณาทางปกครองอาจเป็นผู้มีส่วนได้เสีย ไม่ว่าจะเกิดจากเหตุที่กระทบต่อความไม่มีส่วนได้เสียทางภาวะวิสัยหรืออัตตวิสัย แต่เป็นกรณีที่ยังไม่มีคำสั่งทางปกครองที่เกิดจากการพิจารณาทางปกครองดังกล่าว และเจ้าหน้าที่ได้หยุดการพิจารณาไว้ตามมาตรการทางกฎหมายในการป้องกัน หรือแก้ไขกรณีที่มีเหตุที่กระทบต่อความไม่มีส่วนได้เสีย กระบวนการพิจารณาทางปกครองที่ได้ดำเนินมาแล้วย่อมไม่เสียไป เว้นแต่เจ้าหน้าที่ที่เข้าทำการพิจารณาแทนเห็นสมควรดำเนินการส่วนใดส่วนหนึ่งใหม่ ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 13 (1) ถือเป็นกรณีที่มีความบกพร่องอย่างร้ายแรง และเห็นได้ชัดแจ้งคำสั่งทางปกครองในกรณีนี้ถือว่าไม่มีผลทางกฎหมายเสียเปล่าตั้งแต่ต้น แต่หากเจ้าหน้าที่ดังกล่าวมีเหตุที่กระทบต่อความไม่มีส่วนได้เสียด้วยเหตุอื่น มาตรา 13 (2) ถึงมาตรา 13 (6) และมาตรา 16 คำสั่งทางปกครองในกรณีนี้มีผลบังคับตามกฎหมายจนกว่าจะถูกทำให้สิ้นผลทางกฎหมายด้วยการยกเลิกเพิกถอน ซึ่งการจะทำให้คำสั่งทางปกครองนี้สิ้นผลทางกฎหมายต้องพิจารณาถึงการคุ้มครองความเชื่อโดยสุจริต ในความคงอยู่ของคำสั่งทางปกครองของผู้รับคำสั่งทางปกครองด้วย และจะทำให้สิ้นผลทางกฎหมายได้ในกรณีที่ประโยชน์ส่วนรวมถูกกระทบมากกว่าการคุ้มครองความเชื่อโดยสุจริตในความคงอยู่ของคำสั่งทางปกครองของ

ผู้รับคำสั่งทางปกครอง แต่หากการคุ้มครองความเชื่อโดยสุจริตในความคงอยู่ของคำสั่งทางปกครองของผู้รับคำสั่งทางปกครองจะถูกกระทบมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ดังนั้น เมื่อพิจารณาถึงปัญหาเป็น 2 ส่วนคือ ในส่วนของบทบัญญัติของกฎหมายนั้น ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 โดยบัญญัติเรื่องผลทางกฎหมายของคำสั่งทางปกครอง และการทำให้คำสั่งทางปกครองสิ้นผลทางกฎหมายลงไว้อย่างชัดเจน และสอดคล้องกับบทบัญญัติส่วนอื่น ๆ การปรับใช้กฎหมายควรมีการศึกษาและเผยแพร่แนวทางในการปรับใช้หลักความไม่มีส่วนได้เสียที่สอดคล้องกับหลักกฎหมายมหาชน และกฎหมายปกครอง เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเหมาะสมในการใช้กฎหมาย

สรุป/ข้อเสนอแนะ

แนวคิด หลักการ และทฤษฎีทางกฎหมายเกี่ยวกับหลักความเป็นไปได้ในการมอบอำนาจรัฐให้เอกชนดำเนินการออกคำสั่งทางปกครอง ได้แก่ พรบ.จัดตั้งศาลปกครองและวิธีการพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 พรบ.วิธีการปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 พรบ.ทนายความ พ.ศ. 2528 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 โดยนำทฤษฎีไปวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นกับการมอบอำนาจรัฐให้เอกชนออกคำสั่งทางปกครอง เพื่อศึกษาแนวทางและความเป็นไปได้ในการมอบอำนาจรัฐให้เอกชนดำเนินการออกคำสั่งทางปกครอง มาตราการทางกฎหมายเกี่ยวกับหลักความเป็นไปได้ในการมอบอำนาจรัฐให้เอกชนดำเนินการออกคำสั่งทางปกครอง ได้แก่ (1) การใช้ดุลพินิจและวิธีปฏิบัติราชการของฝ่ายปกครอง กฎหมายที่เกี่ยวข้องคือ พรบ.จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 มาตรา 9 มาตรา 9(1) และพรบ.วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 37 และมาตรา 39 (1) (2) พัสตุและสัญญาทางปกครอง กฎหมายที่เกี่ยวข้องคือ พรบ.จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 มาตรา 3 และพรบ.การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 มาตรา 4 และ (3) ผลของคำสั่งทางปกครองที่ไม่ได้ปฏิบัติตามหลักความไม่มีส่วนได้เสีย กฎหมายที่เกี่ยวข้องคือ พรบ.วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 3 แนวทางการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมในการมอบอำนาจรัฐให้เอกชนดำเนินการออกคำสั่งทางปกครอง สมควรแก้ไขและเพิ่มเติมเนื้อหาในกฎหมายที่มีผลกระทบกับหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พุทธศักราช 2542 มาตรา 3 คือ สัญญาต้องอยู่ในความควบคุมของฝ่ายปกครอง มีวัตถุประสงค์เพื่อสนองความต้องการประชาชนส่วนรวม ประชาชนทุกคนมีสิทธิได้รับประโยชน์จากบริการสาธารณะอย่างเท่าเทียมกัน และมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (1) คือ การแยกรกรณีเหตุที่ทำให้การกระทำทางปกครองไม่ชอบด้วยกฎหมายต่าง ๆ ให้อยู่ในอีกมาตราหนึ่ง ซึ่งบัญญัติขอบเขตของศาลในการตรวจสอบการใช้อำนาจดุลพินิจของฝ่ายปกครองไว้โดยเฉพาะ พระราชบัญญัติวิธีการปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 56 ถึงมาตรา 63 คือ กฎหมายควรมีมาตรการเฉพาะที่แตกต่างไป

ตามความเหมาะสมของแต่ละเรื่อง โดยคำนึงถึงประชาชนในเรื่องการได้รับความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพภายใต้หลักนิติรัฐ และพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 คือ การระบุนขอบเขตการบังคับใช้เกี่ยวกับกฎหมายกลางในการออกคำสั่งทางปกครอง รวมถึงบทบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับหลักความไม่มีส่วนได้ส่วนเสียของเจ้าหน้าที่ที่ทำการปกครอง ควรนำมาปรับมาใช้ในการออกคำสั่งทางปกครองทุกกรณี และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งนี้คือ ภาครัฐควรให้เอกชนเข้ามาดำเนินการจัดทำบริการสาธารณะประเภทต่าง ๆ แทนรัฐที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนและด้านเศรษฐกิจของประเทศ เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระกิจของภาครัฐและลดการลงทุนในระยะยาว

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่องแนวทางและความเป็นไปได้ในการมอบอำนาจรัฐให้เอกชนออกคำสั่งทางปกครองเป็นส่วนหนึ่งของสารนิพนธ์ของการศึกษาตามหลักสูตร นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

เอกสารอ้างอิง

- กมลชัย รัตนสกววงศ์. (2545). กฎหมายปกครอง. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์. (2548). หลักพื้นฐานกฎหมายมหาชนว่าด้วยรัฐ รัฐธรรมนูญและกฎหมาย. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- จักรพันธ์ เชี่ยวพานิชและคณะ. (2550). ผลของคำสั่งทางปกครองที่ไม่ได้ปฏิบัติตามหลักความไม่มีส่วนได้เสีย. ใน วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาญชัย แสวงศักดิ์. (2559). อธิบายกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- ตุลาการศาลปกครอง. (19 เมษายน 2564). แนวทางและความเป็นไปได้ในการมอบอำนาจรัฐให้เอกชนออกคำสั่งทางปกครอง. (ธัชชนันท์ อิศรเดช, ผู้สัมภาษณ์)
- นายความคนที่ 1. (9 พฤษภาคม 2564). แนวทางและความเป็นไปได้ในการมอบอำนาจรัฐให้เอกชนออกคำสั่งทางปกครอง. (ธัชชนันท์ อิศรเดช, ผู้สัมภาษณ์)
- นายความคนที่ 2. (19 มีนาคม 2564). แนวทางและความเป็นไปได้ในการมอบอำนาจรัฐให้เอกชนออกคำสั่งทางปกครอง. (ธัชชนันท์ อิศรเดช, ผู้สัมภาษณ์)
- นรุทธิ์ พัฒนไพศาลชัย. (2564). ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539. วารสารกฎหมายนิติพัฒน์ นิต้า, 10(1), 28-51.

- นิยม รัฐอมฤต. (2554). เอกสารการบรรยาย PS 611 (รัฐ อำนาจ และนโยบายสาธารณะ). กรุงเทพมหานคร: คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 2. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาการพิมพ์.
- วรพชร จันทรขันธ์. (2551). กระบวนการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. ใน นิติศาสตร์ มหำบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สรญา โสภะเจริญวงศ์. (2554). ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการออกคำสั่งทางปกครองของฝ่ายปกครอง. ใน วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2559). กฎหมายเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง. นนทบุรี: สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- Cronbach, L. J. (1990). Essentials of psychological testing. (5th ed.). New York: Harper Collins.

การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หนูน้อยนักเศรษฐศาสตร์
วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*

THE DEVELOPMENT OF A LEARNING ACTIVITY SERIES ON
THE STORY OF A YOUNG ECONOMIST SOCIAL STUDIES,
RELIGION AND CULTURE OF GRADE 5 STUDENTS

ธัญลดา เทพวารินทร์

Thanalada Thepwarin

โรงเรียนเทศบาลวัดศาลามีชัย สำนักงานการศึกษาเทศบาลนครนครศรีธรรมราช

Wat Salameechai Municipal School Nakhon Si Thammarat Municipality Education Office, Thailand

E-mail: thanyalada@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หนูน้อยนักเศรษฐศาสตร์ รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการแจกแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาลวัดศาลามีชัย ปีการศึกษา 2562 จำนวน 55 คน ได้จาก การสุ่มอย่างง่าย ด้วยวิธีการจับสลาก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หนูน้อยนักเศรษฐศาสตร์ จำนวน 3 ชุด ดังนี้ ชุดที่ 1 สินค้าและบริการ, ชุดที่ 2 ธนาคารและสหกรณ์, ชุดที่ 3 เศรษฐกิจพอเพียง ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หนูน้อยนักเศรษฐศาสตร์ วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ 87.43/82.67 เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หนูน้อยนักเศรษฐศาสตร์ วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หนูน้อย นักเศรษฐศาสตร์ วิชา

* Received 4 July 2021; Revised 20 September 2021; Accepted 10 October 2021

สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.68 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.55 อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้, หนูน้อยนักเศรษฐศาสตร์, สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

Abstract

The objectives of this research article were 1) to develop a series of learning activities of grade 5 students to be effective according to the 80/80 criteria. 2) to compare the pre- study and post-study achievement of the students who learned with the learning activity set and 3) to study the students' satisfaction with their learning by using the learning activity set on the subject of "Little Economist Boy" in Social studies, religion and culture subjects of Prathomsuksa 5 students the sample group consisted of 55 students in Prathom Suksa 5, Wat Sala Meechai Municipality School, academic year 2019, obtained by simple random sampling with a lottery method The tools used in the research consisted of 1) learning activities on the subject of young economists, 3 sets as follows: Set 1: Goods and Services, Set 2: Banks and Cooperatives, Set 3 : Sufficiency Economy. The results of the research were as follows: 1) a learning activity series on the subject of Young Economists The efficiency of social studies, religion and culture of grade 5 students was 87.43 / 82.67-2) the learning achievement of the students who learned by using the learning activity set on the subject of young economist in Social studies, religion and culture subjects of grade 5 students had higher average scores than before learning before 3) The students were satisfied with the learning activity set on the subject of "Little Economist in the social studies, religion and culture subjects of grade 5 students which had a mean score of 4.68 and a standard deviation of 0.55, and was at the highest level.

Keywords: Developing a set of learning activities, little economist, Social Studies, Religion and Culture

บทนำ

สังคมโลกกำลังเปลี่ยนแปลงไปสู่อุตสาหกรรม 4.0 ที่อาศัยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ผสมผสานกับความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการผลิต พฤติกรรมการบริโภคสินค้าและบริการของประชาชนเปลี่ยนไป ผู้ผลิตสินค้าและการบริการจึงจำเป็นต้องปรับตัวสู่การพัฒนาบนฐานความรู้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมประเทศต่าง ๆ ให้ความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของตนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงด้านสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี การปรับเปลี่ยนประเทศไปสู่ประเทศไทย 4.0 จะเป็นแรงผลักดันให้ประชากรสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและแหล่งเรียนรู้ที่ไร้ขีดจำกัด สามารถพัฒนาองค์ความรู้ และสร้างปัญญาที่เพิ่มขึ้นเป็นทวีคูณ มีการนำเทคโนโลยีการสื่อสารมาใช้มากขึ้น สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงได้กำหนดแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ว่าการจัดการศึกษาของไทยจำเป็นต้องกำหนดเป้าหมายการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ วางแผนพัฒนาและเตรียมกำลังคนที่จะเข้าสู่ตลาดงานเมื่อสำเร็จการศึกษาในระดับต่าง ๆ ปรับหลักสูตรและวิธีการเรียนการสอนที่มีความยืดหยุ่น หลากหลาย เพื่อพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของทรัพยากรมนุษย์ให้มีทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันอย่างเสรีแบบไร้พรมแดนในยุคเศรษฐกิจและสังคม 4.0 สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ คนไทยทุกช่วงวัย มีทักษะ ความรู้ความสามารถ และพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การศึกษาจึงเป็นการพัฒนาคน อันเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศในทุกกระบวนและนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาประเทศให้ “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” อีกทั้งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประกอบด้วย 8 กลุ่มสาระ การเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจการดำรงชีวิตของมนุษย์ ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคมการปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เข้าใจถึงการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลาตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น มีความอดทนอดกลั้น ยอมรับในความแตกต่างและมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติและสังคมโลก (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551) ดังนั้น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมจึงเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีความทันสมัย มุ่งเน้น

ให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และเกิดทักษะในการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างเท่าทันและมีความสุข โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคที่มี

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ที่ผสมผสานกับความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการผลิต ส่งผลให้พฤติกรรม การบริโภคสินค้าและบริการของประชาชนเปลี่ยนไป ผู้ผลิตสินค้าและการบริการจึงจำเป็นต้องปรับตัวสู่การพัฒนาบนฐานความรู้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม

ปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมประสบความล้มเหลวซึ่งส่วนใหญ่เกิดจากครูขาดวิธีการในการจัดการเรียน การสอนที่สอดคล้องกับจุดประสงค์เนื้อหา ขาดทักษะในการสร้างสื่อการเรียนการสอนและ สอดแทรกวิถีชีวิตที่ถูกต้อง ครูเน้นการบรรยาย ประกอบกับการสอนที่เน้นความจำมากกว่าการ ใช้ทักษะกระบวนการยึดครูเป็นศูนย์กลาง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ซ้ำซ้อน เสียเวลา ในการจัดทำแผนการเรียนรู้ นักเรียนขาดการสร้างองค์ความรู้เป็นของตนเอง ขาดการเชื่อมโยง ความรู้ออกไปสู่ชีวิตจริง (จอมขวัญ พอกพูน, 2561) ดังนั้นเพื่อให้การจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมสอดคล้องกับธรรมชาติวิชา ครูจึงต้องเปลี่ยน บทบาทจากการเป็นครูผู้สอนที่เน้นการบรรยายไปสู่ผู้ออกแบบและจัดกิจกรรมที่พัฒนาทักษะ กระบวนการเรียนรู้ รู้จักนำวิธีการและเทคนิคที่มีความหลากหลายมาจัดการเรียนรู้ให้ สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ผ่านรูปแบบการนำเสนอการสอนมาใช้มากขึ้น (กรมวิชาการ, 2545)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หนูน้อยนักเศรษฐศาสตร์ วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ เรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หนูน้อยนักเศรษฐศาสตร์ วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หนูน้อยนักเศรษฐศาสตร์ วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดรูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยกำหนด ประชากรในการวิจัย นี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาล วัดศาลามีชัย จังหวัดนครศรีธรรมราช ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 6 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน ทั้งหมด 291 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2

โรงเรียน เทศบาลวัดศาลาามีชัย จังหวัดนครศรีธรรมราช ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) แบบจับสลาก (Lottery) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม ตามขั้นตอน ดังนี้ (สงศรี ชมพวงค์, 2547)

1. กำหนดหมายเลขห้องทุกห้อง จำนวน 6 ห้อง โดยใช้หมายเลข 1 - 6 แทนห้องเรียน

2. นำหมายเลขจัดทำเป็นฉลาก จากนั้นนำฉลากที่ตัดแล้วใส่ลงในกล่อง เขย่าหรือคนให้คลุกเคล้ากัน แล้วจับบัตรออกมาเป็นจำนวน 1 ใบ

3. ผลที่ได้จากการจับฉลาก เพื่อหากลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5/2 จำนวน 55 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยมี ดังนี้ ประกอบด้วย

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หนูน้อยนักเศรษฐศาสตร์ วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 3 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 สินค้าและบริการ

ชุดที่ 2 ธนาคารและสหกรณ์

ชุดที่ 3 เศรษฐกิจพอเพียง

2. แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 20 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง รวม 20 ชั่วโมง ซึ่งรวมเวลาที่ใช้ในการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

ผลการวิจัย

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ในการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หนูน้อยนักเศรษฐศาสตร์ วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หนูน้อยนักเศรษฐศาสตร์ วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 88.22/88.00

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หนูน้อยนักเศรษฐศาสตร์ วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ปรากฏผลดังนี้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หนูน้อยนักเศรษฐศาสตร์ วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนโดยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หนูน้อยนักเศรษฐศาสตร์ วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากแบบสอบถามความพึงพอใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 10 ข้อ ได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและปรากฏผล 1) ครูชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้อย่างชัดเจน $\bar{X} = 4.78$, S.D. = 0.46 2) ครูชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้อย่างชัดเจน $\bar{X} = 4.78$, S.D. = 0.4 พึงพอใจมากที่สุด 3) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้อ่านแล้วสนุกสนาน เพลิดเพลิน $\bar{X} = 4.64$, S.D. 0.49 พึงพอใจมากที่สุด 4) คำแนะนำในการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ชัดเจนและเข้าใจง่าย $\bar{X} = 4.78$, S.D. = 0.42 พึงพอใจมากที่สุด 5) เนื้อหาเหมาะสมกับนักเรียนเรียนรู้เข้าใจง่าย $\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.53 พึงพอใจมากที่สุด 6) เปิดโอกาสให้นักเรียนศึกษาด้วยตนเอง $\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.66 พึงพอใจมากที่สุด 7) นักเรียนทราบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของตนเองทันที $\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.66 8) พึงพอใจมากที่สุดกิจกรรมในบทเรียนน่าสนใจ $\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.49 พึงพอใจมากที่สุด 9) ช่วยให้ฝึกทักษะและทบทวนเนื้อหาได้ดี เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ กระบวนการทำงานกลุ่มมีความรู้เพิ่มขึ้นหลังจากใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เข้าใจเรื่องที่เรียนได้ดีขึ้น $\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.73 พึงพอใจมากที่สุด

อภิปรายผล

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หนูน้อยนักเศรษฐศาสตร์ วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยนำเสนอเนื้อหาอย่างชัดเจน ครบถ้วน ตรงตามประเด็นการวัดประเมินผลของตัวชี้วัด โดยผ่านการวิเคราะห์ค่าความสอดคล้องด้านเนื้อหา และผ่านการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ ปรับปรุงเนื้อหาและรูปแบบการนำเสนอจนเกิดความเหมาะสม ส่งผลให้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หนูน้อยนักเศรษฐศาสตร์ วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ 88.22/88.00 เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด ทั้งนี้เนื่องจากชุดกิจกรรมการเรียนรู้ชุดนี้ สร้างขึ้นตรงตามลักษณะของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ดี ตามที่ สุวิทย์ มูลคำ และคณะ กล่าวไว้ว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีควรมีความชัดเจนทั้งคำสั่งและวิธีทำคำสั่งหรือตัวอย่างวิธีทำที่ไม่ยาวเกินไปเพื่อให้ นักเรียนสามารถศึกษาด้วยตนเองได้ เป็นชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อนักเรียนและตรงตามจุดมุ่งหมายของการฝึก ในส่วนของภาษาและภาพที่ใช้ในแบบฝึกเหมาะสมกับวัยและพื้นฐานความรู้ของนักเรียน แยกแบบฝึกเป็นเรื่อง ๆ แต่ละเรื่องไม่ยาวเกินไปและมีกิจกรรมหลายรูปแบบ เนื้อหาที่ใช้เป็นสิ่งที่นักเรียนคุ้นเคยและใกล้ตัวนักเรียนเพื่อให้เกิดความเพลิดเพลิน ซึ่งตรงกับหลักการเรียนรู้ได้เร็วในการกระทำที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจ สามารถสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียนแต่ละคนได้มากที่สุด เช่น ความต้องการ ความสนใจ ความพร้อม สติปัญญาและประสบการณ์ ฉะนั้นการทำแบบฝึก

แต่ละเรื่องจึงมีตั้งแต่ง่าย ปานกลาง จนถึงระดับค่อนข้างยาก เพื่อให้ทุกคนประสบความสำเร็จในการทำแบบฝึก นอกจากนี้ สีสัน รูปภาพ และข้อความ ที่มีในชุดกิจกรรมสามารถสร้างความเข้าใจและก่อให้เกิดความสนใจของนักเรียนได้ตั้งแต่หน้าปกไปจนถึงหน้าสุดท้าย และหัวใจสำคัญ คือ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเป็นแบบแผน ที่สามารถประเมินพัฒนาการและจำแนกความเจริญงอกงามของนักเรียนได้ (สุวิทย์ มูลคำ และคณะ, 2551)

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หนูน้อยนักเศรษฐศาสตร์ วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หนูน้อยนักเศรษฐศาสตร์ วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากชุดกิจกรรม การเรียนรู้ เรื่อง หนูน้อยนักเศรษฐศาสตร์ วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีระบบ เป็นขั้นตอน เนื้อหาเข้าใจง่าย โดยเรียงเนื้อหาจากง่ายไปยาก ผ่านกระบวนการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์มีค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่น อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ตรงกับสิ่งที่ต้องการวัดอย่างแท้จริง ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นั้น ผู้วิจัยดำเนินการตามองค์ประกอบสำคัญที่สามารถส่งผลให้ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น อีกทั้ง จิราพร มะลิเสื่อ ได้พบว่า เรียนรู้แล้วต้องเกิดพฤติกรรมด้านความรู้ ความคิด ความสามารถของนักเรียนทั้งความถนัดและพื้นฐานความรู้เดิม เรียนรู้แล้วเกิดคุณลักษณะทางจิตใจ นักเรียนเกิดความรู้ใหม่ ได้แก่ ความสนใจ เจตคติต่อเนื้อหาวิชาและระบบ การเรียน ยอมรับความสามารถของตนเอง และเรียนรู้แล้วเกิดคุณภาพการสอน เกิดประสิทธิภาพ ที่นักเรียนจะได้รับผลสำเร็จในการเรียนรู้ ได้รับคำแนะนำ การมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน การเสริมแรงจากครู การแก้ไขข้อบกพร่อง และการรู้ผลสะท้อนกลับถึงการกระทำของตนเองว่าถูกต้องหรือไม่ (จิราพร มะลิเสื่อ, 2559)

ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ต่อการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หนูน้อยนักเศรษฐศาสตร์ วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า มีระดับความพึงพอใจในระดับมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.68 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.55 ทั้งนี้เนื่องจากชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามหลักทฤษฎีสำหรับการสร้างความพึงพอใจที่ได้รับการยอมรับและได้รับความเชื่อถือมากที่สุด คือ ทฤษฎีของมาสโลว์ (Abraham M.L., 1970) นอกจากนี้ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หนูน้อย นักเศรษฐศาสตร์ วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสามารถพัฒนาความรู้ ทักษะ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น สังเกตได้จากคะแนนหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หนูน้อยนักเศรษฐศาสตร์ สูงกว่า ก่อนเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ และกิจกรรมการ

เรียนรู้มุ่งเน้นให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น ฝึกปฏิบัติจริง ก่อให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นักเรียนเรียนรู้อย่างสนุกสนานเพลิดเพลิน ไม่เกิดการเบื่อหน่าย และชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายมีความหลากหลาย มีภาพและสีสันสวยงาม สื่อความได้ดี น่าสนใจ ทำให้เกิดความพึงพอใจและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมเป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตารีย์ เทียมรักษ์ ได้ศึกษาการพัฒนา ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง ท้องถิ่นของเรา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง ท้องถิ่นของเรา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งในภาพรวมและรายด้าน (จิตารีย์ เทียมรักษ์, 2560)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หนูน้อยนักเศรษฐศาสตร์ วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้ 1) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หนูน้อยนักเศรษฐศาสตร์ วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ 88.22/88.00 เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หนูน้อย นักเศรษฐศาสตร์ วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หนูน้อย นักเศรษฐศาสตร์ วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.68 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.55 อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด ข้อเสนอแนะ ในการนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หนูน้อยนักเศรษฐศาสตร์ วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ไปใช้ ครูผู้สอนจะต้องใช้ควบคู่กับแผน การจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และครูผู้สอนควรทำความเข้าใจ ศึกษา แผนการจัดการเรียนรู้ให้ละเอียด การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หนูน้อย นักเศรษฐศาสตร์ วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ให้ได้ผลดีควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยครูผู้สอนคอยเอาใจใส่ให้กำลังใจและให้ข้อเสนอแนะเมื่อผู้เรียนพบปัญหาในการเรียน ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป 1) ควรเปรียบเทียบกระบวนการสอนอื่น ๆ ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หนูน้อยนักเศรษฐศาสตร์ วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อค้นหาวิธีการสอนที่เหมาะสมที่สุดเพื่อพัฒนาสมรรถนะสำคัญสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 2) ควรนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หนูน้อยนักเศรษฐศาสตร์ วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และ

วัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ไปทดลองใช้กับนักเรียนโรงเรียนอื่น ๆ เพื่อได้เปรียบเทียบผลการวิจัยที่ค้นพบ 3) ควรศึกษาการสร้างสื่อวัตกรรมการเรียนรู้นอกเหนือจากการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเป็นการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2545). การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- จอมขวัญ พอกพูน. (2561). ผลการจัดการเรียนรู้เรื่องผู้ผลิตที่มีความรับผิดชอบและผู้บริโภคที่รู้เท่าทัน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคกลุ่มร่วมมือ Co-op Co-op. สุรินทร์: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- จิราพร มะลิเสื่อ. (2559). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง สิ่งแวดล้อม “ขยะ” กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ใน ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาบริการการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- จิตาธิปไตย ธิยมรักษ์. (2560). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง ท้องถิ่นของเรา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถม ศึกษาปีที่ 3. สมุทรสาคร: โรงเรียนเทศบาลวัดติกมหาชยาราม.
- สงศรี ชมพวงค์. (2547). การวิจัย. นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). สรุปสาระสำคัญ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. กรุงเทพมหานคร: ศุภสภา.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551). คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- สุวิทย์ มูลคำ และคณะ. (2551). การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิด. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์.
- Abraham M.L. (1970). Motivation and Personality. New York: Harper and Row Publishers.

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

1. นโยบายการตีพิมพ์ในวารสารมหาจุฬานาครทรรค์

วารสารมหาจุฬานาครทรรค์ เป็นวารสารวิชาการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ-ราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าและเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์และนักศึกษา ในมิติเพื่อสนับสนุนการศึกษา การสอน การวิจัยในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยเน้นสาขาวิชาพุทธศาสนา บริหารการศึกษา ปรัชญา จิตวิทยา การพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคม นิติศาสตร์ การศึกษาเชิงประยุกต์ รวมถึงสหวิทยาการอื่น ๆ ทุกบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double Blind Peer – Reviewed) เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษโดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย และผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยเสนอหรือกำลังเสนอตีพิมพ์ในวารสารวิชาการใดมาก่อน ทางวารสารมีกำหนดออกวารสารปีละ 12 ฉบับ (รายเดือน) ดังต่อไปนี้

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม	ฉบับที่ 2 เดือนกุมภาพันธ์	ฉบับที่ 3 เดือนมีนาคม
ฉบับที่ 4 เดือนเมษายน	ฉบับที่ 5 เดือนพฤษภาคม	ฉบับที่ 6 เดือนมิถุนายน
ฉบับที่ 7 เดือนกรกฎาคม	ฉบับที่ 8 เดือนสิงหาคม	ฉบับที่ 9 เดือนกันยายน
ฉบับที่ 10 เดือนตุลาคม	ฉบับที่ 11 เดือนพฤศจิกายน	ฉบับที่ 12 เดือนธันวาคม

2. ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสารมหาจุฬานาครทรรค์

1) บทความวิจัย (Research Article) เป็นบทความที่นำเสนอการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับพุทธศาสนา บริหารการศึกษา ปรัชญา จิตวิทยา การพัฒนาสังคม นิติศาสตร์ การศึกษาเชิงประยุกต์ สหวิทยาการอื่น ๆ

2) บทความวิชาการ (Academic Article) เป็นบทความวิเคราะห์ วิจัยหรือเสนอแนวคิดใหม่

3. รูปแบบของการจัดเตรียมต้นฉบับ

1) ต้นฉบับบทความต้องมีความยาว 8 – 12 หน้ากระดาษ A4 หรือ B5 (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) พิมพ์บนกระดาษหน้าเดียว ใช้ตัวอักษรแบบ TH SarabunPSK ตั้งค่าหน้ากระดาษโดยเว้นขอบบน ขอบซ้าย 1 นิ้ว และขอบขวา ขอบล่าง 1 นิ้ว กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเท่ากับ 1 และเว้นบรรทัดระหว่างแต่ละย่อหน้า การนำเสนอรูปภาพและตารางต้องนำเสนอรูปภาพและตารางที่มีความคมชัดพร้อมระบุหมายเลขกำกับรูปภาพไว้ด้านล่างพิมพ์เป็นตัวหนาเช่นตาราง 1 หรือ Table 1 และ รูป 1 หรือ Figure 1 รูปภาพที่นำเสนอต้องมี

รายละเอียดของข้อมูลครบถ้วนและเข้าใจได้โดยไม่ต้องกลับไปอ่านที่เนื้อความอีก ระบุลำดับของรูปภาพทุกรูปให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับ โดยคำอธิบายต้องกระชับและสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ

- 2) ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้ตรงกลางหน้าแรก
- 3) ชื่อผู้เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมระบุชื่อสังกัดหรือหน่วยงาน
- 4) มีบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 300 คำต่อบทคัดย่อ
- 5) กำหนดคำสำคัญ (Keywords) 3 – 5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 6) การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจากหัวข้อใหญ่ 3-5 ตัวอักษร พิมพ์ตัวที่ 6 และหัวข้อย่อยขนาดเดียวกัน ต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ ควรเว้นระยะพิมพ์ เพิ่มอีก 0.5 ช่วงบรรทัด
- 7) การใช้ตัวเลขคำย่อ และวงเล็บ ควรใช้ตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Student Centred Learning)

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract) เสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัยและผลการวิจัยโดยสรุป สั้นกะทัดรัดได้ใจความ
- 2) บทนำ (Introduction) ระบุความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาในการวิจัยและระบุวัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 3) วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology) ระบุแบบแผนการวิจัยการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างและการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4) ผลการวิจัย/ผลการทดลอง (Results) เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปแบบตารางหรือแผนภูมิ
- 5) อภิปรายผล/วิจารณ์ (Discussion) เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ แต่ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด
- 6) องค์ความรู้ใหม่ (Originality and Body of Knowledge) ระบุองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย
- 7) สรุป (Conclusion) /ข้อเสนอแนะ (Recommendation) ระบุข้อสรุปที่สำคัญและข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป

8) เอกสารอ้างอิง (References) ต้องเป็นรายการอ้างอิงที่มีปรากฏในบทความเท่านั้น

บทความวิชาการ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction)
- 3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ
- 4) สรุป (Conclusion)
- 5) เอกสารอ้างอิง (Reference)

4. ระบบการอ้างอิงและเอกสารอ้างอิงทางวิชาการ

เอกสารที่นำมาใช้ในการอ้างอิงบทความ ควรมีที่มาจากแหล่งตีพิมพ์ที่ชัดเจน และมีความน่าเชื่อถือสามารถสืบค้นได้ เช่น หนังสือ วารสาร หรืองานวิจัย เป็นต้น ผู้เขียนบทความจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการอ้างอิง เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้อง จะไม่ได้รับการส่งต่อไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา จนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้สมบูรณ์ และรายการอ้างอิงจะต้องไม่ต่ำกว่า 10 รายการอ้างอิง/1 บทความ

การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม – ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บ เปิด – ปิด แล้วระบุชื่อ – นามสกุลของผู้เขียนและปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง เอกสารอ้างอิงที่ใช้อ้างอิงในบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ โดยรูปแบบของเอกสารอ้างอิง มีดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1) พระไตรปิฎกและอรรถกถาให้อ้างชื่อคัมภีร์ / เล่มที่/ ชื่อที่/ เลขหน้า มาด้วย เว้นวรรคหนึ่งครั้งแล้วตามด้วยอ้างชื่อผู้แต่งแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) ตัวอย่าง เช่น “ดูกรภิกษุทั้งหลาย จักร 4 ประการนี้ เป็นเครื่องเป็นไปแก่นมนุษย์และเทวดาผู้ประกอบ เป็นเครื่องที่มนุษย์และเทวดาประกอบแล้ว ย่อมถึงความเป็นผู้ใหญ่และความไพบลูญในโภคะทั้งหลาย ต่อกาลไม่นานนัก” (อง.จตุกก. 21/31/37) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) เป็นต้น

2) ผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างชื่อผู้แต่งแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (พระมหาสุทิตย์ อาภากร, 2560)

3) ผู้แต่งสองราย ให้อ้างชื่อของผู้แต่งทั้งสองรายโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมต่อผู้แต่งทั้งสองราย แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (พระมหาสุทิตย์อาภากร และเชมณัฐ อินทรสุวรรณ, 2560)

4) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างชื่อของผู้แต่งรายแรกแล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (ศุภราภรณ์ แต่งตั้งลำ และคณะ, 2560)

5) กรณีที่เนื้อความเป็นเรื่องเดียวกัน หรือผลการวิจัยเหมือนกัน แต่มีผู้อ้างอิงหลายคน ให้ใช้รายการอ้างอิงที่ใกล้เคียงปีปัจจุบันมากที่สุด

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

1) ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งรายให้อ้างนามสกุลและอักษรย่อของผู้แต่ง ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Kemp, S., 2020)

2) ถ้ามีผู้แต่งสองรายให้อ้างนามสกุลและอักษรย่อของผู้แต่งทั้งสองราย โดยใช้เครื่องหมายแอมป์ (&) คั่นกลางระหว่างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสอง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Levinson, D. & Ember, M., 1996)

3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรกตามด้วย et al. แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ (Davis, S. N. et al., 2020)

เอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม

(1) พระไตรปิฎก อรรถกถา

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อพระไตรปิฎกอรรถกถา.// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(2) หนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อหนังสือ.// (ครั้งที่พิมพ์).// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

พระมหาสุทิตย์ อาภากร. (2548). เครือข่าย : ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: พิสิษฐ์ ไทย ออฟเซต.

(3) บทความในหนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ).// ชื่อเรื่อง/ (เลขหน้าที่อ้าง).// สถานที่พิมพ์: / สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

พระสุกิจ จ. สุจิณโณ. (2559). การสร้างความคิดนามธรรมในวัฒนธรรมไทย ใน ปวีตร ว่องวิระ. ทฤษฎี และวิธีวิทยาของการวิจัยวัฒนธรรม. (หน้า 112). กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์.

(4) บทความจากวารสาร

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อวารสาร.// ปีที่/ (ฉบับที่), / เลขหน้าแรก ที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ตัวอย่าง :

จิตติวุฒิ หมั่นมี. (2557). การวางแผนและการติดต่อประสานงานเชิงพุทธ. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 3(1), 25-31.

(5) บทความในสารานุกรม

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อสารานุกรม, / (เล่มที่อ้าง, หน้า เลขหน้าที่อ้าง).
สถานที่พิมพ์: / สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

สนิทอาจพันธ์. (2537). หม้อคอควย. ใน สารานุกรมของใช้พื้นบ้านไทยในอดีตเขต หัวเมืองฝ่ายเหนือ, (หน้า 274-275). กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

(6) หนังสือพิมพ์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อหนังสือพิมพ์, / เลขหน้า.

ตัวอย่าง :

สุชาติ เผือกสกนธ์. (9 มิถุนายน 2549). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. ผู้จัดการรายวัน, น.13.

(7) สารนิพนธ์, วิทยานิพนธ์, ดุษฎีนิพนธ์, รายงานการวิจัย

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อวิทยานิพนธ์.//ใน/ ระดับวิทยานิพนธ์ สาขา./ชื่อมหาวิทยาลัยที่พิมพ์.

ตัวอย่าง :

สมบูรณ์ ตาสนธิ. (2560). กระบวนการและขั้นตอนบรรลุลุทธิสัง 4 ของพระอริยบุคคล.
ใน ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. มหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย.

นายมนัส ภาควิน. (2540). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็น
ศูนย์กลางชุมชน. ใน รายงานการวิจัย. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(8) สัมภาษณ์

รูปแบบ:

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์.// (วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์).// ชื่อเรื่องที่สัมภาษณ์.// (ชื่อผู้สัมภาษณ์)

ตัวอย่าง :

วรพล ไม้สน (พลวัชร). (5 พ.ย. 2559). หลักการ วิธีการ เป้าหมาย ในการปรึกษาทาง
โหราศาสตร์. (นางณฐณัช แก้วผลึก, ผู้สัมภาษณ์)

(9) สื่อออนไลน์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่เผยแพร่).// ชื่อเรื่อง.// เรียกใช้เมื่อ/ จาก แหล่งที่มาของข้อมูล (URL)

ตัวอย่าง :

ทวีศักดิ์ อุณจิตติกุล. (2561). พระพุทธศาสนาเถรวาท จะสืบทอดดำรงอยู่อย่างไร? เรียกใช้เมื่อ
15 มกราคม 2562 จาก <https://www.dailynews.co.th/article/666936>

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2561). เลื่อนข้าราชการให้ดำรงตำแหน่งประเภททั่วไป
ระดับชำนาญงาน คำสั่งสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ที่ 593/2562. เรียกใช้
เมื่อ 15 มกราคม 2562 จาก [http://www.onab.go.th/category/news/คำสั่ง-
ประกาศ/](http://www.onab.go.th/category/news/คำสั่ง-ประกาศ/)

(10) ราชกิจจานุเบกษา

รูปแบบ:

ชื่อกฎหมาย.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อเรื่อง(ถ้ามี).// ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่/ตอนที่/หน้า/(วันเดือนปี).

ตัวอย่าง:

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57
ก หน้า 49 (1 พฤษภาคม 2562).

ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2562). เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 129 ตอนพิเศษ 97 ง หน้า 1 (20 มิถุนายน 2555).

ตัวอย่างเอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิง

- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.(2535). พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 2500. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2551). การแพทย์ยุคใหม่ในพุทธทัศน์. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: สหธรรมิก.
- ธิติวุฒิ หมั่นมี. (2557). การวางแผนและการติดต่อประสานงานเชิงพุทธ. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 3(1), 25-31.
- สมบูรณ์ ตาสนธิ. (2560). กระบวนการและขั้นตอนบรรลุนิยาม 4 ของพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า. ใน ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระศรีคัมภีร์ญาณ (สมจินต์ สมมาปัญญา). (2555). การจัดการศาสนาและ วัฒนธรรมในอุษาคเนย์เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ. เรียกใช้เมื่อ 4 กันยายน 2556 จาก http://www.mcu.ac.th/site/artidecontent_desc.php?article_id=1304&articlegroup_id=274
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (1 พฤษภาคม 2562).
- Cronbach, L. J. (1990). Essentials of psychological testing. (3rd ed.). NY: Harper & Collins.
- Muniyandi, M. et al. (2015). Health literacy on tuberculosis amongst vulnerable segment of population: Special reference to Saharia tribe in central India. The Indian journal of medical research, 141(5), 640-647.
- Kiarash, A. (2007). Human Dignity in Islamic Bioethics. The Iranian Journal of Allergy, 6(5), 25-28.

5. การส่งบทความเข้าระบบ Thaijo เพื่อได้รับการตีพิมพ์

การส่งในระบบ (Online Submission) สามารถส่งเข้าระบบออนไลน์ได้เว็บไซต์ ของวารสารมหาวิทยาลัยนครพนมได้ที่ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/JMND> เมื่อส่ง

เข้าระบบสำเร็จให้แจ้งข้อมูลเพิ่มเติมทาง E-mail: tak.punyada@gmail.com

6. รูปแบบการนำบทความลงตีพิมพ์ลงในวารสารมหาจุฬานาครทรรศน์

ต้นฉบับบทความที่เสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารให้อยู่ในรูปแบบของไฟล์เอกสาร *.docx ของ Microsoft Word Version 2010 หรือมากกว่า หากต้นฉบับประกอบด้วย ภาพ ตาราง หรือสมการ ให้ส่งแยกจากไฟล์เอกสาร ในรูปแบบไฟล์ภาพ สกุล *.PDF*.JPG*.GIF หรือ *.bmp ความยาวของต้นฉบับต้องไม่เกิน 12 หน้า (รวมบทคัดย่อ ภาพ ตารางและเอกสารอ้างอิง) กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้าไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับไปแก้ไข ถ้าผ่านจะเข้าสู่การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิเมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่านหรือมีการแก้ไข จะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ โดยการพิจารณาบทความเพื่อลงตีพิมพ์ได้จะคำนึงถึงความหลากหลายและความเหมาะสม

7. สิทธิของบรรณาธิการ

ในกรณีที่กองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้รับเชิญให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินบทความมีความเห็นว่าควรแก้ไข กองบรรณาธิการจะส่งคืนเพื่อให้เจ้าของบทความแก้ไข โดยจะยึดถือข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินเป็นเกณฑ์หลัก และหรือขอสงวนสิทธิ์ที่จะพิจารณาไม่ตีพิมพ์ ในกรณีที่รายงานการวิจัย บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัยไม่ตรงกับแนวทางของวารสารมหาจุฬานาครทรรศน์ หรือไม่ผ่านการพิจารณาของกองบรรณาธิการ หรือผู้เชี่ยวชาญเมื่อบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ผู้เขียนจะได้รับลิงค์วารสาร ฉบับที่นำบทความลงตีพิมพ์ พร้อมกับหนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความในวารสารฯ

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย

บทความวิจัย (12 pt)

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ – นามสกุลผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

ชื่อ – นามสกุลผู้เขียน (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 คำ)

(16 pt).....ระบุประเภทของวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย ประชากรกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....

.....ผลการวิจัยที่พบ (เลือกนำเสนอเฉพาะผลการวิจัยที่ มีความน่าสนใจมากที่สุด).....

.....
.....
.....
.....

คำสำคัญ: 3 – 5 คำ

Abstract (18 pt) (300 คำ)

(16 pt) ให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย.....

.....
.....
.....
.....
.....

Keywords: 3 – 5 words

บทนำ (18 pt) (ไม่ควรเกิน 4 ย่อหน้า)

...(16.pt) 1. กล่าวถึงความเป็นมาแล้วความสำคัญของปัญหา โดยกว้าง ๆ (อ้างนโยบาย กฎหมาย หรือแนวคิดทฤษฎีมารองรับ).....

2. กล่าวถึงสภาพปัญหาปัจจุบันที่เกิดขึ้น (อ้างงานวิจัยหรือทฤษฎีมารองรับ).....

3. กล่าวถึงสภาพปัญหาของประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา.....

4.สรุปความเป็นมาทั้งหมดชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการวิจัยและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (16 pt)

1..... (16.pt)

2..... (16.pt)

3..... (16.pt)

วิธีดำเนินการวิจัย (18 pt)

(16.pt)..... ระบุรูปแบบของการวิจัย, ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง, วิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง, การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ, การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล.....

(16 pt) ผลการวิจัยต้องตอบวัตถุประสงค์ทุกข้อ

ภาพที่ 1 (ชื่อภาพ) (ถ้ามี)

ตารางที่ 1 (ชื่อตาราง) (ถ้ามี)

.....

.....

.....

.....

อภิปรายผล (18 pt)

(16 pt) อภิปรายผลการวิจัยที่พบตามวัตถุประสงค์ ผลการวิจัยสอดคล้องหรือไม่
สอดคล้อง กับผลการวิจัยของใคร สามารถนำมาอภิปรายได้ทั้งหมด.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

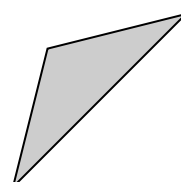
.....

.....

.....

.....

.....

(16 pt).....ระบอบองค์ความรู้เป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สังเคราะห์ออกมาใน
รูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย.....

[illegible]

....(16 pt) สรุปผลการวิจัยทั้งหมด สั้น ๆ กระชับรัดได้ใจความ.....พร้อมข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย และการนำผลการวิจัยไปใช้ รวมถึงเสนอแนะแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไป

[illegible]

กิตติกรรมประกาศ (18 pt) (ถ้ามี) (ให้ใส่เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือกรณีซื้อบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์)

...(16.pt)...ตัวอย่าง เช่น ขอขอบคุณทุนสนับสนุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2559 และข้อมูลจากโครงการวิจัยย่อย เรื่องสภาพปัญหาและความต้องการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุในบริบทภาคใต้ตอนล่าง.....

.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt) (ต้องไม่ต่ำกว่า 10 รายการ)

(16.pt).....

.....

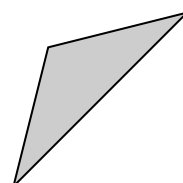
.....

.....

.....

.....

.....

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิชาการ

บทความวิชาการ (12 pt)

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ – นามสกุลผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

ชื่อ – นามสกุลผู้เขียน (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 คำ)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: 3 – 5 คำ

Abstract (18 pt) (300 คำ)

(16 pt) ให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย

.....

.....

.....

.....

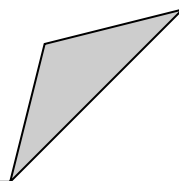
.....

Keywords: 3 – 5 words

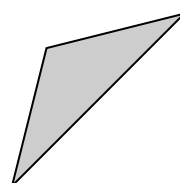
บทนำ (18 pt)

.....(16 pt).....

.....(16 pt).....

(10 pt)

สรุป (18 pt)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt) (ต้องไม่ต่ำกว่า 10 รายการ)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

